
NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07586455 7

Henny Brandt

Holger Drachmann

969

Med den brede Pensel

1. Fiction, Danish

Med den brede Pensel.

Kunstner-Roman

af

Holger Drachmann.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.. (M. A. Hannover).

1887.

Denn der Mensch, der zur schwankenden Zeit auch
schwankend gesinnt ist,
Der vermehret das Uebel, und breitet es weiter und weiter
Aber wer fest auf dem Sinne beharrt, der bildet die Welt sic

Goethe: Hermann und Dorothea.

Til

den kommende Mester.

FØRSTE AFSNIT.

I.

Ferie-Fantasier. Ord-Ord-Ord!

Det var mod Slutningen af Ferien. Avgustsolen brændte ned paa den lille By bag store, optaarnede Skyer. Ingen Vind vilde feje Skyerne bort og bringe Luftning gennem den uddøde Gade, hvor Plankeværkerne svedede Blærer og Rendestenen duftede. Det nytter ikke at gøre saadan en lille By bedre end den er. Naar Feriegæsterne havde Skoven og »Plantagen« og alle Udsigterne langs Fjorden til deres Raadighed hele Dagen, og Musik om Aftenen i Klubhaven, hvad vilde de saa forlange mere?

Med saa sparsom en Skygge efter sig, som man kan have den henad et smalt Fortov i Middagsstunden, kom en Mand af Middelhøjde, bredskuldret, hverken særlig omhyggelig eller sjusket klædt, gaaende ned gennem den øde Hovedgade, hvor man saa' nysgerrige Øjne i

Vinduesspejlene og videbegærlige Næser bag Ruderne. Manden saa' for Resten hverken det ene eller det andet; han førte, eller kunde have ført, følgende Enetale med sig selv:

Omtrent de fire Uger gaaet. Ligget paa Gæstgivergaarden her, spist ved Værtens Bord sammen med de andre Feriegæster, hørt paa den samme Snak hver Dag, set paa de kønne Damer, ikke truffet et eneste fornuftigt Menneske, ikke haft for en Skilling Gavn af det Hele, og ikke gjort for en Øre godt imod nogen. Og dette gentager sig Aar efter Aar; bestandig paa et nyt Sted, bestandig med samme Resultat. Og til denne ene Maaned gaar man og glæder sig hele Aaret! Ivar Feldmann Christensen, nom de guerre: Tegne-Christensen, du er en uforbederlig Æsel, og, hvad værre, du er snart en gammel Æsel! . . .

Naa, saa det kalder du at »aadre«, din Æsel! Jeg skal hjælpe dig! —

Den Gaaende standsede lidt overrasket og saa' op ad et Hus med en Række aabentstaaende Vinduer, hvorfra en stærk Malerlugt i Forbindelse med en klaskende Lyd af drøje Ørefigen trængte ud paa Gaden.

Lyden forstærkedes, ledsaget af Graad. Den Fremmede sprang op ad en Stentrappe, skubbede et Bræt til Side, hvorpaa med Kridt stod skrevet: malet! og traadte ind i en tom Stuelejlighed, hvor en plump, sværlemmet Mand i den bekendte tilsmurte Professionskittel bearbejdede et ungt

Menneske, ligeledes i Kittel, paa det eftertrykkeligste i Ansigtet med to fede Labber, saa fyldige som to smaa Lammestege.

Slip ham! raabte Manden fra Gaden.

Den Fede saa' sig forbavset tilbage. Han vendte et blegt, oppustet Ansigt med stort purret Haar om imod den Indtrædende. Hans Hoved ludede frem efter, han havde et dvask og paa samme Tid lurende Udtryk i Øjnene:

Hva' — hvem er De? —

Det skal jeg sige Dem, naar De svarer mig paa, hvorfor De mishandler det Menneske dér!

Menneske — he! Det er min Læredreng. Lad De bare enhver skøtte sit! —

Der var en drillende Uforskammethed i den drævende Maade, hvorpaa Ordene kom frem. Manden fra Gaden blev rød i Ansigtet:

Ingen har Lov til at mishandle sin Læredreng, og dette er en Mishandling! —

Saa — aa? man skulde maaske lade sig spille paa Næsen? Man skulde maaske lade saadan en Lømmel gaa og drive over en Dør en hel Uge? Man skulde maaske ikke turde se paa saadan en Laban, som man har i sit Brød, hva'? Se De bare til, at De forlader dette Lokale, Højstærede. Her har De vistnok ikke noget at gøre! —

Den Fremmede bed sig i Læben og begyndte allerede at trække sig tilbage under den stadig tiltagende Ordstrøm. Han var her paa fremmed Grund, og hvad Ret havde han vel til

at blande sig i andres Sager? Brutalitet oprørt
ham rigtignok stedse. Men hvorfor skulde de
dumme Hjærte løbe af med ham? Havde har
ikke ofte faaet Utak?

Hans Blik faldt i det samme paa den unge
Fyr, som søgte at fjærne Sporene af Slagene og
Graaden fra Ansigtet. Et Par store, lyseblaa,
troskyldige Øjne saa' i Vejret med et saa bedende
forpint, fortvivlet Udtryk, at det gav et Sæt i
den Fremmede.

Han standsede paa Tærsklen og vuggede den Stok, som han bar i Haanden, frem og tilbage, idet hans Bryn sænkede sig, og hans graa Øjne blev hvasse og brændende: De er formodentlig Malermester her i Byen? spurgte han den Fede i en Tone, som bragte denne til at studse.

Den Fremmede havde før været hidsig, og hans Stemme havde skælvet. Der var nu en kold, ringeagtende Haan i hans Ord; og den anden tav. Der er én Slags Betoning, som virker paa raa Mennesker; — de fleste Bødler er feige.

Naa, hvorfor svarer De ikke? Er De maaske kun Svend? . . .

Den Fedes Bleghed gik over i Gult. Han dukkede Hovedet som en Tyr, der vil til at stange. Han saa' op igen og mødte det samme kolde, ringeagtende Blik. Han var tæmmet. Jeg — jeg er Malermester. Maa jeg spørge Dem . . .?

Det er mig, som spørger Dem. Har Deres Dreng Forældre? Har Du noget Hjem, min Dreng? —

Den Adspurgte rystede paa Hovedet uden at svare, men det Øjekast, som strejfede den Fremmede paa Farten forbi Mestren, syntes at ville sige: For Guds Skyld, irritér ham ikke!

Han har saamænd ingen Forældre, nej! tog Mesteren Ordet. Han har saamænd haft alt hos mig, Kost og Opholdet og . . .

Pryglene? tilføjede den Fremmede tørt. Jeg forstaar det Hele. Nu kan De spare Dem Ulejligheden for Fremtiden! —

Hva' behager? . . .

Jeg tager mig af Drengen! —

Gør De? —

Ja. Jeg gaar til Borgmesteren. Han kan vel nok ordne den Sag imellem os! —

Ja, men De maa betale . . .!

Jeg betaler, hvad jeg skal betale. Farvel, min Dreng! —

Den Fremmede var igen ude paa Trappen: Som om han erindrede noget, vendte han om og stod atter i Døren.

Han kunde næppe bare sig for at smile. Der stod de to, Mester og Lærling, og saa' lige forbavsede paa hinanden og hen ad Gulvet og op ad den Dør, som ikke var bleven grundig nok »aadret«.

Om Forladelse; det faldt mig ind, Hr. Malermester, at De dog maaske kunde tage denne

Sag i Spøg, og at Deres gode Humør saa kunde gaa ud over min ny Protegé. Maa jeg derfor gøre Dem opmærksom paa, at saa snart jeg har talt med Borgmesteren, staar dette unge Menneske under juridisk Beskyttelse. Forstaar De! —

Og saa var han ude paa Gaden, hvor Solen skinnede og Rendestenen duftede.

Hvor den Slyngel dog var nem at kujonere! Borgmester — juridisk Beskyttelse! Han lo ved sig selv og svingede Stokken. Saa blev hans Ansigt alvorligt. Hvad er nu det for Dumheder? Hvad vil jeg gøre med Drengen? og — har jeg Raad dertil . . .? Han tabte sig i en Række ikke videre opmuntrende Betragtninger. Saa dukkede ud af Rækken, som et Holdepunkt for hans gode Forsæt, hint Blik fra Drengen op til ham, som han selv stod der i Døren og udførte Forsynets Rolle med Spanskrørstok i Haanden.

Han bankede paa hos Borgmesteren. Han kendte den store Mand fra en Aften i Klubhaven, hvor han havde holdt en blomstrende Tale for Fædrelandet under Blaalys.

Den store Mand sad ved sit Arbejdsbord og hørte paa den Fremmedes Indledningsspørgsmaal med Hovedet lidt paa Held, dampende af Piben, med deltagende Miner og Folder i Panden. Han havde en egen hastig Maade at tage Piben ud af Munden paa; saa truttede han Læberne frem, smaskede og bankede sig med Pibespidsen mod Tænderne.

Hm, ja . . . Ja, Forældrene døde; Smaafolk dør saa nemt . . . Faderen; aa jeg vil ikke sige, at han var drikfældig . . . et Skrog, et Skrog . . . Moderen sled og slæbte lige til det sidste . . . Vi vidste virkelig ikke, hvad vi skulde stille an med Drengen . . . Kommunen er bebyrdet . . . saa var der denne Maler . . . naa ja, vi hørte jo nok nogle Klager over ham . . . men man klager altid; man klager altid i denne By!

De talte om Sagen. Den store Mand mente, at Drengen nok kunde løses fra sit Kontraktforhold imod en lille Opofrelse. Da den Fremmede lod sig forlyde med, at det netop var i den Hensigt, han var kommen, saa trykkede Borgmesteren den ædle Mands Haand og fulgte den Fremmede til Døren. Saa vendte han tilbage og satte sig med et Skuldertræk i sin Stol: Der gives besynderlige Mennesker; egenlig talt Fantaster? mumlede han. Men hvis nu denne Dreng var bleven hos Maleren, og Maleren var død, eller Drengen var rendt bort og kommen tilbage som et Subjekt, saa vilde det være Kommunen, som skulde tage ham. Og Kommunen er bebyrdet nok i Forvejen! . . .

Den samme Eftermiddag blev den Fremmede atter meldt. Borgmesteren havde sat sig til at blunde i den store Armstol, med et Lommetørklæde over Ansigtet for Fluerne, og Berlingske over Knæerne. Han saa' fortrædelig i Vejret, og da han fik Øje paa den Fremmede, saa' han endnu mere fortrædelig ud: Saa, — tænkte han

— der har vi Menneskevennen. Han fortryder naturligvis; det plejer Menneskevennerne gerne!

Men han fortrød ikke. Han saa' ikke ud til det. Han stod og vuggede sin Stok i Haanden og berettede med den ham egne Blanding af Ironi og indædt Forbitrelse, at hans Protegé allerede havde indkvarteret sig hos ham, og at han (den Fremmede) ikke kunde fortænke Drengen deri: Jeg skal sige Dem, Hr. Borgmester, hvad jeg vil. Jeg vil enten beholde Fyren nu med det samme, for at beskytte ham imod Prygl, eller ogsaa vil jeg slet ikke have ham. I sidste Tilfælde vil jeg, førend jeg rejser herfra, gaa hen til Malermesteren og banke ham med denne Stok her. Det er en udmærket Stok, som har staaet sin Prøve. Den ophæver enhver mulig Forskel i Legemsstyrke mellem mig og den Person, som er mig ubehagelig. Jeg véd ikke, om jeg har udtrykt mig tydelig nok? —

Borgmesteren gned sine Øjne og tændte sin Pibe. Man snakkede lidt frem og tilbage, og da den Fremmede havde taget sin Tegnebog frem og deponeret nogle Sedler i den store Mands Forvaring, saa skiltes man atter med gensidigt Haandtryk, hvorefter Borgmesteren under et lille Befrielsens Suk sank tilbage i sin Stol med Lommetørklædet over Ansigtet og Avisen over Knæerne.

Da Tegnelærer Christensen kom tilbage til sit Værelse paa Hotellet, forefandt han det unge Menneske i Færd med at lade en stor Portion

Kalvesteg forsvinde fra den Tallerken, som Opvarteren havde bragt. Saasnart Døren aabnedes, rejste den Siddende sig. Han stod dér, høj og spinkel, kejtet og forlegen i sin Holdning, med Øjnene fæstede ængstelig spørgende paa den besynderlige Mand.

Du hedder jo Karsten? spurgte denne paa sin barske Maade.

Jo! svarede den Unge ganske tonløst.

Alt er i Orden. Du bliver hos mig! —

Karsten vaklede frem fra Bordet. Han vidste ikke, hvor han skulde gøre af sine Hænder, om han skulde tage begge Lærerens, om han skulde falde ham om Halsen, eller hvad han i det hele skulde gøre. Saa fik han Taarer i Øjnene og førte Hænderne op i den Retning.

Naa, naa! sagde Læreren. Man skal ikke gøre sig til Hund for et Ben. Er du mæt? —

Ja—jo Tak! —

Det er godt. Har du noget Tøj hos din noble Mester? —

Ja—a. Det er ikke meget! —

Det kan jeg tænke. Opvarteren kan hente det siden. Kom nu her! —

Han forsynede det unge Menneske med Linned af sin Kuffert: en Skjorte, en Flip, der gabede lidt i Halsen, men blev strammet ind med et sort Silketørklæde; ligeledes fik Karsten et Par velblankede Sko og en rundpullet Hat, der begge Dele fra første Færd af havde klemt Læreren henholdsvis over hans høje Vrist og

hans brede Pande. Og medens Forvandlingen foregik, talte Læreren saaledes, stadig i en Mellemtone af tør Ironi og en vis dirrende Alvor:

Leveregler, min Dreng! Der gives en Hob af dem; de bruges med Virkning som Citater i Bøger og daglig Omgangstale. De, der overtræder dem mest, skriver bedst om dem; og de, der aldrig agter at overholde dem, fører dem altid i Munden. En Leveregel har en Englænder givet mig; den har vist sig at være probat: Hav bestandig et Par blanke Sko paa dine Fødder og en velbørstet Hat paa dit Hoved, og Du vil komme igennem Verden som en Gentleman, uansét din øvrige Klædedragt! —

Men den stakkels unge Fyr stod dér, betuttet og forlegen. Han saa' paa sine Fødder og han saa' paa Hatten, som han drejede mellem sine røde Hænder. Han syntes, at Menneskene var saa besynderlige. Derhjemme var der en Mester, som gav ham Prygl — og her var der en ny Mester, som gjorde Nar! Atter kom der Taarer i hans Øjne, og atter sagde den Fremmede:

Naa, naa; du har let til Vandet! Den Kilde vil ogsaa en Gang tørre ind, og saa vil du blive en Abekat, som alle vi andre. Thi Aberne græder ikke — forstaar du. De skærer kun Ansigter!

Men saa skete det Underlige, at Hr. Christensen tog den unge Fyrs Hoved mellem begge sine hvide, faste Hænder, derpaa klappede ham

paa den høje, aabne Drengepande, saa' ham ind i de usikre, forknytte Øjne, og sagde:

Det er det, der slog mig! Saadan er det, vi begynder; skikkelige, troskyldige Bælam, hvad enten vi staar over for raa Mishandling eller dumme Vittigheder. Det er Menneskenes Hjælpeløshed, som anraaber Menneskets Sjæl om Bistand! —

Og han skubbede den unge Fyr læmpelig fra sig og fortsatte: Jeg gaar mig en Tur. I Aften rejser vi tilbage til Hovedstaden. Er der slet ikke nogen her i Byen, som du kan have Lyst at sige Farvel til? Naa — du skal ikke staa Skrifte — jeg mener blot, at hvis der er nogen, som har været en lille Smule god imod dig, saa bør du gaa hen til denne »nogen« og sige, at nu pakker du sammen. Har du forstaaet? Du bliver rød — for Pokker, væn dig af med det! Klokken fem Minuter før ni er du ved Jærnbanestationen. Ingen Vindbeutelstreger med at komme bagefter. Der er tre Ting, som et ungt Menneske bør omgaas varsomt med: Tid, Penge og Viskelæder! Farvel saa længe!

Den lille By laa ved Fjorden. Der havde den ligget i umindelige Tider som en hæderlig lille Købstad. I umindelige Tider havde der været Sejlads paa Fjorden og Anløbssted her ved Havnens Bolværk for Smaafartøjer. Og ud

mod Havnen mundede den eneste standsmæssige Gade af dem fra gammel Dato. Ud mod Havnen vendte de solide gamle Købmandshuses Façader; de mindre Gyder og de smaa Huse fulgte ogsaa denne Retning; og i det hele taget havde Byen Fald og Retning ned efter mod Fjorden. Det gjaldt ogsaa Oplagspladser og Smaahaver; allesammen skulde de forsøge at komme saa nær Fjorden som muligt. Man kunde da gaa ad den Sti, der fra Havnen førte langs selve Strandkanten, og kigge Byen efter i Sømmene; — rigtignok paa Vrangsiden, ind i Gaarde og Smaahaver; men Ret og Vrang har nu ikke saa stort at sige i en lille Kjøbstad; og særlig denne Købstad satte en Ære i at holde sine Udenomsbekvemmeligheder i saa pyntelig Stand som muligt.

Der var kommen denne ny Tid, som jo skal splitte Alt. Den ny Tid havde lagt sin Jærnbanelinje og Station oppe ved Bakkerne bag om Byen. Og nu var der begyndt en latterlig Konkurrence mellem den »vestre« og den »østre«, den ny og den gamle, den øvre og den nedre Del af Byen. Her oppe var naturligvis anlagt et Jærnbanehotel, moderne, grimt, med Cementpuds og andre forlorne Yndigheder, og omkring Hotellet havde der begyndt at rejse sig et Bygningskvarter: magre Spekulationskaserner, med hovedstadsagtige Tilbøjeligheder til at stille Godtkøbs Spejlglasruder til Skue. Jærnbanelinjen havde ødelagt Fragtfarten paa Fjorden,

havde gjort Havnepladsen øde, havde begyndt at suge Livet til sig nede fra opefter. Jærnbanen skulde nu ogsaa til at demoralisere den Smule gammeldags Arkitektur, som Byen havde besiddet og instinktmæssig følt sig glad over. Blot nogle faa Aar endnu — og Byens Hyggelighed var forsvunden! Hvad der vil komme i Stedet, ja derom véd vi alle saa temmelig god Besked. Er ikke hele vort Land at ligne ved en lille Provinsby, som har faaet Jærnbane? Og alle hjælper vi, bevidst eller ubevidst, med til at lade Jærnbanen demoralisere os, suge »Livet« til sig, og spy os det ud i Øjnene igen under Form af idéforladt Stilløshed, gold Spekulationssvindel, magre Linjer, triste Farver, kæmpemæssige Annoncer, hvorhen Øjet bedende søger om Hvile . . . Hu ha! en Overgangstid, denne!

Tegnelærer Christensen plejede at gaa den samme Tur hver Eftermiddag og anstille de samme Betragtninger. Fra den gamle Gæstgivergaard nede ved Havnen skridtede han op igennem Byen til det »ny« Hotel, Jærnbanehotellet, derfra hen til Jærnbanestationen, ud paa Perronen, hvor han besaa' det ankommende eller afgaaende Tog, Lokomotiverne, den trøstesløse, parallele Skinnelinje o. s. fr. Han nedbad over det altsammen en ret inderlig Himlens Velsignelse — med sammenbidte Tænder og dirrende Næsefløje.

Og naar saa Lokomotivet havde skingret ham sit arrige: Varsko! ind i Ørene, saa spyttede han langsomt ud paa Skinnerne, drejede sig rundt paa Hælen og gik Markvejen op til »Plantagen«.

Plantningen var Ungskov med anlagte Stier i Bugter op til et Lysthus, der laa højt med Fjærnsigt over By, Fjord, de nære Herresæders Skove, Jærnbanelinjen, de endeløse Marker og de velgørende Smaalunde og Pilegærder. Her plejede Tegnelæreren at sidde til Sol gik ned. Naar der kom Feriegæster eller Bybefolkning op til Lysthuset, veg han dem straks Pladsen. I modsat Fald kunde han sidde endnu længe dvælende, indtil det dybe Mørke faldt paa. Han skræmmedes da i Reglen op af en løsladt Dampsky og den hæse eller skingrende Fløjten fra et Lokomotiv hist ovre ved Stationen. Saa gik han ikke samme Vej tilbage, men balancerede fra Plantagen paa Rygningen af et Markskel ned til Stien, der fører langs Strandkanten forbi Byens Udbygninger og Smaahaver til Havnepladsen og Gæstgivergaarden.

Dette havde han nu omtrent gjort i fire Uger hver Dag, og i tre Uger havde Klubben hver Aften brugt det til Samtaleæmne.

Denne Eftermiddag var der endnu flere Øjne i Reflexionsspejlene og endnu flere Næser end sædvanlig bag Ruderne langs Gaden, da Tegnelæreren passerede op til Jærnbanekvarteret. Thi »det« med Malerlærlingen havde selvfølgelig sat Sindene i Bevægelse.

Hr. Ivar Feldmann Christensen følte ligesom en Smule Nervøsitet over sig paa sin Vej igennem Byen. Derfor var han maaske særlig velstemt mod Station, Perron, Lokomotiv og Skinner. Han gik ind igennem denne Station, ud paa denne Perron, saa' paa dette Lokomotiv, spyttede hen over disse Skinner — alt med et Udtryk af tilbagedæmmet Lidenskabelighed, der vil tage Revanche.

Og han drev op ad Markvejen til Plantagen, medens de optaarnede Skyer fra om Middagen nu blev formelige Kæmper, Alpekæmper, Giganter, der ragede med de trodsige Pander lige ind i Himlens Zenith, som om de vilde rage og støde og stange Gudeborgen omkuld med alt, hvad der oppe befandt sig: Guder og Gudinder, Nektar og Ambrosia, Drikkeskaaler og alle Gudegækkeriets kostbare Attributer.

Saa kom den første svage Torden, rullende langt borte fra ud over Fjord og fjærne Vidder, med denne egne dybtstemte Ur-Verdens Lyd. En ugengivelig Lyd; saadan en, som om ti Millioner Røster sang en Salme — saadan en Salme som

Af Højheden oprunden er . . .

eller en anden Salme; en meget bedre Salme; en, som endnu ikke er af Pen skreven — aldrig bliver skreven, aldrig tænkt af Mennesketanke, men som dog, vaandende sig efter en Form, har dæmret i Beethovens og Michelangelos Prometheushjærner.

Aa, Gud hjælpe mig! at jeg ikke en Gang kan skrige og brøle her ud over Markerne, hvad det er, jeg tænker mig ved en Torden!

Og Christensen, som raabte dette højt, arbejdede sig i den lumre Eftermiddag sveddrivende op ad Markvejen til Plantagen.

Han standsede; han følte, at han muligvis havde gjort en Dumhed i Dag, at han dog ikke fortrød det, men at det menneskelig talt var uberegneligt, hvad han havde indladt sig paa, og at han derfor, menneskelig talt, maatte skaffe sig nogen Oprejsning ved at skælde sin gamle Fjende, det sidste halve Sekulum af det nittende Aarhundrede, grundig ud.

Han gjorde det. Han løftede Armen, med den faste hvide Haand udstrakt knyttet imod et indbildt Lokomotiv, der trak et indbildt Tog. Han saa' — ligesaa tydelig som om det var virkeligt — Lokomotivfører, Fyrbøder, Konduktører, Togfører, Passagerer. Han raabte, skreg og raabte:

Kør ad H— til; Hvad vil I mig? Min Vej er ikke jeres! Har jeg end ikke haft Kræfter til at standse Jer, saa har jeg dog Kræfter til at fornægte mit Slægtskab med Jer. Og har I, da jeg var ung og umyndig, slæbt mig med et Stykke Vej, saa vil I dog ikke benægte, at jeg forlængst er sprunget af Toget. Aa, jeg kender Jer! Nu holder I ved en Station. En By, et Distrikt skal lyksaliggøres med jert Besøg. Farten er næppe standset, før I mylrer geskæftig ud af

Kupeerne, hvad I saa er, og hvad I saa hedder. Alle vimser I ud, med jeres politiske, literære, æsthetiske og filosofiske Brochurer, Bøger, Taler, Foredrag under Armen. Hej, Flyveskrifter! og ud over By og Distrikt flagrer al denne trykte Middelmaadighed, Opkoget paa de store Aander, der har levet, alle disse Fraser, dette Had, denne Haan, dette undergravende Grin, al denne lasede Analyse, disse Bunker af latterlig Alvors-Opblæsthed, disse Skvadronader om Dogmer, som skal befri den Verden, I selv forkludrer.

Thi hvad har I at byde paa? — Tro? — I tør ikke se en ærlig Hedning stift i Øjnene og bekende jer Tro. Ingen af Jer vil lade saa meget som den lille Finger radbrække for jer Overbevisning. Saasnart en af Lauget lider den mindste personlige Overlast paa sin Agitationsrejse, saa skraaler hele Banden op, som om Inkvisitionen rykkede frem! I kunde jo lade Godtfolk beholde deres Tro, saa var der ikke en Hund, der gøede ad Jer.

Naa; hvad har I at byde paa? — Kunst? O ve! Dersom man ikke vidste bedre, saa skulde man tænke, at I opførte en Farce. Intet mindre: I kommer dér anstigende saa eddikesurt-alvorlige, eller saa bedemandsagtigt-vigtige, som var I Udsendinge for et Assurance- eller Begravelsesselskab. — Kunst? — I? — Det er jo enten Iskulde, I spreder omkring Jer, eller den fadeste Dagligstue-

parfume. Kunst bliver enten født stilfærdig af Naivitetens Skød, inderlig god, elskværdig, lysøjet, forhaabningsfuld — eller den staar der imellem os som en Kæmpe, undfanget og smertefuldt født af den vældige Natur, knugende Armene sammen over Brystet, for at mestre Hjærtets Hulken, Sjælens evige Vaadesang over Evnens Afmagt.

Nej; indrøm for Jer selv, at I ikke har Tid til nogen Ting og derfor heller ikke til Kunst. I skal høre altfor meget paa hinandens Sniksnak. Denne skal have sig en »Kreds« flikket sammen. En skal have alle Aviser læst, førend han kan arbejde, en anden skal have alle Foredrag hørt, førend han kan tænke. At fortrøste sig til Følelsen . . . Aa, hvilket Sludder! Vi er dog ingen Gammeljomfruer! — At gøre sig lydhør over for Hjærtets Stemme . . . Abracadabra! han gaar i Barndom! — At staa alene midt i al dette Herrejemeni-Vrøvl . . . ho ho! han spekulerer i det Originale! — At tage sig de store gamle Forbilleder for Øje . . . gaa væk, Epigon! — Ikke at ville være med i Toget mod det »ny« Kanaan . . . kør ham over, Lokomotivfører! — At ville vige Jer allesammen Pladsen og tjene sit Brød som en ærlig Tegnelærer . . . Hej, af Sted! Klokken ringer, Piben lyder; lad ham blive tilbage paa Grøftekanten! — Kør F— ivold!

Christensen gik op til Plantagen.

Lige i Udkanten, hvor der mellem Krattet ragede enkelte højstammede Birke og Ege op, Levninger af en tidligere Skov, slængte han sig med Ryggen støttet mod Grøftevolden. Han hørte endnu Lyden af sin Dommedagspræken. Han smilte; han lo. Men der var intet befriende i denne Latter. Han var tynget under Vægten af de svære Ord, og — det var jo kun Ord. Hvad havde han at sætte imod? Han havde Ord — Udfordringer, lidenskabelige Udbrud. Ak, de forslaar ikke meget! Stærk var denne Mand der, i sin kraftigste Alder, mellem de fyrre og halvtreds. Han kunde vel — om det skulde være kommet an derpaa — have væltet Sten ud af Volden. Men standse hint Tog, som han var saa vred paa? . . . Han havde jo end ikke forsøgt det. Han var veget af Vejen. Nu sad han her. Derfor denne Latter, som intet befriende havde i sig!

Han puffede og skubbede og skaffede sig Plads helt ind i Gærdet. Nu laa han næsten udstrakt paa Ryggen, med Øjnene søgende op i det kraftige Egeløv og det mildt svajende Birkehæng.

Han holdt meget af at tænke tilbage, denne Mand. At tænke frem, det havde han allerede for nogen Tid siden stillet i Bero.

Han tænkte paa en Dag i Rom, Afrejsens Dag. Om Morgenen var han gaaet ud til Va-

tikanet med sin sidste Permesso (Indgangskortet) i Lommen.

Dørvogteren kendte ham godt nok, denne faamælte Fremmede med den fastlukkede Mund, det store buskede Haar og det tætklippede Skæg. Han maatte allermindst være Direktør ved en Kunstanstalt, over mange kongelige Samlinger, altsaa Excellence. Og Tegnelæreren smilede netop denne Dag over det dybe Buk, der ikke stod i absolut Forhold til Drikkepengene.

Ivar Christensen smilte, som en gammel Adelsmand smiler, hverken nedladende eller overmodig, blot stolt, sikker paa sin Adel — Tankens Slægtskab med det Store.

Og Kustoden bukkede, med Haanden paa den lille Tapetdør ind til det store sixtinske Kapel. Det var lidt for tidlig endnu; men »Excellencen« fik Lov til at gaa ind.

Dette mærkelige Kapel, lige saa højt som det er langt, af en fornem Tomhed: Præsterne har ikke faaet Lov til at stille deres Rokkoko-Dikkedarius'er op derinde. Blot en Forhøjning med en simpel Baldakin — til Hs. Hellighed Pius eller Leo; og nogle polerede Stolestader — Bænkene til Romerkirkens Dignitarier. Det er nok snarere en Konciliums Sal end en Bedestue. Her holdes Foredrag, her. Se op i Loftet! Michelangelo taler.

Der var ikke et Menneske derinde. Ivar Christensen satte sig paa den forreste Bænk,

støttet mod Ryglænet. Snart efter laa han udstrakt paa Bænken, med den ene Arm under Nakken, Øjnene fæstet op mod Loftet.

Michelangelo taler saa vældig — og saa kærlig; saa mandigstolt — uden at gøre sig Umage derfor; saa utrolig overlegent. Tegnelæreren krympede sig under »Dommedag« dér lige over for, paa den uhyre Vægflade. Dér var Michelangelo ham maaske for meget den »stærke« Mand, der ikke helt véd, hvad han skal gøre af alle sine Muskler. Hvem faar fat i Dommedagen, uden at maatte jage med Øjnene frem og tilbage, gøre Trapezkunster med Hjærnen for at evne det Umulige: samle den gigantiske Uro til den gigantiske Helhed?

Men Genesis deroppe i Loftet! Adam, der vaagner og føler sig skøn og god og stærk. Guddommen, der farer igennem Universet, som om Jordaande, Havaande, Luft og Ild mødtes under en eneste Kæmpeaands Form og sagde til Mennesket: Du er mit Værk; jeg er tilfreds med dig; se at blive mig lig!

Og hin Sibylle! Michelangelos egen Musa. Alvoren i Sorgens Klædebon; Sorgen over Tankens og Haandens Magtesløshed til at forme det, som ligger ud over Tankes og Haands Rækkevidde. Hvilket Blik — op fra Fantasiens dybeste Dybde! Hvor har denne Kunstner set Modellen til denne Kvinde, der hverken er ung eller gammel, hverken skøn eller hæslig — saa-

ledes som det Evige hverken er det ene eller det andet?

Ah, bah! »Model«. Pak Jer hjem til jeres Ateliers og Malerskoler, I moderne Almisselemmer, der trygler jeres Modeller om det daglige Brød . .!

Her rejste Tegnelærer Christensen sit Hoved. Det var jo i Udkanten af Plantagen, han laa, stirrende op i den store Egs kraftigformede Løvværk. Kunde han da aldrig have en smuk Hyrdetime med Erindringen, uden bestandig at lade sig forstyrre af paatrængende Nutidsmalere, Naturalister, Realister, eller hvad Fanden de nu kalder sig . . .! Han satte Tænderne i Læben, beskæmmet, vred paa sig selv. Han lukkede Øjnene. Han var atter i det sixtinske Kapel.

Men her blev han ogsaa forstyrret. Den lille Dør henne i Væggen tilhøjre for »Dommedag« gik op. Ind kom — ja naturligvis — en engelsk Familie, Papa, Mama, Søn, Døtre og et Pigebarn, en stakkels Guvernante, et ungt Blod, der, imod et Vederlag af saa og saa mange Guinee's om Aaret, sælger sine fejreste Aar og sine sammenpløkkede Kundskaber, for at være til Underholdning og Belæring paa Manchester-Familiens Kontinentrejse.

Hr. Christensen behagede at blive liggende, hvor han laa. Englænderne tager det selv ikke saa nøje — naar de er paa Fastlandet. Heller ikke saa' nogen hen til ham, undtagen det unge Pigebarn, Guvernanten. Det var et hastigt Blik.

Hun troede maaske i sin Enfoldighed, at han virkelig sov. Det morede ham. Han underkastede hende et flygtigt Syn. Hun var ikke høj, men velbygget; ganske frisk, for en saadan Skabning at være; askeblond Haar, tarvelig men klædelig Dragt, noget i de fine Træk, der røbede Albions Datter, og noget andet, der modsagde dette. Naa; hvad kom det ham ved? Og nu begyndte hun da — hu ha! — op af sin »Guide« at ramse . . . Gud fri og bevares! Det gik som Kæp i Hjul. Og imidlertid maabede Fader og Søn opad Vægge, op mod Loft, medens Damerne travede omkring for at finde den rette Afstand, den lov- og anbefalede Synsvinkel.

Mama var den mest praktiske og den eneste ærlige. Hun undersøgte det purpurrøde Fløjl paa Baldakinen.

Christensen rejste sig med en godt efterlignet Gaben fra sit Stolestade. Han mumlede en Grovhed mellem Tænderne, heldigvis ganske uhørlig. Da sagde Pigebarnet, den unge Guvernante, idet han stod bag ved hende, paa godt, bredt Dansk:

Nej; disse Mennesker er dog nogle Idioter!

Det gav et lille Sæt i ham. Saa uvilkaarlig kom dette Udbrud fra den unge Pige, saa pudsig stod Kraftudtrykket i Modsætning til hendes nette, tækkelige Væsen! Han fik en øjeblikkelig Lyst til at le og en lige saa øjeblikkelig Medfølelse med denne beskedne Existens, der trods god Opdragelse og dannede Sædvaner, kunde

bryde Skrankerne for de Hensyn, hun skyldte sit Køn — og sin Løn.

Han betvang sig; han gav ikke med et Blik til Kende, at han var Landsmand. Han gik ud af det sixtinske Kapel. Det var dog nu ødelagt for ham — baade paa den ene og den anden Maade.

Han gik over til Rafaels »Loggier«. I denne, den mærkeligste Korridor i Verden, vilde han tage Afsked med Rom, med Vatikanet, med Skønheden, med Mestren — ak, den uopnaaelige, og dog den, man kunde nærme sig til, ligesom paa en mere fortrolig Fod, end til den »Gamle« derinde i Kapellet.

Her var han alene. Her har Rafaels Elever efter Mestrens egne Udkast, maaske delvis ogsaa Mestrens egen Haand, fortalt Menneskehedens skønneste Myther — paa en Maade — paa en Maade . . . aa, dumme Fraser om, paa hvad Maade! Det er gjort; det bliver aldrig gjort bedre, kan aldrig gøres om igen. Og dog, hvad kunde man ikke lære her? Frem for alt lære noget om, at nu er Kunsten gaaet i Vinterkvarter, nu sidder den og sveder i gas-opvarmede Skolelokaler over Grammatik og Syntax, nu tager den Examen, nu »kan« den en gruelig Hoben Ting; den bliver filosofisk, arkæologisk, biologisk Professor . . . Den bliver en Vissenpind, bliver den; en stakkels sølle Olding! Se her; for tusind Djævle! Se, hvilken Sikkerhed i Karakteriseringen — og hvilken Naivitet tillige!

Hvilken Frodighed, hvilken Glæde, hvilken Varme — og hvor simple Midler! I disse Fresker, henaandede som et lyrisk Digt, skrider Fortællingen frem i rask Handling fra Loftbue til Loftbue. Gud, Mennesker, Dyr, Planter, Landskaber og Interiører — alt taget direkte ud af det synlige Liv rundt omkring: og saa dykket ned i et Fantasiens Væld — som et sundt, højtbegavet Barn kan lege med sine luftige Skikkelser.

Kød og Blod! og dog saa megen Aand! Klar Tanke, godt Hoved, let Haand, udmærkede Kundskaber, alt ordnet, afvejet, beregnet . . . . og dog en Leg, en Spøg, en Æventyrfortælling det Hele. Men hvilken Leg, og hvilken Spøg! Aa, I . . . !

Atter kom den lille Djævel og fristede ham til et Indhug. Og saa traadte Pigebarnet frem i Korridorens ene Ende. Hun var alene. Hun havde vel set sit Snit til at slippe ubemærket bort for et Øjeblik. Vilde hun da virkelig nyde Rafael? Det syntes saa. Hun havde ladet den rædsomme »Guide« blive tilbage.

Hun gik stille, opmærksom, andægtig fra Vindueslysning forbi Pille og Pilaster til den næste Lysning. Hun syntes ikke at ane den Fremmedes Nærværelse. Hun saa' kun, hvad her var at se.

Han fulgte hende med Blikket. Han havde været længe nok i Rom, til at kende Maaden, hvorpaa Damer tager Gallerier og Musæer i

Øjesyn. Han blev næsten rørt — og lidt stolt paa Landsmandskabets Vegne — over den Andagt, som hendes Blik og Miner fremviste.

Saa gik han rask hen til hende, lettede ved sin Hat og sagde paa Dansk:

Ja, Frøken. Det er den elskværdigste illustrerede Bibelhistorie, der findes i Verden. Gòd Fornøjelse! —

Hun stirrede paa ham; han bukkede og gik. Et Par Timer efter kørte han fra Rom.

Og nu laa han her. Der var gaaet en Del Aar siden da. Hvor faldt netop dette ham ind nu? Ja, hvordan falder Tingene os ind. Ved at stirre paa en Skarnbasses blaatanløbne Vingedækkes Rustning, kan vi komme til at tænke paa — Shakspeares Macbeth i Panser og Plade. Hvorfor da ikke komme til at tænke paa Rafaels Loggier ved at stirre op i et mildtsvajende Birkehæng?

Saa rejste han sig, rystede Mos, Løv og Jord af sig, svingede sin Stok, og gik rask hen over Rygningen af Markskellet, der fører til Stien forbi Udbygninger og Smaahaver.

Han maatte dog standse og se sig om. Landskabet var saa stort i denne Belysning. Tordenen holdtes endnu borte i det Fjærne. De høje Skykæmper stod der, paa den anden Side af Fjorden, mørkviolette med guldglødende Hjælm-

kamme. Og Reflexerne drev som smæltet Bronce, mattere og mattere i Tonen, ned over Fjordens Staalspejl. Højnende Bakker, fjærne Skove,. og Byen dernede begyndte at svømme ud i en enkelt, gennemgaaende fløjelsblød Farvemasse. Smaahavernes grønne Træer, Tegltage, gule Gavle, lyse Udmure, alt gik lydigt op i det hele Stemningsvæld, som dominerede Solnedgangslandskabet. Der var en Højhed, en Alvor, dette »Guddommelige« over Egnen, som vilde tvinge os i Knæ af Undren — hvis vi ikke saa' det saa ofte. Nu saa' Tegnelæreren det. Og han løftede sin faste, hvide Haand; og det var, som Fingrene fik fat om et Penselskaft, en stor, bred Pensel: Saadan! — han gjorde et Par energiske Strøg — saa! . . . her; aha! . . . ja, jeg skal dog gribe dig, du Satan af en Stemning! Gud af en Stemning! mener jeg . . . . saa! — saadan! dér! —

Han slap den indbildte Pensel, fór sig med Haanden over Øjnene, slog Smæld med Pegeimod Langfingren. Vis vas! De Narrestreger er forbi! . . .

Saa gik han langsomt frem ad Stien, henimod den første af de smaa Haver, saa' tilfældigvis ind over Rækværket — og blev staaende ved en Hyldebusk.

Knap ti Skridt fra ham sad — i et nyt anlagt Lindelysthus — hans ny Protegé, Karsten. Ja, og ved Siden af ham sad paa Bænken — — nej, red overskrævs — et Pigebarn paa en

tretten, fjorten Aar. Hun havde travlt med at faa Flip, Halslinning og Tørklæde til at tage sig manerlig ud paa den unge Lærling.

Han sagde: Saa; nu er det saamænd godt. Nu maa jeg af Sted. For din Fader kunde kom . . . . . Passiar! afbrød hun, og gav ham et kortfattet Tjat over de Fingre, han søgte at bringe op til Kraven: Ordentlig maa du se ud, naar du skal i din ny Kondition! —

Jamen er det ogsaa en Kondition? spurgte han lidt usikker.

Og. det véd du ikke Besked om? Gud, hvor du er dum, Karsten! —

Vil du give mig et Kys, Kirstine? . .

Aha! mumlede Tegnelæreren. Her er altsaa den »nogen,« som har været god imod min ny Fostersøn! I Grunden tager han sig ud i den Stilling . . . Laban, som allerede skal have Kys! —

Og Tegnelæreren saa' paa de to Børn, over hvis Hoveder Aftenskæret gled fra de høje, gyldent glødende Skykamme. Han saa' ogsaa paa Udhusets Mur: der stod Malermestrens Navn at læse i Forbindelse med »Værksted« og »Lakerer«. Paa Bænken blev der udvekslet et Kys, meget barnligt og meget kort, hvorefter Pigebarnet tog den unge Fyr i Ørelappen og sagde:

Nu er du min Kæreste. Husk det! —

Saa dukkede pludselig Malermestrens Skikkelse frem i Baggrunden. Det var nok ikke for at give sin Velsignelse, han kom.

Karsten fik først Øje paa ham; og han fo'r op og hen til Rækværket ud imod Stien. Men Pigen gik tilbage gennem Haven, rask henimod Faderens truende Gestalt, lige som en modig lille Hund, der gaar løs paa en Elefant. Og det større Dyr syntes virkelig at holdes i Ave af den lille Uforfærdede.

Den ellers saa kejtede, opløbne Malerlærling havde svunget sig med en Gymnastikers Lethed over Rækværket. Hr. Christensens Haand hvilede paa hans Skulder:

Hej du . . .? —

Lidt flov, lidt ynkelig pegede Karsten ind mod Parret, der tilsammen gik over Gaarden og forsvandt i en Portaabnings dybe Mørke:

Det er Mesters Datter . . . hun har altid lagt et godt Ord ind for mig. Hun kan regere Mester! —

Meget smukt af hende! sagde Tegnelæreren tørt. Men beskylde dig for Ridderlighed — det vil jeg ikke. Kom! af Sted! —

II.

Hvor han boede og hvordan han levede.

Naar Solen paa Vandringen over den høje Himmel . . . . saadan var det, man engang begyndte.

Og hvorfor i Grunden ikke begynde ligeledes? Naar Solens Straaler deroppe fra . . . .

Det vil sige: naar Solen stod saa højt over Kultorvets Tage, at dens Formiddagsstraaler besøgte den ene Husrække, som vendte mod Øst, saa var der særlig tre Fag Vinduer i et rødmalet Hjørnested, der bød den: Velkommen! træd inden for!

Denne Begyndelse har noget vist klassisk ved sig; det er da ikke mere end billigt, at Vinduesfordybningerne i det gamle Hjørnested viste hele deres Klassicisme frem i Form af Gibsafstøbninger efter antike Ornamenter, en Zevsmaske, nogle etruriske, aflange Kar, et Par Flintkiler, romerske og græske Fotografier under Glas, og til Afveksling en japanesisk Huggert og en gammel dansk Landsbyklarinet.

Ingen Gardiner var der for de tre Fag Vinduer; Solens Straaler kunde derfor trænge videre ind i det aflange Værelse. Paa Væggene hang andre Afstøbninger, andre Fotografier; og i et aflangt Glasskab var opstillet Klodser, Kar, Vaser, Modellen til en venetiansk Gondol, alskens kunstnerisk Nips, som ulykkelige Væsner skulde fordømmes til at tegne efter, med afvekslende haarde og blødere Blyanter, og saa vidt muligt uden Brug af Viskelæder.

Thi dette var en Tegneskole.

»Ivar Feldm. Christensen. Tegneskole« stod der uden for paa Døren. Trappegangen var halvmørk (Huset var gammelt, Gaardspladsen lille),

men man kunde dog læse den store hvide Papkarton, der var naglet til Dørfyldingen med Tegnestifter. Alt her var »Tegne» — og naar Døren aabnedes, og man traadte ind i det aflange Trefagsværelse, saa fik man et absolut alvorligt, blyants-kedeligt, et maaske lidt irriterende hæderligt Indtryk af denne Kunstens Forgaard, Ørkenen, der skulde gennemvandres af unge Mennesker, inden Kanaans forjættede Land dukkede frem med sine duftblaa Bjærge, sine skyggefulde Lunde, rislende Kilder, Floder med Mælk og Honning ... kort sagt, her sled man i Tøjet som ordinært Tegne-Uhyre langs tre aflange, sortmalede Borde, oven over hvilke der hang støvede Petroleumslamper med flade, sortmalede Blikskærme. Den store Dag vilde jo nok oprinde, hvor Paletten — o Paletten! — som et himmelfaldet Skjold, straalende i alle Regnbuens Farver, skulde sættes over den venstre Haands Tommelfinger, medens de andre Fingre lidenskabelig knugede sig om Penslerne — Børste- eller Marderhaarspensler, Fordrivere og Hornspartlen, eller det polerede Træskaft paa Paletknivens jomfruelige Klinge! ...

Forfængelige Haab. Kun faa var de unge Genier, for hvem denne Dag oprandt. Hos de allerfleste af den simple Grund, at de ikke holdt ud saa længe i Hr. Christensens Tegneskole. Han stod ubøjelig strængt paa visse Fordringer om Jærnflid, Nøjagtighed, Kærlighed til selv de tørreste Opgaver. Han havde ingen saliggørende Dogmer om en bestemt Manér. Enhver kunde

føre sin Streg, schattere sin Skygge, maale sig Forholdene til, ganske efter Behag. Men Sjuskeri hadede Læreren, og Smaakneb foragtede han. Han kunde blive saa gram i Hu — aa, saa gram ... ja han kunde skælde ud! Og de unge Genier vil nu saa gærne kæles for.

De fleste af de unge Rafaeler eller Rembrandter forlod Tegneskolen i Utide. Nogle begyndte at male »paa egen Haand«; nogle gik over til Xylografien, til Lithografien, ja endog til Fotografien. Et Par slap — med de christensenske Forudsætninger — ind paa det kgl. Kunstakademi, uden at det derfor gennem de aarlige Udstillingskataloger kunde ses, hvorvidt der var opstaaet en ny Rafael eller Rembrandt i Norden. Dog ét var der, som spredte en Nimbus over de sortmalede Borde: et Sagn, et Æventyr, der højtidelig blev tilhvisket hver ny Novice. Der var virkelig, blandt de yngre, allermest Lovende paa det kgl. Kunstakademi, en bestemt, ved Navn nævnbar Billedhugger, som en Gang havde gaaet Hr. Christensens Tegneskole igennem.

Rigtignok var han ikke Maler — desværre; men han havde dog været her, havde staaet Dysten ud, og nu vilde han upaatvivlelig, om saa og saa mange Aar, blive Professor.

Altsaa sled fremdeles nogle unge Mennesker i Tøjet her. Saa længe der er Haab, er der Liv!

I Hjørnestuen — ogsaa kaldet »Atelieret« — et mindre Værelse, hvis eneste Vindusfag vendte mod Nord, stod et opretstaaende Staffeli, med

Skrueapparat, nogle store, med grønne Bændler omhyggelig tilbundne Mapper op ad Væggen, et smukt udskaaret Renæssance-Skrivebord — og for Resten ingen Ting.

Dette Værelse blev sjældent betraadt af nogen, — men man skottede med andagtsfuld Nysgærrighed derind. I en Roman vilde det sandsynligvis altid have været aflaaset. Nej; det var dog ikke Tilfældet. Hr. Christensen opholdt sig ikke derinde — endsige arbejdede dér. Han »arbejdede« kun i Tegnestuen.

Nogle Maaneder i Træk havde et ungt, begavet Menneske, en stakkels Krøbling, virkelig haft sin Plads derinde foran Staffeliet. Der var blevet presset Farver ud af Tuber paa den gamle, ovale Pallet; et Lærred var blevet grundet, anlagt, paabegyndt — men saa havde ogsaa denne Elev forladt sin Lærer i Utide, for ikke at vende tilbage mere. Muligvis en Murillo? en Ribera i det mindste? — eller en Ostade? En Mulighed var han. Men Døden havde aabnet ham sin store Port, og han var gaaet ind til Evigheden, hvor Ribera og Ostade findes.

Siden den Tid var Atelieret forblevet i sin støvede Tilstand. Man betragtede det som en Slags syvende Himmel. Man haabede lønlig derpaa, som vi allesammen haabe paa Udødeligheden — til Trods for vor Ufuldkommenhed og Uværdighed.

Christensen passede sin Tegnestue. Den havde Ord for Strænghed, Hæderlighed, om just ikke

for synderlig Morskab. Deraf fulgte, at der ogsaa kom Damer her, unge Piger, som skulde tage en Lærerindeexamen, eller ældre Piger, som havde taget deres Examen, og som nu vilde videre uddanne sig. Læreren behandlede dem ens; høflig, faamælt, uden at opelske Illusioner af nogen Art hos dem. Naar de lod Ordet »Kunst« falde, saa trak han paa Skuldrene, eller saa' med sammenkneben Mund ud gennem en af Ruderne op i den blaa eller graa Luft. Det var da ogsaa kun yderst sjældent, at de kom tilbage til Ordet Kunst — i det mindste i hans Nærværelse.

Saa optraadte her sporadisk nogle Aspiranter til Søofficersskolen; thi de paagældende Avtoriteter mente nu en Gang, at en Søofficer burde kunne tegne — i hvert Fald en Landkending.

Ogsaa var der en enkelt, ældre, pensioneret Landkaptejn, som dog vilde have Tiden til at gaa med noget. End videre et Par Handelsbetjente, der for Øjeblikket var uden Emploi, og som senere dukkede op som Illustratorer ved Vittighedsblade, der ikke var saa vittige, hverken i Text eller Tegninger endda. Hertil kom i Ny og Næ en Løsgænger, en ung adelig Drivert, der betalte forud — og ikke kom igen, eller en ung borgerlig Drivert, der gik et halvt Kursus igennem — og saa blev borte, da Betalingsterminen kom.

Det var Tegneskolen.

Og nu Læreren.

Ivar Christensen havde, ligesom Flertallet af de levende Væsner, fra Begyndelsen af haft Forældre. Dette er slet ikke sagt som et Forsøg paa en Vittighed. Han hørte virkelig til de Mennesker, om hvem vi ikke ret kan tænke os, at de engang har ligget i Vugge, gjort sig urene, faaet Dada, gaaet i Skole . . . Jo da! Man kunde tænke sig, at han havde gaaet i Skole. Men saa kunde man igen ikke ret tænke sig, at han havde leget hensigtsløse Lege, været i Lømmelalderen, faaet Prygl . . . jo; man kunde tænke sig, at han havde faaet Prygl — en hel Del uretfærdige Prygl, for svagere eller mere durkdrevne Kammeraters Skyld; og at han havde taget Straffen med en vis indædt Stoicisme, hvoraf der endnu sad Sporene i hans stortskaaarne, strænge Træk. Og saa' man paa disse Træk, der undertiden syntes, ikke just kolde, men følesløse ved en Kraftanstrængelse indvendig fra for at holde dem i Ro, og snart havde noget nobelt lidende ved sig, der atter kunde gennemfares af Glimt fra en fantastisk, lidenskabelig, baroksatirisk Verden, hvor Kykloper og Dværge, Kobolder og Helgener, Landevejsgøglere og Kunstens ædleste Skikkelser tumlede mellem hverandre i en uopløselig Forvirring — saa' man paa disse Træk, da fik man Lyst til at lære denne Mand at kende, som stod saa alene, overlegen uden at præstere Testimonium for sin Over-

legenhed, midt i en Tid, hvor Middelmaadigheder klumper sig sammen og danner Skoler, Partier, Kliker og Middagsselskaber.

Det er vel bedst, at vi tager ham *ab ovo*. Det er jo nu Skik og Brug. Hvorfor da staa tilbage?

Hans Fader havde været Smedemester, og hans Fædre op igennem Tiderne havde nok alle været dygtige, selvstændige Haandværkere af denne selvbevidste, legemlig sunde, energiske Stok, der baade har Agtelse for deres Haandværk som en Kunst, og som tillige tjener Penge derved, Skilling paa Skilling, Daler paa Daler, vel vidende, hvilke Fordringer denne Verden stiller over for en god Fordøjelse og en stor Børneflok, og aldrig sættende Kunstnernykker over Haandværkerstolthed.

Hans Fader var den sidste i den lange Række. Paa ham syntes en Forandring at spores. Legemlig stærk, en dygtig Arbejder, en munter Svend fra Begyndelsen af, med en god Arv, baade af Blod og blanke Dalere, var han bleven udrustet med Fornødenheder og Tilbøjeligheder, der pegede helt ind imod det »moderne«. Han overskred Grænsen, der skiller Haandværk fra Kunst. I sit hele Liv — det var endda ikke saa kort — blev han rigtignok ikke mere end Dilettant; men en glad, levelysten, fuldblods Dilettant var han. Han kunde saa godt som Alt: forfærdige en

kunstig Laas, en hel Gitterport til et Herresæde, et Taarnuhr, en »Figur« paa et Kirkespir, en riflet Kanon, der rigtignok sprængtes, men som dog var den første i sit Slags. Han kunde tegne — især Karrikaturer — men ogsaa alvorlige Portræter i Pastel. Han spillede forskellige Instrumenter — ligefra Klarinet til Orgel; han var en lidenskabelig Sælhundejæger, en ypperlig Skytte, en svoren Mand paa den kgl. Skydebane, Dusbroder med det bedste Borgerskab, ja endog med prinselige Personligheder; en fortræffelig og udholdende Danser — lige indtil Korpulence og endelig Sprængningen af et Blodkar brat afsluttede det Liv, der havde været en lystig, broget, men tillige sikker og gratiøs Dans.

Han havde giftet sig — da han allerede var lidt til Aars — med den eneste Datter af en Organist. Organisten var en stilfærdig, fintmodtagelig Natur, indadvendt glad, udadtil en Særling, med dyb Respekt for de klassiske Mestre, Pergolese, Bach, Händel, Haydn, Gluck, Beethoven. Han overskred aldrig Grænsen fra disse ind til de nyere, som vi nu allerede kalder de »ældre«. Han demonstrerede ikke; han havde kun en venlig Hovedrysten; men den var afgørende. Efter en Koncert af Mendelsohn, gik han hen til sin gamle Ven Weyse, for at lette sit Hjærte. Han traf ikke sin Ven; han gik hjem, sad længe hovedrystende i sin Lænestol, slog saa nogle af sine Partiturer op — og døde ganske stille den samme Nat.

Hans Datter lignede ham — men ikke saaledes som Kopi-Børn plejer at ligne en original Fader. Han spillede bestandig; hun spillede ikke, men hun hørte, hørte meget gærne og meget godt efter. Hun var i Grunden munter, men alligevel var der noget hos hende, indeni hende, der holdt igen, dæmpede af. Sygelig var hun ikke; velvoksen, velskabt, med frisk Teint, ikke altfor klare Kinder, smukke, men ikke altfor straalende Øjne. Ætherisk skulde man ikke have Lov til at kalde hende. Man skulde blot se paa hendes Haar — gyldenbrunt, kruset, fløjelstungt, som Palma vecchios Venetianerinder. Der var opbevaret en Pasteltegning, hvorpaa man kunde se det. Portrætet røbede Livsfylde; og Blikket var saa friskt; — alligevel var der noget »bagved«, noget af det, der længes og drages mod noget Fjærnt; noget formodenlig af det, der trængte sig frem som en Anelse hos hende om en tidlig Død.

Det var i Klubbernes Tid, de upolitiske, æsthetisk-borgerlige Sammenkomsters Tid, saadan paa Slutningen af Trediverne. Der havde været en Klub-Koncert med Bal. Den statelige, som Fuglekonge dekorerede Smedemester dansede med hende. Der er allerede sagt, at han var en fortrinlig Danser; hun dansede ogsaa gerne og godt. Han var underholdende, uudtømmelig i Anekdoter — det kunde man den Gang! — og Ugen efter meddelte han sine noget overraskede Venner, at han var forlovet. Han føjede til, med

et Smil over sit rødmussede Ansigt, at han var aldeles utrolig forelsket!

Det nygifte Par levede selskabelig. Velstaaende Dilettanter af det brede Borgerskab, Musikere, Skuespillere, en Klubvært, en Huslæge og en Præst: det var Omgangen.

Efter at Drengen var født, skrantede Moderen lidt. Lægen havde i Grunden ment, at det Modsatte skulde blive Tilfældet. Men da der gik nogle Aar, og Fru Christensen atter fik sit forrige friske Udseende — maaske med lidt klarere Øjne end tidligere — saa tænkte man ikke videre derover. Kun lagde den muntre Smedemester Mærke til, at hans kønne Hustru skaffede sig de Mynsterske Prædikener, ligesom hun ogsaa foretrak Selskab med Husets Præst fremfor Selskab med Husets Læge, der gerne vilde gøre sig lidt til af sin »Materialisme«.

Tegnelærerens Moder var et religiøst Gemyt med dyb Trang til Noget, der kunde gribe og fastholde, ligesom Theatret, og som dog laa ud over — op over — Scenen. I den Tid var man alle religiøse, ligesom man alle var æsthetiske. Smedemesteren var som de andre. Der var ingen Spaltning i Gemytterne; hverken Søren Kierkegaard, eller Anno 48 havde meldt sig.

Familiens Præst var en fornøjelig Mand: en af disse Præster, som kun de idylliske Tider frembringer, og hvorom Slægten nu danner sig saa vrange Forestillinger.

Han spillede L'hombre, han spiste godt, han græd i Theatret, han gik sin Morgentur. Han deklamerede Oehlenschläger; han læste Calderon paa Spansk, han sang Weyses Romancer med en smuk Baryton; og saa talte han udmærket i Kirken. Han var god imod Fattige, gav mere bort, end han ejede, var i Gæld til Smedemesteren, som selv var i Gæld til sine Skydebanevenner. Det var en Husven og en Hus-Præst, som hverken kunde blive en vranten Pietist eller en dreven Tartufe.

Det var Vinter, klingrende Frost med Slædeføre. Skydebanevennerne gjorde en stor Kanetur til Bellevue. Smedemesteren stod bag paa Enspænderkanen; Fruen sad i Pels og Muffe inden i. Man havde spist og drukket godt, og der var blevet danset. Fru Christensen frøs lidt. Nymaanen skinnede dæmpet hen over Sneen. Stjærnerne funklede deroppe: og rundt omkring Kanen skinnede og funklede, lynede og tindrede alle de Myriader Smaastjærner, som er vævede ind i Sneens hvide, store Kanetæppe.

Smedemesteren knaldede lystig med Pisken og spurgte leende, om hun frøs? Hun hørte ham ikke. Hun kunde ikke faa sine Øjne og ikke sine Tanker fra al den straalende Uendelighed, fra denne »anden« Verden af overjordiske Tanker, der tindrede hende i Møde gennem Myriader af medfølende Øjne. Hun trak Sløret tættere sammen for Ansigtet. Hun mærkede, at der kom hende Vaadt i Øjnene. Det kunde være den skarpe,

bidende Luft, Kulden forøget ved den susende Fart. Det kunde ogsaa være Taarer — af uopfyldte Drømme, utilfredsstillede Længsler, som som hun selv var saa fjærn fra at gøre sig klar, og som dog vedblev tindrende at spørge efter Svar.

Da hun kom hjem, var hendes Mands Oprømthed steget med Kulden, medens hun selv var bleven altfor tankefuld. Hun kyssede ham til Godnat; han spøgede med hende; hun frøs mere og mere; hun rettede en Opfordring til ham, som han overhørte — og hun faldt, for første Gang under deres Samliv, grædende i Søvn. De Stjærner! De Stjærner!

Hun vaagnede op under Kuldegysninger. Lægen blev hentet; først spøgede han; — hun græd; hun syntes, at Alverden tog al Ting i Spøg. Derpaa blev han alvorlig. Hun havde Feber; Lungebetændelse.

Den næste Dag blev Præsten hentet. Lægen var fra nu af overflødig.

Præsten sad med den Syges Haand i sin, Resten af Dagen og Natten med. Smedemesteren sad henne paa en Stol og hulkede. Med Munterheden var det forbi.

Og med den Syge ogsaa. Ved det svage Morgengry løftede hun endelig Hovedet lidt, vaandede sig svagt, søgte ud i Værelset efter sin Mand, — men der var en Taage for hendes Øjne. Hun trykkede Præstens Haand, saadan som en Døende griber efter den nærmeste, kæreste

Genstand, uden at gjøre sig Rede for, hvor nær og hvor kær. Saa hviskede hun:

Alle de dejlige Stjærner . .!

Og saa var hun død.

Om Smedemesteren er der kun dette at fortælle, at han sørgede meget, og at han derpaa blev dobbelt saa munter, som han havde været. Men det var maaske dog ikke den tidligere, gedigne Glæde. Med hans Forretning, hans Smedje, et Jærnstøberi og et Par Værksteder, gik det ned ad Bakke, hurtigere og hurtigere, ganske i Følge Fysikens Love for en Ting, der rutscher eller ruller. Ved hans Død, som indtraf, da Drengen var en halv Snes Aar, eller et Dusin, blev der reddet nogle Stumper hist og her. De svandt atter sammen under Prokuratorhænder; Hjørnestedet paa Kultorvet var til sidst den eneste faste Klippe, der ragede op over den gamle Haandværkerslægts overskyllede Grund.

Naa, et Hus er altid et Hus. Dette gav rigtignok kun et meget sparsomt Overskud. Men Nød var her altsaa ikke. Ivar var ikke kastet ud i Verden som et Proletarbarn. Og derfor var ikke de allerbitreste Sorger forbeholdt ham ved Begyndelsen til Livets store Pilgrimsgang. Der er endda Sorger nok. Vi ere jo vore Forgængeres Efterkommere.

III.

Professoren.

»Du har at holde Palletten taalelig ren; det vil sige, skrabe den, naar der bliver altfor gammel Skorpe paa den! Og saa vaske mine Pensler. De skal være rene, forstaar Du! Dernæst spænder du Papir paa det Tegnebrædt, sætter dig paa din Hale, sviner ikke Papiret til, maaler dig frem med Blyanten — saadan op for det ene Øje — og tegner saa det Hoved dér, saa godt du kan; det bliver naturligvis skidt nok. Hvad det er for et Hoved? Det er Ariadne, eller hvad Fanden de kalder hende. Ligemeget: tegn hende! Hun er god nok.«

Ivar Christensen var kommen i Lav med Professoren ved Kunstakademiet. Først havde en Slags Formynder for Ivar efter Konfirmationstiden sat ham i Lære hos en Smed. Men allerførst havde han gaaet en god Realskole igennem. Han var flittig i Skolen, noget indesluttet, ikke alt for hurtigt et Hoved; han lærte, hvad han skulde, læste meget der hjemme, tog let baade paa Pen og Blyant — til trods for hans store Hænder og hans ud over Alderen tidlig og stærkt udviklede Kræfter. Formynderen fandt, at Drengen »selvfølgelig« burde træde i Faderens Fodspor. Altsaa Smed. Men der var noget ved Professionen, som ikke smagte Drengen. Der

kom en Rivning med Formynderen, som klagede over, at nu begyndte Ungdommen at have Nykker. Drengen mente nej; hvorfra skulde Nykkerne komme? Han var hverken fin eller fornem paa det; blot smagte Professionen ham ikke. Han vilde være Konstruktør. Saa kom han ind paa det tekniske Institut, syntes ikke at det var særlig morsomt, men sled i det paa sin alvorlige, sejge og indesluttede Maade. En Aften, da han tegnede efter et stort Gibsornament, kom Professoren fra Kunstakademiet tilfældigvis for at tale med en af Lærerne. Det var en Begivenhed. I de trange Lokaler, med den daarlige Luft, de osende Lamper, under denne Stilhed, hvor en tvetydig Haandværkervittighed blev lavmælt hvisket mellem de unge Mennesker, faldt der en Glans, en Indvielse, noget Allerstormægtigst over Forsamlingen gennem Kunstens Repræsentant.

Professoren standsede bag Ivars Tegnebræt.

»Ikke saa galt! hm! men bredere — bredere — —!«

Og Professoren tog Blyanten, knækkede Spidsen, sleb den lidt rund paa Siden af Papiret — og satte nogle Streger ind i Skyggen.

Fra denne Aften bestemte Ivar Christensen sig for Kunsten.

Han stod nogen Tid efter med bankende Hjærte, Kasketten og en stor Mappe under Armen, uden for Døren til Professorens private Bolig paa Kunstakademiet. Han vidste ikke selv, om han virkelig havde vovet at ringe; derfor

ringede han en Gang til. Døren blev rask revet op; Professoren ud. »Hvad vil Du? Skal jeg nu plages? Kunstner . . . hæ! . . . Giv hid!« og Bladene i Mappen dansede en ilsom Dans gennem disse energiske Fingre, som Ivar kunde have kysset af Ærbødighed og forfjamsket Tilbedelse.

»Duer ikke! Den gamle Historie! Man vil være Geni, men man vil ikke arbejde. Gaa tilbage til Institutet; lær Perspektiv; lær noget i det hele taget. Bliv Dekoratør, Smed, Bogbinder — hvad Fanden det skal være — men løb ikke mig paa Dørene!«

Det blev en stræng Vinter, et strængt Aar. Men Ivar sled; han lærte Perspektiv, han lærte alt, hvad Institutet kunde lære ham — lidt eller meget, ligesom man tager det. Saa havde han igen samlet sig en Mappe fuld. Men da han en Formiddag bladede dens Indhold igennem, saa løb der ham en kold Gysen ned ad Ryggen. Han saa' Professorens Fingre behandle Bladene. Han vovede ikke den afgørende Gang til Akademiet. Han gik ud af Byen. Han havde mekanisk stukket en Tegnebog under Armen. Endnu havde han ikke gjort en Streg efter Naturen. Altid Gibsafstøbninger, de dejligste korinthiske Kapitæler — men det faldt ham ikke ind, at man kunde tegne Kronen af et Træ. Hovedlineal, Passer, Distance- og Forsvindingspunkter — han havde kunnet »konstruere« Peterskirken, om det

skulde have været — men tegne et Skovløberhus paa fri Haand, det laa over hans Horisont.

Han gik ud til Skoven og ind i den. Han blev ved at gaa; Tegnebogen stadig under Armen. Saa var der en smal Vej; et lille Hus ved Siden; Tagskægget helt ned over Vinduerne; en Mand stod i den aabne Dør og saa' paa et Læs Risbrænde, der var væltet. Kusken stod og saa' paa Manden; Hestene var spændt fra og stod og saa' paa det Hele.

Han satte sig i en passende Afstand; stirrede lidt paa den lille Scene, der ligesom havde forstenet, forbenet eller fortræet sig til en Fortegning.

Han slog Bogen op, greb Blyanten, tegnede.

Mand og Kusk vedblev at passiare; der blev stoppet en Pibe Tobak, tændt, røget. Hestene græssede ved Vejridsningen. Ivar tegnede.

Det blev først saa underlig japanesisk. Et nyt Blad. Straks bedre. Og dog . . . nej, nu begyndte han at viske ud. Saa blev han urolig for, at hans Modeller skulde gaa fra hverandre. Saa blev han arrig — hutsch, hatsch — det gik; han formelig slugte Linjer, Forhold, Lys og Skygger, brændte dem med Viljens glødende Jærn ind i sit Hoved, ind i sin Blyant, ned paa sit Papir. Saa kom der et Par Karle til; de begyndte under langsomme, sejge Bevægelser at tage fat ved Vognen. Disse Karle — endog i utrolige Forkortninger — blev tegnet paa et Blad Papir for sig.

Og da Læsset var rejst, Vognen borte, og Manden gaaet ind i sit Hus igen, saa sad Ivar og stirrede paa sine to Skatte.

Det var et af disse Øjeblikke, aa disse Øjeblikke . . .! Der fortælles derinde, som en dyb, dyb Hemmelighed, at man har evnet at gøre noget, hvorom man for et Par Timer siden ikke har haft Anelse. Men nu staar det dér — lyslevende! kantet og kejtet, ufuldkomment og ufuldført — det er dog noget af det, der med Adelsmærke hæver sig over Passer og Hovedlineal — ja over den bedste skyggede og stregede Tegning efter Bladet paa et korinthisk Søjlekapitæl.

Der kommer en Berusning, en Begejstring, stille, stærk, stærkere og stærkere, frem fra Sjælens lønlige Kammer. Den lukker Døren op til Verden der uden for: Hej, halløj! I der ude! Kom, skal I se noget, som ikke enhver Institutdreng kan gøre mig efter. Ser I: dette er Heste — den ene i Forkortning —; og det er en væltet Vogn, en Kusk, en Mand, et Hus, Skoven til Baggrund, og en Vej, der løber lige frem i Billedets forreste Plan — den er perspektivisk, men ikke konstrueret. Det er en Frihaandstegning, noget, der direkte er grebet ud af den store Hemmelighed, som hedder Naturen, og som er Moder til Verdens største Kunstnere.

Lidt efter syntes rigtignok Ivar, at det i Grunden var noget skidt. Men han klappede dog Bogen sammen og gik hjem med en Følelse,

som lignede Mod. Nu turde han gaa til Professoren.

Han ringede den næste Dag meget svagt og beskedent paa Døren. Han blev lukket ind i et Atelier, men han turde næppe se sig om. Professoren stod foran et stort Stykke Lærred, smurte løs, gned ud med Fingren, tørte sig i en Klud, op i Haaret, paa Frakkeærmet, gik tilbage, frem igen, gjorde en Streg, gik tilbage, smilede og lagde Palletten fra sig. »Naa, min unge Ven! Er det dig igen? . . . Du vil altsaa være en Michelangelo? Godt! Giv Tid!«

Og Mappens Blade dansede atter Dansen igennem disse mærkelige Fingre. Det var dog en Sagtevals i Dag. Professorens kraftige Profil, den ypperlig knækkede Næse, de lidt fremskudte Læber, Pande, Haar, Nakke tegnede sig mørk op imod den store Rude. Mørkt var dog ikke Ansigtets Udtryk — egenlig ganske venligt — men nu slappedes Trækkene — disse Blade kedede aabenbart den store Mand..

»Aa ja; naa ja! meget flittig . . . Du kan nok blive Dekorationsmaler! Eller vil du maaske være Arkitekt? Nu har vi snart en halv hundred Stykker . . . Du kan gaa over paa den anden Side af Gaarden!«

Ivar hørte ikke den venskabelige Anbefaling. Han havde først set paa Mesterens Profil — og saa havde han vovet sig til at se paa Lærredet.

Her stod Konturer, som ikke var udfyldte endnu; og hist svømmede Farver sammen i den underligste bløde Strøm, hvorfra nogle Hænder stak op som fra Druknende, der raaber om Hjælp. Men ved den ene Side, paa Skuldrene af en Mand, der var tegnet ned med djærve »knækkede« Strøg, sad et Hoved — et Hoved, der levede, der kastede Lys, Skær, Glans, Bevægelse, Udtryk og Fortælling over hele Anlægets Kaos.

Og da Ivars Øjne søgte om Hjørnet paa det store Stykke Lærred, opdagede han — og han blev ganske skamfuld-flov — et afklædt Menneske, der sad paa en høj Skammel, støttende sig til et Kosteskaft, og følgende med Øjnene, men uden at fortrække en Mine i Ansigtet, den store Mesters Bevægelser.

»Jeg spørger dig, om du ellers har noget at vise? Skynd dig — jeg har Model, som du ser!«

Ivar rakte sin Tegnebog frem. Han var nu sikker paa sin Dom. Thi Professorens Ansigt var bleven gnavent.

Saa stod Professoren henne ved Vinduet og saa' opmærksomt paa de to Blade, der laa løse i Bogen. Og han tog det ene op, og det andet, og der kom et løjerligt, rovfugleagtigt, hurtigt, hvast Blik fra Øjenkrogen hen imod Ivar.

»Hvem har tegnet det . . . . har Du?«

Ivar bøjede Hovedet. Han hørte ikke til dem, der har let for at blive rød. Men han blev rød, da han med halv Stemme svarede:

»Jeg var ude i Skoven i Gaar — og tegnede .... Men det var første Gang, og — og .... jeg tror nok, at jeg skulde kunne gøre det bedre næste Gang!«

»Saa — aa? Hvorfor tror du det? Det er tidt, at man slumper til at gøre noget den første Gang, som man siden kan kradse sig længe nok i Hovedet uden at komme til at gøre. Men nu er det bedst, at du kommer op paa Skolen. Meld dig hos Forvalteren!«

Ivar vidste ikke ret, om han sejlede, svømmede eller fløj op ad Trapperne til Forvalteren paa det kongelige danske Akademi for de skønne Kunster.

Han gik altsaa paa Akademiet. Det havde en Klang i sig, dette at »gaa paa Akademiet«. Men han vidste ikke ret, om Skylden laa hos Akademiet eller hos ham selv, — blot syntes han, at det ikke havde nogen Fremgang med ham. Han var dog beskeden nok til at lægge Skylden hos sig selv.

Imidlertid sled han i det. Stadig Tegnen efter Gibs: Ornamenter, Hænder og Fødder, Hoveder, Torsoer. Han tænkte paa Æventyret om Slaraffenland, hvorledes man maatte spise sig derind igennem en Vold af Risengrød. Til Kunstens Slaraffenland gik Vejen møjsommelig gennem et Gibsbjærg.

Han var flittig — men han ræsonnerede; det kunde han nu en Gang ikke lade være. Han ræsonnerede — men han var flittig; det laa ham nu en Gang i Blodet.

Professoren havde faaet Orlov paa et halvt Aars Tid. Han var taget til Syden. De øvrige Lærere var ikke saa heldige at vinde Ivars Sympathi. De brød sig ikke videre om den ordknappe, lidt studse Fyr, uden hvor netop deres Pligt bød dem. Selv en Lærer ved det kongl. danske Kunstakademi fordrer en lille Smule Livlighed hos Eleven. Og Ivar Christensen var ikke livlig.

Bedst stod han sig med den mest beskedne af alle Lærerne, en Mand allerede til Aars, der stadig mødte i den samme gamle Frakke med vide Polkaærmer, og i hvis Ansigt man læste lige saa megen mandig Resignation som Græmmelse, Skuffelse — og sandsynligvis Næringssorg.

De to talte saa godt som aldrig sammen — blandt andet af den Grund, at Resignation ikke er meget højrøstet. Men der var en stum Forstaaelse dem imellem; og undertiden kunde den Ældres Blik falde paa den Yngre med et smærteligt Smil: Der vil heller' ingen Lavrbær gro for Dig, min Ven!

Alligevel — da dette Blik havde søgt ham et Par Gange, syntes Ivar ikke rigtig om det. Han var dog ung; han ventede, haabede, troede.

Saa kom Professoren tilbage.

En Aften traadte han hen bag Ivars Tegnebræt, og da han havde set lidt paa Papiret, sagde han med dæmpet Stemme, saaledes at de nærmeste Elever ikke hørte det:

»Naa; tegner du flinkt efter Naturen?«

Jeg har ikke Tid! svarede Ivar i samme Tonart.

»Ikke? Hvad bestiller du da om Søndagene?«

Jeg læser der hjemme! —

»Har Du Forældre?« —

Nej; jeg har et Hus! —

Professoren maatte le. »Død og Pine. Hvor gammel er du?«

»Nær ved de tyve! —

»Naa; men fordi du har et Hus, kunde du da gærne gaa ud at tegne. Hvad læser du? — Romaner?« —

Ivar tøvede et Øjeblik, saa svarede han:

Jeg læser om de store Kunstnere'!

Professoren gryntede lidt; saa lagde han Haanden paa Elevens Skulder og sagde: »Det er bedst, du kommer ned hos mig! Men bliv bare ikke vigtig. Jeg vil i Grunden kun have en til at vaske mine Pensler. Det kan nemlig Pigerne ikke gøre. Og det skal ogsaa læres!«

Saa gik Ivar Christensen hos Professoren om Dagen. Om Aftenen arbejdede han paa Akademiets Skoler. Han avancerede paa Skolerne; han avancerede ikke synderlig hos Professoren. Egenlig talt blev han kun skældt ud

dernede. Men han lærte at tegne; det kan nok være. Han tegnede med Blyant — aldrig med et spidst —, med Kridt, med Kul; og naar Professoren havde et arkitektonisk Billed, hvad der ikke saa sjældent forefaldt, hjalp Eleven Mesteren med at »slaa det perspektivisk op«. Thi Ivar var en stiv Perspektiviker. Han havde sin Flid at takke derfor.

Tiden gik. Hvad Maleriet angaar, da gik det ikke synderligt dermed. Paa Akademiets Skoler lærte man den Gang ikke at male. Selvfølgelig var der en Malerklasse — ja hele to i stræng Følgeorden: Modelskolens Forberedelsesklasse og Modelskolen, Sanctuariet, det Allerhelligste. I Forberedelsesskolen tegnede man efter den levende Model, ja enkelte Begunstigede fik endogsaa Lov til at male efter Modellen »Graat i Graat«. I den egenlige Modelskole malede man ogsaa — enten Graat i Graat, eller Rødt i Hvidt med afvekslende kolde blaa Skygger eller varme brunlige. Det var »Oliemaling«, men det lignede mest Akvarel. Skolen gik paa Omgang mellem Professorerne. Den ene havde sin Manér, den anden sin, men det foraarsagede ikke synderlige Ulæmper for Eleven. Uden smaalig Skinsyge og uden altfor stærkt udpræget Individualisering enedes Lærerne om disse kolde blaa Skygger eller varme brunlige. Kun naar

Ivars Professor fik Skolen, kunde han kradse sig i Nakken og gaa fra Staffeli til Staffeli, medens han paa en lidt irritabel Maade dyppede Penslen i Pallettens Kraplak og satte hastige, djærve Klatter ind i Næsebor, under Ørebrusk, i Armhule, mellem Fingre osv. — selvfølgelig paa den malede Model, ikke paa den levende.

Paa Skolen var han altid gnaven. Nede i sit Atelier var han i Reglen gnaven; især naar han havde forbrugt megen Kraplak uden at opnaa tilsvarende Resultater. Men saa kom der Dage, hvor Arbejdet lykkedes for ham, hvor Karnationen fangede Livets Glans, Spil, Friskhed, Skønhed — og hvor Pennetegninger, Kultegninger, nedrablet Blyantskrads, malede Skitser strømmede fra hans Haand, hans Hjærte, hans barnlige Humør, hans overlegne Intelligens, ligesom fra et Overflødighedshorn — nej, det var en smagløs Lignelse — lige som fra en Kilde i et Bjærg, der aldrig plumres, aldrig bliver tynd, men som sprudler og sprudler og giver tusinde Tørstige at drikke.

Saa roste han Ivar, saa opmuntrede han ham; saa slog han ham paa Skulderen og sagde, at Kunsten var en forbandet skøn Ting — uanset at man de tre hundred og halvtredsinstyve Dage om Aaret kun frembragte noget Snavs. Man maatte blot være fornøjet, hvis man havde femten lykkelige Arbejdsdage. Thi hvor mange Mennesker havde femten Dage om Aaret — bortset fra Skudaarene — hvori de

saa at sige kunde gaa med Vorherre under Armen uden at føle sig trykket ved Selskabet?

Tiden gik. Og i denne Mands Selskab tilbragte den unge Christensen sin meste Tid. Det blev bestemmende; som i det hele taget den ene Individualitet bliver det for den anden.

En Dag kom de i Disput, som saa jævnlig skete. Ivar blev hidsig, og i Mangel af andet indtrængende Argument brugte han en af de gamle berømte Mestres Navne.

»Hør!« sagde Professoren; »du slaar om dig med disse Gamle. Og stadig er det Malere og Billedhuggere. Sæt dig til at læse Digterne. Dér har du nok for flere Aar. Og naar du er færdig, saa glem dem ikke, men læs saa Historie, gode Rejsebeskrivelser, naturvidenskabelige Ting. Og lær dig tillige et Par Sprog grundigt. Bliv ikke som disse kedsommelige Fyre, der aldrig kommer udenfor Blendrammen — i det højeste til Forgylderen — som evig og altid sludrer om det samme — og lige saa godt kunde være Skomagere og tygge paa Begrispen og lugte af garvet Lær!«

Der gik nogle Aar. Ivar levede saa knapt som muligt. Hvad han sparede, anvendte han paa at købe Bøger, tage Informationer, tegne og male efter Naturen. Hvad han malede, viste han ikke til Nogen. Hans Tegninger — ogsaa hans Raderinger — kunde de gerne se. Han var selv den strængeste Dommer over sine Frembringelser. Han begyndte at faa et Navn blandt

Kammeraterne; ikke just som den, der frembragte noget Overordentligt, men som den, der laa inde med Muligheder. Selv lo han; han havde vænnet sig til en kort Latter, der ikke just klædte ham. Nærmest frygtede man ham. Han sagde sin Mening rent ud, hæftig, lidenskabelig som Ungdommen, for hvem Relativiteterne ikke ligger. Men han pralede ikke, og han dadlede uden Persons Anseelse. Til sidst blev han den, om hvem man ventede sig noget stort — eller slet intet.

Professoren fik fat i ham. Det var paa Tiden, at han konkurrerede til en Medalje, et Stipendium — »da der jo dog en Gang skulde den Slags Attester!« Og Professoren smaalo, men han æggede ham tillige.

Ivar gik op til sin gamle Lærer, ham med Polkaærmerne, og bad om Forlov til at male et Studiehoved af ham. Billedet blev endelig færdigt. Det passerede Censuren. Censuren havde intet at indvende. Det blev hængt op. Det var Dagen før Udstillingens højtidelige Aabning. Ivar stod selv om Morgenen og saa' paa, at han blev »hængt op«. Det forekom ham, at han overværede sin egen Henrettelse. Saa kom et Par Professorer. De sagde ham opmuntrende Ord, med nogle smaa venlige Vink — saadanne Fejl, som han allerede selv længst havde set der hjemme. Kammeraterne kom til. De fleste var nærmest overraskede over Resultatet. De havde ikke ventet sig saa meget. En og anden

gjorde en forstandig Bemærkning, som Ivar tiltraadte. Lidt efter lidt talte han sig varm over Fejlene. En kom med den Bemærkning, at han bare ikke skulde være forceret! Ivar vendte sig hurtig og sagde studs: Jeg er ikke forceret. Jeg mener, hvad jeg siger. Det er intet Maleri; det er en koloreret Tegning. Som Tegning finder jeg det meget svagt her — og her. Albrecht Dürer vilde have gjort det saaledes, — og Holbein saaledes! Jeg vil slet ikke tale om Koloristerne! De vilde have betragtet det som en Undermaling, som et Stykke Lærred oversmurt med Terpentin. Og hvad Karakteristiken angaar, saa er det slet ikke — her nævnede han Lærerens Navn — ham! Det er en kedsommelig, gnaven Rad, ikke et Menneske, der har lidt Uret af Livet, eller mener at have lidt Uret. Jeg er ikke forceret. Jeg mener, at jeg vilde ønske mit Billed helt højt til Vejrs, hvor det ikke kunde ses, og ikke paa en god Plads, som det ikke fortjener!

Man lo rundt omkring ham. Han gik. Han gik op paa Moltkes Galleri, derfra alene ud af Byen, ud i Skoven, hvor Vintren brødes med Foraaret, og Foraaret med Vintren.

Paa Eftermiddagen kom han tilbage. Han maatte atter op paa Udstillingen. Han traf kun nogle forsinkede Haandværksfolk, der havde fjærnet de sidste Spor af Ophængningen.

Han gik lige ind til sit Billed. Den sene Eftermiddags flatterende Lys strejfede det. Disse

Træk begyndte at leve, Kødet blev Kød, Øjnene havde det Vemodigt-haabløse, der kæmper med Resignationen Trækkene fortalte en Saga, der ikke var triviel. Blot lidt af Livets Gyldenglans: og denne Mand dér vilde arbejde for sig selv, arbejde for et Navn, og ikke korrigere aandløse Kridttegninger efter aandfulde Ornamenter.

Var det muligt? Var dette det samme Billed fra om Morgenen med alle dens ubarmhjærtig kolde Toner, dens hensynsløse Sandhedssigen? Ak jo. Det var det samme Billed. Her stod en ung Mand foran sit Begynderarbejde. Og han vidste tilstrækkelig, hvem der havde gjort det, hvor svag Haanden var, hvor ringe Evnen — og hvor mægtig forlangende Viljen.

Det nyttede ikke, at det gyldne Aftenskær blev blødere og blødere; Billedet var haardt, maskeagtigt, usikkert gjort og — hvad der var værst — usikkert følt. Det nyttede ikke, at Dagens flygtende Skær blev svagere og svagere. Fejlene sprang stærkere frem. Her stod en ung Mand, der i det mindste havde den Fortjeneste, at han ikke lod sig narre. Der kom en Smærte inden i ham. Ikke Debutantens barnagtige pjattede Klynken. Han havde ingen jammerlig Medfølelse med sig selv. Han trængte ikke til, at nogen nu skulde komme og klappe ham paa Hovedet og forsikre ham, at det dog var en ganske anstændig Begyndelse. Han havde et Øjeblik af en virkelig født og kaldet Kunstners dybe Mistillid til, at Liv og Natur i

det hele taget lader sig udtrykke ved mekaniske Midler. Der var ét mekanisk Middel, som det stod i hans Magt at anvende her, for at overvinde den Fristelse som altid ligger saa nær — at gaa paa Akkord. En Kniv — hans Lommekniv. En, to, tre! Billedet var skaaret ud af Rammen, rullet sammen, stukket under Frakken. Han saa' kun det mørke, firkantede tomme Rum gabe sig i Møde. Og som en Tyv — men en ærlig Tyv — listede han sig ud af de halvmørke Sale, ned ad den knagende Egetræs Trappe, hjem.

Og dér sad han og læste, og dér laa han om Natten. Men det er ikke sandt, hvis nogen kommer og fortæller, at han ikke sov den Nat. Thi han var kun nogle og tyve Aar; han var Søn af en sund Haandværkerslægt — og han havde gaaet en lang Tur i Skoven paa den Tid af Aaret, hvor Vinter og Vaar slaas med hinanden om at beholde Herredømmet over Muskler, Nerver, Hjærte og hele det menneskelige Apparat.

Den næste Morgen vilde han straks gaa til Professoren og berette det Skete. Men han faldt ind i en lille Samling Raderinger, som en Boghøker bragte ham. Saa løb han til Akademiet.

Flaget vajede fra Taget. Akademiets røde Liberitjenere stod i Porten og spejdede efter de

kongelige røde Liberier. Hs. Majestæt kunde ventes hvert Øjeblik. Oppe i den forreste Sal traf han den hele Forsamling af Akademiets Professorer og Medlemmer i Galla. Forsamlingen var ikke blot i Galla — som endda ikke klædte alle lige godt — men ogsaa i synlig Oprørthed, Forvirring, næsten Lidenskab — hvad der var et Særsyn, og som heller ikke klædte alle lige godt.

Hvem kan have gjort det? Det er skammeligt! Det er Rèvolution! En Drengestreg! Det er uværdigt! . . . —

Ivars Professor, der fungerede som Direktør, gik lige imod ham:

»Naa, der er De!« Han sagde »De« ved højtidelige Lejligheder. »De véd det maaske allerede? Nogle nette Kammerater, De har! En nydelig Anstalt! Har De nogen Ide om, hvem det kan være?« . . .

Ivar Christensen saa' paa ham og sagde:

»Jeg har selv gjort det!«

Det var løjerligt at se Udtrykket i disse Ansigter, hos denne Forsamling af Kunstens Ypperstepræster, Præster, Klokkere, Gravere og Bedemænd. Her var de magre Pergamentspersoner med de ubevægelige Træk — Okkerfarve, der havde faaet en tør Hinde over sig. Om de antike Afstøbninger i Solennitetssalen var begyndt at danse en fallisk Runddans: Pergamentsansigterne vilde næppe have fremvist saadanne Trækninger, som ved Ivars Ord. Her

var de kortstammede tykke Folk, hvis blanke Isser syntes at svede Nødolie, hvis runde Kinder og gemytlige Øjne kunde røbe, at Kunsten dog muligvis ikke var den yderste Alvor — at Livet ogsaa havde sine Krav, og at — naa ja, for Pokker, det er ogsaa et Levebrød, det at lave Malerier, Bygninger, Skulpturer! Men selv Gemytligheden spærrede Øjnene op og faldt i Forskrækkelse.

Her var et enkelt tænkende Ansigt, halv fraværende, drømmende over Ideer, der ikke havde noget egenlig med Højtidelighed og med Hs. Majestæt at bestille. Et saadant Ansigt saa' lidt forundret i Vejret og faldt atter hen i Drømme. Og saa var her Ansigter, paa hvem det tydelig kendtes, at denne dumme Drengestreg netop var saa meget mere forargelig, som den højtidelig angav sig selv — netop umiddelbart foran Højtidelighedens Begyndelse, Hs. Majestæts Nærværelse!

Det var løjerligt, dette.

Og saa begyndte Professoren at buldre løs. Han sagde ikke »De« . . .

Men i det samme lød det udenfor: Kongen — Kongen!

Forvalteren, der altid var sund og fornøjelig, smilende og gemytlig, hvad enten det gik paa Arbejde løs eller paa Kongemodtagelse — Forvalteren smækkede Fløjdørene helt op og nikkede til Professoren. Den hele Forsamling rettede sig, Professor-Direktøren tvang med en

ærgerlig Anstrængelse de to vrede Knuder i Panden til at være skikkelige — og saa gik han ud paa Trappeafsatsen, for at modtage Landets Konge og Kongens Kone, der tilfældigvis ikke førte Titel af Dronning, men som dog ogsaa kunde have Lyst til at se paa Udstillingen og hjælpe Kongen med at gøre Indkøb.

Ivar gik om Eftermiddagen ned til Professoren.

Professoren havde kastet sin sorte Kjole hen i en Lænestol og stod, iført sin Arbejdsfrakke, med Pallet og Malerstok foran sit Lærred. I den opslaaede Malerkasse, der hvilede paa fire tilsmurte Ben, laa Ordensbaand og Ordner.

Ivar faldt ham straks i Ordet. Han havde tænkt nøje over, hvad han vilde sige. Han forklarede, hvad der havde rørt sig i ham, medens han stod foran sit Billed. Han endte saaledes: Hvis det ikke kan lykkes mig at gøre Dem forstaaelig, hvorledes og hvorfor jeg kom til at gøre det, saa maa jeg nu sejle min egen Sø og rimeligvis sige Kunsten Farvel, lige som jeg nu siger Dem Farvel. Det sidste vil være mig det drøjeste. For der er intet Menneske, jeg i den Grad har Respekt og Hengivenhed for, som Dem, Hr. Professor. Naar De mener, at jeg har handlet som en Dreng — saa er det ganske overflødigt, at jeg søger at overbevise nogen anden om det modsatte! —

Professoren kradsede sig bag i Nakken, slængte sin Pallet paa Bordet midt i Over-

svømmelsen af Studier og Skitser, gik op og ned ad Gulvet, standsede foran Ivar:

»De er en sær Patron, Christensen! Men dér er min Haand! Jeg skal søge at klare Sagen hos dem der oppe — saa godt jeg kan. Men Dem vil jeg bare sige, at De har plantet Torne og Brændenælder for Dem — hvis De ellers forstaar det Blomster-Sprog? Roser maa De ikke vente Dem — saa meget kender jeg Dem nu! Og — naa ja . . . lad os ende denne Sludder! De er en brav Gut — men en stædig Æsel er De. Kom igen i Morgen. Nu maa jeg se, om jeg kan male noget af Repræsentationsluften ud af mig!«

Derpaa gik Ivar til Læreren, ham, som havde siddet Model for Studiehovedet. Han havde synlig haft en lidet opbyggelig Dag og Nat ved den Historie. Selvfølgelig havde han tænkt sig det Værste — at Avind, Skadefryd, smaaligt Drilleri havde udsét ham til Skive. Han hørte stilfærdig paa Ivars Forklaring, modtog hans Undskyldning og rakte ham Haanden, da han gik, med dette vemodig-resignerte Smil, hvori der laa en bitter Trøst: For Dig vil der heller ingen Lavrbær gro, min Ven! —

Det syntes, at Professoren skulde faa Ret. Man debuterer nu engang ikke paa »den« Maade inden for Landets Kunst. Enten er man en Skrue, som ingen kan omgaas, eller en Vigtigmager, som ingen har Lyst til at omgaas. Eller man er begge Dele tilsammen — og hvor

bliver saa Omgangen af, især naar de overraskende Præstationer udebliver?

Ivar følte, at han blev mere og mere isoleret. Paa den ene Side var det ham ikke ukært; han var jo nu en Gang saadan. Paa den anden Side ... han var ung, og det koster altid Kamp, maaske en saadan, der kunde være anvendt bedre, inden Ungdommen bliver Eneboer. De Kammerater, han søgte, trak sig tilbage, og de Kammerater, som søgte ham — misundelige, uformaaende, forfængelige eller Dovendyr — dem behandlede han hurtigst mulig en canaille. Han var længst færdig med Akademiet. Det havde intet at lade ham høre; han havde været en flittig Elev. Nogle af dets Lærere havde han gerne søgt; thi hvor meget han endog var tilbøjelig til at ræsonnere, saa maatte han indrømme disse Mænd baade teknisk Overlegenhed, en hæderlig Velvilje over for de Yngre, noget grundigt og respektabelt »Dansk» i hele deres Gøren og Laden. Men de havde paa deres Side en ufrivillig Sky over for dette unge Menneske, paa hvis Liv og Vandel der intet var at sige, men hvis absolute Domme hørtes højt nok i det lille Samfund. Saadanne smaa Samfund, som vore, de er dog nok ikke til at udvikle stor Kunst — lad dem saa iøvrigt udvikle andre gode Sider af Folkets Liv.

Det blev ham en fiks Ide. Undtagelsen med Professoren bekræftede ham kun Reglen. Denne Mand var berømt — i hvert Fald inden

for Landets Grænser. Han levede et lykkeligt Liv i sin Familie. Der var ingen Tvivl derom. Han havde mange Venner, der vurderede ham efter Fortjeneste, ja snarere over end under. Men alligevel ... Ivar kunde ikke faa Bugt med den lille Nisse, der hviskede ham sin Drillesang i Øret:

Sæt at denne herlige Begavelse havde levet mindre i og for sin Familie og sine Venner —?

Kan en Kunstner dele? Har han Lov dertil? Hvor bliver de strængeste Fordringer af? —

Kan man være Professor, Direktør, Lærer, Familiefader, repræsentativ Mand, Vennernes Mand? — og Kunstner?

Han fortsatte Tankegangen: Der har været Tider, hvor man kunde være Alt paa en Gang, dele sig mellem Alt, og dog være en herlig Begavelse. En saadan Tid var Renæssancen — Kunstens Tid — men ikke vor.

Der var dog Elasticitet i den unge Elev. Aa, den tabes ikke saa hurtig! Professoren fik paa ny fat i ham. Han skulde have Medaljen, der gav Adgang til Stipendiet. Og han fik den.

Opgaven var en af de interessante akademiske. Da Ivar efter et Aars rastløst Arbejde havde løst den, da Billedet var udstillet, da Pro-

fessorerne havde rost ham, da Kammeraterne ogsaa havde rost ham, da Aviserne havde udtalt deres Anerkendelse, da det illustrerede Blad endogsaa havde bragt en (daarlig) Afbildning deraf — saa huskede Ivar knap selv, om det var for Hektors Afsked, eller Jakobs Drøm, Kristus, der farer paa Søen, eller Dante, der farer til Helved, han havde faaet Medaljen.

Stipendiet — det havde han givet Afkald paa til Fordel for en talentfuld Medkonkurrent, der levede i meget trykkede Kaar.

Han havde for Plenarforsamlingen erklæret, at han godt kunde vente til »næste Gang«. Han ejede nemlig et Hus, og kunde — om det skulde være — selv udrede sin Rejse, hvis han overhovedet vilde rejse.

Man var vant til Særheder af ham. Da det desforuden var et sjældnere Tilfælde, at en yngre Maler ejede saadan noget, som et Hus, og da Medkonkurrenten virkelig fortjente at komme ud for at forfriskes, saa gik man ind paa det ædelmodige Tilbud. Han havde oven i Købet ikke denne Gang skaaret sit Billed ud af Rammen! Selv saa' man aldrig Christensen foran det; men det hang der nu, og det var virkelig et respektabelt, et lovende Arbejde, lidt tungt i Farven, lidt ubehjælpsomt i Kompositionen, lidt nøgternt maaske — men alt i alt, Akademiet blev ikke hvert Aar overløbet med Mesterværker; og heller hæderlig Flid, end genialt Sjuskeri. Man kunde dog nu se, hvilken

god Grund, det kongelige danske Akademi for de skønne Kunster arbejdede paa at udvikle hos sine Elever. Ivar Christensen havde et Hus — havde et Rygstød — havde Tiden for sig! Naar han blev et halvhundred Aar, vilde han nok gøre Kunsten, Akademiet og Landet Ære. Indtil den Tid kunde han jo dyrke sine Særheder i Ro; ja, da han oven i Købet viste sig at være en god Tegner, saa var der Udsigt til en Lærerplads i den yngste Frihaandsklasse . . . blot vente! og helst: graa Haar!

Ivar Christensen smilede. Han sad hjemme i sit Hus og smilede. Og den Dag, da Akademiets Tjenere efter Udstillingens Slutning kom med det store Billed, saa fik han den forgyldte Ramme skruet fra hinanden og lagt op paa Loftet. Lærredet skar han ikke med en Kniv af Blendrammen, nej, med en Knibtang pillede han Sømmene ud, rullede den store Dug sammen og fik den stillet ind i det høje Skab i Væggen, dér, hvor adskillige halvfærdige og blanke Lærredsruller stod i Forvejen. Saa fik de røde Liberitjenere til en høj Snaps — og de hilste med Respekt paa Husejeren, og gik hen paa den nærmeste Beværtning for at drøfte Kunstens og Kunstnerens Stilling til Hus og Hjem, Land og Folk, Forgyldere, Farvehandlere og det »bestillende« Publikum!

IV.

Han søger.

Hans Hus?

Det laa, som sagt, paa Kultorvet, var et Hjørnested, havde tre Etager, eller fire, naar man regner Kælderen med.

Men den Gang i det mindste regnede man nu ikke Kælderen med til Etagerne. Der var Stue, første og anden Sal. Øverst boede en Spillelærer med en talrig Familie. Klaveret gik bestandig; og naar det stod stille, saa piskede den lille gesvindte Lærer, nervøs, forpjusket, forfulgt af Næringssorger, rundt omkring i Nabolavet for at høre paa Etuder, tælle en—to, en—to, og tærpe Fingersætning ind.

Da Hr. Christensen første Gang, i Egenskab af myndig Mand og Husvært, vilde kræve Lejen ind der oppe, saa mødte hans Øje den hastige Rædsel i den lille Lærers Øje og det bedende Blik hos den altid frugtsommelige Kone, og en hel Række Smaablikke rundt omkring, fra Vugge, Skamler, Stole og Borde.

Christensen sprang det halve Aar over, og da han det næste Halvaar mødte de samme Blikke — uforandret de samme — saa sprang han over og sprang over, og vedblev at springe over, indtil han ikke længer gik derop, men venlig smilende hilste den lille Mand, hver

Gang han som en skæv Raket susede forbi paa Trappen.

I Stuen — som var en høj Stue — boede en Urtekræmmer, en evig gemytlig, glad Københavner, hvis Kone havde Vattersot, og hvis Børn forlængst var over alle Bjærge, som selv havde falleret tre Gange, men som var lige glad for det. Han undskyldte sig altid med, at Huset ikke »laa« godt, eller Stuen var for »høj«, eller Bønderne ude paa Torvet »talte« nu om Politik og glemte at »handle«. Han havde en staaende Vits, hver Gang Husværten gæstede ham i Egenskab af Husvært: »Ja, min gode Hr. Christensen, Lejen er forfalden! — det undrer mig kun, at jeg ikke selv er forfalden . . .« Christensen kom jævnlig til at le ad ham. Lejen kom meget sjældent ind; Husværten gjorde sig nu og da vred, men det hjalp ikke. Der var noget Uimodstaaeligt ved denne Urtekræmmer, hans pudsige Anvendelser af fremmede Ord, hans Stolthed som Løjtnant ved Borgervæbningen, hans Sorgløshed under Skæbnens Tilskikkelser. Christensen, som med Aarene blev mindre og mindre Københavner, trængte undertiden til denne Københavner, der syntes at blive mere og mere glad med Aarene.

Kælderlejligheden beboedes af en Hørkræmmer, som havde en udmærket Handel, og som var den eneste, der betalte Lejen punktlig. Ganske vist, det var en lidt vel stærk Lugt, der trængte op i Huset fra denne Saltlage der nede,

fra Tjæren, fra de store Partier Flaadholt, som hele Bagkælderen var stuvet fuld af. Men man kan vænne sig til meget, især naar Husets Skatter og Reparationer dog skal betales ved en af Lejerne. Christensen maatte for øvrigt le hjærtelig, da Urtekræmmeren en Dag kom og klagede — i al Alvor og Højtidelighed — over denne Fyr der nede i Kælderen, som stank saa forbandet!

Jamen, han betaler mig Lejen! — sagde Christensen og viste sin Række hvide, stærke Tænder midt imellem det brunlige, krøllede Mund- og Hageskæg.

Jeg vilde kunne betale den dobbelte Leje — sagde Urtekræmmeren og slog sig for Brystet — hvis han ikke jog alle Kunderne fra mig. Min Forretning er baade anstændig og renlig! —

Aa, hvad Anstændigheden angaar . . .? —

Hr. Christensen! jeg maa bede Dem erindre, at jeg er Officer! —

Dette blev sagt med et Udtryk, som den snilde Urtekræmmer havde laant fra en yndet Komiker ved et nys oprettet Sekondtheater. Vært og Lejer lo ad hinanden — men Hørkræmmeren blev boende i Kælderen.

Hr. Christensen sad selv paa første Sal og holdt med Nød og næppe Huset gaaende. Han brugte lidet for sin egen Person, hvad Mad, Drikke, Klæder og Fornøjelser angaar. Men der gik ikke saa lidt med til hans Samling af Raderinger, Bøger, Farver, Lærreder og andre

kunstneriske Sager, baade de uundværlige og de, der maaske kunde være sparet. De to forreste Værelser ud til Trappegangen stod ganske som de var fra Forældrenes Tid. Han maatte omsider bekvemme sig til at leje dem ud — efter først at have taget Pasteltegningen efter Moderen ind til sig selv i Hjørneværelset, »Atelieret«.

Saa sad han dér. Han ødelagde, som han selv kaldte det, en Mængde Lærred. Han experimenterede med Undermaling, Dækfarve, Lasur; han experimenterede med Ætsninger til sine Raderinger, med Kobberplader, med forskellige Aftryk, forskelligt Papir. Om Aftenen læste han, flittig og meget, sit eget Lands og Udlandets klassiske Literatur. Han søgte at brede sig saa meget som muligt inden for denne Ramme. Den rummede tilstrækkeligt, mente han. Han gik kun undtagelsesvis udenfor. Dybest til Bunds gik han i Historien, Kulturhistorie, Kunsthistorie, Memoiresamlinger, Ethnografi. Han var godt kendt paa de to store Biblioteker. Og i Egenskab af Grundejendomsbesidder var han sin egen Kavtionist. Han havde Stabler af Bøger hjemme ad Gangen.

Saa sad han dér. Enkelte Dage kunde han, i et Anfald af Træthed, give Ævret op. Saa flyttede han hen i Vinduet, Albuen mod Karmen, Haanden under Kinden. Oven over sig hørte han de melankolske Etuder, ledsaget af Lærerens Trampen Takten i Gulvet. Det var

lige som Haabløshedens og Forknyttelsens maskinmæssige Stempelslag, Smaavilkaarenes Sang for Brødet. Saa lød nede fra Stuelejlighedens Trappeafsats den evigglade Urtekræmmers Fløjten, en Knejpevise, en Operette-couplet, Plebejrsorgløsheden, der jodler den tragiske Skæbne lige op i Ansigtet.

Han bøjede sit Hoved. Han syntes, det blev saa trist og saa ækelt omkring ham. Saa klang nede fra Fortovet Hørkræmmerens Jærnstænger, der læssedes paa Vogne eller fra Vogne. Der var noget frejdigt, stærkt, harniskklædt ved denne Lyd af det grove Metal, som vor Tid nu — pulveriseret eller opløst i Mixtur — maa tage ind, for i det hele at kunne leve Livet.

Han tog Klangen ind! Den klirrede ham helt igennem Sjælen. Og han saa' ud paa dette Torv, hvor de gamle Kulsviere havde holdt, og hvor nu Tørvebønderne holdt med deres Vogne, fuldt pakkede af de gamle Mosers brændbare Jord, eller af disse høje Stabler af okkerbrune Træsko, sammenknyttede af de snoede Halmbaand, de kadmiumsgule, de skinnende. Og nu og da var der et rødt Dækken paa en Hest, og en Tørvebonde med en vældig Chenillefrakke, og det myldrede af Folk, som handlede og købslog. »Vandmændene« kastede Spande fulde af blankt Vand ind under Hestene, og Solen blinkede med Reflexer i alle Ruderne, og om Sommeren flyttede den sig saa langt frem over Façader og Gavle, og om Vinteren strejfede den

med sit skarpe Skær de kridende hvide Tage — en uhyre Masse Cremserhvidt med klare, koboltblaa, skraa Skygger fra de sværtede Skorstene.

Men ved Juletid, i Tøsneens Ælte der nede, hvor de matsorte Drosker fo'r frem og tilbage, hvor de matsorte Paraplyer skjulte Fodgængerne, hvor de saftiggrønne Grantræer støttede sig som en Falanx mod hverandre, og alle sammen op mod Gaslygten i Midten — en hel lille Skov, der ligesom ved en Hvirvelvind var rykket op og blæst her ind paa Torvet — ved Juletid især bølgede og mylrede dette Torv af Mennesker, der alle sammen syntes at have et Midtpunkt, hvorom de drejede sig, og som de var beredte at ofre Helbred, Tid, Tanker og Penge . . . . og da følte Eneboeren oppe i sit Vindu, som om Livet løb fra ham!

Saa fordybede Eneboeren sig i sit Arbejde og sine Bøger. Han hørte anatomiske Forelæsninger, han studerede anatomiske Værker. Han lod skindmagre Modeller komme — af dem fandtes der altid nogle; han tegnede dem, malede dem Graat i Graat, raderede efter dem. Eller han opdagede en særlig kraftig, ikke altfor lasket Kullemper paa en af Oplagspladserne. Og naar Frosten kom i Luften, og der var godt Lys i hans Atelier, saa fik han sit Lærred spændt op og den store, ovale Palet frem. Og med noget

af en kannibalsk Vellyst masede han, æltede han i Farve paa Lærredet, ligesom Fodgængerne havde æltet der nede i Tøsneen. Han søgte at fange Spil, Glans, Livets hemmelighedsfulde Styrkesitren i disse Muskeflader, disse Gruber, hvori Skyggefarven gaadefuldt skjulte sig, som vilde den aldrig røbe, hvorvidt den var kold eller varm.

Han forsøgte sig ogsaa med den kvindelige Model, noget som Akademiet faderligt havde stængt ude fra sine klosteragtige Rum. Eleverne maatte selv derom, naar de kom »videre«. Akademiet toede sine Hænder i Uskyld.

Det vilde ikke ret gaa for ham med den kvindelige Model. Nogle jog han bort, da de havde siddet et Par Timer for ham. De røbede Lyst til alt andet, end til at sidde. En stakkels ung Pige fik han saa ondt af, da hun fortalte ham sine Livsskæbner, at han gav hende Penge og fik hende anbragt i et Brødudsalg — hvorfra hun snart efter løb bort, ladende Brødet ligge paa Disken, men medtagende Skuffen under Disken. Han forærede Urtekræmmeren — som lo ham ud — den halvfærdige Figur, og fik tre Pund god The til Bytte.

Saa laante han sig frem hos en Billedhugger. Men han fandt ingen Farver i dette Legem, der syntes at være opfødt paa tynd Kaffe og Hvedebrød. Ogsaa denne kvindelige Model fik han kun halvt færdig. Den tjenende Klasse Kvinder i en stor By bliver hurtig blodfattig, og Blodets

Fattigdom fører Linjernes, Forholdenes Armod efter sig. Og da han saa — i sin Naivitet — tog ud paa Landet, for muligvis iblandt Bønderpigerne at finde, hvad han søgte, saa viste det sig, at Naturbørnene muligvis — for at tale med Holberg — havde indrømmet den kønne unge Mand visse Venligheder; men at klæde sig af for ham, at staa næsten nøgen, eller ganske nøgen ude ved et Vandløb i Skoven — nej, Københavneren maatte være gal; de var dog ikke a' den Slags!

Han maatte med et Suk opgive Tanken om at faa malet en Dryade, en Neréide, paa den Maade, som han nu vilde gaa frem. Han kom til den Slutning, at det var den »paaklædte« Tid, man levede i!

Endnu laa hans egenlige, dybere Anskuelser af Liv og Kunst, om end ikke i Kaos, saa dog bag et Forhæng af Taager. Bøgerne skulde hjælpe ham. Han studerede. Han begrov sig i Oldtiden, var forholdsvis hurtig færdig med Ægypter, Perser, Jøder og Babyloner. I Grækenland levede han op; han færdedes med Guderne, paa Olympen, paa Akropolis, i Templerne, paa aaben Gade — midt iblandt de gudlignende Mennesker, der ikke studerede Anatomi, og ikke behøvede at studere Anatomi, der allesammen, Mænd, Ynglinge, Kvinder og Børn, var de herligste Modeller. Kun en Kiton, som blev løftet, en Kappe som gled ned fra Skuldren: og der var skønne Forhold for Øjet,

det glimrende Spil af Muskler, den af Sol og Vind kærtegnede Hud, hvorunder Blodets endnu ubrugte Strøm rullede som selve Livets Urkilde.

Han studerede Oldtiden, Guder og Mennesker, baade paa deres Højde og i deres Forfald. Han befolkede klassiske Landskaber med disse, en rig og barnlig Fantasis plastiske Tilsyneladelser af den store Naturguddom, der syntes at kunne lade sig dele i det Uendelige.

Og det var ham, som om han selv begyndte at fatte Livet i sig.

Han saa' Grækenland flyttet over til Rom, tjenende Cæsarerne som Prunk, som ydre Stillads — men endnu som vældig Prunk, kolossale Stilladser. Og han saa' Rom flyttet til Byzants, Pedanteriet, den antike Rokkoko fuldbyrdes. Og han begrov sig i en Blodpøl, mellem Ruinerne, i Middelalderens Bælgmørke — hvor der langt borte flimrede et Alterlys mod Katakombernes Baggrund. Han hørte de sælsomme mystiske Sange, hørte Messen løfte sig, følte Kirken løfte sig fra Krypten op igennem Flisegulvet, skydende Søjler i Vejret, højt, højt op, hvor Buerne syntes at favne ud i Rummet, for at fange Røgelsens Vellugt, Sangenes Vellyd.

Og saa stod Stenkirkerne dér, baade de rundbuede, og spidsbuede, saa ulig Oldtidens Templer, og dog Templer for en vældig Verdensgud, fulde af enfoldige Hjærters milde Gaver og plyndrende Rovmorderes sonende Skænk. Og de krucifixede sig derinde, knælede, græd,

slog sig for Brystet, sprang op og strømmede ud, for med Sværd og Guld at løskøbe den Grav, der gemte Ydmyghedens Gud, født i en Krybbe.

Han læste. Han begyndte at føle Historiens Bølgegang bære sit Tankens Skib.

Og da Middelalderen ret var bleven forstenet og øde og gold, saa vaagnede han atter med de nyvakte gamle Guder og herlige Mennesker. Hvor han følte Kilden i sig selv — Fornyelsens! Hvor han begreb denne Michelangelo og denne Rafael! Aldrig havde han set andet end Træsnit, Kobbere og Fotografier af dem; men han forstod dem, fordi han havde forstaaet Grækerne — af hvem han dog havde set Afstøbningerne i Antiksalen og deres Slægtninge i tredje, fjerde Led: Thorvaldsens Musæum.

Og han forstod Venetianerne, som om han havde indaandet Lagunens Luft og inddrukket dens Himmels smeltende Farver. Og rask steg han over Alperne, mødtes med Dürer og Holbein, med Cranach og med Vischer som med noget Hjemligt. Det var noget andet nu, end da han som Akademielev havde slaaet om sig med disse Navne. Nu havde han Sammenhængen; han havde selv prøvet at arbejde, havde følt sig kuet af de svimlende Vanskeligheder, men han kunde nu vurdere!

Og han havde Blod — det følte han — fælles med disse Nederlændere, som han gæstede i deres Malerstuer og paa deres Værtshuse, efter

at han var gaaet fra Tyskland ind over Rhinen. Og bag Nederlændernes Kunsthistorie havde han deres Uafhængighedskrig. Kulturhistorien understreger Fredens Monumenter med Krigens røde Blæk. Kongeramser kan man til Nød spare sig, naar man vil læse Historien; men Valpladsene maa man tage med — saadan er nu Historien en Gang!

I det attende Aarhundrede sad han fast. Her saa' han lutter Konger og Valpladse — men hvor blev Kunstens Monumenter af? Og da han skulde til at søge Monumenternes Monument i den store Revolution — saa fandt han ti tusind afhuggede Hoveder, og bagved Cæsarismens hundredtusinde lemlæstede Lig.

Intet Under! tænkte han, at der er nogen Mangel paa Blod hos Winckelmann og Thorvaldsen — efter den Aareladning!

Men dette tænkte han kun ved sig selv.

Og da han havde læst alt dette, gransket i Bøger og rodet om i sit Indres skjulteste Kroge — saa var Tiden gaaet. Kammeraterne sagde, at Tiden var løbet fra ham . . . . men selv mente han, at han nu var løbet fra Tiden!

Han havde vel at mærke læst, set og tænkt som Kunstner, hverken som Filolog eller som Æsthetiker. Da han havde lagt Bøgerne væk, saa vilde hans Arbejde som Kunstner først ret

til Gavns ikke smage ham. Urtekræmmeren spurgte ham en Dag, hvad der egenlig var i Vejen med ham? om han ikke havde en Kærest? om han ikke tænkte paa at gifte sig? eller søge Stipendiet til Udenlandsrejse, komme hjem, blive Professor . . . osv.

Christensen smilede: Der er noget, jeg først maa søge at klare mig! — Naa! hvad er det? — Jeg maa først skaffe mig Klarhed over, hvad den danske Kunst egenlig er! . . .

Urtekræmmeren spilede Øjnene op, men da han mente, at der absolut maatte stikke en Vittighed i Svaret, saa lo han, rystede sin saa meget yngre Værts Haand og forsikrede ham, at han var overbevist om, at Hr Christensen var en overmaade »kunstig« Fyr, men ikke desto mindre nok alligevel vilde ende som Professor!

Christensen murede sig stadig inde og tænkte over den danske Kunst.

Han fandt, at den var begyndt under Thorvaldsens Avspicier i Rom — efter at og samtidig med at den var begyndt med national Bevidsthed der hjemme under den store Tegnelærers Opsigt, denne Mand, hvis blivende Betydning for Udviklingen man dog nu maaske endelig kan slaa fast med Tretommersøm paa Væggen — uden at risikere altfor mange Hatte hængte paa Knagen »Tegnelærer!« Al god Kunst begynder med

Tegning — ligesom Parthenonsfrisen begynder med Ægineteren!

Idealisten Abildgaard var bleven afløst af Realisten Eckersberg! Ja, naar man saa endda slog noget fast med disse velsignede Slagord — tænkte Ivar Christensen. Men: mon ikke for det første Sjælen i Maleren og Kompositøren Abildgaard var fuldt saa meget værd som Sjælen i hans Eftermand? — og dernæst: var da denne Eckersberg virkelig Realist? Nej, det var han nok ikke.

Der hører en vis hensynsløs Aabenhjærtighed, en djærv Selvsikkerhed, noget overlegent Brutalt i den menneskelige Natur, for at aflure Naturen dens Hemmeligheder, gøre dem til sine egne, stille dem frem som Værdier i og for sig. Men Eckersberg var en lille klar, kølig Natur, der i Frankrig havde tilegnet sig en klar, kølig Teknik, og nu anvendte denne paa de hjemlige Omraader — i Grunden bestandig en Elev, aldrig en Mester. Selvfølgelig maatte Bruddet komme, det ny Aarhundredes friske Opgør med Akademikerne, med det Konventionelle, med »Stilen«. Og det er Eckersbergs uvisnelige Fortjeneste at have været Førstemand paa Allarmpladsen. Men »befriet« blev han aldrig selv. Man kan gaa saa langt som til Foldekastet i en Kones Skørt, der gribes af et Vindstød paa Gaden — og man vil finde, at de »akademiske« Folder var der. Det er det attende Aarhundredes Stil, der blot er

traadt flad, blevet triviel, blevet til Frederik den Sjettes Stil!

Man skulde forsværge, at der ved denne Førers Side har staaet paa Digtningens Omraade et Geni, som St. Hansaftenspil og Aladdins Forfatter. De har intet til fælles, saa lidt som et Talent og et Geni har noget til fælles. Oehlenschlæger gik ud i Dyrehaven, saa' med sine egne Øjne, hvad der var at se, løftede Mennesker, Dyr, Landskab og det ubestemmelige Bindeled, som kaldes »Stemning«, op i Poesiens Regioner — og var dog saa nærværende med sin sanselig friske, ungdomstrodsige Person i Værket. Og han, som aldrig havde set en Perser, vel næppe en Gang en Muselmand for sine Øjne, han malede Figurerne i »Aladdin« med en saadan Anskuelighedens Glød, at ingen Kolorist under Renæssancen skulde have gjort det stort bedre.

Skade, at ikke den hjemlige Malerskole havde haft en saadan Fører — tænkte Ivar Christensen ved sig selv.

Altsaa herhjemme tegnede man. Det var jo godt, at man lærte det. Men Blyanten var temmelig haard; den var saa haard, at dens Tryk kendtes alle de følgende Decennier igennem; og da Eleverne begyndte at male, saa stod Blyantstregen dér og skinnede igennem de tynde, ængstlige Farvelag, igennem Lasuren, der altid er og bliver en mislig Ting, fordi den forudsætter en Mangel paa Beslutningsdygtighed, paa Inspiration, der er al Genfødelseskunsts Særkende.

Men naar nu Føreren tegner som en Tegnelærer og maler som en Akvarellist – saa kommer Eleverne til at bøde. Og Ivar Christensen syntes, at den danske Malerskole var en fortsat Pilgrimsgang for at udsone Lærerens Mangel paa Genialitet.

Pilgrimme pleje som oftest at drage til Rom. Eleverne der hjemme fra kom til »Mesteren« ved Tiberen. De unge danske Malere samledes om Billedhuggeren Thorvaldsen. Ja — havde han været Michelangelo! men han var Thorvaldsen, Produktet af sin Tid og dens Forudsætninger; den »antikiserende« Skulptur, ikke Antiken.

I sig selv en lidt mislig Sag, naar unge Kunstnere trykkes af en stor Avtoritet, der ikke helt og varmt kan besjæle dem. Oven i Købet: unge Malere i Kreds omkring en Billedhugger! Et er nu en Gang Maleri, et andet Skulptur.

De danske Malere sad paa Osteri sammen med Mesteren. Han sad dér i sine ulastelige hvide Skjorteærmer, med det smukke, majestætiske Hoved — en »antikiseret« Olympier, ikke en antik Zevs, i den Forstand, hvor man taler om Zevs i Forbindelse med en Goethe.

Han har næppe været veltalende; bildende Kunstnere er nu en Gang ikke Rhetorer, saa lidt som det vilde være ønskeligt om de var det. Han har sagt mangt et godt Ord — saadan henkastet — om Kunst; det kan man være sikker

paa. Men det har vel nærmest været om Skulptur, maaske om Arkitektur.

Der forlyder intet om, at han i hvad man kalder aandelig Forstand — saadan rigtig æggende, vækkende, stimulerende — har været Midtpunktet for de lyttende Yngres Kreds. Hvis Rejsebreve til Hjemmet blev skrevne mere uforbeholdent, end de mange Gange gør, og hvis Brevsamlinger blev udgivet mindre in usum Delphini, saa vilde man kunne vide, hvad man nu kun formoder. Ivar Christensen formodede, at Nordens Phidias havde været formet af et køligt Ler, og at han maaske i daglig Omgang som Menneske havde øvet en beroligende, harmonisk, snarere afdæmpende end opflammende Indflydelse paa de unge Kunstnere — lige som den Dag i Dag hans Værker stemmer os til en respektfuld Andagt, ikke til at gaa hjem og »slaa Gnister af vor Tankes Flint.«

I saa Fald — tænkte Ivar Christensen — havde de danske Kunstneres Pilgrimsfærd i Rom haft noget af den Karakter over sig, som meddelte sig til deres Værker: Længsel mod Syden, naar de var herhjemme og havde det strænge Akademi for Øje. Længsel mod Hjemmet, naar de var i Rom — og dog ikke helt kunde hengive sig til det romerske Liv.

En Koloni, der lever næsten gennemgaaende under pekuniære Sorger, i hvert Fald aldrig med saa stor en Rejsekasse, at det enkelte livskraftigere Fantasimenneske kan tilfredsstille en øjeblikkelig

Daarskabstrang, som maaske giver Hovedpine og moralsk Katzenjammer, men lige saa sikkert kan lede til et dristigt Greb i Kunstens store Fortunapose.

Den ene Kammerat passer paa den anden. Og er man end ikke Spion og Sykofant: saa er man, hvad der er lige saa galt, en faderlig Formynder, en provinsiel Moralist fra hint Nordens Athen, hvis Phidias — naar det endelig kommer til Stykket — dog er født i Grønnegade.

Ivar Christensen saa' hen til sin Professor, hvis Person og Arbejder han omfattede med uforandret Hengivenhed, næsten med sønlig Kærlighed, uanset at Professoren kendelig blev ældre, og at hans Gnavenhed ikke just var i Aftagen.

Naar han ikke havde fornaaet at hæve Skatten, der efter Sagnet skulde ligge i Rom og Italien, naar hans Gnavenhed maaske i dybere Forstand kunde hidledes fra den Spaltning, som Udland og Hjemland havde slaaet i den stærke, varme, higende og lidenskabelige Sjæl — ja hvem var saa den Retfærdige?

Denne Mand havde ikke formaaet at mestre Italien. Hvorfor var han da taget dertil som ungt Geni? Et taabeligt Spørgsmaal. Vejen gik nu en Gang til Italien — og tilbage til Kongens Nytorv! Jamen! Italienerne var jo bleven i

Italien — hvor de rigtignok havde fundet Grækerne under Renæssancen! De moderne Franskmænd holdt mest af at blive i Frankrig, hvor de i Grunden gjorde lidt Nar ad deres prix de Rome! Og de gamle Nederlændere: de blev nok rigtig tilgavns derhjemme, navnlig de protestantiske Nederlændere, med hvem dog de Danske nærmest maatte udveksle Kunstanskuelser!

Ak ja! Der lod sig intet sige dertil. Rom, der havde afstedkommet saa mange Forstyrrelser i Verden, Rom var blevet et Dogme for vor hjemlige Kunst. Professoren havde forløftet sig paa Italien, og hele hans Vennekreds med ham.

Men der var opstaaet en Mand, som havde præket Frafald fra Dogmet. En kunstforstandig, en skarpsindig Forsker, en fin Kender; rigtignok ikke en udøvende Kunstner — men de udøvende Kunstnere er nu en Gang ikke alle lige gode Prædikanter.

Og han, denne Mand, havde ikke præket i en Ørk. Han havde løftet Skjoldet højt for det Nationale i Kunsten — og svunget et temmelig hvast Sværd neden under Skjoldet. Man havde delt sig i to Leire, de »blonde«, de nationale; de »brunette« . . . ja, hvad de egenlig skulde og vilde, var ikke saa let sagt; Forskellen var hurtig blevet den, at til de Blonde regnede sig de mest fremlige Talenter, medens de Brunette stod som en lille murrende Stat i Staten, hvis Vilje til ikke at gaa under Aaget var umiskendelig nok, hvis Evner derimod vare mindre prægnante.

Sejren var hurtig vundet. Den danske Kunst var bleven »national«. I Grunden lidt løjerligt! Den var saamænd national nok . . . . bare den var bleven ret hensynsløs, ret blodrig, stærktbevæget, fantasifuld, oversvømmet med Personligheder — tænkte Ivar Christensen.

Den blev oversvømmet med et nyt Dogme. Det var Prædikanten, som havde bragt det ind. Han havde maaske blot ikke stort Apparat nok at virke paa. Man stamper nu en Gang ikke i et lille Samfund en Række Personligheder frem af Jorden. Jorden er en god Moder — men ogsaa hun fordrer Tid; ja der er endog nogle, som ere plumpe nok til at mene, at hun fordrer Gødning.

Unægtelig havde det været bedre, om der iblandt de romafarende Kunstnere, endnu medens de var unge, af sig selv var opstaaet den nationale Trang, nemlig til at blive hjemme, opgrave Skatten der, hvor de var født! Nu var de næsten alle »Akademikere«, da Opraabet kom til dem. Og saaledes var det egentlig Akademiet, som blev nationalt — tænkte Ivar Christensen.

Det var et Parti — et med ret drakoniske Love. Man indrettede sig, man havde sine Mæcener, man havde sine Aviser, sine Trompetere, man havde de mere kølig beregnende Officerer, de blot lystrende Underofficerer og de fanatiske Menige. Man havde selvfølgelig ogsaa sine Modstandere — uden saadanne skulde Pokker være paa Parti! Men Modstanden var svag; den

noteredes egenlig kun, for at betegne, at der var »Fare« — hver Gang en eller anden letsindig Yngre vilde være selvstændig og bryde ud.

Ivar Christensen havde haft en Fornemmelse heraf, lige da han traadte ind paa sin Kunstnerbane.

Nu saa' han det. Eneboerlivet gør skarpsynet. Han saa', at Professoren i Grunden ikke var Partiets Mand — og dog var dets Mand. Det omgav ham med en strix Lænke, en fin usynlig, ligesom Kejserens ny Klæder. Den havde en Egenskab, som adskillige Lænker har: jo mere han ruskede i den, jo snævrere laa den omkring ham. Man kan ikke lave et Parti uden i det mindste en Personlighed. Og saa pegede man paa hans Særheder og Umedgørligheder og sagde: Se dog, hvilken kraftig Aand vi har i vor Midte!

Ivar hørte denne Mands uforbeholdne Ytringer. Han saa' hans Lidelser, som han næppe en Gang selv vovede at give den rette Fortolkning. Det er en vanskelig Tid for Kunsten, denne moderne Tid. Og selv de mest overlegne Aander har saa grumme svært ved at staa isoleret paa de høje Tinder, hvor Blæsten rusker og Solen brænder. Hvem narrer i Gruden ikke sig selv? hvem har ikke Trangen til at slaa af paa de strængeste Fordringer — og stige lidt ned paa Jorden, varme sig ved den huslige Arne, skygges imod Solen af Vennernes viftende Lavrbærgrene? Ja hvem — hvem?

Ivar Christensen, Eneboeren, som dog ingen skulde have fat i, som ingen skulde bruge til Støtte for et Parti — selv han fik undertiden disse Anfald af Akkordgængeri.

Aa hvad, der er jo dog noget i, hvad disse Mennesker siger. Og de har Talent! Er ikke Landskabsmaleriet endogsaa udmærket repræsenteret — for at tale med Journalisterne? Er ikke en god sund Bestræbelse over alt til Stede! Har vi ikke faaet en smuk Arv fra hin udmærkede Begavelse, paa hvem det ulykkelige Vaadeskud gjorde saa brat og sørgelig en Ende! Er vi ikke ganske anderledes systematiske Naturarbejdere end vore svenske og norske Brødre? Er ikke de, som vi nu kalder »gamle« iblandt os, er ikke de ret fine, noble Naturer, ret hyggelige Mennesker? Har ikke den ene en udviklet Sans for det Arkitektoniske i Figurmaleriet, og er ikke den anden, som oven i Købet er tyet ud til Provinsen, en ejendommelig, sjælfuld Folkelivsskildrer — uanset at han ikke kan male? Herre du gode Gud! hvem kan i det hele male? End ikke Professoren kan male — har han selv sagt mig. Og dog — og dog . . . nu kommer jo netop en forholdsvis yngre, mere farvefrisk Række frem. Har jeg ikke for nylig set denne Førsterangs Figurmaler, der overvældede os alle med sin Titan paa Klippen? Naa, hvad mere Vidnesbyrd har vi Behov? Er han ikke ogsaa Elev af Professoren? Og den energiske, alsidige Dyrmaler, der fik sin Pensel

slebet saa brav bred til i Paris! Er han ikke en god sund, dansk Kunstner, hvis Fremtid er hævet over al Tvivl? Vil ikke han og Titanmaleren paany danne »Skole«, der fortsætter Traditionen uden at tage Ensidigheden med sig?... Det er jo kun dig selv, Ivar Feldmann Christensen, der sidder her som Skumler. En protesterende Eneboer — en uproduktiv Misfornøjet! Hvilken Fripostighed. Med Rette maa Kammeraterne sky dig. Og du selv — du er utilfreds med dig selv, og derfor utilfreds med alt andet! . . .

Saa bøjede han Hovedet og hviskede hen for sig:

Nej, nej. Lad mig pine mig selv, lad mig plage Livet af mig med Utilfredshed. Selvplageriet giver mig dog Ret til ikke at nøjes med, hvad de byder mig. Ikke vil jeg røre Haand eller Finger, hvis jeg kunde skade dem. Jeg vil ønske alt muligt godt for enhver paa sin Bane. Men selv vil jeg — her i min stille Ensomhed — forlange af dem det Sjælfuldeste, det Fineste, det Dybeste. Og faar jeg ikke det, saa lad dem i det mindste give mig det Stærke, Tummelen, Bevægelsen, Kaadheden og Vildskaben, der drager sin røde Nervetraad parallel med Følelsens allersarteste Nerver. Naar Maleren ikke længer tænker med Digterens Sjæl — saa ligger Haandværkets Skær i den allerfarligste Nærhed, ligesom Klipper, der rage grelt op af Vandet ved Middagens Ebbe, naar ikke de bløde Bølger overskyller dem,

eller Solnedgangens underfulde Glød dæmper og fortoner dem! . . . . . .

Saaledes sad han og grublede og sled sig selv op, han, som vilde bringe det til Klarhed, hvad dansk Kunst egenlig var.

V.

Privatissima.

Er ikke vor Hovedstad væsenligst en solid By? Jo sikkert. Der er en Stabilitet i dens selskabelige Liv, som mangen baade større og mindre By kunde misunde den. Ikke ret mange Æventyrere eller Æventyrersker bliver smuglet ind og bringer Bevægelse med sig — ledsaget af visse Unoder. Som Regel opdrager Familierne af de gunstigere stillede Klasser deres Børn vel; dertil kommer, at vi just ikke er saa overbebyrdede med Lidenskaber; snarere kunne vi løbe Fare for at blive lidt uniforme i vor gæstfri Søndagsselskabelighed, vore just ikke altfor spirituelle Middage, vor lille Kop The efter Theatret, vore ret gemytlige og ret anstødsløse Baller . . . naa, men det kender jo enhver af os lige som sit Smørrebrød. Vi er, som vi er; og alt i alt har vi den gode Egenskab, at vi sjeldent giver os ud for mere, end vi er.

Og saa kommer de Familier, der danner Undtagelse fra Reglen.

Der var t. Ex. én saadan Undtagelse. Den sidste Krigs sidste Dønninger var overstaaet. Vi var begyndt at aande op igen efter Tabet. Og der var nogle Købmænd, der endogsaa var begyndt at tjene ganske respektabelt paa Landets Produkter.

Der var saadan en af de yngre Købmænd, som førte et selskabeligt Hus og levede baade gæstfrit og med et vist Sving af Intelligens over Gæstfriheden. Han var oprindelig cand. phil. Saa havde hans Onkel opdaget hans Handelstalent og overdraget ham sin Forretning. Vel er vor Handelsstand som Regel intelligent, men den har dog ingen Overflod paa Artiums Kandidater. Det gav nu først og fremmest Glans over Huset; og saa gik Forretningerne godt; og saa var der Husets Frue.

Datter af en Videnskabsmand, en Professor; smuk; meget smuk endogsaa. Der var et Barn, en lille køn Pige paa en fem, sex Aar; og saa var der ikke flere Børn, som kunde lægge Beslag paa Moderen og drage hendes Talenter bort fra hendes naturlige Virkeplads, det Selskabelige.

Christensen havde under en dump, nedtrykt, afvekslende smærtelig og opjublende Vemods Tilstand fulgt Begivenhederne før Krigen, dens Udbrud, dens første raske Fægtninger, Tilbagetoget og Sankelmark. Saa vilde han mælde sig

som Aspirant ved Reserveofficersskolen. Nogle Kammerater havde allerede gaaet den hurtige Uddannelse igennem og var sendt over eller i Færd med at sendes til Hæren.

Christensen løb gerne og godt paa Skøjter. Og den Dag, da han havde taget sin definitive Bestemmelse, saa løb han paa Smedelinjen, og dér blev han forestillet af en Akademifælle for Grossererens Frue. Han og hun løb sammen og talte sammen om Krigen; hun var Fyr og Flamme over Soldaterne; og hvordan det nu gik, om virkelig Eneboeren vilde »vise« sig, mere end Eneboere plejer — saa var der noget, der brast ved hans ene Skøjte; han styrtede tungt og fik den venstre Arm og Skulder saa eftertrykkelig af Led, som det i det hele taget er muligt for en behændig, kraftig og dristig Løber.

Fruen var lutter Deltagelse; Christensen fik samlet sig op, tog Afsked, begyndte at marschere hjem, fik fat i en Drosche, og holdt følgende Enetale til sig selv:

Altid uheldig! Nu kan jeg spilde fjorten Dage, og kommer bag efter de andre. Fordømt, at der gives smukke Fruer . . . .!

Og han tilføjede — eller kunde have tilføjet — mere dæmpet, idet han bed Smærterne i sig: Dumt, at der gives Narre blandt Mandfolkene!

Han kludrede først selv — med en Mediciners Bistand — ved Skuldren. Saa mældte han sig paa Skolen. Lægen sendte ham, med en alvorlig

Paamindelse til Hospitalet. Han udholdt med en Blanding af Flegma og indædt Arrighed gentagne I-ledsætningers Smærter, maaske ikke stort færre end en virkelig saaret Kombattant. Men for Pokker! han var jo ikke Kombattant — en Uheldsfugl var han, en dum Æsel, en — en ... og han kom ud med Armen i Bind, smed Bindet væk, mældte sig igen, kunde ikke gøre et Geværgreb, knap tage til Kasketten — blev sendt væk ... og saa kom Dybbøls den 18de, og han sad paa sit ensomme Værelse, og græd, han den store, stærke Mand, Smærtens, Sorgens, Raseriets og endelig den stille Ydmygelses Taarer sammen med sit overmodige, sit tapre, sit overvundne Land.

Og saa var det, at de sidste Dønninger var forbi; og man begyndte atter saa smaat at »leve« i Landets Hovedstad.

Saa smaat? Naa — lad os ikke tage det saa strængt. En Hovedstad maa have Elasticitet i sig; ligesom et normalt Hjærtekammer maa kunne pulsere godt, for at Blodomløbet kan foregaa saa rundeligt og rigeligt som muligt.

Og vor Hovedstad, som, hvad man nu end vil sige om den, i Grunden har et godt Hjærte — den skulde dog gaa foran i Ufortrødenhed, i Godgørenhed, i at bøde paa Tabet, i Basarer for Faldnes Efterladte, for Invalider, til syvende og sidst for en ny Omfordeling af alle de uldne

Strømper, Nattrøjer og Halstørklæder, den Masse Charpi, det Antal Bibler, Blade og Lekturer af lettere Art, som ikke var kommen til deres rette Bestemmelsessteder før Vienerfredens Afslutning.

Der var mange Anledninger til Velgørenhed, til at stramme sig op og rette Ryggen efter Ydmygelsen. Og blandt andet var der et Karneval — saadan et Extrakarneval med Overskud og med Damekomité og med nogle af de altid brugelige Herrer, der som Sekretærer løb rundt og samlede »Kræfter«.

En Ven — bedre sagt en Bekendt — kom ogsaa til Christensen og sagde:

Du; der skal dekoreres i Kasino. Du er vel med? —

Abekattestreger! —

Du maa alligevel med. Hensigten er god. Det er allenfals bedre end at sidde her og fange Griller! —

Jeg fanger ikke Griller. Jeg er i Færd med at læse om igen, hvad der er skrevet om Cranach og Dürer. Det er en hel Literatur! —

Hør Du Christensen. De Folk var s'gu altfor »spidse«. Kom med og hjælp ved Dekorationen — det giver Dig en bred Pensel! —

Christensen smaalo. Saa lod han sig trække med. Der blev tegnet med Kul paa uhyre Ruller af udspændt Alenpapir, og der blev malet i Limfarve Aftnerne igennem til langt ud paa Natten. Og der blev sunget og fløjtet og drukket Øl og spist Smørrebrød. Og en gemytlig lille

bredskuldret Landskabsmaler, der forestod det Hele, ligesom om han var Mester med Svende paa Værkstedet, han sagde: »Jeg skal si'e jer noget. Vi faar »slebet Børstepenslerne til!«

Og til de ganske Unge, hvem baade Øllet og Smørrebrødet og Fribilletten smagte godt, sagde han: »Immer bruge den store Kristoffer! Det er den, der skaffer Respekt paa Udstillingen!«

I Grunden morede dette Christensen. Han blev tvungen til at være omgængelig igen. Der kom noget af det raske, det letlevende, det hurtig Resultat givende, noget »zünftigt«, Haandværkersvinget over alle disse virkende unge Genier og ældre Talenter.

Det var for Christensen, som om noget af det, han grublende og selvpinende havde søgt, her begyndte at dæmre for ham i Gasbelysningen, Tobaksdampen, under Spøgen og Kaadheden paa Theatrets Malersal.

Han smurte løs, han kilede paa. Det gjaldt blot om at blive færdig i rette Tid. Og naar denne eller hin havde faaet lavet en særlig morsom Karrikatur af en af Dagens sceniske, politiske eller æsthetiske Berømtheder, eller naar selve Christensen havde frembragt en overordentlig Effekt, under sine Bestræbelser for at komme Vidunderne paa »Havets Bund« saa nær som fantastisk muligt var — saa blev der en Kappestrid, en Følen sig, en Stolthed formelig. Og den sidste Aften — eller Nat — medens man skaalede med Ølflasker

og Kaffekopper, saa klaskede Landskabsmaleren i Hænderne og raabte:

»Der er intet i Verden, der overgaar Dekorationsmaleriet. Hvad var Michelangelo og Rafael andet end rigtig store Dekoratører? Men De, Christensen, De skulde Pinedød ikke læse og spekulere saa meget. For der er ingen her, der ta'r saa bredt fat, som De. Skaal!«

Christensen kunde fristes til at tage imod Komplimenten. Men saa blev han atter sur indeni. Og han gik hjem, som han altid plejede, alene, medens han mumlede: Gøgl! —

Han var dødtræt, ligesom tom og udmarvet af alt dette hensigtsløse Smøreri. Men da han smed sig i Sengen, saa — underligt nok — saa var der en hel barnagtig Glæde, der kom og satte sig udenfor paa Stolen og vedblev at kigge paa ham, med nogle smaa — aa latterlig dumt fornøjede Øjne — lige indtil han lukkede sine egne Øjne, fast bestemt paa, at han den næste Aften vilde holde sig hjemme.

Men om Aftenen var der ingen, der mere end Hr. Christensen selv undrede sig over, at finde Hr. Christensen paa Karnevalet.

Han var — naturligvis i Domino — gaaet derhen, fordi han dog vilde se det hele Arrangement i den rette Belysning, fremhævet af mange Menneskers brogede Sværm, af — muligvis —

smukke Kostumer og — muligvis — smukke Damer.

Saa traf han atter sammen med Grossererens Frue.

De danser da? — spurgte hun.

Nej, jeg løber kun paa Skøjter! — svarede han med sit Smil.

For Guds Skyld! — bad hun — slut ikke Forestillingen som sidst! Og hun tog hans Arm og sagde, at han maatte vise hende Karrikatur-Billedgalleriet.

Han var en daarlig Cicerone her. Det mærkede hun; og det sagde han hende for Resten sélv; thi da hun var meget utvungen, saa blev han ogsaa utvungen og fortalte hende, hvilken Snegletilværelse han førte.

Denne sin Tilværelse berettede han hende hverken sentimentalt eller forceret. Han havde stadig den lille lette Ironis fine Knebel klingrende inden i sin Eneboerklokke. Det bemærkede hun. Og hvorfor saa ikke søge at erfare, af hvad Grund han levede saa ensomt? Muligvis fra Begyndelsen en Dame med i Spillet? — Hun brugte sine Øjne paa ham. Han var nu tilfældigvis af den Slags mandlige Ikke-Skønheder, der tiltalte hende. Og saa, naar man saa' nærmere til, saa var han dog en køn Mand, kraftig med noget Fint, trods alt det Skødesløse i Holdningen, noget, der maatte kunne rette sig i Vejret ligesom ved en Staalfjeder . . . Skade at han ikke dansede!

Hun tog atter hans Arm — efter under Vejs at have forestillet ham for sin Mand, der spaserede med en Tyrolerinde — og lod sig føre til en af Amfitheatrets Loger. De vilde se paa Dansen dernede.

Hun var klædt . . . naa, nej: man kan slaa efter i hvilken som helst meget moderne Roman, for at faa den hele Kombination at vide. Hun var klædt saaledes, at hendes smukke Underarm, smukke Hals, smukke Hovedform, navnlig den ganske sjældent smukke Nakke — alt kom til sin Ret.

Hun kom i Samtale med nogen paa Gulvet, og medens hun bøjede sig fremover og nedefter, saa lænede han sig tilbage og betragtede hende.

Da hun atter vendte sine store, nøddebrune, meget levende, meget hovedstadsintelligente Øjne imod ham, saa spurgte hun ham med sin kvikke Latter, friskt, opfordrende:

Naa; ta'er De Maal af mig? —

Dersom De ikke misforstaar Ordet, saa svarer jeg Dem, at jeg betragter Dem som »Model«! —

Til hvad? —

Ja, se det véd jeg ikke! —

Det var jo nydeligt! —

De er nydelig! — sagde han tørt, og han tilføjede, idet han rejste sig:

Jeg véd ikke, om man har Lov til — efter et saa kort Bekendtskab — at kalde en Dame

smuk. Men i saa Tilfælde: De er smuk, Frue! —

Han stod oprejst, bukkende for hende. Muligvis var han lidt mere pathetisk i dette Øjeblik end ellers — muligvis ærgrede det ham, at han var det. Men hun lo kort, friskt, og sagde:

Min Gud. Tror De . . . nej, De er dog morsom . . . tror De, at De er den første, som . . . ha, ha . . . ræk mig Deres Haand . . . De er virkelig en Snegl . . . og De maa virkelig komme og besøge os! —

Han gav hende Haanden og sagde: Godnat! —

Hun lo, forbavset, lidt mindre forbavset — en lille Smule stramt. Saa sagde hun:

Gaar De allerede? —

Godnat!

Han fik en Indbydelse til Middag fra Grossereren. Han lod Billetten ligge et Par Dage paa sit Bord, saa' paa den hver Morgen, glemte den Dagen over, og skrev endelig et Par Ord til Undskyldning: han var ikke rask, han var forkølet, gik ikke ud.

Nogen Tid efter mødte han de To sammen paa Langelinje. Fruen styrede ved sin Mands Arm lige over imod ham.

De er dog en rigtig slem En! —

Ja, jeg har sagt Dem, jeg er en Snegl — oven i Købet en uforbederlig! —

Har De i Grunden nogensinde prøvet paa at forbedre Dem? — spurgte hun og lo.

Grossereren, en elskværdig Mand, saadan paa Christensens Alder, en hel Del talende, ganske vel underrettet paa forskellige Omraader, tilfreds med Livet, blandt andet fordi Livet ikke havde givet ham særlig Grund til at klage, — Grossereren trykkede Christensens Haand, fortalte ham, at Akademiets Direktør i et Selskab havde ytret sig usædvanlig stærkt til Gunst for hans Begavelse og tillige slaaet paa, at den tidligere Elev muligvis dog levede for ensomt. Gud bevares! Kunstnerne er nu en Gang ikke som andre Mennesker . . .

Om Forladelse: Hvem regner De blandt Kunstnerne? — afbrød Christensen.

Grossereren saa' lidt betuttet ud; derpaa lo han omkap med sin smukke Frue. Saa fortsatte han:

Derfor skulde De virkelig gøre os den Fornøjelse at besøge os en Gang imellem. De vil træffe baade Kolleger og andre Personligheder, hvem De vistnok kunde have baade Nytte og Fornøjelse af at omgaas! —

Christensen smagte paa denne Anbefaling: Nytte og Fornøjelse. Fruen nikkede. Saa stod Christensen alene tilbage og saa' efter dem. Hun vendte sig endnu en Gang og nikkede.

Jo! smuk var hun. En Nakke . . . og en Maade at gaa paa . . . Aa, blæse! —

Han gad ikke længer gaa paa Langelinje. Han gik ind i Esplanadepavillonen, forlangte en Kop Kaffe, tog nogle illustrerede Blade, smed dem igen, satte sig med Haanden under Kinden ved Vindueskarmen.

Naa! stadig spekulerende?

Det var den lille joviale, undersætsige Landskabsmaler. Christensen syntes, at han kunde trænge til en Passiar — og de fik sig en saadan sammen.

Ej, Død og Salte! kender De dem, Christensen? — Og Landskabsmaleren pegede ned efter Grossereren og hans Frue, som kom tilbage og gik ind ad Byen til.

Det er s'gu et muntert Hus, Christensen! Jeg kommer der. Alle flinke Folk kommer der. Man vil nok ogsaa have fat i Dem. Gør Dem nu ikke kostbar! Ser De, naar jeg har staaet derhjemme og hængt i den hele Dag igennem, eller naar jeg har hørt paa Akademivrøvl, eller jeg har spoleret en »Luft«, eller jeg er gnaven i Almindelighed — saa, forstaar De, er jeg glad over at kunne faa en Bid god Mad i godt Selskab en Gang om Maaneden Vinteren igennem. Og en Fandens køn Kone har han, og man kan faa en Sludder med hende, baade om de Dele, man selv forstaar — om Kunst og saadan noget — og forresten om al Ting. Ser De, min egen Kone er heller ikke »væk« —

men det er dog immer Familie. Hun siger selv til mig: Kristian, siger hun, du har godt af at blive strammet op en Gang imellem, — saa gaar det bedre i Atelieret den næste Dag! — Og desuden, Christensen, saa køber han ogsaa et Billed en Gang imellem — og man træffer dér de andre Grosserere, der køber. For det er nu fra de Folk, at vi skal ha'et! Jeg for min Part siger ingen Ting imod Godsejerne . . . jeg har haft mine Bestillinger hos dem . . . men alligevel, saadan rigtig-Skub er der ikke i'et omkring paa Herregaardene. Derfor, Christensen, selv om De ikke er gift, og ikke saadan ligefrem trænger — saa skulde De gaa derop og gøre et Besøg. Nu maa jeg hjem og spise! —

Christensen gik derop en Dag paa den sædvanlige Visittid.

Rigtignok standsede han paa Trappeafsatsen, erindrende sig nogle af Landskabsmalerens Ord. Alligevel ringede han og blev vist ind i Dagligstuen.

Man var i god Gang. Fruen i Midten; et Par unge Officerer, en af Hovedstadens yngre, fejrede Digtere, en halvgammel Læge, der blev kaldet »Onkel«, — og endnu kom der i den Timestid et Par Grossererfruer, en ung Pige, der uddannede sig i et eller andet, og flere Herrer.

Henne ved Vinduet stod en lille Pige paa en 6—7 Aar. Hun havde travlt med en lille Række smaa bitte Pariserdukker, Pige-Damer og Herre-Drenge, der øjensynlig legede »Komme

Fremmede«. Hyppig vendte hun sig om og iagttog Stuens Gæster. Man saa' da, at den lille Pige var Moderens Datter.

Christensen ærgrede sig over, at han var kommen. Det var ham umuligt, om han gjorde sit Øje og Øre nok saa opmærksomt, at træffe Karakteren, Tempoet, »Farven«, i denne Konversation. Gjorde han nu og da et Forsøg, saa vendte man sig imod ham, lidt overrasket spørgende . . . og saa maatte han sørge for et Tilbagetog — og atter gled man videre henad en luftig, let Bane, der undertiden havde et Skær over sig af Blomster, af Sommerfuglevinger, af noget besynderligt, halvt betagende vaar-agtigt Noget — og stundom, i det mindste i Eneboerens Tanker, førte lukt ind i Idiotismens Land.

Han ærgrede sig.

Dagligstuens Herskerinde understøttede ham ikke den bitteste Smule. Om det nu morede hende ikke at gøre det, eller hun ikke gad, eller hun var for optaget . . . han kunde ikke blive klog derpaa. Men ærgre sig gjorde han.

Da han anbefalede sig, smilede hun paa en pludselig, overgiven, barnagtig men højst klædelig Maade, og vinkede ham ganske utvungen ind med sig i Sidekabinettet. Og kvikt nappede hun ham i Ærmet og sagde:

De er virkelig en Straamand. Men naar jeg nu inviterer Dem til et rigtig stort Selskab, saa maa De til Gengæld gøre det størst

Mulige ud af Dem selv. For vi slipper Dem ikke! — Hvorpaa hun, atter ved Ærmet, trak ham hen til Døren, bukkede helt komisk for ham, pirrede lidt ved en Nakkekrølle, der rimeligvis kilrede hendes Hals, og med en latterlig eftergjort hul Stemme sagde:

Au revoir, chevalier! Næste Gang skal vi ordenlig have »Duff« sammen! —

Han var glad ved — hele denne Uge og den næste med — at Indbydelsen ikke kom. Saa behøvede han jo ikke at afslaa den.

Da tre Uger var gaaet, traf han Landskabsmaleren oppe i Athenæum, hvor den sidste ganske vist ikke selv havde noget at gøre, men hvor han var som Bud for en anden.

Christensen spurgte ham:

Skulde De vide — hvad betyder egentlig »Duff«? . . . —

Landskabsmaleren tænkte sig om: Hvor er det, jeg har hørt det . . . Aa, rigtig, hos Grossererens! — Det betyder — ja det betyder s'gu ingenting ... det er saadan, naar der er rigtig Humør i Tingene, forstaar De. Man har saa mange af den Slags Udtryk dér, og det varede skam længe, inden jeg selv var rigtig »med«. Ses vi der paa næste Torsdag? —

Christensen trak paa Skuldrene:

Jeg véd ikke af noget . . .! —

Naa, — naa ja. Ja der bliver for Resten et stort Selskab. To Gange om Vintren, forstaar De, samles Elitekorpset . . .! —

Og De mener, at jeg hører med dertil? — spurgte Christensen med et lille tvungent Smil.

Det kommer bare an paa Dem selv. Farvel; jeg skal hjem og spise! —

Da Christensen kom hjem, fandt han Invitationskortet. Det var overordenlig sirligt; det lovede noget.

Om Torsdagen, Kl. 5 præcis, mødte Christensen i fuld Galla. Han hadede den Manér hos Kunstnerne at vise sig med krøllet Skjortekrave eller sjusket Slips. Som om det stak deri! plejede han at sige.

Om der ikke var de fineste Papirer i Købmandsverdenen, saa var der fint Papir nok — alle de yngre fremragende Børskapaciteter med Fruer, og Notabiliteter blandt Militære, Videnskab og Kunst. Christensens gamle Professor var der.

Det var Husets Bryllupsdag, som tillige var Fruens og den lille Adelaides Fødselsdag.

En stor Fest; en mærkelig Kombination, noget meget taknemligt at holde Taler over ... eller, som Christensens Sidemand Landskabsmaleren sagde: det er noget, som Rekrutter i Faget kan indøve sig paa! Og han holdt selv en — og den gjorde stor Lykke, særlig ved alle de »zünftige« Udtryk, der parredes med

aaben Hjærtelighed, et energisk, tillidsfuldt Udtryk i Ansigtet, og en bred nedbøjet Flip, der lyste Velsignelsen.

Den Tid var man ikke kommen saa vidt, som nu i den yngre, fremragende Handelsverden: — man holdt virkelig Taler; og man holdt af, at der blev holdt rigtig mange, lange og smukke.

Professoren, Direktør for Akademiet, holdt ogsaa en. Med Henblik paa et Indkøb ved sidste Udstilling gjorde han over for Vært og Værtinde gældende, at det ikke var som Købere af Kunstværker alene, man gavnede Kunstens og Kunstnernes Sag: fuldt saa meget ved personlig og gæstevenlig at drage særlig de Yngre til sig. Meget ofte fattedes der den fremadstræbende Begavelse, ja endog det anerkendte Talent et selskabeligt Centrum, hvorigennem han aandelig kunde paavirkes, hvor han kunde blive af med mange underlige Manérer — og af dem havde Kunstnerne nu om Stunder en hel Del. Det laa maaske i, at vor Tids Kunstnere meget mindre end man skulde tro, var agtet og æret som en »Stand«. Saaledes havde det været i Middelalderen, i de aristokratiske Republiker, saa vel som senere i de mere demokratiske Købmandsstater. Ligesom Købmændene, Officererne og til Dels Videnskabens Dyrkere følte sig solidariske, havde fælles Opgaver og gennemførte dem ligesom ved en fælles »Korpsaand«, saaledes burde der være noget

af den gamle Lavs-Aand over de bildende Kunstnere. Der var nu langt hen, inden det kom dertil — og særlig herhjemme hos os, hvor der ingen national anerkendt Kunst havde været før i Begyndelsen af Aarhundredet — og hvor Gennembruddet var faldet noget nær samtidig med Statsbankerotten og de andre Kalamiteter — saa at f. Ex. Ordet »Maler« noget nær var synonymt med en Person, der gik omkring og saa' forsulten ud! . . .

Her lo hele Bordet. Christensen lo ikke.

Professoren fortsatte:

Vor store Thorvaldsen havde egenlig ikke kunnet kaste nogen Glans over Standen eller hæve den i det almindelige Omdømme; han levede borte herfra; man hørte nok om hans Berømthed, men man saa' ham ikke f. Ex. køre med Fire paa Langelinje. Først da han var kommen hjem, og da han døde, og da han ved sin Død skænkede sit Land en saadan Gave, som ingen nordisk Søn har skænket sin Moder — først da begyndte det maaske at gaa op for os, hvad en Kunstner betyder for sit Land og Samfund!

Det var jo nok gaaet noget fremad paa den senere Tid . . . . her satte Professoren sit skælmsk-ironiske Smil op og pillede ved Kjole-brystets Ordner. — Han selv, som han stod her, var et talende Bevis for, at Kunsten kunde smide noget af sig. Men skulde han sige sin Mening rent ud, saa maatte netop Und-

tagelsen bekræfte Reglen: Kunstnerne, som saadanne, havde en beskeden Stilling herhjemme i Samfundet! Desto glædeligere var det, naar et privat Hjem, et intelligent, livligt og velhavende Hus aabnede sine Døre, for at drage Kunstnere ind i den Kreds, der var sammensat af saa mange fremragende Mænd, baade Købmænd, Officerer og Videnskabsmænd. Derved vilde man faa at se, at Kunstnerne hverken var nogle forrykte Skruer, eller nogle forknytte Væsner, der ikke kunde gerere sig i Verden. Og han vilde tillade sig at henvende en Tak til Vært og Værtinde som Repræsentanter for de Huse, der . . . osv. . . . osv.! Klinken, Skraben med Stole, fornøjede Ansigter, Værten glad, Fruen med et henrivende Smil, der fremviste Tænder, som . . . aa, vi maa skylle dette Syn efter med Champagne, for dog at kunne give en nogenlunde plavsibel Forklaring over, at vi blev saa beruset ved Synet!

Christensen var ikke saa glad over Talen. Han havde ikke ret kunnet lide Professorens Ansigt. Thi enten skal man skælde rigtigt ud — mente Christensen paa den Tid af hans Liv — eller ogsaa skal man holde sin Bøtte!

Men just som Klinkningen med Vært og Værtinde var til Ende, rakte Professoren sit Glas frem over Bordet imod Christensen, og sagde højt — saa højt, at alle nødsagedes til at høre det:

»Naa, min gamle Elev! Hvornaar vil De saa begynde paa det Arbejde, der skal forbavse Verden — og alle deres Kammerater? Thi, mine Damer og Herrer, dette er Ivar Feldmann ogsaa kaldet Christensen, min tidligere Elev, min »forlorne« Søn, som jeg stadig venter paa at skulle slagte Fedekalven for. Han vil en Gang gøre noget Verdenshistorisk — saadan i Retning af Historie-Genre-Batalje eller en hel ny Slags Maleri! Nej; det er mit ramme Alvor. Pas paa ham, Frue! tag ham under deres beskyttende Vinger — men vogt Dem, at han ikke en Dag flyver bort med Dem — blot for at vise, at nu kan han flyve!« . . .

Under munter Forbavselse og lidt Nysgerrighed fra de tilstedeværende Fruers Side, vendtes alle Blikke og adskillige Glas imod Genstanden for den sidste løjerlige Skaaltale. Christensen var Herre nok over sit Ansigt til at smile bukkende. Landskabsmaleren puffede til ham og hviskede: Kan De bytte den? — Grossereren kom leende hen med sit Glas og slog ham paa Skuldren: Jeg skal nok passe paa Dem og paa min Kone — men mal os bare et Stykke derhenne til Væggen! . . .

Ved Bordenden, oprejst, med Glasset hævet, knejsende lidt med Hovedet, nikkende, smilende, stod Fruen . . . Og Christensen bøjede sig først ned over sit Glas, som om han vilde undersøge alle de perlende tummelumske Smaadjævle deri

— og saa løftede han Hovedet; saa knejsede han og rettede sit Blik ned imod Værtinden.

Dette Blik besvaredes af et, hvori der ikke perlede Kulsyre, men hvori Ivar Feldmann Christensen drak sig en jævngod Rus.

Og fra den Middag hørte han til Husets faste Gæster.

VI.

Og saa videre.

I de tre til fire Aar, hvori han var knyttet til dette Hus som »fast«, foregik der følgende i ham, med ham og omkring ham:

Der blev skrabet en Skal af ham — en saadan, som maaske skal skrabes af os, forudsat at Omgivelserne har Ret, og vi, de enkelte, har Uret.

Men hvor nu Retten eller hvor Magten ligger, saa kommer der en Lejlighed, hvor Samfundet tager Eneboeren i Kardusen, rusker ham — ligesom vi rusker en Plante op af Jorden — befrier ham for nogle overflødige Rodtrevler, sætter ham i et Bed eller paa en Væksthylde, og siger til ham: Du var en Frilandsplante! se nu, at du kan skikke dig vel som Sirblomst blandt Brødre og Søstre!

Han blev planlet ind og overgivet til Kulturens forædlende Paavirkning. Vil vi gaa i Rette med denne Kultur? Det være langt fra os. Vi mindes endnu med Respekt hin Bankiers berømte Ytring i en Kreds af Kunstnere og Kunstforstandige:

Naturen er skøn, mine Herrer! men den er ikke korrekt!

Altsaa blev han plantet ind.

Han havde — særlig det første Aar — disse Revolter, disse Ydmygelser. Saa kom Vanen. Saa kom Sofisteriet, i Følge hvilket han blev sin egen Advokat og vandt Processen, som han havde anlagt imod sig selv. Endelig kom en Opvaagnen. Han »gnikkede« sine Øjne — han brød med sit Herskab, og trak atter Trøjen paa som fri Mand.

Dette er en Roman for sig selv. Den kunde inddeles i Afsnit og Kapitler, den kunde give Anledning til megen Dybsindighed og Aandrighed . . . Frygt ikke, kære Læser! Du skal faa den i en stærkt kondenseret Form. Og hvis Du endda frygter, saa kan Du blot springe over til næste Kapitel!

Han gjorde adskillige Iagttagelser i disse Aar. Først med Hensyn til Omgivelserne — dermed begynder vi jo i Reglen, førend vi begynder med os selv.

Han færdedes i en Kreds af Mennesker, der absolut var anlagt mere for »Livet« end han selv, og hvis Jargon han ikke bragte det til at tale, hvor meget han end gjorde sig Umage derfor. En har nu mere Sprogtalent end en Anden.

Det var begyndt med dette lille Ord »Duff«, — men det var nu det mindste derved. Disse Mennesker, Herrer og Damer, syntes ham at have enten overordenlig megen god Tid, eller ikke Tid nok. De haandterede allehaande Kunster og Videnskaber med den Færdighed, som stadig Øvelse giver . . , og de kom sjældent i Forlegenhed. I Grunden maatte han tilstaa sig selv, at deres Humør virkede smittende. De spiste godt, de drak med Maade, de sov sandsynligvis godt allesammen, de dansede udmærket, de fortalte morsomme Anekdoter, nogle af dem læste godt op, de fleste spillede godt paa Klaver, nogle sang fortræffeligt, andre sang gærne men ikke fuldt saa godt. Man spiste meget ofte til Middag sammen, man drak The, man saaes i Theatret, man fulgte »hjem med« fra Koncerter; man levede sammen paa Baller, ved Skøjteløben, ved store solenne Anledninger og ved mindre, improviserte Fester — Sommerudflugter, Sommerlandliggen, Vinteradspredelser — Fester hele Aaret rundt.

En Ting maatte han absolut beundre: den legemlige Sundhed saa vel som den Aandens Spænstighed, der kunde præstere alt dette!

Og ud af alt dette formede sig denne Omgangstone, dette Sprog — som han aldrig lærte at tilegne sig.

Blandt saa meget andet lærte han et nyt Lag af Kunstnere at kende.

Ubetinget habile Folk. Tyskerne har her det forløsende Ord: »die Mache«. Disse Folk vidste at »gøre« et Billed, en Buste, en Føljeton, en lille Komposition. Han kunde ikke nægte for sig selv, at naar han saa' et saadant Billed, en saadan Buste eller Figur, — saa »gjorde det sig«. Og vilde han efter gammel Vane til at ærgre sig herover, saa var der atter dette smittende gode Humør over disse Mennesker — og der faldt Skygge over hans egen Vrangvilje. Han maatte erkende, at det var kønne Folk, som struttede af Munterhed, af en retskaffen god Samvittighed over at have anvendt Dagen vel — hvorfor skulde de da nu ikke anvende Aftenen paa samme Maade? Gennemgaaende havde disse Folk regelmæssige, livlige Træk — en hel Række »smukke« Mænd, saadan henved eller omkring Fyrrerne — og enhver af dem »kunde« et eller andet Selskabeligt. Og kom her den gamle Nissebuk frem i ham, og vilde han til at undersøge, lodde Dybderne . . . . ja, saa havde Atmosfæren, hvori han levede, allerede indvirket saa meget paa ham, at han med et Skuldertræk sagde sig selv: Pak dig hjem, indtil du kan optræde med Myndighed! . . . . .

Hjem — pakke sig hjem? — grave sig ned paa den gamle Maade i Selvplageri, Selvarbejde — maaske Selvbedrag? Nej! Han var meget, meget »ude« i disse Aar blandt disse Mennesker. Og de kom ham efterhaanden alle saa hjærtelig, virkelig saa tillidsfuldt i Møde, disse Mennesker. Deres Søgen var ikke hans; deres Tørst kunde læskes — og de læskede sig. Det »Gemytlige«, det var Ordet; og var det ham fra Begyndelsen en skurrende Lyd i hans Øre — nu vel, hvad kan man ikke vænne sig til? Vi vænner os utrolig hurtig til det, der egenlig kalder os bort fra os selv!

Thi dette er ingen Aandrighed: forudsat at ethiske og æsthetiske Reformatorers Drømme om Menneskets »Naturtilstand« som en Guldalder, virkelig er mere end Drøm og blaa Dunst — forudsat at denne Guldalder endnu f. Ex. paa en fjærn Ø samler glade eller alvorlige Menneskebørn om Naturens simple Bord — saa behøver kun en Skare »gemytlige« Koffardifarere at lande paa Kysten, opføre deres Danse, drikke deres Bægre ud, og lege med Spejle og Knive i Solens Skin . . . det vil ikke vare længe, førend Naturbørnene kommer frem af deres Skov, afleverer deres »Guld«, modtager til Gengæld et Speil, hvori de kan se deres egne Grimacer — og synes, at Grimacerne under den tillærte Reel klæder dem allerkærest!

Eller er dette alligevel en Aandrighed? Saa

maa Ivar Christensen bære Skylden derfor. Hans er dette Paafund . . . . .

Smuk var hun. Det var især Nakkens Linje, nedover til Halsen og henover Skuldrene; — og saa var der noget i Gangen, og endnu mere noget under Dansen, der drog ham til og holdt ham fast — som Kunstner.

Lad os søge i vor Hukommelse, og vi skal maaske allesammen finde den »Linje«, der fik os til at vende os om paa Gaden, fik os maaske til at stige ud paa en Jærnbanestation, hvor vi strængt taget intet havde at bestille, fik os til at gøre en Dumhed, fik os gjort moden.

Som Kunstner blev han fastholdt, Han kunde ligge derhjemme og drømme Billeder, mythologiske, allegoriske, som han vilde male — og alle sammen havde de en kvindelig Hovedfigur med Linjen igennem sig. Ja, hvad siger vore Nutidsdamer, de stræbende, stridende, paa Kønnets Vegne strængt fordrende Kvinder, der læser Edgren og Elliot (for slet ikke at tale om Mill og Spencer) — hvad siger en saadan med Skrift og Tale omgjordet Kvindelighedens Forkæmperinde (quem honoris causa nomino) — hvad siger hun hertil?

At vælge efter en »Linje!«

Unægtelig; dersom vi, der nedskriver efter Evne disse Bidrag til en moderne Kunstnerroman, dersom vi selv var en Kvinde, saa vilde vi muligvis ogsaa forarges over dette Valg efter Linje. Men der er Dybder — eller skal vi

kalde dem flade Steder — i en mandlig Kunstners Sjæl, hvor ingen Kvinde, os bekendt, naa'r hen i sine Undersøgelser. Hun staar over for det Gaadefulde — ligesom vi stakkels Mænd saa tidt bliver staaende over for en Gaade i det »evigt Kvindelige«.

Han var Kunstner — han var Mand — og han havde længe været Eneboer.

Som en Mand med sund Sanselighed, uden Attraa, der var hidset ved forfinede Sædvaner og pirrende Læsning — med sin Skønhedstilbedelse og sine Skønhedsbegreber hentet fra den »store« Kunst igennem Afbildninger og Idéforbindelser — kom han ind i denne Kreds.

Han var kantet og kejtet; det maatte han tilstaa sig selv. Men netop med den Kantedes Tilbøjelighed til Selvfølelse paa de Punkter, hvor han var hjemme, traadte han frem foran denne smukke Kvinde og forlangte hverken Aandrighed eller aandelig Overlegenhed. Han selv vidste jo saa meget; han havde slidt sig det til, han havde betalt for at naa' saa vidt i sine Domme om Kunst, Historie og Menneskeliv. Hvad kunde hun fortælle ham af noget Nyt her?

Men »se ud«, det kunde hun!

Der var . . . aa jo, der var endogsaa meget, som stødte ham. Men saa var der saa meget pudsigt, uberegneligt, barnagtigt,

blandet med saa meget selv-sikkert Dominerende, — som aldrig var forefaldet i Eneboerens Praxis. Og inden han ret vidste det, saa var hun bleven ham en Nødvendighed — ligesom hans Bøger, hans Raderinger, hans hastige Domme, hans ensomme Spadsereture før havde været ham.

Da han derpaa skulde til at forklare sig, hvorfor — saa gav han sig ikke af med at søge Forklaring. Han havde imidlertid længe, uden at gøre sig Rede derfor, baaret paa denne Trang til at omsætte sine Abstraktioner — lige fra sine elementære anatomiske Kundskaber helt op til rafaelske Madonnaer — i Kød og Blod.

Og her var Kød og Blod. Her var denne Profil, der var lige ved at være afsnuppet — men dog indeholdt en guddommelig Søster-Lighed med et græsk Hoved. Og denne Hals — som hos enhver anden vilde have været for lang, men som her dannede en fastsvævende Forbindelse mellem Buste og Hoved — en Forbindelse, som han undertiden kunde kæde sammen med Prinsesse Lamballe, Marie Antoinette, Maria Stuart, Jane Gray . . . alle de stolte langhalsede Skønheder, som Døden havde sat sit Rødkridts-Mærke ved, for at gøre deres Navne saa meget mere uforglemmelige i Livet.

Den blev nødvendig for ham, denne næsten daglige Skønhedsdyrkelse, fordi han derigennem saa' allermindst hundrede færdige Billeder med historiske og tragiske — eller med fint-erotiske Motiver for sine Øjne. Og Et endnu — hvad

der lidt efter lidt truede med at komme Sandheden nærmest: Han vænnede sig til denne personlige Skønhedsdyrkelse af den levende Form, for derigennem at søge et Paaskud for sin Ulyst til at arbejde, en Retfærdiggørelse for sin nye Maxime: der er intet Kunstværk uden Vorherres Kunstværk, den levende, aandende, spisende, dansende, talende Skønhed!

Thi han var bleven doven . . . lad os nævne Tingen med dens rette Navn . . . men danse, det havde han lært sig.

Man dyrkede i denne Kreds den aktive Dovenskab. Ingen laa paa Sofaen og røg Pibe eller sad paa Konditorierne — mere end tre Timer om Dagen — men man kørte rigtignok heller ikke, aandelig talt, med fire Heste for sin Vogn. Man havde en solid Arbejdsvogn, og den spændte man hver Formiddag to gode, jævne Heste for — eller man jollede gemytlig af Sted i en Enspænder. Ikke at løbe Vejret af sig, men dog at faa Arbejdet gjort! det var Sagen. Thi hvad naaes der ved det overmennelige Opbud af Kræfter og Vilje? Vorherre havde en Gang i Tidernes Morgen taget saadan titanisk fat — og han vilde muligvis en Gang henimod Slutningen slaa et Dommedagsslag. Ham om det! Vi stakkels Mennesker har nu vore Grænser...

og det ligger i den danske Natur, at man ikke skal »affektere« at være et Kraftgeni.

Dette Skræmmeord, Affektation, fik Bugt med ham. I Løbet af disse gyldne Aar overvandt han Gang efter Gang sin gamle Opblussen af vild eller stædig Energi. Han begyndte at male et Billed — til »denne Plads paa Væggen«. Han gjorde det med den Rutine, han i det hele taget havde; med jævn Flid Dag efter Dag; med Pavser, naar Modellen havde andet at tage vare; med Pavsèr, naar han selv skulde anvendes i en eller anden selskabelig Sags Tjeneste. Men færdigt blev det omsider. Hans Omgangsvenner, baade Kolleger, Mæcener og andre, fandt det godt — «godt gjort«. Og med et Smil fandt han det selv omsider ligeledes.

Det kom paa Udstillingen. Det var ikke langt fra at blive »Billedet« paa dette Aars Kunstskue. De toneangivende Blade sagde en Del kønne Ting derom. Vi er saa lykkelige endnu at være i Besiddelse af en saadan Anmældelse: »Nr. 127 I. F. Christensen: »Udenfor Gudemagerens Bod!« Titlen er lidt vildledende. I det gamle Athen — Billedet er holdt i græsk Stil — havde Terrakottafabrikanterne, Pottemagerne, saadanne Udsalgssteder, der tillige var Ateliers, hvor mindre og større Gudeskikkelser i brændt Ler forhandledes. Men derfor bør vel ikke Kunstneren kalde den støvede, i en grov Kappe indhyllede Mand, der sidder i sin Dør, for en Guddomsmager. Det skulde da være, at

Hr. Christensen vilde lægge en klassisk Vits ind heri, ved at give Pottemageren nogle af den gamle Vismand Sokrates's velkendte Træk. Dette er ikke smagfuldt.

Naar vi ikke har villet tilbageholde denne Bemærkning, saa er det, fordi vi overfor selve Billedets Fortrin kan gaa saa meget mere anerkendende til Værks. Paa en vis Maade er det en Debut — idet Hr. Christensen vel nyder et agtet Navn indenfor sine Fællers snævrere Kreds, men i en Række af Aar ikke er traadt det større Publikum i Møde. Som saadan Debut betragtet maa da dette stilfuldt holdte, af en ædel, diskret Farvegivning prægede historiske Genrebillede fuldtud siges at retfærdiggøre Dommen fra den snævrere Kreds. Over for det store Publikum vil vi her foreløbig referere Sujettets Handling, den Kunstværket iboende Fortælling. En ung, skøn Dame, ude over den jomfruelige Alder, muligvis en fremragende Mands Hustru, har, iført de ædle athenæiske Kvinders paa en Gang plastiske og kyske Dragt, været inde i dette Udsalg for at købe — ja, hvad var det? en lille Husgud til Arnestedet? eller var det en skøn Adonis til hine »Begrædelsens Haver«, som blev vandet under Taarer og besunget under elegiske Hymner? Har det været en Elskovsgud, eller en Hjemmet beskyttende Gudinde, saasom Hera eller Athene? Svaret maa blive Kunstnerens. Thi dér foran den Skønnes Fod ligger Gudebilledet knust i det hvide Støv. Damen sætter

den ene Fod frem under den folderige Klædnings nederste Søm; hun vender Hovedet, som til et Udraab, halvt bort fra Beskueren og hen imod den flegmatiske Gamle, der med Ryggen op ad Dørposten halvt ironisk, halvt medlidende betragter hendes Tab. Ved denne Drejning med Overkroppen viser den skønne Dame os en fuldendt plastisk græsk Nakke, og saa meget af Profilen, som er tilstrækkeligt til at lade ane Ansigtets ikke mindre plastiske og græske Linjer og Forhold.

Hvad den maleriske Virkning angaar, da maa det vel siges, at Kunstneren har været heldigere i den stilfulde Tegning end i den egenlige Farvegivning. Saaledes er Karnationen i den venstre Overarm maaske lidt tør, ligesom man muligvis kunde spørge Kunstneren, hvad Tid det er paa Dagen, og hvor det berømte attiske Solskin er blevet af?

Muligvis har den støvede Vej og Arkitekturens gennemgaaende graa Flader fristet Maleren ind paa en vel nedstemt Lokalfarve, der virker til Skade for den kvindelige Figurs i øvrigt noble, man kunde sige fornemt-utvungne Holdning. Vi har dog hørt den Bemærkning fremsætte, at man paa Grund af den vel meget blottede Hals, og et ligesom »pandemisk« fremtrædende Element i den lidt yppige Nakke, kunde være i Vilderede med, hvad Kategori denne Skønne i Virkeligheden skulde henregnes under. Ikke desto mindre betoner vi vor første Opfattelse af denne Dames

absolut baade velbyrdige og sædelige Karakter, og vi yder den interessante og taktfulde Fremstilling af græsk Liv, rimeligvis i den perikleiske Tidsalder, vor Tribut, samtidig med at vi opfordrer den begavede Kunstner til ret snart igen at vise sig — maaske dog med et lidt mere taknemligt Æmne for dem, der ikke gør Fordring paa at tilhøre de helt Udvalgte, men som dog ogsaa vil regnes med iblandt dem, der ser paa Livet og paa Kunsten med et aabent Øje for det Sande og det Skønne, osv. osv. . . .«

En saa lang og saa velvillig Anmældelse i et af de mest toneangivende Blade — ved saa godt som en Debut!

Han søgte at bevare forskellige af disse mest »stilfulde« Perioder i sin Hukommelse. Alle Tænder havde de dog ikke faaet trukket ham ud af Munden; han kunde endnu, naar han smilede, vise nogle ret kraftige hvide nogle. Og i dette Øjeblik smilte han just, da han efter Udstillingens Slutning stod foran sit Billed, foran dets »Plads paa Væggen« i Grossererens Dagligstue.

En af de sidste Majdages livlige Sollys faldt ind over Billedet. Han selv og Fruen stod og betragtede det.

Han lo: Jeg maa give Anmælderen Ret, ham, der spurgte: »hvad Tid det egenlig var paa

Dagen, og hvor det berømte attiske Solskin var blevet af?« Der ude har vi et rigtig godt dansk Solskin — men her paa Billedet har vi et rigtigt Atelierlys. Det var ogsaa Deres Skyld, fordi De aldrig vilde staa ude i Haven for mig! Og, du gode Gud, hvor dette er daarlig malet — hverken Saft eller Kraft! — man skulde tro, det var gjort ud af Hovedet! Og hvilken sølle, tynd lille Fortælling i det Hele. Det er ogsaa Deres Skyld, fordi De ikke vilde lade Dem male efter min første Ide . . . .!

Som græsk Hetære, der bekranser en Hermes-støtte! Tak skal De ellers ha'. Det kan være brillant dumt nok, at alle vore Bekendte skal spørge om, hvad det er for en Krukke, jeg her har slaaet itu . . .?

Naturligvis den Krukke, der gik saa længe til Vands, at den . . .!

Tag Dem i Agt, De fæle Christensen! eller jeg skal martre Dem ved at vende Nakken til bestandig! Nu synes jeg for Resten, at De har sagt mig Artigheder nok om den Nakke. Kunde De ikke finde andet paa mig at beundre — vel at mærke, uden bestandig at stirre paa mig . . . .?

Det kunde maaske være! — svarede han.

Naa, saa sig frem! Eller skal De maaske atter have en halv Dags Betænkningstid, for at gruble over det? Jeg holder af det, der gaar raskt, véd Du; og af de ligefremme Mennesker! —

De var bleven »Du's.« Det var sket en Aften, da de — tres faciunt collegium — sammen

med Grossereren efter et lille Selskab havde moret sig med at lade Gæsterne løbe Spidsrod. Og Christensen havde været den kvikkeste, den mest opfindsomme ved den Lejlighed.

Ikke desto mindre; det gik meget trevent med dette »Du«. — Det er ogsaa i sig selv en meget vanskelig Sag. — Man er fortrolig, men man er dog ikke fortrolig.

Nu sagde han:

Kender De Prinsessen af Borghese? — eller var det maaske en anden? — jeg tror, det var Borghese — hende, som Canova fremstillede i Marmor, i kølig hvidt Marmor, rolig, halvt skødesløst hvilende paa en Divan, med et Drapperi over Bæltestedet! —

Er De gal? afbrød hun.

Lad mig tale ud! Enten er Vorherre og Naturen uskyldig — og vi er skyldige, vi, som tager Klæder paa og derved mener at skjule os for os selv indbyrdes! Eller . . . nej der er intet eller. Thi jeg mener, hvad jeg altid har ment, at hvis vort Klima var et andet, saa var vi ogsaa anderledes. Nu har en Dame — Du f. Ex. — i Følge sin Gemal og i Følge Moden Lov til at klæde sig halvt nøgen paa et Bal, og valse sig ør og svimmel til en satanisk Musik med en Række Fremmede eller halve Bekendte. Godt! Hvis jeg nu siger til Dem: jeg tilbeder Dem saa ærbødig, som Mand kan tilbede Kvinde. Jeg beundrer Deres Skønhed; jeg henrives, vækkes til Kunstnerdrift og Ærgerrighed igennem det, som jeg

allerede ser, og med Længsel efter at fremstille det, som min Sans for Form og Forhold overtyder mig om er til Stede bag dette hæslige Snørliv. Det har været mig umuligt at faa en Model, som jeg baade respekterede og beundrede. Sligt maa til — begge Dele — og hvis Du vilde yde mig denne Hjælp, saa véd jeg, at jeg vilde kunne fremstille det, der endnu ikke er fremstillet herhjemme, og som dog er ligesaa berettiget, ligesaa adlet gennem Skønhedens Lov, som at hugge en Venus i Marmor eller modellere en sovende forladt Ariadne med Drapperi over Bæltestedet. Ser De: jeg har tidt tænkt mig Dem som Ariadne. Jeg har gode Klippestudier fra Kullen i Forfjor. Ariadne ligger paa Klippen; Havet i Baggrunden; Haaret er gaaet op og ligger under den ene Skulder; det ene Ben er hævet lidt, det andet hænger ned — strængt tegnet, blødt, rundt, fast malet; man føler Blodet bag den hvide Hud, og denne uendelig nuancerede Hvidhed imod den rødliggraa, kolde Klippe! En fin, milesisk Uldkappe, i ædle, simple Folder, dækker hende halvt. De smiler i Søvne . . . men Trækkene tager vi fra en Anden . . . og der højt oppe, ud fra Olivenskoven kommer en lille Figur: Dionysos, som véd, at Ariadnes Ven har forladt hende; han vil nu selv række hende Bægret med Forglemmelsens og den nyopstandne Kærligheds Drik! Hvad siger De hertil . . .? —

Hun vendte sig, lo, søgte med Hænderne til Midien, som for at overbevise sig om, at

Snørlivet virkelig var paa sin Plads og indtog sin Stilling som Harnisk mod alle Anfægtelser. Saa svarede hun:

Jeg har tidt spekuleret paa, om det er dum, De er — eller De muligvis er fræk? Jeg holder dog paa det første. Hvor kan De nu komme til en anstændig Kone med noget saadant Vaas? Eller er det en Spøg — saa gaar den noget uden for den Grænse, som vi ogsaa i dette Hus holder. Ganske vist, man siger, at Tonen er lidt fri hos os. Det er maaske kun Skinsyge hos de andre, som ogsaa vilde more sig. Og naar min Mand og jeg er enige derom, saa lad dem snakke! Friheder af den Art tillader jeg ikke . . . De kunde bare prøve paa at komme med de Spørgsmaal, naar min Mand var til Stede! Men jeg skal nu alligevel ikke være vred paa Dig — paa Dem — thi jeg véd jo, at De ikke mener det saaledes. Det er bare saadan noget, der staar i Hovedet — lige som Gigt, eller Tømmermænd. Se at faa det ud! Og hvad Model angaar — saa siger da de andre Kunstnere, at man nok kan skaffe sig dem — med lidt Anstrængelse. Hvor faar de andre deres fra? Naa, ræk Pote! jeg er jo ikke vred . . .

Han holdt sin Haand tilbage:

Jeg elsker Dig! sagde han, ganske stille.

Hun lo: Ha ha!

Jeg siger Dem: De har fortryllet mig — jeg er besat — jeg maa se dig hver Dag. Jeg kunde blive en stor Kunstner, hvis . . .

Vaas! —

Er der da ikke Alvor i Dem — er der ikke . . .?

Hun afbrød ham:

Skal jeg tale Alvor? Naa! Gi'er jeg Dem ikke Lov til at komme her saa tidt De vil? Maa jeg ikke høre mange Stikpiller fra de andre, fordi jeg foretrækker Dem! Herregud, Menneske, hvad vil De? Vær som de andre! Vær som jeg selv! Mor Dem . . . eller søg en af de unge Piger op, som kommer her — Frederikke, Kathinka, Thora . . . ja hun er oven i Købet eneste Arving, og saa har hun Figur . . . ha ha! Nej, det er dog det allermest uhyrlige, at jeg skal spille Giftekniv for at skaffe Dem Model! O, du dumme, dumme, søde, rare Ivar Feldmann . . . her tager jeg dig ved din Øreflip — og prikker dig paa din Hagetip — og kysser dig paa din Mundelip . . .!

Tilbage! raabte han vred og holdt hende i Arms Længde fra sig. De hører til disse Væsner, der hverken er skabt onde eller gode — og som derfor afstedkommer det Allerværste: vi Mænd bliver til Viskelær — Knaldviskelær under jeres Hænder. I ælter os — puster ind i os — det bare, bare tomme Vejr, intet andet. Saa kommer der en lille skinnende Boble frem — og I klemmer til: Pang! Det var saa morsomt — om igen! Og denne Leg driver Du med mig — med de andre — med din Mand . . . lige meget og lige lidt mener De dermed. De er uden

Ansvar — thi De er uden Lidenskab. Men jeg bærer Ansvar . . . ja, se bare fornærmet paa mig! jeg har en udødelig Sjæl at svare til — jeg har Evner — jeg havde Evner, Kræfter, Forhaabninger, Selvagtelse. Futsch! væk hele Klatten! Jeg er bleven Abekat, Dromedar, Dovendyr — og dog stadigvæk virksom og paa Færde — bare for at adsprede Dem! Forstaar De: »adsprede«. Her er jo ikke Tale om Lidenskab, der møder Lidenskab — noget, der finder en Afgørelse — der leder til Skridt — der stempler mig som Mand, dig som Kvinde — hvad enten det saa gaar rabundus, eller vi flyver sammen til Skyerne. Aa nej; her er jo kun . . .

De taber Vejret! sagde hun, afbrydende ham med rolig Ligegyldighed. Og hun gik hen imod Døren.

Har Du aldrig elsket nogen? raabte han efter hende.

Hun lukkede Døren op, lyttede efter, om der nogen skulde have hørt dem i Entréen, i Gangen ind til Adelaides Værelse, ude i Køkkenet . . . og saa sagde hun langsomt, med en lille Hovedpinefold i den smukke Pande:

Man skulde virkelig tro, at vi var gifte: — saadan en Scene laver De dér!

Saa gik hun ind i sin Datters Værelse.

Men han stod alene tilbage, seende efter hende, som en gal Mand ser efter den legemliggjorte fixe Idé, der netop tilfældigvis har gjort ham . . . drrrrrrrr!

Og saa dunkede han sig med den knyttede Haand i Panden, greb sin Hat, og styrtede — nej gik, gik husvant, med tvungent rolige Skridt igennem Entréen ud paa Trappen — gik de første ti Trin langsomt ned — susede saa som en Stormvind videre ud paa Gaden, hvor han nær havde løbet Landskabsmaleren over Ende.

Hejda Christensen! Jeg vilde netop søgt dig. Du tager vel med . . .?

Hvorhen? — Til Verdens Ende? —

Sludder! Foreningen skal i Skoven. Om en Time kører vi fra Ravelinen. Gaa hjem og hent din Paletot!

Og de kørte i Skoven. De legede Røvere, alle de store, glade, fornøjede eller misfornøjede Kunstnerbørn. Og der var rigtig meget lyst Grønt derude — »Godt for Øjnene!« sagde Landskabsmaleren. Og de talte om brændt Kremserhvidt og om almindeligt Kremserhvidt. Og de spiste paa Fortunen og drak i Skodsborg. Og kun én havde faaet for meget, da de kørte hjem. Og denne ene var Ivar Feldmann Christensen — første, sidste og eneste Gang i hans Liv.

Men Landskabsmaleren erklærede ogsaa, at Punschen dette Aar havde været ganske særlig, ligefrem uanstændig slet!

Det er snart sagt — og det, at det er en Trivialitet, forringer ikke Sætningens Værdi —

at ofte har latterlige eller trivielle Hændelser en stor Rækkevidde. Det var hændet Christensen, at han blev »overkørt«. Og netop fordi det aldrig var hændet ham før, vaagnede han med saa meget stærkere Hovedpine.

Denne Hovedpine er vor moralske Prædikant; det véd vi. Paa Christensen aabnede den Øjnene ved at vise ham frem i et ... ja det er drøjt at faa Pillen ned . . . i et komisk Lys!

I ærlige, ufortrødne, aarvaagne, sunde Tømmermænd, I, som altid bliver bandet og udskældt, I er dog de virkelige, sande Demokrater. I skærer alle over én Kam, hører ikke paa Sniksnak eller Undskyldninger, men banker væk — banker væk . . . indtil Fornuften, Æresfølelsen, Hjærtets Adel, Mennesket helt og holdent rejser sig og siger: Nej; jeg vil ikke længer tjene Daarskaben — thi det kunde dog lede mig i Fordærvelse!

Eller man siger: Jeg er muligvis allerede i Fordærvelsen — men man kan gøre omkring!

Eller man hvisker ganske stille:

Vorherre haaner mig ikke, som mine Kammerater, der ved en anden Lejlighed ikke er bedre end jeg! Vorherre er saa mange tusind Gange større, visere og kærligere end selv min egen gode Fader — der visseligen ikke havde haanet mig. Han hører min sagte Bøn: Led mig ikke ud i Fristelse, men frels mig fra det Onde!

Og Christensen havde netop været ude i den store Fristelse: at løbe fra sig selv — for at løbe i Armene paa . . . paa Modellen!

Ah bah! Der var jo Intet sket . . . . .! Fy, Sofist! Det var jo ikke din Skyld, at hun hørte til dette Lands Kvinder, som ikke lader det komme til noget — men som lader det komme til noget meget værre — som forkludrer, forvisker, forjasker en Menneskesjæl, en Menneskelidenskab — ligesom man kan forviske, »fordrive« en Luft, en kækt og kraftig anlagt Luft paa et Lærred, saaledes at man faar Katzenjammer af at se derpaa — uden at have drukket Forenings-Punsch om Aftenen.

Saa fulgte Uger, hvor han havde disse Anfald af Tilbøjeligheder til at gaa derop — og atter overvandt dem.

Dernæst kom den store Sløvhed, hvor Lidenskaben synker sammen under sin egen Vægt — ligesom en Lerstatue kan staa og synke sammen under de tørrede Klude.

Han blev ækel af sig selv, og derfor ækel af alle de andre. Han laa længe i Sengen om Morgenen, og kom sent hjem om Aftnerne — uden at han egenlig ret vidste, hvor han havde været henne — ude paa Amagerfælled — ude i Dragør — eller i Brøndshøj — eller Ølstykke — rundt omkring, hvor man ellers aldrig kommer — og hvor han aldrig kom senere.

Og saa kom en Morgen Hørkræmmeren op til ham, og satte sig uden for hans Seng, og talte en hel Del om hans salig Fa'r, og om at han selv, Sønnen, var saa respektabel — stedse havde været det — men der kan jo komme

Tider, hvor .... nok sagt, man kan have Skuffelser — og det er ikke saa lige at komme over — det vidste han selv, Hørkræmmeren, lidt Besked om ... Og saa gik han i Staa.

Hvad vil De i Grunden? spurgte Christensen.

Rent ud sagt: kunde De ikke have Lyst til at komme ud og rejse — for Deres Kunst? —

Aa jo! men paa min Kunst kan jeg ikke rejse — ergo blir jeg hjemme! —

Hørkræmmeren, som i det hele var en resolut Mand — sagde nu resolut:

Lad mig forstrække Dem med Pengene! De gør nok rigtig Lykke, naar De kommer hjem igen. Det hele, jeg kan risikere, det er at De dør i Udlandet. Men for Liv og Døds Skyld — som man siger — kan vi jo ordne det saadan imellem os med Papirerne, at jeg er første Prioritetshaver, der saa køber Huset. Slaa De bare til! — og lad os komme ud over det Lapperi, som to gode Venner .... skøndt jeg næsten kunde være Deres Fa'r! —

Christensen trykkede hans Haand og bad om en Dags Betænkning.

To Dage efter rejste han — med et Dampskib til Skotland.

ANDET AFSNIT.

VII.

Paa Rejse. Storbritanien.

Som Kunstner havde han været forelsket, forgabet, forblindet, fortryllet . . . hvad man nu kalder denne Overgang, der nærmere besét maaske er selve hin Uskyldighedstilstand, hvori vi ikke synes at kende Forskel paa Ondt eller Godt!

Som Kunstner rejste han ud.

Men han vilde rigtignok have svoret paa — hvis nogen havde spurgt ham — at han ikke tænkte mere paa Kunsten, end paa de Lommetørklæder, han pakkede ned i sin Koffert, den Dag, da han netop pakkede sin Koffert.

Rent tilfældigt var det faldet ham ind, dette med Skibet til Skotland.

Han vilde ud paa et Skib, lufte sig, se nogle Bjærge stige op af Havet, se nogle Folk, der ikke lignede hans eget Folk, og som dog havde Berøringspunkter fælles med hans Race.

Og han tog med sig en Mappe fuld af godt, gammelt Bikubepapir, med hollandsk Vandmærke — et halvt Dusin af Fabers Blyanter, og en lille Akvarelkasse, ikke stort større end til Vestelommen. Det var hans hele artistiske Apparat: — saa skulde han da ikke kunne indbilde sig, at ville erobre en ny Verden for Kunsten!

Den Dag, da han staaende agterude paa Dækket, som eneste Passager ombord paa Fragtfareren, saa' Sjællands Kyst glide sig forbi — den Dag var han alligevel lidt underlig til Mode. Dette at staa saadan og pege — eller tænke sig at pege — ind paa dette Hus, hin skraanende Strandhave, langs med denne grøntblaanende Skov, hvor man selv har vandret i en Andens Selskab — at repetere sin Begejstrings, sin Lykkes og sin Dumheds Tilstand om og om igen, medens det rumler nede i Maskinen, medens Dæksplanken sagtelig ryster, og nu og da den fedtede Olielugt stryger Ens Næse forbi ligesom en kvalmende Bebrejdelse . . . ak ja, dette indeholder en bitter Sandhed og Lære!

Forfængelighed og Forgængelighed! tænkte Ivar Christensen.

Og det samme tænkte han — men dog saaledes, at han nødigt gav Slip paa denne Kyst — da Nakkehovedbanken dukkede sin Ryg bag ham ned i Havet. I dette Øjeblik, da Kattegattets graablaa, monotone Horisont laa for ham, da skar der en Smærte igennem ham. Han

vilde ønske, at han havde haft en Moder, som han efterlod derhjemme — eller en Ven, som han rejste til. I Stedet for, maatte han nøjes med i Tanken at sønderflænge — nej, med en Blanding af Terpentin og Benbrunt oversmøre det modbydelige »græske« Billed, som han havde haft paa Udstillingen, og som endnu, sandsynligvis, havde sin Plads paa en vis Væg.

Det lo op i ham: Græsk! Jeg som aldrig har set Grækenland for mine Øjne. Og det fik endda være: — men jeg, som ikke med min Fantasi har boret og trængt og dykket mig ned i Studium over hvordan og hvorfor — indtil mit Billed virkelig røbede en Afglans af det svundne Oltidsliv, der hvert Sekund løfter sig i vor moderne Bevidsthed! Nej, jeg har med et løst Indfald dækket over Manglen paa redelig, dyb Trang til at give et Skønhedsindtryk. Jeg har narret Køberen og Modellen og Anmælderen og Publikum — og mig selv! Jeg Taabe! Har jeg muligvis ogsaa narret Kammeraterne? Vist ikke. De Fyre véd s'gu nok, hvad de har tænkt derom — men de vil aldrig ud med Sproget... Jeg burde have trængt ind paa dem; jeg, der nu bilder mig selv og en skikkelig Hørkræmmer ind, at jeg rejser ud som Kunstner!! —

Men saa sværger jeg da nu her paa det gamle Okeanos, hvorfra alle Tingene maaske stammer — at jeg vil lære Mennesker og Forhold, Natur og Kunst at kende, for at jeg ikke mere skal fristes til at sætte Pensel paa et

Lærred og fuske Vorherre eller de »Store« i Haandteringen! —

Dette sagde den ensomme Passager, medens han stod agter paa Dækket og stivede sig af op imod Kahytskappen — thi Skibet begyndte at neje saa underligt. Men Kaptejnen, som var en praktisk Mand, sendte sin Steward til ham med den Besked, om Hr. Christensen ikke vilde komme op paa Broen til Kaptejnen i hans Bestiklukaf og tage en »Sild i Slobrok« — thi Kokken bagte en udmærket Slobroksild, og det var et ufejlbarligt Middel — nydt med en lille Dram — imod de Fornemmelser, som man paa Landjorden kalder for Søsyge!

Christensen ventede paa Søsygen hele den Aften og næste Formiddag i Skagerak. Skibet arbejdede imod nogen Modvind og imod en jævn Søgang. Da Sygen ikke vilde indfinde sig, saa var baade Passager og Kaptejn vel tiltilfreds. De tilbragte Tiden deroppe i den lille Dukkestue af et Lukaf med at spille Domino, holde paa Brikkerne, naar Overhalingerne kom, spise meget, ryge meget, og tale saa lidt som muligt om interessante Ting. Det var en Hvile for Christensen, dette. Og naar Kaptejnen tog sig en lille Lur, eller han skulde gøre sit Bestik, eller han skulde ned og skælde Stewarden ud, eller have sig en Passiar med Mester i Maskinlugen, eller han skulde tilsé at den sorte Newfoundlænder, Skibets vigtigste Personlighed, blev tilbørlig vasket, eller han selv skulde vaske

sig en lille Smule — saa satte Christensen sig helt ud til Luvart paa Broen, alene med sin Gud — kunde man sige — eller alene med sin Beundring for Havet.

Det var ham noget nyt; og saa var det igen helt sælsomt bekendt.

Han kunde flere Gange paa Dagen sige sig selv: Dette Hav dér, denne sejge, urolige Masse, der arbejder saa énsformigt, Bakke op efter Bakke, Dal skydende ind igennem Dal, bestandig samme Farve, graa, blaa, grøn i Toppene, blinkende med hvide Borter, nu og da styrtende frem i et Vandfalds salt-tunge Hastværk . . . . hvordan Pokker skulde man nu tegne et saadant Brodd? . . . dette Hav er i Grunden bansat kedsommeligt! —

Men alligevel maatte han stadig tilbage til det, og se sig dum og døv paa det, og lytte sig blind til dets underlige blændende Lyd . . . han vidste ikke rigtig, hvilken Sans, det egentlig var, som angrebes af Havet. Og om Natten, da han lod sig purre ud, for at se den sildige Maane risle sit Guldregn-Lys ud over denne Kæmpekedel af boblende »Elfenbens-Sort« — eller ved Morgengry, da Solen løsnede sig som en fangen Æventyrprinsesse ud af hendunstende Taagebaand, og da det drev og flød med skinnende Dukatmetal nedad Nordsøens toppede blaa Bjærge, ret som om Prinsessen i sin Glæde vilde forgylde Alverden . . . Ja, alle Verdner! hvor hoppede da ikke Malerhjærtet i Livet paa

ham ved sligt et Syn — som — slet ikke vedkom hans Profession!

Paa det Lav — nej! . . .

Nej! heller ikke om Aftenen tænkte han paa disse dumme, tyndtudhamrede, med alt det brogede Stads fyldte Tin-Tuber, der blot fører Menneskenes Børn i Fristelser. Men Aftenen var alligevel saa kølig-skøn, da Nordsøen henover de store Fiskebanker gled ud i de lange, fernisglinsende Dønninger. Og den øverste røde Kam af den store synkende Ildglobus deltes ligesom i to Verdensdele af en lang Sky's blodige Sværd, dyppet i tusinde Hvalers udpersede Livssaft. Naa, det kan hænd's her var Farver! Og i Reflexerne fra alt dette Blod henover de lange, fernisglatte Dønninger svømmede Hundreder af Fiskersmakker, ligesom en Sværm Fluer i et uhyre Fad Rødbedesauce.

Saa dukkede den sidste Eftermiddag — og da var Stemningen orangegul — en duftblaa Øs afsnuppede Kegle op af Havet. Man gled ind i en Fjord. Bjærgland højnede sig. Langs Kammen paa en Højde løftede sig Søjler, Monumenter, Spir, Tage — og nedenunder langs Vandlinjen Bygninger, en Skov af Master, og lange Broers tusinde Krydsben.

Han morede sig med at sidde og tegne. Lidt efter lidt blev det mørkt. En Illumination af Gasøjne, der stirrende hilsede ham oppe fra Højden og nede fra Vandet. Det var Edinburgh og dens Havnestad Leith.

Han saa' sig godt omkring i den mærke-lige By — den mærkeligst beliggende Hovedstad i Verden. Han købte sig Bøger, studerede de mest tragiske Afsnit af Skotlands Historie paa selve de historiske Steder, færdedes med Skyggerne af Maria Stuart, Darnley, Rizio, Bothwell ude i Holyrood, kravlede omkring over Arthurs Seat, tog til »Søerne«, tog et Stykke op i Højlandet, læste Byron og Robert Burns, vidste ikke, hvem han skulde give Fortrinet, og endte med at finde Walter Scott meget mere troværdig, langt mere udsprunget af Folkets Liv, end Christensens egen Ungdomslæsning fra Leje-bibliotheket havde ladet ham formode.

Han undgik ikke, som i den sidste Tid derhjemme, Mennesker. Overvættes omgængelig blev han ikke, men naar Lejlighed tilbød sig, gjorde han Videnskabsmænds, Kunstneres, Købmænds og ganske jævne Folks Bekendtskab.

Saa tog han ned igennem England.

Han begyndte Ruten med nogetnær de samme forudfattede Meninger, som de fleste af hans Landsmænd, der ikke har faaet lagt Horisonten ud over Møens Klint. Han havde kun kørt nogle Timer — uimodsigeligt en Lynildsfart — da han begyndte at begribe noget om den britiske Race sét igennem det britiske Land. Storslaaet; bjærglignende Bakker følges af dybe, smilende Dale; Feudal-Baronetternes Borgruiner veksler med de endnu livsdygtige Lorders Herresæder; en udpræget Sans for alt godt, solidt,

massivt Gammelt næsten Side om Side med den moderne Tekniks Vidundere — og Overgangen dannes af et, man skulde fristes til at sige sentimentalt Drag af Romantik: epheuomrankede Kottager, Farmerens og Præstens Bosted, med grønne Vænger og Abildgaarde — hvori Verdens fineste Lyrik, den engelske nemlig, syntes at synge sine Fuglesange.

Saa kom den brutaleste Prosas Virkelighed i Form af disse Fabriks-Flækker, hvor Kapitalen smedder og støber, medens Pauperismen drager Blæsebælgen.

Og atter skød Naturen lyngrøde Heder, blinkende Vandløb, store, duftblaa Skove ind imellem — som om Firmaet Robin Hood & Little John endnu havde sit Bosted dér, endnu hævdede *merry England's* gamle Ret til at være.

Han steg af i York — følte sig straks paa historisk Grund, og gav sig straks til at læse Shakspeare.

Hermed fortsatte han, medens han til Fods drog gennem Warwickshire, hvilede sig i Skyggen af Kenilworths Ruiner, og endelig slog sig ned i den berømmelige Flække Stratford ved Avon.

Og »Avons Svane«, den udødelige William, den gaadefuldeste Troldmand, der har levet siden Grækernes Dage, Maleren, Sjælekenderen, Kunstneren Skakspeare, blev den ensomme Danskes daglige Omgangsven, Fortrolige, Mester og Lærer.

Fortjener noget Landskab i England at kaldes »romantisk«, saa fortjener denne Del af det feudale Grevskab det. At vade i knæhøjt Græs langs hviskende Floder eller mumlende Bække, at ligge paa Ryggen med Bogen i Haanden under gamle Træer i de gamle, stille Vænger bag Landsbyen, at se Solen gaa ned bag de fjærne, blaa Høje, høre Kvæget drives hjem, at snakke med Værtshusfa'rs og Aldermandens rødmussede Datter, hende med de nøddebrune Haar, den klare Teint og de klare Øjne, med Smilehullet ved Mundvigen og med denne Profil — denne Profil, som gaar igennem alle Lystspillene og en Del af Tragedierne hos den store Troldmand . . . ja, Christensen følte, at her kunde han læse Shakspeare. Det blev til noget andet, end derhjemme paa Kultorvet.

Naar han da henad Skumringen sad i det gamle Værtshus — i Køkkenet, thi der var ingen andre Rum — og naar den uhyre Skovbetjent fortalte Historier fra den grønne Skov, og naar disse mærkelige Tiggere og Vagabonder frit kom ind og hverken forulempede nogen eller selv lod sig forulempe, og naar Nabolavets Squire, den ædle Landjunker, der sandsynligvis sov med Gamascherne paa i Sengen, naar han gav sig til at drikke med Skovbetjenten, med Værten, med en rejsende Hestehandler og en rejsende Læderhandler, og naar denne sidste bestandig forlangte glohed Claret (Rødvin) med Sukker og reven Muskatnød i, som Medikament

mod den Masse Ale, der siden skulde drikkes — naar Værtens og Aldermandens plumpe, urkomiske Kone og den fine, smidige, skælmske Datter forenede sig med Selskabet . . . . saa rejste den fremmede Danske sig, betaget af Dagens Læsning og af Aftenens Illustrationer dertil. Og han gik ud paa de øde, dug-mættede Skovveje, hvor man formelig kunde lugte sig Æventyr til, eller ud over Brakjorder og Hede, hvor Kæmpeskyer efter et Regnskyl stod som historiske Spøgelser, truende vilde eller sørgmodig klagende, over de fjærne, fjærne Høje.

En afbladet, af Lynet splintret Eg blev ham da til Mærkepæl i et Landskab, som han befolkede med fri Kompositioner.

Og han smurte løs derude i Skumringens svindende Lys — paa et illusorisk Lærred — med sin Stok i Haanden. Han havde den vidunderligste flydende Asphalt til sin Raadighed, saadan en mærkværdig Farve, der baade kunde give varme og kolde Overgange, snart luende og levende som Rav, snart mat som Tufsten, tjenlig til alle Stoffers Gengivelse, til Hudens, til Musklernes Spil, og til de uendelig sarte og vage Betoninger, hvorunder det mest ejendommelige Fysionomi formes af den drejende Pensels Spil.

Han malede shakspearske Kompositioner.

Om Morgnen lo han. Nonsens! Men Tegnemappen, som han havde haft frem paa Nordsøen, i de skotske Højlande, og paa Fodturen

fra York hertil — den maatte ogsaa nu holde for.

Han fik nogle af Personerne fra det store Køkken til at sidde for sig; og saa gik han rundt omkring mellem de stille, græsrige, i frodig Fugtigheds Fortid hensunkne Vænger, med de primitive Stakitværkers Indelukker, med de naive langstænglede Blomster, de gamle krogede Frugttræer, hvis Overflødighedsgrene støttedes af unge, tvejede Aske- eller Ellestammer, der til dette Øjemed vare huggede i Squirens Skov.

Af disse Vænger tegnede han flere Detailstudier; og et, som særlig behagede ham, begyndte han at overlægge med Akvareltinter ..... en hel udført Akvarel med Figurer, med »Handling« — kort sagt, en Komposition.

Det blev en underlig Ting:

Horisontlinjen var lagt meget højt oppe i Billedbladet, og øverst oppe, hvor den grønne Bakkelinje skilte sig fra Luften med nogle smaa svømmende Guldskyer, dér tittede den røde Gavlside frem af en gammel Kottage fra Dronning Elisabeths eller Annas Dage. Saa skraanede Planet jævnt nedefter; frodigt var Græsset, og langstænglede var de hvide og gule Blomster, og deres Hoveder vendte sig med nysgerrige Øjne mod den Dameskikkelse, der bevægede sig ned over det grønne Plan. Hun havde kort Liv, Pufærmer, langt Slæb; hun drejede Ansigtet halvt bort; Nakkens og Halsens og Skuldrenes

Linje var saa yppig-fin; hun syntes at se efter en Svale, eller efter et Æble, der hang paa en kroget Gren, eller efter slet Ingenting — og hun gik som sagt ganske langsomt nedefter, visende Spidsen af en lille Sko. Og en lille, rigtig dum og vigtig Hund med krøllet Hale fulgte hende, og bjæffede op imod hende, som om den var fornærmet over, at hun ikke engang saa' paa d'en.

Men længst nede i Forgrunden tilvenstre sad og laa og drev en Flok unge Svende — forresten et Par ældre med — og en af dem spillede paa Luth, én rakte Haanden ud med en Blomst, én satte Haanden for Munden og raabte noget . . . alle gjorde de sig synlig Umage for at Damen skulde bemærke dem. Og den yderste Figur af Flokken havde nogle Træk, der i en Fart kunde minde om Christensens egne; og han gjorde sig overordentlig megen Umage med at faa Damen til at vende sig.

Men hun spaserede rolig sin Vej hen under de krogede Æbletræers naive Grene. Og den lille Hund bjæffede.

Det var Akvarellen. Der var megen Helhed over den; og alle Tinter og Toner stod godt sammen, og Figurerne løftede sig ret godt ud fra Planerne; der var alt i alt noget Sluttet, Velbehersket i Foredraget, noget Stil-fuldt i Tegningen — noget ret virkningsfuldt Naivt i den Maade, hvorpaa Gruppen tilvenstre, og den lillebitte Kottage øverst oppe — ja selv de smaa

svømmende Guldskyer indrettede sig saa hyggeligt i den gammeldags Fortælling:

Og denne Fortælling betragtede Christensen med et tilfreds Smil. Og saa skrev han ovre i Hjørnet tilhøjre Datum, Aarstal, Stedsbetegnelse, sit Navn, og disse Ord: *Loves labours lost.*

Hvorefter han rejste til London.

Han havde slet ikke tænkt, at London netop vilde gøre det Indtryk, som det gjorde paa ham. Man forestiller sig altid Verden anderledes end den er. Han havde faaet fat paa dette Ord »Myretue«, havde hørt det, læst det; det var blevet siddende i ham, og han var nu paa det Rene med, at han nok vilde se denne travle Tue — og saa skynde sig hurtigst muligt væk, over Kanalen, til det straalende, elegante, og fremfor alt renlige Paris, nyde dette Indtryk i nogen Tid, og saa gaa over Marseille og Søvejen til det forjættede Land, der begynder med Livorno.

Han kunde paa ingen Maade, endnu medens han kørte i sin tredje Klasses Kupé fra Stratford til Fenchurch-Street Stationen, faa ud af sit Hoved denne Idé med det kulrøgede, tætsammenpakkede, larmende, smudsige og naturligvis taagede London. Hvad Arkitektur kunde der være — uden netop St. Pauls Kuppelen og

Westminster? Kunst var der selvfølgelig ikke Tale om! Ethvert Menneske saa' ud som en vandrende Notitsbog! Blev man ikke netop overkørt paa ethvert Hjørne, saa blev man rendt paa Ærmet, bestjaalet for sit Uhr og ovenikøbet fordømt og forbandet paa Londonerengelsk! I en endeløs Strøm af Mennesker vilde man forsvinde som et uendelig ligegyldigt Nul — og skøndt Christensen havde Eremittilbøjeligheder fra Hjemmet af, og gærne kunde være taget ud i en Ørken, blot for at spekulere over de evige store Gaader, saa var han dog ikke rejst ud i Verden, for at tabe sig selv i en Menneskeørken.

Nej; han vilde hurtigt igennem London, og videre.

Det gik nu ikke saa ganske hurtigt.

I Fenchurch-Street blev han smidt ud paa en Perron med sin Bagage. Hvorhen nu? Han havde et let Nemme for Sprog. Han havde allerede haft Øvelse; han havde et musikalsk Øre, havde lagt en god Grund derhjemme, og var i det mindste paa dette Punkt ganske praktisk.

Han gav sig i Snak, først med en Politimand, saa med en Cabkusk; de antog ham for en Skotte og gav ham Oplysninger. Han bestemte sig for et Bordinghouse i en af Udkanterne — helt ude bag Regents-Park — ude ad Camden Town til — men han tog ikke Cabkusken, hvorimod han straks gjorde det Kunst-

stykke at køre paa Omnibus, skiftende fra den ene Linje til den anden, stadig oppe paa Bukken hos Kuskene, i hvem han traf velnærede, snaksomme, gemytlige Herrer, som nu og da, blinkende til en Kollega eller til en frisk Stupige i et Vindu, med en forbavsende Ro, en ufattelig Behændighed styrede det kraftige Spænd ind igennem den bølgende Strøm af Millioner Mennesker og Tusinde Køretøjer.

Han bemærkede liden eller ingen Kulrøg. Himlen var tilfældigvis en sildig Sommerhimmels letskyede Blaa. I de store Hovedaarer, igennem disse utrolige Færselskanaler saa' man ganske vist ikke meget til Himlen, hvorimod baade Øje og Øre havde nok at gøre med Vrimlen rundt omkring. Der var slet ingen Smuds at se, men ganske vist en uhyre Menneskestrømning; og Larm var der ogsaa. Men naar man bøjede om et Hjørne — saa kunde man pludselig være inde i en næsten stille Gade, og der kunde vise sig Akasietræer og smaragdgrønne Græsplæner, og Menneskene dér saa' slet ikke ud som vandrende Notitsbøger, men havde meget venlige, endog smilende Træk — hvad der navnlig gjaldt Piger, Koner i aabne Butiksdøre, og nu og da en ung Miss, der trippede eller vuggede afsted, og ikke paa langt nær lignede de »rejsende« Englænderinder.

Saa kom atter en lang og bred Færselsaare med det vældige koncentrerede Liv. Nu havde han snart nok af det. Men alligevel kunde han

slet ikke blive gnaven. Der var endogsaa et længe ukendt Humør oppe i ham. Det Kæmpemæssige virkede paa ham med en ildnende Styrke. Og nu kørte han langsmed Udkanten af en hel Skov; det var jo næsten »Dyrehaven« derhjemme. — Var han da i London endnu? Jo; han var endnu i denne By, der aldrig synes at høre op — der rummer en hel Verden — af Mennesker; som baade har travlt og kan drive saa gemytligt — af Huse, der kun sjeldent ere de knugende, taarnhøje Kaserner — af Paladser med Haver — af Skove, aabne Pladser, hele Fælleder — af . . . . . Prrrr!

Saa var han endelig ude i Forstaden. Men London hørte endda ikke op her. Der var Forstæder uden for Forstaden igen. Over Tegltaget paa et lille toetages Hus saa' han en grøn Høj med Kottager, Gader, Træer, blaa Luft . . . han kunde blive ved paa den Maade med at søge sig et Domicil. Nu skulde det imidlertid have Ende; han gik hen til et lille Hus, hvor der stod Lejeskiltet i Stuevinduet, hvor der var et lille Jærngitter langsmed en Stump grønt Spinatbed, og en blank Dørhammer paa Døren. Hans Koffert var bleven sat af i den nærmeste Skænkestue — hvoraf der unægtelig var mange — og han havde sin Vadsæk i Haanden. Man lukkede op, man hørte paa hans Forklaring, tog et flygtigt Syn over ham, spurgte ikke om »Papirer« — og han var indstalleret.

Han var altsaa i London. Han slugtes af denne By, men til Gengæld slugte han selv Byen, saa meget han kunde overkomme. Saa godt som paa alle Punkter viste det sig, at hans forudfattede Meninger ikke holdt Stik. Det britiske Museum, Kensington, Nationalgalleriet, de store Lorder og Privatmænds Gallerier — hvad havde de ikke for Skatte at byde ham? Han glemte tilsidst Menneskevrimlen; han opdagede, at det var en fortræffelig By at være alene i, optaget af Fortidens Kunst og Kultur, og paa samme Tid omringet af Nutidens kraftigste, mest pulserende Liv, der hindrede ham i at føle sig for ene igen.

Han saa' den moderne engelske Kunst. Ganske vist, den overvældede ham ikke. Den gjorde endogsaa straks et nøgternt, et konventionelt Indtryk paa ham. Han blev vranten; han gav sig til at filosofere over, hvilken Fare det til Yderlighed drevne industrielle Nutidsliv indeholder for Kunstens suveræne Frihed; thi Kunsten er og bliver aristokratisk — sagde Christensen til sig selv.

Men han gentog sine Besøg paa Akademiets Udstilling og i de Ateliers, der stode ham aabne. Blandt Massen af Dilettanteri fandt han de noble eller de fine, selvstændige Personligheder, der i hvert Fald holder Kunsten ren for de barokkeste Udskejelser — noget nær som det gaar med den moderne engelske Literatur. Han saa' og han læste; og han fandt meget at glædes ved,

selvom det ejendommelige Livssvulmende i den angelsachsiske Race mærkelig nok mødte med Udeblivelse. Og han gjorde Slutninger herfra ind i sit eget Lands Kunst. Hvad han savnede hos Englænderne, det følte han vel ikke udviklet derhjemme i større Frodighed, med mere individuel Frihed og Styrke. Men han fandt — og det var allerede noget — at vi derhjemme havde en god Basis, at vi stod i et for vort Gemyt ejendommeligt, ret inderligt Lærlingeforhold til Naturen — og ikke til nogen fremmed Kunstskoles Teknik.

Hvad der nu og da ærgrede ham lidt — og her var han ikke langt fra at blive Patriot — det var Følelsen af Englændernes udelukkende Bryden sig om sig selv. De anede knap Tilværelsen af en dansk Stat, endsige en ejendommelig Kunstbestræbelse paa Dansk. Vi havde givet Møde paa den store Londonerudstilling — men der var saa mange, som dér havde givet Møde. De store Udstillinger er som et bølgende Ocean. Enkelte af de mest gedigne Værker rager op som et Edystone — ganske enkelte fine, aandfulde Sager findes ogsaa af det kyndige eller sympathetiske Blik — og forøvrigt er det Pikanteriet eller den markskrigende Frækhed, der tiltvinger sig Opmærksomheden. Naar Christensen tænkte herover, da følte han i endnu højere Grad end ellers, under hvilke abnorme Forhold den moderne Kulturudvikling arbejder paa Kunstens Omraade. Det gøs stille i ham.

Det var Skyggesiderne ved Verdensbyen, at man saa slaaende fornam Trængslen, Kapløbet, Konkurrencen ogsaa paa de rent aandelige Omraader. Skulde man styrkes og hærdes til Arbejde ved denne Følelse? — eller var Trængslen og Vrimlen et Vink om, at man skulde gaa til Side, ikke bilde sig noget ind, men være en ærlig Haandværker — en jævn, stille Slider, som de fleste Mennesker, for hvem det gælder at fortjene Brødet paa en honnet Maade?

Han skiftede Logis; det blev ham for dyrt. Han flyttede om i en lille Gade, hvor han tilfældigvis traf at komme til at bo Dør om Dør med en Landsmand, der straks forestillede sig selv under den beskedne Titel: Jeg er dansk Snedkersvend!

Denne Snedkersvend — det var en snurrig Fætter. Men det varede ikke længe, inden Christensen kom til at holde af ham, og igennem ham atter bøjede det Blødere og Bedre i sit Gemyt henimod Forstaaelse af og Kærlighed til Landsmændene derhjemme, som nær havde paadraget sig den strænge Hr. Ivar Feldmanns alvorlige Mishag.

Denne sorgløse, intelligente, paa samme Tid internationalt anlagte og ret typisk danske Haandværkernatur havde den gode danske Gave, at kunne komme Folk til at le. Saa ung han

var, saa megen Menneskekundskab havde han allerede erhværvet sig; og trods de Erfaringer, han havde gjort, var Godmodigheden og Godhjærtetheden stedse blevet ovenpaa. Saadan en Natur kan dykke sig dybt endog i meget plumrede Vande: Naturen bliver dog Natur, Kærnen Kærne. Paa sin Fod havde han gennemvandret det hele Evropa, Syrien, det hellige Land, en Del af Ægypten og Nordafrika. Hans Fortællinger derom vare prægede af en tør, tilforladelig Ædruelighed og atter gennemlynede af en lyrisk Komik, hvis Virkning paa Tilhøreren han selv var den, der vidste mindst Besked om. Han kunde Alt: snedkerere, tømre, tegne, konstruere, smedde; ogsaa lave Pianoforter — som oven i Købet vare gode og »gik godt af«. Han havde haft eget Værksted her i London, hvor ikke en af de Tusinder er musikalsk, men hvor de Tusinder skal have Instrumenter. Men saa var han gaaet i Kompagni med en Polak — fordi denne Polak var en stakkels Djævel, som havde haft saadanne kønne Øjne og kunde synge saadan en rørende polsk Sang. Det var gaaet galt. Snedkersvenden stod stadig med det ene Ben paa Tærsklen til en uafhængig solid Stilling — og med det andet Ben midt i Zigeunerlandet; han havde en fast Næve og en bred Ryg; han havde en praktisk Livsfilosofi, medens Hjærte og Fantasi vedblev at være et Barns; — han indgik nu et Slags aandeligt Kompagniskab med Christensen, hvem han halvvejs indsatte sig selv til

Formynder for, idet han betragtede hans Opdragelse i Verden som meget forsømt eller lidet udviklet endnu.

Hvorfor vilde han f. Ex. stadig betragte disse Bygninger, disse Samlinger? hvorfor følge paa Afstand denne Flod, der løb stor og bred, rivende og mudret under de mange Broer? og paa Afstand denne Menneskestrøm, der skyndte sig over Broerne? Det var dog ikke derfor man kom til London! I London var Menneskene; og dem skulde man se paa Nærthold; og her kunde Snedkersvenden føre an.

Saa førte han an. Først var der Kvarteret rundtomkring dem: Smaaborgeren, Smaahandleren, Smaahaandværkeren — og saa den egentlige Arbejder, den hvis Liv nogenlunde er sikret Aaret igennem; og den, der lever fra Haanden og i Munden, som Katten eller Spurven. Igennem Ensformigheden og det meget Trivielle, som Christensen ikke kunde afvinde nogen Interesse, blinkede Lysglimt frem af meget ægte Menneskeligt; megen gensidig Hjælp og Overbærenhed, Ryg mod Ryg i den fælles Kamp for Brødet. Han begyndte at føle Trang til at færdes iblandt disse Mennesker, delende saa vidt muligt deres Glæder og Sorger. Og da han snart ogsaa kom i de bedre stillede Borgeres Huse, kunde han tilsidst danne sig en almindelig Forestilling om sine Omgivelser — hvad ikke ganske havde været Tilfælde derhjemme.

Det forekom Christensen, at det engelske Folk, i Modsætning til, hvad han vidste om de latiske Racer, manglede denne improviserende Egenskab til hurtigt at omsætte Følelser og Indtryk i en afsleben, kunstnerisk Form. Derved — mente han — blev der et Fond tilbage hos Folket af ubrugt Friskhed og Inderlighed, som slet ikke stod i noget direkte Forhold til det saa meget omtalte »Praktiske« hos den moderne Englænder. Man tog altid Fejl, naar man gik ud fra den praktiske Englænder — og derfra sluttede til den stive, den egoistiske, den lidet følsomme. I det Lag af det londonske Samfund, som Christensen her kom i Berøring med, fandt han snarere Levningerne af det »gamle« England — af en vis Sorgløshed, der arbejder stærkt, fordi Folket i det hele taget er af en stærk Natur, men som ogsaa vil leve stærkt, og som, idet Drifterne gærer og bølger, nyder Livet mere varmblodig og mere intensivt og paa samme Tid med større Naivitet i Glæden, end f. Eks. de Godtfolk ovre paa den anden Side af Kanalen; thi dérovre — det skulde Christensen snart bringe i Erfaring — har man stadig, ved Hellig som ved Søgn, sin Sparekassebog og sin store Tabel i Hovedet!

Særligt smukke Træk af det baade stærke og gode Menneskelige fandt Christensen hos Kvarterets Kvinder, saavel gifte som ugifte. Han havde tænkt sig dem som flegmatiske, i det højeste som Pligtmennesker, hvem den meget

nøjeseende engelske Kirke holdt i sin haarde og strænge Formynderhaand. Fandt han dem end lidet kirkelige — saa fandt han ofte saa meget mere religiøs Følelse hos dem, en Følelse, der paa en Række af det daglige Livs svage Punkter iklædte sig Handling. En stor Overbærenhed og Langmodighed i Omgangen med de ikke altid saa let regerlige Mænd — især den slemme Lørdag-aften — ofte det sande kvindelige Heltemod i Opretholdelsen af Familien dér, hvor Manden vitterlig truer Arnen med Ruin; en Gang imellem et »stærkt« Udbrud, foraarsaget af Fejl paa den ene eller paa begge Sider; men som Regel megen naturlig Kærlighed mellem Ægtefolk eller Kærestefolk; det sidste Forhold af en friere, derfor ikke mindre sømmelig, maaske endog elskværdigere Art end derhjemme. Christensen følte virkelig, at han kunde give Middelstandens Kvinder i England Prædikatet af Nationens bedste Støtter.

Han følte i det hele taget Behag ved at leve saaledes og anstille sine Betragtninger — uden i mindste Maade som udøvende Kunstner at gøre noget Studium. Han kom paa en jævn, umærkelig Maade til Ro. Var da hans Ro købt paa saa billige Betingelser? Var Kunstneren ganske gaaet til Hvile i ham? Med dette Spørgsmaal var han begyndt at beskæftige sine Tanker, da Snedkersvenden en Aften tog ham med ud, og — tilfældigt eller ikke tilfældigt — lod ham passere den Grænse, der skiller det ordnede, det

endnu lovbundne, mindre eller mere bemidlede Samfund fra . . . . ja, fra hvad? Hvad var det for et Svælg, som Christensen her satte over? Det havde han nok ikke kendt noget til derhjemme!

I Begyndelsen smilede han og sagde til sin Ledsager, at de »var kommen ud sammen som Dante og Virgil«, idet han forsynede Snedkersvendens lidet literære men meget modtagelige Fantasi med Billedet af de to verdenshistoriske Opdagelsesrejsende. Saa gik det fra Skænkelokaler til Danselokaler — og fra Knejpe til Knejpe, hvor Politiet stod Vagt — og lavere ned, bestandig længere »Øst« paa, hvor Forbrydelsen med alle sine Bifloder: Skam, Skændsel, Nød, Elendighed, Samfundets Brøde og Individets Brøde, tabte sig i Rædslens altopslugende Flod — ligesom alle Londons Kloaker taber sig ved Nattetide i Themsens mørke, mørke Strøm.

Christensen var længst ophørt at smile. Der paakom ham først den sælsomme Kuldefornemmelse — en Slags Sjælens Søsyge — som indfinder sig hos ethvert vel konstrueret Menneske ved i storartet Udstrækning at stilles overfor Letfærdighed, Last, Forbrydelse. Saa greb en særegen Art Nysgerrighed ham; det var Kunstnerens, Iagttagerens Videbegærlighed; og paa Bunden af den laa det i Livet heldigere stillede Menneskes dybe Medlidenhed med Menneskene i deres For-

nedrelses og Elendigheds Tilstand. Han syntes, at han havde sovet i London, at han slet ikke havde haft Øjnene op. Han begyndte at gaa ud paa egen Haand; og han tog sin Tegnemappe med. Han var temmelig daarlig klædt, han sluttede nyttige og nødvendige Bekendtskaber med Politimændene, og han var temmelig forsigtig i hele sin Optræden: alligevel lykkedes det ham kun at samle faa' Modelstudier. Det londonske Pandæmium er ikke saa ubetinget stemt for at udlevere sine Typer til en Fremmed, der, naar alt kom til alt, hverken kunde præstere Beviser for Indbrudstyverier eller et lille Mord. Og hvad Christensen forskaffede sig i sin Mappe, maatte han for Størstedelen tilvende sig i Smug, ofte gengive efter Hukommelsen.

Kunstneren var oppe i ham; han kunde ikke bortræsonnere denne Trang, denne Kløe i Fingrene, denne uvilkaarlige Gnistren i Øjet, naar han havde opdaget et ret virkningsfuldt Interiør med mandlige og kvindelige Personer, der kunde have givet en hel Suite Nederlændere fuldt op at bestille.

Han tegnede — han malede ikke; det var han nu engang kommen paa det Rene med, at det nyttede ikke noget. Men indenfor Tegningens Grænser nægtede han sig intet: han brugte Sod, Tusch, Blæk, Stub, Fingren, Staalpen, Rørpen eller Blyanter. Der var kommen en Raptus over ham efter at faa Papirets hvide Tone paa alle Maader til at forsvinde. Og denne Haand — det nyttede ikke, at han selv søgte at nægte det —

den havde ingensinde som nu, efter denne Hvile, været saa let og dog fast, sikker i at føre sin Streg, i at finde Tinter og Toner til at antyde Afstandes, Planers og Fladers ulige »Værdier«. Han kunde virkelig tegne; det opdagede han.

Og han besluttede for en Tid at lulle sig ind i denne søde Illusion, at han kunde tegne. Han besluttede sig saa meget mere hertil, som han ellers frygtede for, at han vilde tage alvorlig Skade paa Sind og Sjæl ved de Grublerier, de tunge, triste Drømme, som han var kastet ind i ved at se London — ja maaske hele Menneskeheden paa Vrangsiden.

Han havde »opdaget« Themsen paa sine Aftenvandringer, Floden fra London-Bridge Øst paa ud ad Limehouse til, hvor Færslen pakker sig sammen langs Ebbens sumpede Bredder, hvor de vældige Pakhuse strækker sig, hvor Skibene med deres Master bliver til en Urskov op imod Dis og Damp, Røg og Taage, hvor Kranerne rækker sig ud fra Bolværker som Kæmpenøddeknækkere — men ikke knækker de Nødder, der anbetroes deres Kæver; hvor Bygningerne efterhaanden sænker Linjen af deres Tage nærmere og nærmere ned imod Floden, indtil man længst ude kan stille sig under et ældgammelt, lavt Bislag, der hører til en Whisky-butik, en Flodrøverrede, som hviler paa halvt eller helt raadne Pæle i Themsdyndets Ebbetids-Vælling.

Og staaende her kan man f. Eks. saadan hen imod Solnedgang, i et meget blandet Selskab af trætte og honette Værftsarbejdere med deres Koner og Kærester, af Lægtersjovere, Kullæmpere, Færgemænd, der endnu med Sindsro kunne lade sig visere af Flodpolitiet, og endelig af Flodtyve, Kadrejere, vitterlige Røvere, fordægtige Kvinder, halvnøgne Børn, der for et godt Ord, i Mangel deraf for et Spark, men allerhelst for en Topence gaar paa Hovedet i Mudderet .... kort sagt, i et meget blandet Publikum kan man herude fra se den hele Flodkrumning Vest paa imod den gamle Londoner-Bro, hvor St. Pauls Kuppel hæver sig ud af Damp og Dis og Røg, stræbende op fra al den Rigdom og al den Elendighed, op imod den blegrøde Solnedgangs Himmel, som et gyldent Æble — nej som en skinnende Kejserindepære — eller som en omvendt Kæmpebalon. Daarlige Metaforer! Det er tilmed ikke en Forfatter, som her har Ordet. Det er Ivar Feldmann Christensen, som er kravlet op bag et Plankeværk paa nogle Tønder og Kasser, og som sidder dér hen imod Skumringen og tegner ivrigt — ivrigt i det flygtende Lys, for at bevare det flygtige Syn nedenunder ham og vidt ud for hans Blik:

Der er nedenunder ham en Plads — Kullæmperplads — mat sort som en ubørstet Kakkelovn — den er indhegnet af et Plankeværk — og der er tilhøjre en Træbarakke, formodenlig et gammelt Ruf, med et ulæseligt Værtshusskilt —

og Døren hænger paa et rustrødt Hængsel, og rustrøde Maskindele ligger rundt omkring, som om et Støberi var sprængt i Luften ved Uforsigtighed eller maaske Ondskab. Midten af Pladsen er optaget af fra et Dusin til en Snes Arbejdere — et Fruentimmer staar i Døren til Ruffet og ser paa dem — Armene indhyllet i en Stump Schavl — thi Taagen begynder at mælde sig med sin klamme Aande ude fra den svagt blinkende Flod tilvenstre. Midt i Kredsen af Arbejderne, der sidder, ligger eller staar enkeltvis og i Smaagrupper, rager en Mand frem — op fra en omvendt Tønde — med Hovedet og den udstrakte Arm som en Silhouet op imod Kæmpebyen, der blaaner og gløder ganske stille i den dampende Solnedgang.

Nedenunder Manden ulmer en Kulild. Maaske skal han ristes langsomt. Nej, han er Foredragsholder. Forsamlingen følger ham med en Opmærksomhed, der er tavs, men derfor kan være talende nok. Truende ser han ud — denne mørke Silhouet, hvis udstrakte Arm med den knyttede Haand i en stor Bue synes at beherske den lyse Horisont bag ham. Hver Gang Haanden falder ret som et Hammerslag ud i Luften mod en tænkt Genstand, saa kløver, knuser, tilintetgør han en ret iøjnefaldende Del af den vældige By derude mod Vestens skinnende Guldtone: St. Pauls violette Kuppel, den hellige anglikanske Kirkes næsten for massive Symbol — den store Ildebrandssøjle, der som en langhalset Politimand

synes at vaage over alle City'ens enorme Værdier — Virvarret af Tage, af Skorstene, af Skibsmaster, Alt hvad der er Kapital eller kan frembringe Kapital, og som den nedgaaende Sol kærtegner med sine sidste Straaler gennem den fine Dis — Alt faar sit Slag, sit Hug, sit Stød, af Forgrundsmandens ubarmhjærtigt knyttede Haand.

Det er to Verdner. Floden haster dem forbi, idet den blinker hemmelighedsfuldt til det indbrydende Tusmørke, ligesom for at paakalde den nære Nats Hjælp til at lægge sig forsonende over de grelle Modsætninger. To Verdner, der hører til hinanden som Skyggen til Lyset — og hvoraf den ene synes at leve lidt for meget i Lys, den anden lidt for meget i Skygge. En Kunstner har baade Kunstnerens og Menneskets Ret til at gribe en saadan Situation med sin Fantasis fulde Styrke, og til at tegne den ned i store, sikre, brede Træk — uden filosofisk at ræsonnere over, hvorvidt »Problemet« kan løses eller ikke.

Og dette gjorde Christensen. Han følte tilmed selv, hvor sikker denne Tegning blev — saa ivrigt, saa fuldt optaget han arbejdede. Han raadede her over en Tekniks Midler, uden at tænke paa den enkelte Streg, han gjorde. Der var en »Beaandelse« over ham — som man nok kalder det hos Digterne. Men hvorfor ikke kalde det ligesaa hos Malerne?

I hvert Fald: der var her et Digt inden ham; det vaandede, klagede sig frem med et

stort Syns Akkorder. Rime kunde han jo ikke . . . naa, saa brugte han sin Blyant, sin Finger, sin Rørpen, sin lille Flaske med Tusch — og da endelig Tusmørket hindrede ham i at gøre en Streg mere, saa var han glad ved, at han blev tvungen til at høre op, endnu inden han selv havde fordærvet Friskheden i sin Tegning.

Han satte sit Navn nederst i det ene Hjørne, hvor Floden blinkede. Der var endnu en lille Plads tilovers, og paa den hvide Grund skrev han med Tusch:

Divided worlds.

VIII.

Fortsættelse. Paris.

Han gjorde en af de følgende Dage sin Rejsekasse op. Den var ovenikøbet stiftet paa Laan; hvis han vilde sætte sin Plan igennem og være borte saa længe som muligt, saa maatte der økonomiseres betydeligt. Tobakken — som er dyr i London — maatte indskrænkes; og omsider følte han, at nu maatte han afsted, videre — over Kanalen.

Da han sagde dette til sin Kammerat — saadan løst henkastet — saa' denne lidt forundret paa ham og svarede: Jeg mente, at De nu rigtig for Alvor skulde slaa Dem ned her og gøre en Forretning med En og Anden! —

Christensen smilede og rystede tavs paa Hovedet.

De er i Grunden Fandens storsnudet! sagde Snedkersvenden efter opmærksomt at have betragtet sin Logiskammerat, der netop sad og saa' paa sine Tegninger.

Hvad behager? —

Jeg mener bare: . . . . Naa ja, naar man har Penge nok til at kunne gøre, hvad man vil!

Jeg? — Christensen lo. —

Hvorfor sælger De da ikke nogle af de Billeder der? Nogle Guinees maa De vel altid kunne faa for dem — og De kan jo lave flere! —

Christensen saa' overrasket ivejret. Saa grundede han lidt; saa lo han:

Sandheden taler ud af Deres Mund! Hvorfor sælger jeg dem i Grunden ikke — forudsat at de finder deres Køber? Saa kunde jeg jo f. Eks. tage Dem med i Theatret og give en ordentlig Aftensmad ud paa Dem nede i *Strand* — til Tak for Deres gode Raad og andre Kærlighedens Gerninger!

Det var ikke saaledes ment! svarede Snedkersvenden halvt forbløffet.

Men den næste Dag tog Christensen sin sorte Frakke paa; han havde en ulastelig hvid

Flip i Halsen; hans Støvler blev blankede af en af de smaa Drenge paa Gadehjørnet — og Snedkersvenden erklærede ham for en fuldendt Gentleman. For — ser De — om jeg gik hen i Regentstreet og købte mig et helt nyt Sæt, saa vilde jeg dog ikke se ud som Dem. Det ligger nu engang i Naturen -- og saa i Holdningen af Nakken. Jeg har høvlet for meget som Dreng! —

Og jeg har smeddet! sagde Christensen med sin lidt tørre Latter. Og han tog sin Mappe under Armen og kørte paa Omnibus til Piccadilly, hvor der boede en Kunsthandler, som havde den fine Portion i West-End til Kunder.

Christensen kom ligegyldig ind, forlangte at tale med Chefen i Forretningen, lagde sin Mappe for ham og sagde i en kort, høflig, ikke altfor beskeden Tone, at han var en fremmed Kunstner som . . .

Tak; vi køber ikke! svarede Chefen ligesaa kort.

En fremmed Kunstner — fortsatte Christensen med en let Rynke over Øjenbrynene — som ønsker at udstille et Par Billedblade i Deres Vindu! —

Chefen førte Haanden alvorsfuldt op til sit Kindskæg, førte dernæst sin forgyldte Næseklemme op til Øjnene, betragtede Christensen, som rolig gav ham Blikket tilbage, og dernæst Tegningerne. Det var Akvarellen fra Stratford og Pennetegningen fra Themsen.

Meget smukt! sagde han — bestandig alvorsfuld — og tilføjede dernæst paa Fransk, at det var meget smukt, men Forretningen købte ikke Kunstsager af Fremmede; det skulde da være af ansete Navne!

Christensen svarede — paa Engelsk — at her foreløbig ikke var Tale om Salg og Køb. Han ønskede blot, i denne ansete Forretning at udstille disse to Blade, for at vise Englænderne, hvorledes man skulde akvarellere, og hvorledes man skulde tegne!

Chefen saa' paa ham, bukkede og svarede — paa Engelsk — at Englænderne vare Verdens første Akvarellister — og at med Hensyn til Tegning, saa var der intet Land i Verden, hvor der fandtes saa dygtige Illustratorer. Behag at se London-News — det nylig stiftede Graphic (som allerede er en farlig Konkurrent, og som har kostet en halv Million Pund at stifte) — se blot »Punch« — eller den ny Udgave af »Dickens' Værker«. Det Land, som har en John Leech iblandt sine Tegnere, behøver intet at lære af Fremmede! —

Christensen følte, at Slaget var tabt; men en anstændig Retræte er ogsaa en god Ting. Han svarede, at han havde megen Respekt for John Leech — forøvrigt var de engelske Illustrationer meget konventionelle — at Akvarellen og fuldt saa meget Haandtegningen ikke maatte betragtes efter en Teknik, som kunde læres — at der var en god Skole bag den engelske

Tegning, men lige saa megen Dilletantisme deri — og at engelsk Kunst kunde have meget godt af en Sammenligning med fremmed Kunst — selv om den Fremmede endnu ikke var indregistreret som »Navn« hos Firmaerne! —

Ja, jeg beklager meget! . . . sagde Chefen høfligt afgørende.

Jeg ligesaa! svarede Christensen og strakte Haanden ud efter Mappen.

Vil De tillade mig? sagde en Stemme bagved ham.

Der kom en behandsket Haand frem; og et Hoved med tæt afklippet Haar, studset Bakkenbart, et blødt Overskæg, en solbrændt Kind, en lige, noget lang, men kraftig tegnet Næse, bøjede sig ned over Mappen.

Christensen underkastede sig denne altid kedsommelige Undersøgelse af et Arbejde, som er en aandelig Skat for Kunstneren og dog en Salgsgenstand i Lighed med enhver anden Vare — og saa mødtes han af et Par graa Øjne med en vis stikkende, stolt Glød i:

Vil De overlade mig disse to Blade? og hvad er Deres Pris? —

Christensen bukkede. Han var lidt overrasket. Han havde ikke tænkt paa at sætte nogen Pris.

Den Fremmede tog sit Kort frem og sagde til Christensen:

Vil De søge mig i min Klub i Eftermiddag!

Derpaa vendte han sig til Chefen og bad ham sende Mappen derhen. Hvorefter han lettede paa Hatten og gik.

Chefen saa' elskværdig smilende paa Christensen og sagde: Det var Lord Dunham . . , . Skulde De muligvis have nogle Ting, De vilde udstille hos os, saa . . . .! —

Jeg har ikke flere! svarede Christensen, hilste og gik ud paa Gaden, stadig med Kortet i Haanden.

Klubbens Navn og Nummer i Pall-Mall stod angivet derpaa.

Christensen havde nu to Adresser i London; eller rettere sagt, af Adresser havde han kun en: den ædle Lords Klub, hvori han var indført som rejsende Medlem, hvor han tog sine Maaltider, læste Blade og Bøger — saa godt som stadig i Selskab med Lorden.

Natten og Morgentimerne tilbragte han i sit gamle Logis. Snedkersvenden gjorde ham opmærksom paa det »uhensigtsmæssige« heri, men Christensen svarede:

Forestil Dem, at De havde vundet i Lotteriet, saa at De havde to Sæt sorte Klæder og kunde tage en ren Mansketskjorte paa hver Dag — vilde De saa flytte fra mig, fordi jeg kun havde ét Sæt og brugte løse Flipper? —

Jamen Deres Lord — tror De, han synes om, at De bor her? —

Jeg er ikke hans Tjener, og han er ikke min Herre. Og jeg véd ikke engang, hvorlænge Bekendtskabet varer!

Det varede Vintren over. I den Tid lærte Christensen noget af det Liv at kende, som er saa skønt beskrevet i alle engelske og enkelte fremmede Romaner, et Liv, som de Udenforstaaende betragter paa Fjærnthold med en Nysgerrighed, hvori der findes en ikke ringe Portion Misundelse.

Aristokratiet er ikke i London om Vintren, men ligger paa Landet. Som Lord Dunhams Gæst var Hr. Christensen ogsaa paa Landet. Venskab er ikke Betegnelsen, Kammeratskab endnu mindre: det er i det hele taget lidt vanskeligt at betegne Arten af det Forhold, der udviklede sig mellem de to Mænd. Men Christensen lærte paa sin Side at passe meget paa sig selv; han var naturlig, ligefrem, uden at affektere et særlig distingveret Væsen, som han ikke besad, men heller ikke stødende an ved noget af den borgerlige Taktløshed, der saa gerne kalder sig selv ærlig og oprigtig. Lorden syntes til Gengæld at have fundet noget i ham — noget af det, der kan tiltale en meget forvænt Mand, hvem Livet ikke har saa grumme meget nyt tilovers at byde. Og Lorden var rig, intelligent og aristokratisk nok til at kunne være meget oprigtig:

Jeg sagde mig det straks, da jeg saa' Deres Arbejder — bemærkede han en Dag. Den, som har noget for sig selv i sin Kunst, hvad enten det er i Paafundet, i Udførelsen, eller begge Dele tilsammen — han er i sin Person en Undtagelse. Jeg er i saa Henseende Samler — ligefrem! For hver Dag, der gaar, udviskes Undtagelserne. Vor demokratiske Tid hader dem i Grunden; den foruroliges, forulempes deraf ligesom af en manende Samvittighed; — thi Reglen er den frodige, myldrende Middelmaadighed i vore Dage, og den irriteres ved at mindes om sit gamle Herskab, Konger, Profeter, Raadgivere, Vismænd, Helte, Kunstnere — kort sagt Undtagelsesmenneskene. Tro mig: De med Deres Forudsætninger og Aspirationer i Livet, De savner i Virkeligheden Berettigelsen til at eksistere iblandt dette Stemme-System af Nutidsindivider. De er en Anomali. Derfor er det mig en Glæde at have gjort Deres personlige Bekendtskab! .

Christensen smilede.

Det er altsaa ikke blot mine Par Billedblade, De har indlemmet i Deres Mappe. Det er min Person, der har fundet Naade for Deres Samlerøjne? —

Lorden lo:

Og den Samling tæller meget faa' Numre — fordømt faa' — det kan jeg forsikre Dem! —

Saa kom Skilsmissen mellem de to. Den maatte komme. De var begge altfor udprægede, begge vilde de hævde deres Personlighed. Men det er i Længden lettere for en engelsk Lord at hævde sit Særvæsen, end for en borgerlig Kunstner, der blandt andet skal leve af at tegne Billedblade, Akvareller, Blyantsstudier til et Selskab af Sportsmænd og mere eller mindre intelligente Lediggængere.

Christensen gjorde en skøn Foraarsdag denne Bemærkning — og den ædle Lord svarede:

Jeg har ventet det! Jeg kan intet sige derimod. De burde være født med et Grevskab i Ryggen — eller jeg burde være Kunstner, som De. Jeg kan ikke (dumt nok!) byde Dem Penge under anden Form end for Deres Arbejde — og Deres vidt drevne Selvkritik hindrer Dem i at arbejde tilstrækkeligt til at blive formuende. De har aftvunget mig mere Agtelse end de fleste baade af min egen Stand og af Deres. Jeg byder Dem mit Venskab — og mit Levvel! De trænger til at se en Del endnu. Og hvad det første angaar, saa véd jeg, at De tror paa min Oprigtighed. Verden er ikke længer stor, og vi ville maaske mødes igen. Jeg tager blot et Løfte af Dem: skulde De komme i en alvorlig Situation, saa véd De min Adresse. Et Brev eller et Telegram til min Klub vil blive sendt efter mig over hele Verden, hvor jeg saa er; forudsat at jeg er blandt de Levendes Tal. Farvel! —

Med Snedkersvenden tog Christensen en mindre formel og en ikke mindre hjærtelig ment Afsked — og saa gik han over Kanalen.

Det første, der skete, da han berørte fransk Grund, var at en Dame af en vis Klasse — af den Verden, hvortil kun en Franskmand har kunnet finde det destingverede Halv-Navn — blev arresteret. Det var paa selve Dampskibsbroen. Hun vilde nok løbe bort med et ungt Menneske af »god« Familie. Hvem der forresten var den bedste af disse to, det faar staa hen. Synet af den lille, elegant byggede, udslidte Mand og den fuldmodne Kurtisane gjorde et maaske for afgørende Indtryk paa Christensen. Disse første Indtryk, som man modtager paa et nyt Sted, blive alligevel saa bestemmende. Skylden faar Landet og Iagttageren enes om at bære.

Det næste Indtryk — og det mødte frem paa forskellig Maade undervejs, ved Stationer og Landsbyer, som man passerede, og ved Passagerer, som spiste, drak, passiarede, eller foretog sig hvilke som helst nødvendige og naturlige Smaating, — det næste Indtryk var Følelsen af at være i et Land, hvor Renligheden ikke svarer til Sprogets Elegance.

Ingen Mennesker vasker sig — legemligt og aandeligt — saa ofte som en Englænder; ingen spiser, som han; ingen har saa faa ube-

hagelige Manerer — lad saa Sproget undertiden lyde, som om det mere var anlagt paa at boxes med, end paa at »parlere« i.

Christensen var en overordentlig stor Ven af Renlighed. Han ønskede sig uvilkaarlig en uhyre Svamp og et engelsk Frottérhaandklæde, da han følte Paris slutte sine Boulevarder, sine seksetages Kaserner, sine cigaretstinkende Cafeer og sine ragoutduftende Restaurationer, denne Lugt og Luft af noget ugengiveligt Æggende-Skrækkende, i et Favntag omkring sit Bryst.

Han fik Lyst til at vaske denne Elegance eftertrykkeligt igennem. Han havde paa Fornemmelsen, at Byen bedrog ham. Men han kom jo rigtignok ogsaa fra London, Verdens eneste Verdensby.

Alligevel: Paris tog ham — som den tager alle. Han ærgrede sig derover; men atter trøstede han sig. Det varede kun otte Dage: saa var han fuldkommen paa det Rene med, at her trængtes til den store Svamp.

Kejserdømmet laa i sine sidste Trækninger. Det vidste han naturligvis ikke; men man kan føle saadan noget; og forresten gjorde man sig ikke overdreven Umage for at skjule det rundtomkring ham. Han var jo ingen Provinsfilister; han forargedes ikke over Cancan'en, over de firsinstyvetusind Skøger og de endnu modbydeligere Mandfolk, der fulgte Halvverdnen som dens tro Skygger — men det var Utrygheden, Railleriet rundtomkring ham over Gud og Hvermand,

en feberagtig Ophidselse, der mødtes af en kold, tør Flids-Egoisme. Han følte sig selv i Feber blandt Monumenterne, Kunsten, Vagtparaden, Fliden og Driveriet: det ene Øjeblik hed, svedt, tørstende — og saa en frysende Ængstelse. Der paakom ham den løjerligste Længsel efter at være derhjemme i en Baad paa Kallebodstrand, eller efter at bide i et Stykke Rugbrød og sige »Dæ'len gale mig!«

Han følte, hvad evropæisk Nervøsitet vil sige.

Han var i Paris.

Men man kunde jo være uretfærdig overfor denne By. Den havde aabenbart to Sider, og disse to havde maaske i dybere Forstand intet med hinanden at skaffe. Den var dels Aftrædelses- og Fornøjelsesstedet for den hele øvrige Verden, der vil adspredes, forbavses, og lettes for sine Penge. Det var maaske i Virkeligheden de Fremmede, der demoraliserede Byen, eller i hvert Fald gav Ydersiden af Byens Liv sit Præg. Men den var jo ogsaa Franskmændenes egen By, det Sted, hvor betydelige Mennesker og betydelig Kunst havde afsat og vedblivende afsatte sine Mærker.

I Stadens Samlinger, i de offentlige Udstillinger og i Privatmænds Eje søgte han Kunsten. Det gik ham saa underligt. Apparatet var blændende, og Værkerne vidnede om megen Dygtighed, om eminent Færdighed, hist og her om en sjælden Begavelse, undtagelsesvis om en Personlighed, der syntes at bære Æmnet oppe

med sin hele Sjæl. Han var i Reglen tilbøjelig til at ærgre sig, naar andre anvendte Begrebet »Sjæl« overfor Kunstværker; han følte, at det var en uhyre Maalestok og derfor en ikke ganske retfærdig at maale med; og han var ikke blind for, at det subjektive Skøn herved kom til at spille en Rolle. Hvad en Nordbo eller Germaner mener med Sjæl, det kan billigvis en Romaner affærdige med Paastanden om at faa Lov til at være talentfuld og fremragende — uden »Sjæl«.

Og saa søgte han alligevel Begrebet, eller et nærliggende; og han trak sig i de fleste Tilfælde skuffet tilbage. Han sagde til sig selv, at netop her, i Verdensbyen for Kunst, maatte man have Ret til at stille de store, de meget store Fordringer. Han lod sig ikke blænde, ikke forvirre; men naar der var Dage, hvor han ikkedestomindre havde været lige ved det — hvor en overordenlig energisk Udfolden af teknisk Overlegenhed imod hans Vilje havde aftvunget ham en studsende Beundring — saa tyede han skyndsomst ind i Louvre. Dér var han sikker, forekom det ham; dér gyngede ikke Jorden under hans Fødder; dér mærkede han ikke Konkurrencens asthmatiske Stønnen. I Omgang med, i stille Hengivenhed for Antiken og Renæssancens Kunst, fandt han ligesom sit eget Menneske igen. Og følte han her — bestemtere end nogensinde før — sin egen Afmagt, sin Sky og Uvilje mod

selvstændig Syslen med Kunst, saa var der ingen Bitterhed, ingen Braad i denne Følelse. Braadden kom først, naar de talrige »Kopister« hindrede ham i hans Andagt, eller naar tilfældigvis yngre og ældre Landsmænd snakkede op om Alt, hvad der dog var at se i denne herlige By!

Landsmænd undgik han med Flid, efter at han nogle Gange havde overbevist sig om, hvor vanskeligt han havde ved at forstaa dem, og de ham. Men Franskmændene burde han dog lære personlig at kende! Han kom ogsaa i Berøring med mange Kunstnere. Fra de fleste trak han sig hurtig tilbage. Det var snart gjort at lære de blot Overfladiske at kende, for hvem et vist Kvantum Arbejde i Atelieret og saa Omgangen med en Model, en Veninde, er Alt. Med dem gjorde han kort Proces; og de betragtede ham paa deres Side som en kedelig Særling, en »Barbar«, der ikke gad bestille noget og ikke forstod at more sig. Med Kunstnerne, der havde Navn og Berømmelse, gik det ham ikke stort bedre. De var saa optaget af dette Navn, af at befæste Berømmelsen og skabe en Formue for sig selv og Familien. De sled i det. Han maatte beundre deres Arbejdskraft — men om Arbejdets Karakter og Lødighed kom han snart i en Disput, som stillede dem yderligere kølig høfligt overfor den paastaaelige Fremmede. De gik ud fra den franske Kunsts prædominerende Egenskaber som noget Givet: han

forlangte et Indhold deri, som de enten ikke forstod eller ikke vilde forstaa. De kaldte ham smilende en »Germaner«; han svarede med Ivrighed, at den tyske Skole, som saadan, ikke havde hans ubetingede Sympathi. Ja, hvad det da var, som han savnede i den franske Kunst? Her blev han i Forlegenhed for Svaret — og da de antog, at det var Sproget, som lagde ham Hindringer ivejen for at udtrykke sig klart, saa var de elskværdige nok til at afskære yderligere Drøftelse ved at beundre et og andet Studiehoved, som de fandt i hans Mappe.

Det var ikke Sproget! Han studerede det ivrigt, han gik i Theatrene, læste Bøger og indlod sig i Samtaler. En saadan indledet Samtale, en Aftenstund paa en lille, uanselig Restauration, bragte ham i Forbindelse med nogle unge Kunstnere, der dannede en afsondret Kreds, som betragtedes med Respekt og hemmelig Ærgrelse af de Overfladiske, og som indgød de ansete og navnkundige Kolleger en Ængstelse, der afvekslende skjultes under Ringeagt og ytrede sig i Forsøg paa at drage Kredsen over til »Opinionen«.

De unge Mænd vare netop bestemte paa at føre Krig med »Opinionen«, med det Konventionelle, den akademiske, saa vel som den u-akademiske Rutine. De gav ikke de ældre Kolleger noget efter i Flid. De arbejdede tidligt og silde. Der var en Alvor over dem, en Ihærdighed, næsten en fanatisk Iver, som gjorde det

indlysende, at Herredømmet baade over Kunstens Midler og over Publikum i Fremtiden maatte tilfalde dem. Det gamle Feltraab: Tilbagevenden til Naturen! var skrevet paa deres Program. Der skulde males efter en Methode, som det direkte Naturstudium ene og alene indeholdt. Kunsten var kommen i Forfald ved de af Staten understøttede Institutioner, ved Kompositionsbillederne, ved Professormaleriet, kort sagt ved Konveniens og Rutine. En Delacroix kunde man tilnød acceptere; han havde i det mindste i sine Bestræbelser været revolutionær, om end ogsaa han havde malet for meget »ud af Hovedet«. En Delaroche var et akademisk Uhyre, og Ingres var en tør Stilist. Kejserdømmet havde ingen Malere; men Fremtiden — som man ogsaa politisk talt anede vilde krænge Vrangen ud — Fremtiden skulde have Malere; en hel ny Skole skulde frem; og disse unge Mænd her var dens Kærne!

Han besøgte dem; han gik saa vidt, at han begyndte at arbejde i deres Ateliers. Deres Utrættelighed og deres Overbevisning paavirkede ham. Naturen paa Klingen! — stadig gøre om — ikke bryde sig om Komposition — male hvadsomhelst — Naturen sørger selv for Opgaver! — Kød og Blod, Farvens forskellige »Valører«, Stoffernes absolute Behandling efter Stoffets eget Væsen — altsammen søgt paa egen og paa første Haand, uden nogen Recept — tilnød med Henvisning til de spanske eller

flamske Naturalister .... en Naturalisme altsaa, som Gennemgangsled til en ny Udvikling, en genfødt Højde i Kunsten!

Højde? Han begyndte atter med sine Tvivl. Havde disse Mennesker da den Resignation, i Følge hvilken deres Gerning maatte betragtes som en blot Indledning til noget Kommende, den besværlige Rejse henimod et Land, som først Efterkommerne skulde naae? Han var alt andet end sikker derpaa. Vilde ikke snart denne »Skole« sætte sig lige saa fast i Sædet, med lige saa afgjorte Dogmer, lige saa stor Selvsikkerhed, som de Modstandere, man nu bekæmpede? Og hvad var der opnaaet ved at male et Portræt, ikke just med den mest skuffende Lighed — thi dette var foreløbig det Underordnede, som det i det hele taget beror paa et Skøn, hvad der er Lighed — men male et Menneske med det mest indtrængende Kendskab til organisk Form og Individualitet, til hvad Farven kan frembringe af Illusion om levende Liv? Vilde det endda være saa sikkert, at det blev »Liv« dette — selv om det færdige Resultat aftvang et nok saa overrasket Udbrud: hvor levende!

Naar Genstanden, Opgaven og Kunstnerens Valg overhovedet var ligegyldigt — naar det idag var blot og bar en Model, imorgen et Lig, iovermorgen en Dame i Kniplinger, og maaske paa Søndag et Landskab med Kaalstokke og en Mistbænk — naar det var Naturen, denne

efter de moderne Begreber kolde, upersonlige, for vore Glæder og vore Sorger, vore Lidenskaber og vor Begejstring utilgængelige Suveræn, som skulde afløse det faldefærdige Kejserdømmes hinkende Idealisme og overlevede Rutine-Pragt — vilde da ikke den ny Potentats Adepter selv løbe Fare for at blive kolde og upersonlige, tilbagetrængende alt Andet til Fordel for dette isnende Ord: Arbejde?

De unge, dygtige Franskmænd saa' paa ham og trak paa Skuldrene. Og da han, slippende sine Pensler og spaserende op og ned ad Gulvet, gav sig til at tale om saadanne Ting som at uddybe sin Personlighed, højne det indre Menneske, lytte til den Melodi, der klinger ud fra det ubevidste Liv i Menneskekærlighed og i Tilbedelse af den store u-begribelige og dog synligt allestedsnærværende Aand — og saa først male i Kraft af en Anskuelse og et Valg .... saa begyndte den flittigste og dygtigste af dem alle, Machéen, Formanden for Atelieret, at fløjte; og han sagde til Kammeraterne, til dem, der skulde bære Fremtidens Kunst frem, og som sad dér og saa' paa hinanden med et fint, tørt Smil, hist og her afbrudt af en ungdommelig kaad Latter —: allons travailler!

Christensen skilte sig fra dem. Han ærgrede sig lidt over, at han gjorde det. Han kunde jo have paalagt sig en Læretid her som en Slags Bod. Han var kommen paatværs baade af Mennesker og Forhold derhjemme. Nu var han ifærd med det samme her. Skylden maatte dog tilsidst søges hos ham. Hvad var det for en Arrogance, der stadig stillede ham ene med sine Meninger og sine Fordringer? Han havde fjærnet sig fra venligsindede Kammerater i Hjemmet; han havde været lige paa Nippet til at løbe sig fast i en Kærlighed, en Blanding af Naivitet og Sansebetagelse. Han havde vel faaet Bugt — det haabede han i det mindste — med de sidste Erindringer baade om sin Betagelse og sin Dumhed. Men hvad havde han i Virkeligheden faaet gjort i Mellemtiden mellem da og nu, baade for »at uddybe sin Personlighed og højne sit indre Menneske«? Ja, han havde faaet set noget, var vel ogsaa bleven noget udviklet — men det var han forholdsvis kommen nemt til. Arbejde planmæssig — det burde man dog! Var han ikke draget ud med visse Forudsætninger? — var der ikke en Kunstner i ham, trods det, at han ved Rejsens Begyndelse med Flid havde trængt Kunstneren tilbage? Han løb dog ikke bort fra sig selv; og her var baade Tugt og streng Skole. Man skulde ikke med Billighed beskylde disse unge Franskmænd for Franskmændenes Letsindighed!

Og dog — her var ikke det, han søgte; eller han var ikke Manden, som kunde hjælpes paa denne Maade. Hvergang han kom fra Louvre, med Sindet opfyldt af hvad han dér havde set, og hvergang han tænkte paa den nuværende Kunst, paa den, der havde Opinionen for sig, eller paa de unge Mænd, der vilde skabe en ny paa den gamles Ruin — hvergang han i det hele taget saa' paa denne smilende By, der synes at indbyde alle, baade Indfødte og Fremmede, til at tage Del i Glæde og i Arbejde — saa kom det over ham, i et Sæt, med en egen frysende Fornemmelse, at her ganske vist var mange, der glædede sig uden at arbejde — men ogsaa mange, der arbejdede uden at glæde sig — at her ubetinget var Mangel paa dem, der havde den sande, dybe Glæde i Arbejdet. Det kom over ham, naar han saa' denne Travlhed, disse spændte Miner, hvad enten det gik til Dagens alvorlige Gerning eller til Forlystelsernes Hvirvel, at her var en Tidsalder, som ikke var hans, ikke rummede Maalet for hans Længsel, hans Sympathi, ikke besvarede hans hemmelige Ønsker — men tværtimod vendte sig med ligegyldigt, overlegent, fremmed Udtryk fra ham og lod ham endnu mere ene i Hvirvlen, endnu mere overladt til sig selv. Og det kom over ham, at selv om her skete en brat Omvæltning, selv om man vendte Tingene ret brutalt paa

Hovedet — saa vilde næppe den Tid skabes, som drog ham til sig med Varme og Inderlighed og holdt ham fast, som man, selv mod sin Vilje, fastholdes af en Ven eller Veninde.

Han følte, at havde han været ganske ung, eller havde han ikke gaaet en Kur igennem derhjemme, saa havde han maaske givet efter for en flygtig Tilbøjelighed, søgt et Øjebliks Holdepunkt for det Øde, der omgav ham, i de Fristelser, hvorpaa Byen var rig nok. Men som han nu var, og som Byen nu forekom ham, saa søgte han — intet.

Den, som ikke søger, plejer heller ikke at finde — ikke engang et nok saa lille Æventyr. Sligt forekommer undertiden, belejligt nok, i Bøger; eller man krydrer ved fri Fantasi en mundtlig Rejseberetning dermed, som muligvis forekommer En selv altfor triviel og tør.

Der hændtes ham intet. Han saa' paa Byen, og Byen undlod at beskæftige sig med ham; den havde saa meget andet at tage vare. At komme ind i det franske Familieliv, er ikke en lige Sag for den Fremmede, der ikke er forsynet med ganske særlige Anbefalinger. Nogle enkelte Huse aabnede sig for ham. Det var muligvis hans egen Skyld — muligvis Husenes — men han lod det blive derved. En dansk Snedkersvend havde han tilfældigvis ikke her til Kammerat; og en engelsk Adelsmand og Særling fandtes heller ikke. Det forekom ham tilsidst, at Byen var lille; at den havde et stille-

staaende Ansigt; at han kendte alle disse forbindtlige Smil og denne magre Geskæftighed, denne Bæren Yndigheder til Skue og denne Skjulen sig under Ironi og Ligegyldighed. Han savnede Hjemmet; han saa' dets Svagheder i Formindskelsglas; han idealiserede dets virkelige Væsen og tildigtede det næsten lutter Fuldkommenheder. Men mest savnede han London; — selv dets Kulrøg vilde han gerne have indaandet, den klamme Flodtaage, naar han tillige havde følt Luften ligesom sitre under de uhyre Massers Aandedræt, og mærket Jorden ligesom dirre under Kæmpearbejdet for at holde Verdens-Kranen i uafbrudt Virksomhed. Han blev led ved Forfinelsen, og var ikke langt fra at regne Kunsten med herind under . . . . han blev led ved Paris; og en Dag tog han ud paa Landet.

Han vilde se Byens Omegn; først den nærmeste. Han steg af paa en Station og gav sig til at spasere. Naturligvis ærgrede han sig. Denne kølige, klare, kokette franske Aand, saa stærkt optaget af det Ydre og af sig selv, som nu og da futter af med en Verdensrystelse — i en Revolution eller et Militærdiktatur — og derpaa idyllisk sætter sig hen for at leve som Kapitalist af sine Renter — denne Aand har jo netop befolket Paris's berømte Omegn med et

Utal af Villaer og Smaaslotte mellem Haver og Parker i et bølgende Terræn, gennemskaaret af Floden og kranset med Forter.

Urtekræmmerens, Bankierens eller Adelsmandens Villaer og Slotte ere alle ens, lige kokette, nysselige og i Længden kedsommelige — tænkte han. Og han saa' kokette Damer bag Havernes Gitter —' og elegante smaa Herrer kom kørende; — der var meget faa Fodgængere; -- det var, som om enhver her var forpligtet til at holde Hest og Vogn.

Og han skyndte sig videre, og kom til de smaa Landsbyer, nyopfiksede Fornøjelsespladser med Anløbssteder ved Floden.

Overalt Kunstnere, Artister med deres Apparater, hvortil ogsaa Veninderne syntes at maatte regnes. En fortvivlet Masse Kunstnere! gentog han for sig selv. Herregud! n a a r slipper man dog for dem?

Han besteg en Bakke, hvorpaa der laa et Fort. Og han saa' over mod andre Forter i en stor Rundkreds, der spændte om den berømte, interessante By, som Seinen med sit blinkende Baand deler i de to tidt beskrevne Halvdele. En let Dis af Røg, hen over en Slette af blaanende Tage og Kupler, spredtes netop af en jævn Brise; og Solen syntes bag sine Flors Skyer at kokettere med den smilende By. Nôtre-Dames to kullede Taarne kom tilsyne, ganske som om Billedet kunde være valgt til Titelvignet paa en af disse utallige Bøger,

som Verdenskæledæggen ikke bliver træt af at udgive om sig selv.

Da faldt det ham pludselig ind — han vidste ikke hvorfra eller hvorfor: Hvordan mon Kæledæggen vilde tage sig i det, hvis en fremmed Hær laa lejret paa disse Højder? — og vilde en saadan Begivenhed, uberegnelig i sit Omfang og sine Virkninger, maaske kunne afføde en virkelig ny Tid — maaske en stor Tid og en stor Kunst dernede blandt disse Mennesker og rundt omkring i den Verden, der saa gerne vil tage sine Mønstre herfra?

Han maatte længere bort; ud til Landet, det rigtige Land med Skove og Marker i Stedet for Parker og Haver. Der gik Tog nok afsted fra hver Station — og ud paa Aftnen steg han af ved en rigtig lille Landsby, med to, tre hvide Forpagtergaarde indesluttede af Hytter, smaa Køkkenhaver indrammede af lave, faldefærdige Mure, et afskallet Kapel med en Madonna i en Nische, Bønder i grove blaa Bluser og Træsko — og som Baggrund en Hede og en Række sammenhængende Skove, der i Midten højnede sig terrasseformig op over den vestlige Horisonts gyldne Skær.

Han fandt frem til Kroen, og fik sig med nogen Besværlighed et Værelse anvist. Man saa' lidt forundret paa ham, dog ikke mere end at der opsteg hos ham en svag Mistanke: skulde man maaske ogsaa her være vant til Turister, til Kunstnere?

Under en Aftenvandring igennem og rundt omkring Byen blev han beroliget. Der var ikke Spor af »Apparater« at opdage, og der forekom øjensynlig intet andet Eksemplar af den kultiverede Menneskehed end han selv. Han trak Vejret dybt: Alene — alene i Naturen!

Den næste Morgen ved Solopgang var han paa Vejen til Skoven. Han gik over Heden og snusede Duften til sig — aa, hvor velgørende! Det var som om Jorden selv hilste paa ham. Han havde nær taget sin Hat af for den lille graa Lærke, der svirrede op bag en Tue; og da den lod sit Instruments klingre Lyde dirre ned til ham fra den blaaklare Højde, fik han næsten Taarer i Øjnene.

Han gik igennem Skoven, følgende de snoede Stier, der snarere syntes traadt af Dyr end af Mennesker. Han fik et Godmorgen! luntende tilnikket af en Brændehugger, som om det kunde have været af en Hegnsmand derhjemme. Havde ikke Stien nu og da løbet over Klippegrund, ned og op af Dybder, hvor mægtige mossede Skiferblokke stak frem, saa kunde han gerne have gaaet her, som gik han i en dansk Skov. Bøgetræer kuplede sine Kroner over ham — saa fulgte mørke Ege, ansélige gamle Herrer, med frodig lys Opvækst rundt omkring. Et Stykke Daavildt tittede frem med spidsede Øren — og forsvandt lige saa ubegribelig lydløst, som det var kommet til Syne. Al Sti hørte op. Med hemmelig Glæde belavede han

sig paa, virkelig for Alvor at fare vild. Den samme Skovens Mystik, der bor saa dybt i enhver Dansk, begyndte at betage ham, ganske under den samme lidt kriblende Gysen, som i Drenge- eller Ynglingeaarene. Tilsidst fo'r han virkelig vild; og medens han saaledes gik og gik — højst sandsynlig i en Kreds omkring sit første Udgangspunkt — var det ganske faldet ud af hans Tanker, hvorvidt han havde Fornemmelsen af at være faret vild i en dansk eller fransk Skov. Der var dette ene og alene, som løftede hans Bryst, lettede hans Gang og lysnede hans Sind: at Naturen atter var udelukkende til for ham og han for den — at han med sunde Kræfter og friske Sanser følte dens lønlige Kærtegn . . . aa han var Fanden ikke Kunstner, Pokker ikke Maler! han var et lykkeligt Menneske, der gik paa Jorden, nu og da saa' op til Himlen gennem Træernes Løv, ubekymret som en Gud om Ende og Begyndelse paa Tingene, i dyb Overensstemmelse med Omgivelserne, fra hvis synlige Verden det Usynlige talte til ham om en Herlighed, som netop ender dér, hvor Mennesket vil begynde at skabe!

Men sulten — det begyndte han unægtelig at blive. Hvorlænge kunde det mon vare, inden han kom ud af denne fortryllede Skov?

I en lille Lysning, hvor høje Bregner dannede Underskoven, saa' han en Mand ligge udstrakt paa Jorden, den ene stærke Haand støttet under Øret, Manden optaget af at spise Frokost,

som han med den anden Haand krammede ud af en Skydetaske. Jæger var han nok ikke; hverken Bøsse eller Hund tilkendegav ham som saadan; kun en Knortekæp laa slængt ved Fødderne. Han var iført en blaa Bondebluse, havde plumpe Sko paa Fødderne; en graa Bulehat var skudt noget bag ad Nakken, og under en bred, lav Pande saas et Par rolige, agtpaagivende Øjne; det hele Ansigt, med noget sluttet, fast og bestemt i sig — maaske med Tilsætning af et sørgmodigt Drag — røbede en Intelligens og en tænkende Alvor, der sjældent findes hos den jævne eller simple Landmand, om end man hos den franske Bonde kan træffe Fysionomier, som kan give Psykologen noget at grunde paa.

Den Liggende gjorde en ganske let Bevægelse med Hovedet, da Christensen traadte hen til ham og spurgte om Vejen ud af Skoven.

De finder den næppe, uden at jeg selv følger med og viser Dem den! Vil De tage en Skive Brød med — og en Slurk Kognac er her vel ogsaa endnu .... jeg skal straks være færdig! —

Christensen takkede for Tilbudet, satte sig, spiste — undskyldte sin Appetit — drak af den lille Flaske, og berettede i al Korthed, at han var en Fremmed, som havde gjort en Udflugt fra Paris paa et Par Dage.

Byen begyndte at falde mig lidt for Brystet! sluttede han smilende og rejste sig.

Naa ja! — ja her er bedre herude! sagde den Anden. Han samlede sine Sager sammen, rejste sig, og de gik ved Siden af hinanden.

I Skoven blev der kun vekslet enkelte Ord, løsrevne Sætninger. Det varede en lille Time, saa var de ude paa Heden.

De bor i Kroen? spurgte Manden i Blusen.

Ja jeg gør! svarede Christensen. Og De — formodenlig i en af Forpagtergaardene? —

Jeg har min lille Hytte — lød Svaret — naar man kommer tilvenstre forbi Kroen, langs de to lave Mure — hvor De ser en grøn Laage . . . men der gaar en stor glubsk Hund derinde! tilføjede han og saa' paa Christensen med en stille Latter i de agtpaagivende Øjne.

Aa, jeg har ikke i Sinde at forcere Indgangen! sagde Christensen og lo paa sin Side.

De holder maaske selv af at være i Fred? —

Netop! —

Saa gik de tavse hen over Heden. Da de nærmede sig Landsbyen, havde Solen just lavet sig det hyggeligt bag nogle store, optaarnede Skyer, ned over hvis Volde den gød sit straalende Væld af duftigt Lys. I denne varme Lystone laa Landskabet for dem — stort og stille, gennemaandet af Fred. Den lille By, som den viste sig der, med Røgen op fra en Skorsten, med Spiret op fra Kapellets Tag, med de smaa Haver og enkelte højstammede Træer, var en Verden, der trods sin Lidenhed sagtmodig gjorde

sin Ret gældende i den store Verden. Se kun paa mig! jeg ønsker bare at være her — at være mig selv, leve mit eget Liv — og dette Liv er smukt og sundt og simpelt — langt borte fra Ophidselsen, Forfinelsen, Fortabelsen i Hvirvlen!

Fra Landevejen rejste sig saa en Støvsky, der smæltede ind i Lystonen. Ud fra Støvet bølgede en Faareflok med ulden Glans hen over de taktmæssig bevægede Rygge. En ung Knøs gik iforvejen med en afbladet Gren i Haanden. Nu standsede han — og Flokken bagved ham. Han henvendte nogle Ord til en rank Kvindeskikkelse, der skred langsomt frem paa Højden af et Gærde, i Hænderne et Strikketøj, paa det knejsende Hoved en blank Spand. Ogsaa hun standsede; man kunde se et roligt Smil lægge sig over det brune Ansigts bløde, ungdommelige Træk. Saa hævede atter den fine Støvsky sig — og igennem denne, hen over Landskabet klang Klokketonerne, til Bøn eller til Arbejde, fra Mariakapellet.

Manden i Blusen stod stille. Han løftede den højre Haand og bevægede Fingrene paa en uvilkaarlig Maade, som om han fulgte Konturer eller indsatte Farver i dette Syn.

De er Maler? sagde hans Sidemand, som betragtede ham.

Ja — og De formodenlig, siden De kan se det? —

Christensen vidste ikke, hvad han vilde svare hertil. Han bøjede Hovedet.

De fulgtes igennem Landsbyen. Ved den grønne Laage vilde Christensen anbefale sig, men den Fremmede bad ham venlig om at gaa indenfor, idet han lagde sin Haand over Snuden paa en stor Hyrdehund, som kom springende.

I Haven legede et Par Børn, klædt som Landsbyens øvrige Ungdom. Paa en Græsplæne stod en midaldrende Kone og hængte Tøj til Tørre over Snore. I Dragten saa' hun ud ganske som Bønderkonerne; hendes Ansigt var livlig muntert, røbede Sundheden, der kommer ved megen Beskæftigelse i fri Luft, men bar ogsaa Spor af Anstrengelser ved Husvæsnet ude og inde.

Min Hustru! sagde den fremmede Maler.

Hun nikkede venligt til Gæsten og fortsatte sit Arbejde, med et og andet formanende Tilraab til Børnene.

De traadte ind i Huset. Det var virkelig kun en Hytte, men overordenligt renlig holdt. Et af Rummene var forholdsvis stort. Her var Malerstue, men intet moderne »Atelier«. Udstyrelsen var ganske som i en Bondestue, hvad Bohavet angik. Ingen sammenskrabede antike Møbler, Vaaben, Planter eller Tæpper. Væggene

var bedækkede med Tegninger, Studier, paabegyndte Billeder; et saadant, ved nærmere Eftersyn næsten færdigt, stod paa et Staffeli ved Vinduet; en Malerkasse aaben midt paa Gulvet.

Se Dem om, hvis De har Lyst. Jeg selv har blot noget at gøre ude i mit Huggehus! sagde Maleren, der allerede var halvt ude af Døren igen.

Christensen gik omkring; syntes først noget tvivlraadig — saa' og saa' — blev mere og mere overrasket.

Han nærmede sig Staffeliet, satte sig i den eneste store, gammeldags Stol — lænede sig tilbage — og blev siddende ganske tankefuld andægtig, med Haanden støttet under Kinden.

Endelig engang! Hvad var dog dette for et Menneske, som han her, midt ude paa Landet, saa at sige var snublet over? Navnet stod at læse paa flere af Billederne, men det gav ingen Oplysning. Christensen havde hverken set eller hørt det omtale før. Hvad siger i det hele taget et Navn?

Dette Rum var en Verden for sig. Han var kommen herind, nærmest af Høflighed. Skulde han atter tvinges til at beundre noget af den Dygtighed, hvis Prøver han nu tilstrækkelig kendte? . . . Hans første Blik havde været et flygtigt. Han ærgrede sig ved muligvis at træffe en landlig Dillettantisme, der fordrede en

anerkendende Frase til Gengæld for en ydet Tjeneste! . . . Men nu havde han sét.

Christensen skottede til Døren. Han var glad over at være ene; overvældet, næsten ydmyget, som han maatte erklære sig.

Han saa' Udkast, Studier, Tegninger, Billeder, der hverken var Naturstudier, Atelierbilleder, Udstillingsæmner. Man kom i den besynderligste — den mest behagelige — Forlegenhed for at finde en Kategori. Det var Landets Liv og Livet paa Landet, som var disse Værkers Æmner og deres Udspring. Det var Naturen, til hvem de stod i Gæld; — der var et Studium her bagved; — men mere end Studium var der en stille, agtpaagivende Fortabelse i Aarstidernes Vekslen, en Kærlighed til Bondens simple, daglige Gerning, uden at hverken Mand eller Kvinde under deres Sysler var »grebet« fotografisk paa fersk Gerning, eller taget paa Kornet som »Model«.

Om disse Billeder vare malede ude eller inde — man skulde have ondt ved at afgøre det. Hvor meget der af disse Scener var fri Komposition, hvor meget der direkte var taget fra Naturen — det blev for saa vidt af underordnet Betydning. Her var en Maler, der stærkt havde begrænset sig, muligvis endogsaa resigneret. Til Gengæld var den Verden, som han aandeligt rummede og som han med sin Kunsts Midler omfattede, aabenbart i

den Grad bleven hans egen, bleven Udtrykket for hans dybeste Følelser og Fornemmelser, at han kun behøvede med sit Kridt eller sin Pensel at glide hen over Billedfladen, for at vide sig sikker, overlegen og — indenfor sin Begrænsning — Mester.

Men denne Overlegenhed og dette Mesterskab røbede sig allermindst i Maaden, i Behandlingen eller Foredraget. Intet Bestikkende, ingen forbavsende Færdighed. Bredt var der taget fat — baade i Landskab og Figurer. Detaillerne fik værs'god se at underordne sig Helheden, og allermindst skulde det siges, at en Elegance var søgt opnaaet. Man kunde et Øjeblik — for Christensens Vedkommende kun et Øjeblik — være noget i Vilderede: var det Mangel paa teknisk Viden, der straks ligesom forvirrede En ved Indtryk af Ubehjælpsomhed, ved noget Kluntet og Tungt? eller var det en ganske sjældent individuel udarbejdet Form- og Farvegivning, der stillede den Fordring — hvad de unge Naturalister i Paris ikke altid havde vist Fasthed overfor — at Beskueren skulde have noget Arbejde ved Tilegnelsen, ikke rutsch væk skulde kunne beundre og applaudere?

Og Æmnerne? Ligesaalidt som det var et overordenlig stofrigt, i Terrænforholdene og i Beplantningen omhyggelig accentueret Landskab — og lige saa lidt som Figurerne vare kølige Modeller, malede blot for at have den Fornøjelse at male dem, eller fordi de tilfældigvis

vare forekomne i Naturen — lige saa lidt var det Folkelivsbilleder med en Pointe, èn Anekdote indledet eller afrundet ved et Tableau. I almindelig Forstand »foregik« der grumme lidt. Hvis Landskabet, Omgivelserne, Stemningen kunde tænkes taget bort fra disse enkelte, i Persontal meget begrænsede Grupper af Figurer, saa vilde der endda i Manden, Kvinden, Barnet eller Dyret være Situationens stille, velgørende Handling tilbage; — men i saa nær og inderlig Forbindelse stod netop Omgivelse og Figurer med hinanden, at disse Menneskers Udtryk og Stilling, Alt hvad de røbede af Glæde eller Sorg under deres beskedne Sysler, først ret fik Handlingens dybere Karakter og Stemning over sig ved det aabne Landskabs, og i enkelte Tilfælde Interiørets forklarende Væld af Toner.

I et akkompagnerende Væld af Tone og Farve, der kun lidet havde med noget »Luftstudium« at gøre, og lige saa lidt smagte af Atelieret — i en saadan inspireret Atmosfære af Naturglæde, isprængt Livets eget Vemod, var disse Billed-Digte neddykket. Her var en Maler, der fuldt ud var Maler, Iagttager og maaske i teknisk Forstand Eksperimentør — men som i sin Sjæl var Digter, maatte være Digter, for at kunne frembringe denne Stemningsfylde, for at kunne virke paa Beskueren ved Noget, der var mere end Glæden over Farvetoner, over »Valørerne«, over Finhed i

Bevægelsen, Linjerne, Penselføringen, og hvad det altsammen hedder.

Her i denne Hytte, en halv Dags Kørsel fra Paris, levede og virkede en Kunstner, som havde »Sjæl«.

Og Christensen bøjede sig dybt forover med Hovedet i sine Hænder. Han tænkte paa, hvad han i sin Ensomhed derhjemme havde grublet og grundet over. Han gennemløb i Erindringen sin Rejse med de Omveje og de Sidespring, han havde gjort . . . . . han spurgte sig selv om, hvor megen aandelig Ballast en Kunstner da behøvede at tage ind — hvilken »Udvikling« borte fra det naturlige Centrum, han skyldte sig selv — naar det dog, som i dette Tilfælde, blot gjaldt om at sidde ude i en lille Landsby og »opdage« en Egn, èn Natur, en Befolkning, et Himmelstrøg — opdage sig selv i trofast Kærlighed til alt dette! Eller havde dette alligevel ikke været tilstrækkeligt for denne Kunstner? Hvilke Storme, Lidelser, Erfaringer var her gaaet i Forvejen? Skulde det virkelig kunne tænkes, at han havde været af de faa Lykkelige, der straks finder sig til Rette i sit Kald, paa sin Plads, i sin Begrænsning — og saa opnaar Herredømmet indenfor Begrænsningen?

Noget af Renæssance var dette, noget af Kunstens Gudsdyrkelse — og det i en Tid, som denne, og kun en halv Dagsrejse fra en By, som denne Tids Hovedstad!

Og her sad han, Ivar Feldmann Christensen, en Fremmed i et fremmed Land . . . . og hvad kunde det tilsidst hjælpe ham altsammen — da han dog hverken havde Lyst til at vende hjem nu, eller — ja heri stak Knuden! — tiltroede sig Evner til at gøre som denne Kunstner?

Saa traadte Maleren ind.

Der kunde spores en Skuffelse hos ham ved at finde sin Gæst i en Stilling, der ikke røbede den mest ubetingede Interesse for Værelsets Indhold.

Naa ja — jeg tænkte det! sagde han. Enhver er tilbøjelig til at tro, at det, der er ham selv kærest, ogsaa maa tiltale andre! Men her er et Par Sager endnu — som ovenikøbet har været paa Udstillingen — og er kommen tilbage igen!

Der skjalv noget som en tilbageholdt Bitterhed i Betoningen af det sidste. Men der var en Selvfølelsens mandige Værdighed — og atter en vindende barnlig Godmodighed i hans Minespil, da han slæbte et Par Malerier i Ramme frem af en Krog, og viskede Støvet af dem med sit Bluseærme.

Christensen havde rejst sig:

Vent lidt! sagde han. Jeg maa først ytre mig om, hvad jeg allerede har set! Jeg vilde være stolt af Dem som Landsmand. Og hvis De levede hjemme i mit Land, saaledes som De lever her, vilde jeg være lykkelig ved at bo i Deres Nærhed, for bestandig at kunne følge Dem

i Deres Arbejde og beundre hvad De skabte. Nu er De Franskmand — og jeg er kun Trækfugl her. Jeg vil aabent sige Dem, at Deres Landsmænds Kunst hidtil væsenligst har aftvunget mig Respekt, uden at jeg er bleven revet med — forstaar De, fuldt ud og dybest inde. Jeg begriber ikke, at jeg ikke før er stødt paa Arbejder af Dem, eller blot har set Deres Navn! Paa den anden Side: jeg begriber det meget vel; og netop derfor vil De maaske være tilbøjelig til i mig — fremmed og ukendt, som jeg er for Dem — at se en Broder i Aanden, der blot ønskede at besidde en Brøkdel af Deres Geni, for at kunne overbevise Verden om, at der endnu er Malerkunst udenfor Landenes Skoler og Partier og Udstillinger og . . . . . lad mig give Dem et dansk Haandtryk: man plejer at kalde det ærligt! Det faar da bøde paa Sprogets Mangler! —

Den Enthousiasme, hvormed Christensen havde talt; Spillet i hans Øjne, og den Haand, som han helt dirrende havde strakt frem — og endnu Noget i Ord ugengiveligt, som dobbelt føles og dobbelt vækker Tillid — Alt tilsammen gjorde et pludseligt, uventet Indtryk paa Hyttens og Malerstuens Besidder. Han stod endnu dér, belemret af de to Malerier, som han ikke ret vidste, hvor han skulde anbringe — forlegen, lyttende med de klare Øjne vekselvis aabne og sammenknebne, for at opfange denne Talestrøm, hvoraf nogle Ord, en og anden Sætning, kunde

have været bedre Fransk . . . . . Og saa slap han Billederne, gik frem over Gulvet, omfavnede og trykkede sin Gæst hjærteligt til sig, idet han udbrød:

De taler fortræffeligt! . . . . Ah! saadan noget hører jeg gerne. Jeg er ikke forvænt, kan jeg forsikre Dem!

De blev sammen denne Dag og hele den næste. Som om de kunde have været langt yngre, lettede de deres Hjærter for hinanden. De havde fundet Tilknytningspunkter, de havde meget fælles — om end Christensen med et lille Suk maatte sige sig, at den anden havde ført sine Theorier ud i Praksis.

De vil høre mig fortælle om mig selv? — sagde den franske Maler, idet han kradsede sin lille korte Pibe ud og paany stoppede den med den mørke Caporal, som han søgte frem af Indholdet i sin rummelige Bluselomme:

Jeg er født her paa Egnen — bondefødt. Min Fa'r var forsaavidt en mærkelig Mand, som han lod mig lære noget. Selv havde han med en gammel Præsts Hjælp samlet sig en Del spredte Kundskaber; saaledes kurerede han paa Dyr, og jeg tror paa Mennesker med. I min Mo'rs Familie skulde der engang have været et »Geni« — men hvad Slags har jeg forsømt at faa nøjere Besked om. Vi var en Del Søskende,

som nu er spredt omkring. En Bro'r af mig faldt i Algier. Han kunde tegne, og min Fa'r lovede sig meget af ham.

Det var daarlige Tider for Landmanden. Min Fa'r døde, da jeg endnu knap var voksen. Han vilde haft mig til at blive Læge — det var hans Ærgerrighed. Min Mo'r sad haardt i det. Nu maatte jeg tage Tjeneste hos vor Nabo Forpagteren. Jeg havde tidligere vogtet Kreaturer — endskøndt Fa'r ikke syntes om det — og jeg havde faaet en stor Kærlighed til Dyrene; den har da ikke forladt mig siden, kan jeg tro.

Jeg tegnede allerede dengang; først paa Mure og Dørfyldinger, saa i Bøger, som jeg tuskede mig til. Jeg var meget paa Marken, paa Heden og i Skoven. Det sidste Sted sneg jeg mig til at komme ud i; jeg læste derude Alt, hvad jeg kunde faa fat paa — og naar jeg kom hjem, saa tegnede jeg, hvad jeg kunde huske: Træer, Dyr, Arbejdere paa Marken, og desuden en hel Del gruopvækkende Kompositioner efter Guizots Civilisationshistorie.

Forpagteren saa' skævt til mine Udenomsbeskæftigelser. Han havde jo paa sin Side Ret. Jeg var i hans Brød, og jeg forsømte mit Arbejde. Min stakkels Mo'r græd, mine Søstre skændte; men jeg var nu fast bestemt paa, at jeg vilde være Maler. Hvorledes dette skulde gaa til, havde jeg ikke nogen klar Forestilling om. Man skulde blot se at komme til Paris! vidste jeg. Det havde en omrejsende Malersvend fortalt mig.

Han beskrev mig ogsaa al den Fornøjelse, der var i den store By, som for vore Forestillinger laa uendelig langt borte, og som var fuld af vilde Dyr og vilde Mennesker med.

Fornøjelserne trak mig ikke. Vor Sognepræst var en skikkelig Mand, som altid søgte at skræmme de unge Knøse, og Pigerne med, fra at tage til »Sodoma og Gomorra«. Men de vilde Dyr vilde jeg nok se paa Nærhold.

Jeg sled endnu et Aarstid og lagde mig lidt Løn op. Det var grumme lidt, men alligevel i mine Tanker en Kapital; mine Fornødenheder vare kun faa, og jeg mente, at naar man først begyndte at male rigtig med Farve, saa kunde man leve saa godt som af Luften.

Saa faldt Forpagterens Datter paa at se venligt til mig. Jeg kunde ikke lide hende, endskøndt hun var køn nok og et godt Parti for en Fyr, som mig. Men hun havde været Kærest med en Soldat, og man sagde ogsaa Et og Andet om hende.

Hun gik til min Mo'r, som dengang var skrantende, og hun søgte at opnaa igennem Moderen, hvad Sønnen ikke selv havde Øje for som hans eget Bedste. Det er forresten ikke usædvanligt hos os, at man gaar den Vej — og maaske det er andre Steder ligedan?

Mo'r laa dengang tilsengs. Hun kaldte mig til sig og spurgte, om jeg kunde lide Pigen? Jeg svarede: Nej! Saa rejs Du med Gud, min Søn, for her bliver det ikke godt for Dig at være! —

Jeg forstod, at det var hendes Velsignelse, hun gav mig med, og at jeg ikke vilde faa hende at se mere. Jeg græd hos hende, tørrede mine Taarer, tog min bedste Bluse paa, nogle Bøger og Tegninger i Lommen, en god Stok i Haanden, mine Penge i en Skindpose paa det blotte Bryst ved Siden af et lille Kors, som min Gudmoder havde givet mig — og saa vandrede jeg.

Ja, hvordan disse første Aar i Paris gik, det ønsker jeg egenlig helst at tie stille om. Jeg døjede ondt, jeg led Sult — men det har saa mange før mig gjort. Jeg kom paa flere Ateliers, hvor jeg ikke lærte at male, men hørte Slibrigheder, som jeg blot havde Umage med at glemme igen. Jeg traf ogsaa den omtalte Pige, som var bleven jaget bort hjemmefra. Hun var nu Model, og hun vilde have mig til sin Ven. Jeg betakkede mig. For at hævne sig, udspredte hun paa Atelieret det Rygte, at jeg stjal Farver og gamle Studier. Det forholdt sig dermed saaledes, at jeg, for ikke at sulte ihjel, samlede de udklemte og bortkastede Tuber og solgte dem til en Opkøber af Affald og Klude. Det paagældende Studie efter en nøgen Model havde jeg en Dag fundet i en Krog. Det var malet af en talentfuld ung Mand, der var gaaet tilbunds i Pariserhvirvlen. Jeg havde laant det hjem paa mit Tagkammer, for at lære mig nogen Penselføring og Farvegivning — da jeg paa Atelieret kun blev drillet og aldrig fik Ro til Arbejde. En af Kammeraterne, den stærkeste, skøndt ikke den

dygtigste, tog mig i Forsvar, og man lod mig i Fred.

Men jeg havde faaet nok af Atelierlivet. Jeg led stadig Nød — det er mig endnu ubegribeligt, at jeg stod det igennem, men vi Folk fra Landet har jo nogen Modstandskraft. Der var et Sted, hvortil jeg stadig tyede, og det var Louvre. De gamle Mestre, som jeg beundrede og omgikkes fortroligt, i hvor uendelig lille jeg end forekom mig selv, de skaffede mig nu Brødet. Jeg syntes næsten dengang, at det var som et venligt Vederlag for min dybe Respekt. En Mand fra Syden — en snu Marseillaner — »arbejdede« med en lille Kohorte af Kopister. Jeg begyndte at kopiere; det gik raskere fra Haanden, end jeg selv havde tænkt; man roste mig og gav mig en ussel Løn; men leve kunde jeg. Saa kopierede jeg paa egen Haand og solgte mit Arbejde. Nu kunde jeg baade spise mig mæt og endda købe Bøger og Apparater. Jeg læste megt, jeg tegnede, jeg raderede — og saa begyndte jeg at se mig om i Paris.

Jeg havde hidtil levet som Murmeldyr. Hvad jeg nu saa', det stødte mig absolut tilbage. Hvor der var udstillet noget hos Kunsthandlerne eller paa den aarlige Exposition, og hvor Folk flokkede sig i tætte Skarer, dér kunde jeg være sikker paa at finde frivole Sujetter, nøgne Fruentimmer, Scener fra Balletten, Væddeløb, pyntede Damer eller Soldater — altid Fruentimmer og Soldater. De Landskaber, jeg saa', manglede gennemgaaende

Landskabets Aand, som jeg selv bildte mig ind at kende, som jeg i hvert Fald havde gjort mig fortrolig med ligefra Barnsben. Jeg indrømmer, at Begrebet Aand fordrer et vist Frimureri for at blive forstaaeligt — men der hører nu engang et »Frimureri« til, for at forstaa Kunst!

Maleren tændte paany sin Pibe. De to Mænd saa' paa hinanden. Han fortsatte:

Det var unægtelig dristigt af mig, en blot og bar Begynder, at gaa i Rette med den Kunst, jeg saa' omkring mig, de Kunstnere, jeg efterhaanden lærte at kende. Der var ogsaa Dage, Tider, hvor jeg alvorlig spurgte mig selv, om jeg ikke var gal? — saadan at skære Alt og Alle over en Kam! Jeg forekom mig komisk, og jeg følte mig ulykkelig. Men jeg bad en Bøn, som min Mo'r havde lært mig. Jeg er hverken Fritænker eller orthodox. Jeg er vel vedbleven at være saadan som Bonden er og tænker i dette Kapitel. Jeg bad, naar jeg om Aftnerne gik tilsengs paa mit Tagkammer. Jeg var ikke misundelig paa nogen, led ikke af nogen pinagtig Ærgerrighed. Jeg vidste bare, at der var en Kunstner i mig, og jeg vilde være sand og ren og nobel som saadan.

Men jeg fandt ikke dette omkring mig. Der blev præsteret en overvældende Masse Kunst i denne By. Malere, Tegnere, Skulptører, allesammen sled de i det, som om de kunde have været Fabrikanter eller Børsmænd. Naar de havde opnaaet et Navn, saa gjaldt det om at

sætte sig fast i Folks Erindring og Gunst; saa skulde der skabes en Formue; der skulde indgaas et fordelagtigt Parti, og var der stiftet Familie, saa skulde der skrabes Medgift sammen til Børnene.

Levede man som Ungkarl, saa blev der holdt et helt lille Hof i det kokette Atelier, med Journalister og Spradebasser, for slet ikke at tale om Damebekendtskaber. Min Ringeagt for alt dette kulminerede, da jeg en Dag saa' en yngre Maler af et uomtvisteligt Talent og et stort Ry sidde højt tilvogns med ingen anden end Modellen, Pigebarnet herude fra, som gav »la grande dame«. Man paastod endogsaa, at han vilde gifte sig med hende. Den Æsel! sagde jeg ved mig selv.

Hvor blev den store Kunst af, eller blot den fine, den sjælfulde?

Jeg var taget ud paa Landet, for at se til en Søster, som var bleven gift. Herude malede jeg mit første Billed. Nu bagefter kan jeg sige, at det ikke blev af de ringeste, jeg har gjort. Tidt er der noget i det første Arbejde, hvor man føler et friskt Gennembrud, som ikke let kommer bedre, ejendommeligere frem i senere, modne Ting.

Mine Slægtninge herude forstod sig naturligvis ikke derpaa. De har deres at passe, og dér er deres Dom god og sund. Men jeg var næsten lykkelig, da jeg havde faaet Billedet færdigt. En ung Pige — hun som siden blev min Hustru —

var kommen i Besøg fra en Naboby; jeg viste hende Billedet, hun trykkede mig i Haanden, da jeg pakkede det ind, for at rejse med det tilbage til Paris. Gud være med Dig! Du vil nok faa Glæde af det! sagde hun.

Jeg sendte det til Udstillingen. Man kasserede det. I Grunden havde jeg belavet mig derpaa. Men — alligevel, det er et Stød. En Kammerat — som jeg har beholdt til den Dag idag — sagde mig: Det er for selvstændigt. Ingen maler saadan!

Jeg gik til en Kunsthandler med det, og jeg mente at burde sige ham rent ud, at Censuren havde forkastet det. Han smilede og erklærede mig, at det ikke var Grunden for ham til ikke at købe. Han gjorde mig endogsaa en Kompliment for Ejendommelighederne ved Billedet. Men hvorfor maler de saadanne Idyller fra Landet? En Faareklipningsscene ved Solnedgang! Det er smukt — det er paa Ære meget smukt! Hvorfor maler De os ikke en smuk Kvinde? —

Nøgen? spurgte jeg.

Han smilede bejaende og bukkede: Hele Verden vil have det . . . . Man faar indrette sig derefter!

Muligvis De ogsaa køber Zuaver? spugte jeg, idet jeg gav Bybudet et Vink om at bære Billedet ud af Butiken igen.

Aa ja! Zuaver kan gaa an! sagde den store Mand. Helst i Fægtning . . . . og allerhelst sammen med Kabylerpiger!

Saa solgte jeg Stykket til en Jøde for firsinstyve Francs. Og jeg syntes, at jeg havde gjort et Coup. Med disse Penge tog jeg tilbage hertil og lejede mig Hytten. Siden har jeg ikke været i Paris!

Piben blev banket ud, stoppet paany og tændt. Christensen sad i Tanker.

Interesserer det Dem at vide, hvad der siden er foregaaet her? spurgte Maleren og pegede smilende omkring paa Væggene. De har selv set Samlingen! Naturligvis er der vandret en Del Billeder ud her fra .... man skulde jo leve. I den første halve Snes Aar holdt det haardt nok. Jeg giftede mig, og fik Børn. Min Kone har været mig en Støtte i at holde Humøret oppe, naar det kneb; og Børnene har hjulpet med. I det sidste Par Aar er det lykkedes mig at sælge et Billed til en anstændig Pris — og jeg er optaget i en Kunst-Revue. Forleden Dag sendte man mig endogsaa et Blad, hvori en og anden stor Kapacitet havde »opdaget« mig. Du skal se — sagde jeg til min brave Kone — det ender med, at man skærer mig i Træ og sætter mig i l'Illustration! Før jeg dør, kan jeg maaske være kendt af en Tusind Mennesker, og efter min Død vil man betale Dig for disse Pillerier her, saa at Du kan give Børnene en anstændig Opdragelse, eller sætte dem i Vej. Ça marche, ça marche!

Han havde sagt dette smilende, men dog saaledes, at den tilbagetrængte Bitterhed stak en-

lille Spids frem bag Smilet; og hans Stemme skjalv en Smule. Han vendte sig nu, saa' ud igennem Vinduet og nikkede til Konen og Børnene derude. Da Christensen atter betragtede hans Ansigt, laa der over dette et lysende Drag af noget ukueligt, noget mandigt stolt og selvbevidst, der klædte de kraftige Træk og for et Øjeblik dækkede de Furer, som de trange Aar havde gravet.

Naa ja! sagde han. Enhver faar, hvad ham tilkommer, alt eftersom han vælger for sig — eller lader andre vælge! Den, der selv træffer sit Valg, har i Grunden fraskrevet sig Retten til at klage. Den, der blot en Gang om Ugen har en lykkelig Dag, hvori han føler sig overensstemmende med sine Evner og sin Overbevisning, han har noget at tære paa!

Og har jeg ikke haft lykkelige Dage?

Han syntes at se ud i Naturen, ud igennem de vekslende Aarstiders Spil af Farver og Stemninger, hvorfra han tog Inspirationen til sine Billed-Digtninger. Han syntes med ét Blik at omfatte denne Række, som hans Haand havde udarbejdet efter Naturen som Mønster — denne Haand, der maaske tillige havde skælvet af Kulde eller dirret under hans bløde Hjærtes Uro for en Fremtid, hans egen og hans Kæres! Og idet Lysningen atter faldt over hans Ansigt, slap han Erindringen om sin Kunsts Pilgrimsgang, og han saa' smilende paa sin fremmede Gæst:

Nuvel! lad dem om det derinde i »Sodoma og Gomorra«! Lad dem veksle med deres

Idealisme og Realisme; lad dem holde deres Model i Ære, eller kaste den væk. For mig er det Ord — tom Snak. Og det værste, jeg kunde tænke mig, var, om jeg virkelig blev berømt — om de fik snuset mine Ting efter og set, at jeg snart arbejder i Naturen og snart komponerer — og at de saa fik lavet en Skole paa det og kanoniseret mig som Stifter.

Den Enkelte har Ret — kun den Enkelte. Han er altid skatskyldig til noget Forudgangent; men saa snart han har glemt, hvad han hos Andre har set og tilegnet sig, saa begynder hans Ansvar for egen Regning — og han er altid ansvarlig for sin Sjæl — den eneste Del i hans Kunstværk, som de ikke kan eftergøre; den eneste Del, der overlever ham — hvis Noget overlever ham.

Her har jeg siddet i de lange Vinteraftner og læst højt for min Kone af vore herlige klassiske Værker — dem, som jeg vil efterlade mine Børn til at læse i. Jeg føler mig stolt som Franskmand, stolt af at tilhøre en stor Nation — hvis Fejl jeg klart og skarpt ser — men som har frembragt en Kultur, hvoraf jeg kan øse Værdier for mit Liv.

Men som jeg sidder her, og som jeg færdes i denne min Fødeegn, saa kan jeg glemme, at jeg er Franskmand — men aldrig glemme, at jeg er født som Menneske i disse Omgivelser, under dette særlige Himmelstrøg, blandt disse saakaldte »stakkels« Bønder og Daglejere, hvis Sorger omtrentlig er mine Sorger, hvis daglige

Liv i de mindste Ting jeg betragter med samme Ærbødighed, hvormed jeg gemmer Erindringen om min Fa'r og Mo'r. Det er sandsynligt — jeg tror det selv — at vor Tids Kunst nu gennemlever sin Decadence. Men hvad saa? Himlens Skyer, Hedens fine Røg, Skovens fjærne Høje, Mandens og Kvindens Gerning herude blandt Dyrene og med Landskabets Liv omkring sig — alt dette kender ikke til Decadence. Og den Enkelte, der søger det, i beskeden Tillid til sin Kærlighed, som Stof for sin Kunsts Evner — han kan maaske gaa Ram forbi, naar Dommen bliver udtalt over denne Tid!

IX.

Videre. Rom.

Da Christensen kom tilbage til Paris, opfyldt af disse Indtryk fra Landet, satte han sig hen og nedskrev, hvad han havde oplevet, set eller hørt. Saaledes havde han paa Rejsen vænnet sig til at gøre. Han førte ingen Dagbog i den Forstand, at han bragte sine Indtryk, sine egne Oplevelser eller andres Meddelelser til Protokols. Han skrev Breve — uden Adresse og uden at de blev afsendt — til »En eller Anden derhjemme«. Og saaledes gjorde han nu.

Og da han havde skrevet og gennemlæst og lagt ned i sin Koffert — saa drog han et dybt Suk: Det er jo, som om det var hændt Dig selv! og atter er det, som om det ikke var hændt Dig, men som om Du havde faaet et Vink om at gøre ligesom en Anden! Altsaa: hjem! begynde ude paa Landet, og .... Nej men der hørte jo en Kone til, og Børn! Eller var maaske Kone og Børn en Tilfældighed, som kunde undgaas, overspringes? ...

Han faldt hen i en Række Erindringer, Overvejelser, Tankeforbindelser. Han vækkedes af Regimentsmusik fra det Fjærne, der for en Stund overdøvede den hule Vognrummel. Han gik hen til Vinduet og saa' ned under sig: Pariser-Grisetten, der trippede afsted; Dagdriveren, der fulgte hende slentrende med Stokken i Lommen; Arbejdere og Arbejdersker, som havde travlt; Butiksmanden, der i Døren passiarede med sin korpulente Halvdel; han saa' Karosser og Karether fare forbi, overstænkende Fodgængerne med Gadesølet; han blev — uden at der egenlig i noget af dette laa nogen Anledning — saa hjærtensked og led af at være her.

Han tænkte sig hjemme paa Kultorvet — hos Hørkræmmeren, Urtekræmmeren, Spillelæreren. Han blev ikke opbygget ved Tanken om et Gensyn — ikke engang med den brave Hørkræmmer, maaske mindst med ham; thi han havde et Spørgsmaal i Øjet: hvad har Du saa bestilt, hvor vidt er Du kommet?

Han tænkte paa Professoren derhjemme. Stod han mon nu og kradsede sig i Nakken, og bed paa Penselskaftet, medens Furen mellem den stærke Pandes Knuder kom frem og sagde: det er et Slid at være Kunstner — undtagen i de enkelte lykkelige Øjeblikke, hvor man ligesom kan gaa med Vorherre under Armen — men hvor ofte er det?

Og saa tænkte han paa en Dagligstue med et Billed paa Væggen, og paa en Dame . . . Men hurtigt skyndte han sig ud af denne Stue, for at søge sig en Plads rundtomkring i hans Fødelands Natur, hvor han kunde slaa sig ned og sige: dette er min Egn! jeg tager den i Besiddelse som dens Skildrer og Fortolker!

Og han opdagede, at der ikke var en saadan Egn i hans fjærne Fødeland, som han kendte og elskede, og hvorom han kunde sige: dette er min, og jeg er dens!

Han pakkede sin Koffert, kørte hen med sit Kreditiv i en Bank, kørte til en Jærnbanestation, løste Billet til Grænsen — kørte til Grænsen — gik igennem Schweiz — tegnede en Del Bjærge — kom til Overitalien — gik igennem en Del Byer til Venedig — kørte til Florens — og kørte omsider fra Florens til Rom.

Nu var han her, ved Endemaalet for næsten alle hjemlige Kunstneres Længsel og Higen.

Han var her! Og som det gaar ved Opnaaelsen af alle menneskelige Ting — ved Maalet for enhver Rejse, Afslutningen af Alt, hvad der med Spænding er imødesét — han fandt sig allerede ved Begyndelsen af nye Længsler. Thi var der ikke Grækenland — det hellige Land — Ægypten? . . . .

Aa, disse Rejsebøger og Beskrivelser! tænkte han. Og disse de Medrejsendes Fortællinger om ganske anderledes seværdige Stæder og Steder! Disse Tidens nemme Kommunikationsmidler, der driver og jager os afsted med Tidens egen fordømte Rastløshed! Naar Romantikerne elskede deres Veturiner og Dagvogne — saa udtalte de, dem selv ubevidst, en gylden Leve- og Rejseregel i deres ofte sentimentale Forkærlighed for Luntetrav og Landevejsstøv!

Men ogsaa Romantikerne rejste. Ja, det var dem, der havde gjort Romafarter til et Dogme!

Nej, den franske Maler havde Ret. Han blev, hvor han var!

Og saa var der atter det ved Italien, at Alt var blevet saa befamlet og befølt, bemalet, beskrevet og besunget. Ikke var der en Poet — begyndende fra Goethe og lige ned til en sølle Tidsskrift-Elegiker — uden at han havde været dér og givet sit Besyv med, ordnende Stoffet i den Grad for Turisten, at saavel Lærd som Læg maatte føle sig i Ledebaand, i Gangkurv.

Der Deufel hole die Dichter! Det havde i Florens en sydtysk Dame sagt til Christensen —

en fuldblodig, ligefrem, naturlig Dame, der rejste sammen med sin Mand for at bøde paa en forsømt Opdragelse. Det var ganske vist navnlig Griseriet, Lopperne, den daarlige Mad, Manglen paa Øl, og andre Genvordigheder, der foranledigede hendes stærke Udbrud over de Folk, der fik lokket skikkelige Mennesker hen til et saadant Land. Men Christensen maatte i sin Ærgrelse næsten give hende Ret: Der Deufel hole die Dichter — og han kunde tilføje: Malerne med!

Alligevel — saa vaagnede han op med en ganske sær Fornemmelse af forventningsfuld Benauelse, efter en daarlig tilbragt Nat i en Jærnbanekupé, hvor han heldigvis var bleven alene. Skælvende af Kulde i Morgenens Gry saa' han ud af Vinduet. En fin Taage hang over den romerske Campagne. Campagnen! tænkte han, og gav sig til at søge efter Aquaducter, Bjærgenes Linjer, Flodens Krumninger, maaske den evige Stads Mure .... Der var intet. Kun de nærmeste Genstande traadte frem — en Bakkelinje — et lille Hyrdehus — noget som en Tørvestak. Det kunde lige saa godt være den jyske Hede! tænkte han — og huskede i det samme paa, at i saa Fald vilde det ogsaa være første Gang, han saa' den jyske Hede. Men herom mener nu alle Danske at vide Besked — i det mindste gennem Blicher.

Naa; altsaa dette er Campagnen! sagde han igen og svøbte sig ind i Kappen, tændte sin Pibe — en Foræring ved Adskillelsen fra den franske Maler — og saa' atter ud af Vinduet.

Saa kom der, ned ad en Bakkehældning, et kroget Oliventræ frem. Og en ridende Hyrde holdt paa en mager Hest foran et lille, næsten udslukt Baal, omkring hvilket tre, fire lange Fyre strakte sig i deres Lærgamascher, Gedeskindsbukser — med Haarene udefter — revnede Trøjer, spidspullede Hatte, grove, stive Kapper.

Campagnoler! tilføjede han, og nævnede i en Fart for sig selv mindst tyve Navne paa ældre og nyere Malere — og han saa' alle deres Billeder for sig, med stadig det samme Motiv.

Nu skal der komme Peterskuplen i Baggrunden! sagde han.

Men den kom ikke.

Det var ikke som i de gamle Dage, hvor Veturinen paa et bestemt Sted af Vejen drejer sig om til den Rejsende i Vognen, og siger, visende med Svøbeskaftet ud for sig: Ecco S. Pietro!

Dels var det Taage. Og dels fo'r Jærnbanetoget stønnende og slingrende afsted sin egen Vej, der ikke er den gamle krummede og slyngede Kørevej med de mange Udsigter. Der viste sig intet. Taagen blev tættere — spredte sig i hvert Fald ikke. Og Christensen lænede sig tilbage, dampende paa sin Pibe, døsig, træt af de mange Gallerier, Samlinger, Kirker og Klostre, som han havde i Hovedet, næsten ønskende, at det

var den jyske Hede, som han kørte hen over — hvor der intet saadan Mærkeligt laa og ventede paa ham, hvor Intet var sket — højt regnet en Svend Grathe slaaet ihjel — og hvad kom Svend Grathe ham ved?

Men saa med Et — saa lød det skingrende Signal fra Damppiben; og Toget dundrede hult — i langsommere Tempo — henover noget som en Bro. Og gennem Taagen, som Solen nu gjorde til et Guldflor, saa' han nedenunder sig et leret, graaligt, ikke synderlig bredt Vand. Og der kom mørke, middelalderlige Mure frem, forfaldne, med takkede Tinder og firkantede Taarne. Det begyndte saa sært at krible i ham .... og nu saa' han virkelig antike Ruiner — Thermerne — romerske Ruiner — Rom — Sullas, Augusts, Ovids, Kejsernes og Apostlenes By — den store Innocens' og den store Clemens' Stad — det Sted, hvor Rafael var død, og hvor han og Michelangelo havde levet og arbejdet ..... jo, han var i Rom! Han var her! indenfor de Mure, som omslutter Kulturens og Kunstens mærkeligste Historie, Menneskenes Flod og Ebbe, Stigen og Falden, Herlighed og Forgængelighed.

Man kan være rolig — her kommer ingen Beskrivelse af den evige Stad. Det er besørget før — baade grundigt og godt og mindre godt — og Ivar Feldmann Christensen skulde mindst af

alle tilbyde sig som Cicerone. Han lod det første ubeskrivelige Indtryk sætte sig, og saa optog han sine sædvanlige Sysler, sin gamle Maade at være og ræsonnere paa.

Han kunde ikke forholde sig helt afvisende overfor Landsmænd. Der var baade ældre og yngre Kunstnere, som søgte ham; og han trængte i Begyndelsen til Selskab. En egen Luft ligger over Rom, Fortidsluft — man kunde sige Grav-Luft. Om man staar op ved Morgen i det klareste Solskin, i jævnt godt eller endog i straalende Humør, saa skal man nok inden Aften have mærket Skyggerne, der kredser omkring de forvitrede Mindesmærker, der lister sig gennem Paladsernes og Galleriernes Sale, og som ved Solnedgang synes at blande deres dæmpede Sange med de ringende Klokker fjærnt og nær. Der klæber Blod og Forbandelser, ligesaavel som Hymner og Velsignelser ved denne By — tænkte Christensen; og naar Renæssancens Livskraft, dens mægtige Idealitetstrang ikke har formaaet at præge Byen udelukkende med sit adelige Mærke — naar der i det Store fra saa mange Perioder bestandig stikker Epigonernes Afmagt frem — naar der, med andre Ord, stadig skal laves ny Kunst ved Siden af og ovenpaa den gamle, i Stedet for at man skulde valfarte hertil i Ydmyghed og forsvinde i Tavshed — saa kan Indtrykket saa nemt blive et overvejende sørgmodigt: man fristes til at sætte sig her som paa en Grav, ofre sin Tribut til Minderne, og ønske

at Skyggerne allerede havde optaget En i deres luftige Kreds!

Det var Christensen, der tænkte saaledes. Andre have tænkt og ville tænke anderledes. Og Landsmændene tænkte gennemgaaende paa at arbejde og bestille noget — hvad der ogsaa var baade sundt og fornuftigt.

De søgte ham, og han nærmede sig til dem. Han følte, at der var Fare ved at blive altfor alene her! Deres harmløse Passiar, deres Godmodighed, en Spas engang imellem, en Udflugt i Fællesskab, der mere gik ud paa at søge god Vin end god Kunst — alt dette var adspredende, beroligende.

Men saa kom Vrangsiden. Den danske Tilbøjelighed til Smaadrilleriet; det lille Folks Vane til at stikke Næsen i hinandens Sager — dette Kammeratskab, som er en Plage, naar det ikke kan blive til Venskab, og naar det mangler Takt og Smag, Afslebethed og Rutine, for blot at være Selskabelighed. Yderligere: disse evige Pengesorger, hvorunder vor hjemlige Kunst hutler og snegler sig frem, altid følende Skoens Tryk, og derfor — ganske naturligt — stedse talende om, at Skoen trykker.

Saa fulgte de fortærskede Debatter om Akademiet derhjemme — om hvad Kunstforeningen muligvis vilde købe næste Aar — om at skaffe denne eller hin ud af eller ind i en Komité — om Ens Søsters eller Ens egen Forlovelse ..... Det blev omsider Christensen for meget. Thi

vel er Hjemmet en kær Ting; det rummer i sig det Bedste, som man i det hele har at bygge paa — hvor man end færdes i Verden, og hvilken Bygning man end tænker sig at ville opføre — men iblandt Kejserborgenes Ruiner, paa Cæsars Forum, langs den appiske Vej, i Vatikanet, paa Monte Pincio og S. Onofrio, foran Peterskirken og i Katakomberne, ja selv ude paa Protestanternes Kirkegaard stadig at skulle have Mindet opfrisket om den røde Bygning paa Kongens Nytorv ...... det kunde dog ikke være Meningen med at være i Rom!

Saadan mente Christensen. De andre fik da være friskere, sundere, mere i Overensstemmelse med det Liv, hvortil de nu engang var skabt! Han foretrak at være Særlingen, under hvilken Form han var kendt derhjemmefra, og som de gav sig Udseende af at respektere, idet de næsten følte det som en Lettelse, at han trak sig tilbage. Naar man enten har Familie at forsørge ved sin Kunst, eller man arbejder derhen til, som til en Mulighed, hvis Mangel maaske endogsaa bliver en manglende Drivkraft, og naar man »dog alligevel ikke« — som en af Kredsen meget hjemlig-fornuftig bemærkede — »kan falde paa at ville være en Michelangelo,« hvorfor da spænde Fordringernes Bue saa højt? Den kunde muligvis

briste, og man blev hverken Medlem eller Professor derved!

Saa lod han de vordende Medlemmer og Professorer styre deres Kurs henad denne de danske Kunstneres Vej til Ros og Magt — med Udsigten til et nogenlunde Udkomme, til en om end beskeden saa dog agtet og ansét Eksistens, til Giftermaal og Familieforbindelser. Alt er jo dog relativt i denne Verden! Og tænkte han end selv paa Hjemmet omtrent som paa et Fangebur — nogenlunde med Hamlets Ord, om ikke med hans Sønderrevethed — saa maatte han nu, som forhen, give de Andre Ret: de attraaede det Overkommelige, og derfor vilde de sandsynligvis blive baade lykkelige og nyttige Mennesker i deres Samfundsstilling!

Han valgte at mure sig inde. Det kendte han til. Dog ikke saaledes, at han sad i sit Logis. Han færdedes i Kirkerne, i Gallerierne, paa Bibliothekerne, i Samlingerne; han blev særlig Vatikan-Menneske. Men først blev han kendt med og Bekendt af den sydtyske Maler.

Det gik saaledes til.

Han sad en Aften paa en Osteria sammen med Landsmænd. Der havde været en livligere Disput end ellers. En talentfuld, varmblodig Billedhugger, som Christensen nærmest havde sluttet sig til, var endog kommet noget ud over den Streg for Debatten, som Nordboerne for Nemheds Skyld og ifølge deres Naturel plejede at holde. Den nydte Vin havde maaske bidraget

sit. Christensen var ikke undgaaet Paavirkningen saavel af Vinen som af Stridsæmnet. Saa meget han paa denne Rejse havde vænnet sig til og faaet Smag for Selvbeherskelse, saa var der en Gløð tilbage, som kunde fange Lue. En Pavse var indtraadt; man havde rejst sig i Forstemthed og var gaaet hver til sit.

Christensen var bleven siddende. Nu traadte en Fremmed hen til ham, hilste høflig og udbad sig paa Tysk, med udpræget sydlig Dialekt, nogle Oplysninger angaaende Striden, der havde interesseret ham, den Fremmede, fordi han kendte en eller flere af de Paagældende baade som elskværdige Mennesker og som begavede Kunstnere.

Med et hurtigt, skarpt Blik betragtede Christensen ham. Han var i Selskabsdragt, velbygget, noget over Middelhøjde, elegant; man kunde tage ham for en Diplomat eller Officer; men der var atter noget skødesløst i Holdningen — og saa var der Ansigtet, Hovedet, der røbede Kunstneren. Maaske bevidst var her søgt en Lighed med den store Buonarroti — maaske var der virkelig en organisk Lighed tilstede med de velbekendte Michelangeloske Træk: der var denne Afstand mellem Øjnene — det ene ligesom en Kende lavere end det andet — og der var Haarlokken, Skæggets Vækst, et Drag om Munden baade af det Smærtefulde, der udtrykker Kunstens Sisyphusarbejde, og af den Vilje, der modig løfter paa Stenen.

Saa var der det, som ikke var Ligheden. Man kan være endog en blind Beundrer af Renæssancekunstens Ypperstepræst og Profet, uden derfor at regne ham blandt de smukke Mænd. Denne Fremmede derimod var en smuk Mand, en af de fængslende, interessante. Det var Nutidstræk, disse; de røbede nervøs Uro, stærk aandelig Spænding, megen Erfaring og Iagttagelse under et rastløst Arbejde — og dertil kom der noget af det, som i Bøgerne benævnes »dæmonisk«, men som det ikke er saa lige en Sag at give et Navn, endsige at beskrive, naar man træffer at komme til at sidde Ansigt til Ansigt med det i en romersk Osteria.

Og nu erindrede Christensen, at hans Landsmænd ved en Lejlighed havde vist ham denne Mand — næsten peget paa ham og sagt: det er en berømt sydtysk Maler, som bebor en hel stor Fløj af et helt stort Palads, som har Tjener med hvide Lægge til at vaske sine Pensler, som holder et helt lille internationalt Hof i sine Sale, og som maler alle Samtidens berømte eller fornemme Mænd og Kvinder!

De skikkelige Danske havde tillige paa en hemmelighedsfuld Maade antydet, at Eliten af den Dameverden, som fra alle Nationer samles i Rom, ikke for intet flokkedes omkring Portrætmalerens Staffeli. En smuk, exentrisk, i alle Retninger fremragende Dame havde for nogen Tid siden ad den ikke længer ganske usædvanlige Vej — ad Frivillighedens Vej — søgt bort til det

store Hinsides; og dette Dødsfald — sørgeligt interessant, som det var — havde det bevingede Rygte sat i nær Forbindelse med Kunstnerens Navn, med det farligt Fængslende i hans Personlighed.

De to Mænd sad nu her sammen ved et lille Bord i den øde Osteria; de havde Vin for sig, og de havde Natten for sig. Det kom til Udtalelser imellem dem.

Den Fremmede nævnede sit Navn, Christensen sit. De trykkede hinandens Hænder, tog ligesom aandeligt Maal af hinanden, løftede Glassene med den forfriskende, tilsyneladende uskyldige Landvin, nikkede og drak ud.

Saa begyndte den sydtyske Maler:

Jeg har som sagt gjort Bekendtskab med flere af deres Landsmænd. Det er habile Folk, elskværdige Folk — og de har en god Grund, noget Solidt at bygge paa — hvad ikke altid kan siges om Tyskerne!

Ja, vi lærer alle at tegne! svarede Christensen med sit Smil.

Tillad mig! vedblev den Anden stadig høflig. Jeg er ofte forbavset over Resultaterne. Et saa lille Folk — saa afsides liggende Land — og dog en Smag, en udviklet Dømmekraft ......!

Christensen afbrød ham: Ja Dømmekraft har vi — særlig overfor andres Arbejder. Overfor vore egne plejer vi, mere end heldigt er, at nøjes med de smaa Fordringer!

De er et lille Folk! gentog Sydtyskeren og saa' med det ene Øje bestemt paa Christensen.

Denne nikkede langsomt, greb om Glasset, satte det haardt imod Bordet, og sagde:

Det er en Ulykke! Ikkesandt? De føler det med os . . . det er en Ulykke!

Man var kommen over Indledningen. Den fremmede Maler drejede sig lidt paa den halmflettede Stol, slog nogen Cigaraske af sit Kjoleopslag — og saa' bort fra sin Genbo, som havde Ordet:

De aner dog næppe ret, hvad det vil sige! sagde Christensen. Landet, som er blevet mindre og mindre, ligger helt og holdent i den ene By, som er for lille, om den end er uforholdsmæssig stor. Vi fødes saa at sige paa Skødet af hinanden. Der kan være noget hyggeligt i et saadant Familieskab — naar der blot ikke var Tale om Kunst. Kun til én ad Gangen er der Plads, og han kan endda ikke nyse, uden at alle Slægtningerne siger Prosit! Hvis Kunst, hvis aandeligt Liv i det hele taget forlanger Alburum, saa mangler vort Land — vor By — Betingelserne. Alt befamles, beføles, besnakkes og besigtes i sin første Udfoldelse — den vigtigste Periode for Talentet. Man forfølger det ikke længer med de forrige Tiders barske Bornerthed — sligt kunde undtagelsesvis fremkalde en gavnlig Desperation — nej man nusler, pusler og sysler med Talentet, indtil det fine Vingestøv er borte — indtil alle stærke Livsytringer er brudt . . . . og saa sætter

man det i Glas og Ramme, forgyldt Ramme, men ikke engang ægte forgyldt — thi det har man ikke Raad til! . . . Tiltrods for dette maa jeg sande Deres Ord: det er forbavsende, at der endda er Resultater. Og der er Resultater! sluttede Christensen.

Det var den Andens Tur til at nikke.

Han bøjede sig frem over Bordet og sagde, idet han dæmpede sin Stemme:

Deres Landsmænd — De selv f. Eks. — burde til Stadighed leve i Udlandet, under store Forhold, i Omgivelser, som . . . . . !

Som fremhævede vore virkelige Forhold, Miniaturen i vor Vækst, vor indre og ydre Mangel paa at gøre sig gældende, vor ræsonnerende og kritiserende Passivitet og samtidig den Storsnudethed, som vi dølger bag ved vor Beskedenhed . . . . aa, naar vi endda var virkelig beskedne! afbrød Christensen ham og skvulpede med Vinen i sit Glas.

Prøv det! bliv her! sagde den Anden med indtrængende, urolig Hæftighed. Han tog Vejret, som om han havde sagt for meget — eller som vilde han give Indtrykket af den meget bestemte Opfordring Tid til at virke. Og atter saa' han paa sin Genbo med et ejendommeligt lidende Præg over de interessante Træk — og han lagde sin smukke, hvide, faste Haand paa Christensens Arm:

I Nordboer har noget af det, som vi savner, I har dette Tilforladelige — som var vor

Arv fra Middelalderen, men som vi har slidt paa, indtil det er forflygtiget i en Decomposition af . . . Gud véd hvilke Bestanddele. Og I har — bliv ikke vred — I har denne Tilbøjelighed til Selvafklædelse, til at krænge Vrangen ud af jert Væsen, som forudsætter en for os næsten ufattelig Tillid til jere Omgivelsers Diskretion, gode Hjærte og Medfølelse . . . . .!

Christensen rødmede. Førend han kunde svare, fortsatte den Anden ivrigere:

Tro mig, jeg mener netop ikke at saare Dem derved. Jeg føler — smærteligt føler jeg i vore Kredse Savnet af det, der hos Dem synes en ganske naturlig Egenskab. Jeg forstaar, at De ikke i ethvert Selskab viser Dem saaledes; jeg aner et Frimureri imellem Dem og mig — og jeg gentager min Bøn: bliv her — prøv det med os — med mig!

Christensen var overrasket. Det var en Venskabserklæring i saa lidet omskreven Form, som tænkeligt. Han lod imidlertid sit Blik — maaske ufrivilligt — falde paa Vinen i Glasset. Den Anden ligesom snappede Blikket og udbrød:

Det er ikke det! Jeg kommer fra Selskab. Jeg er hjærtensked af det Alt — af de smukke Damer — de aandfulde Herrer — og allermest af de aandfulde Damer. De finder mig exalteret, saadan som De dér sidder og ser paa mig. Ganske som De vil! Vi tales ved imorgen — og De vil maaske finde mere end ønskelig Kølig-

hed. Men nu er vi her — der er Noget, der har nærmet os til hinanden — og jeg slipper Dem ikke — lad saa det »Noget« være, hvad det vil. Sig mig blot med det samme — De kommer jo hertil fra Frankrig — hvad mener De om den franske Kunst?

Atter var Christensen overrasket. Han fyldte sit Glas, skænkede ogsaa i sin Genbos Glas, og vilde just i Almindelighed sige noget om den franske Kunst — da han saa' det ene store, levende Øje fæstet paa sig med et Blik af dyb, lidenskabelig Uro, en overbevist, fanatisk Uro, der selv gemte Spørgsmaal og Svar paa sin Bund:

Ikkesandt — Frankrigs moderne Kunst er kold — iskold? Og det lille, knappe Ord »eiskalt« klang med en skærende Lyd, som en Diamant mod en Rude.

Den sydtyske Maler greb sit Glas, tømte det i én stor Slurk, lagde sin smukke hvide Haand — uimodsigeligt en Kunstnerhaand — over den brede Pande, og halede med Fingrene i Haarlokken. Paa den ene Finger sad en Ring, en Diamant i ganske simpel Indfatning. Osteriaens øde Rum var søvnig oplyst, men netop i det matte, ligesom vin-omtaagede Skær fra et Par osende romerske Lampevæger lynede og funklede den ædle Sten ud igennem sine usynlige Slibninger. Christensens Øjne droges uvilkaarligt ind imod Glansen. Medens disse hastige eller langsomt dvælende grønne, luerøde, blaa-

lige og vandklare Blink tindrede dér foran ham, afgav han en Rapport over fransk Kunst, idet han dog fortav sit Møde med Maleren ude paa Landet. Det trængte til en Meddelelse for sig selv, mente han. Han følte sig mere end halvvejs træt nu — og han følte virkelig sine Ord som en Rapport — som en mekanisk Forklaring, hvori Intuitionen tier, og kun Ordene lyde.

Den Fremmede havde talt om et »Noget«, som skulde være imellem dem. Et Noget — hvad det saa var — betog Christensen. Det meddelte sig til den navnløse danske Maler fra den navnkundige fremmede — denne Mand, som sad dér, beundret, efterstræbt, sikker ved saa mange Sejre, øjensynlig adspredt lyttende til den andens Ord — medens der, i Blink paa Blink, udgik fra Stenen paa hans Finger Fortællinger om Fest og Skønhed, store Sale, et Billedgalleri af rigt levende Liv, ophævet over alle pinlige Bekymringer, der kan trække Kunsten ned fra dens ideale Højder.

Øjensynlig adspredt slap den Fremmede Haarlokken med Haanden, fór sig endnu engang over Panden og sagde hastig:

Javist — javist! De har Ret. Jeg kender til det. Ogsaa de unge Naturalister har jeg set. Bah! Naturalisme . . . som om Fornyelsen kom derigennem! Blot et nyt Udslag af den franske Formalisme — et Greb ud i det tomme Rum, for at skabe en Værdi, hvormed de kan

brillere. Og saa bilder de os ind — dem selv ind — at det er Alvor. Ja! med Alvor driver de det — og til Forandring fra Letfærdigheden faar vi alvorlige, kolde, forpinte Miner at se! Paa en hel forandret Livsopfattelse maa en hel forandret Kunst hvile . . . ingen Fixfaxerier med at male lidt mere og lidt mindre efter Naturen; det er blot Barnagtigheder . ... paa Valget og den indre Grebethed beror det — men hvad har det kommende Frankrig at fortælle os derom? La nature! Som om Naturen var udenfor os . . . ? Aahaa! den er i os — i os . . . den er h e r!

Og Fingren med den glimrende Ring kom til at pege paa hans Bryst — et bredt, hvidt Skjortebryst, der ligesom spændte sig, for tydeligere at artikulere Ordene og bestemme deres noget vilkaarlige Adresse.

Han bøjede sig frem over Bordet og sagde igen med sin dæmpede, indtrængende Stemmes betagende Betoning:

Tror De, at vi lever i en Tid, som har Kunst, eller i en, som ingen har, som maa laane, ja som med Knæfald maa trygle og tigge sig frem hos de gamle Mestre? — Jeg vil sige Dem min Mening: man sidder ikke i en Drosche, paa en Jærnbanestation, i et Theselskab eller paa en Knejpe og gør Kunst. Man faar heller ikke et Kunstværk frem ved at rende i Mark og Mose, om man saa maler en Forgrund aldrig saa godt! Spørg Venezianerne, spørg Tizian —

den Mand, som det er værd at tjene med Hatten i Haand! Kunst er enten dér, hvor Luxus, Rigdom, et harmonisk udviklet, skønhedsadlet Liv byder de højeste aandelige og materielle Betingelser — alt det, som man nu affekterer at kunne undvære, nu da Livet er blevet en haard og pinlig Nødvendighedstilstand for de fleste — eller ogsaa er Kunst dér, hvor den som hos Rafael og Michelangelo forener Gudsdyrkelsen af den ideale Skønhed med Inspirationen gennem den religiøse Tro. Vor Tid, som ikke byder én sammenhængende Overbevisning, der blot nogenlunde kan svare til Middelalderens kirkelige Tro, den skulde nødig sætte Ordet »Kunst« som Betegnelse paa alt det sammenplukkede Materiale, den maa hente fra et Liv levet i lutter hastige, trivielle eller ækle Indtryk — og naar vitterlig hverken Fyrstehoffer eller Folkerepræsentationer nutildags bekymrer sig en Døjt mere om Kunst end om saa meget andet Tilfældigt — naar det er fra Kunstforeninger, Fabrikanter og nogle enkelte »Samlere«, at Malere og Billedhuggere i smaa Bider af Køb og Bestillinger ærbødigst skal søge Betingelserne for deres Liv, saa forundrer det mig, at der endnu kan være Tvivl om, hvor Grænsen ligger mellem de to Epoker, der betegner Evropas Kunst og Evropas . . . kort sagt, det som nu er! —

Og De? spurgte Christensen; hvordan stiller De Dem til »dette« som nu er, og som vi

maaske snart kunne blive enige om — medens vi ellers nok vilde kunne finde Ulighedspunkter imellem os? —

Hvorledes jeg stiller mig? Jeg har allerede længst taget mit Stade! svarede den Anden, idet han rejste sig og skridtede frem og tilbage over Gulvet i stedse snevrere og snevrere Kredse omkring Bordet. — Kunstneren i vore Dage maa staa paa Højdepunktet af sin Tids Viden — som alle de store Gamle stod. Selvfølgelig ikke en Seminarie-Viden som hos Kaulbach — der ovenikøbet ikke var Maler, men et Uhyre af en Illustrator. Man maa have pløjet en Gren af Videnskaben igennem, og man maa have en Livserfaring, i det mindste stor nok til at den kan hævde En i »Selskabet«, i den Verden af Rang, Intelligens og Aand, som Kunstneren er kaldet til at lede, ikke til at lade sig lede af. Aldrig være en af disse jammerlige Atelier-Fyre, som en blot overfladisk Diplomat kan sætte fast i en Diskussion, eller en fornem Dame kan køre i Ring med. Dér hvor Formue, Luksus og Skønhed findes, dér hører Kunstneren hjemme, og vel at mærke overvejende i den saa kaldte »fødte« Verden. Det er netop et Tegn paa Ufrihed, naar man mener at kunne se denne Verden over Hovedet, medens man naadigt lader sig klappe paa Skuldren af Købmanden og Børsmægleren. Da Tiden ikke mere har store Væggeflader, hellige eller profane Rum, at overlade Kunstnerens Genius til Udsmykning,

da det er Staffelibilledet — og helst af et begrænset Omfang — som Talen er om, naar Tiden har Brug for Kunstneren, saa bør han opretholde sin egen og Standens Værdighed ved fortrinsvis at søge det Selskab, hvor Rigdommen er en selvfølgelig Sag, ligesaa selvfølgelig som Takt og Diskretion, og hvor en »Bestilling« er en Gunstbevisning, som man udbeder sig af Kunstneren, ikke en Almisse, en hinkende Understøttelse, som forpligter til Taknemlighed, og som muligvis krydres med en Tilsætning af plump Familiaritet.

Se her — vedblev han med en let Overgang i Talen, der stadig svingede mellem Ironi, Begejstring og noget Oprørt og Oprevet — her i Rom blev jeg straks ved Begyndelsen af min Kunstnerbane protegeret — som man kalder det — af en fremragende Mæcen, en Fyrste, hvis Familietraditioner peger tilbage mod Renæssancetidens »fødte« Kunstdyrkelse. Han har fra første Færd af behandlet mig som sin Ligemand, sin Fortrolige — og jeg har givet ham Grund dertil! Medens begavede, ja endog fremragende Kammerater af mig møjsommelig har stridt de hæderlige Familiefædres kummerlige Strid — medens Venner af mig, endog ypperlige Malere, derhjemme i Sydtyskland stadig maa kokettere med Kunstforeningernes Repræsentantskab, for ikke at brænde inde med et Arbejde, der maaske i Modelpenge andrager lige saa meget som Kunstforeningens Indkøbspris — eller medens de

maa sælge sig til Jøder og Grækere, for at se deres Kunstværk vandre pae Tournée som et andet Vidunderdyr — saa har jeg her ført det fri og uafhængige Liv, som det anstaar sig den virkelige Kunstner at føre det — i rastløst Arbejde, i en Udvikling, der stiler mod Kunstens Maal uden at skulle se sig om til højre og venstre for at faa Kig paa Købere.

Jeg har haft Lykken med mig! siger mine tidligere Venner. De siger det — og de mener deres dermed; de misunder mig — og de er ikke langt fra at anklage mig for at være gaaet paa Akkord. Ligemeget! jeg har kastet Glans over en Stand og en Beskæftigelse i en Tid, hvor Middelmaadigheden og Materialismen udenfor Kunsten rækker Haand til Materialismen og Middelmaadigheden indenfor Kunsten.

Om Lykke er det ikke værd at tale i høje Toner. Hvem ser ind i den Anden? Faar man ved Lejlighed et Indblik, saa møder man som oftest det modsatte af, hvad man ventede at komme til at se! Jeg véd, at man overvurderer Alt hos mig, lige til mine Indtægter. Man agter kun ikke paa, at den, der i Egenskab af Kunstner lever som grand seigneur, han har sit Maal for Øje dermed; — det er for at bevare i det mindste Muligheden for den »store« Kunst, at han lader sig fyrstelig betale — og han kan maaske have sin Samvirtighed fri, naar hans ene Haand giver de Guldstykker ud, som hans anden Haand tager ind.

Aa ja! det var vel værd at misunde mig, hvis jeg var forfængelig eller borneret nok til selv at føle dette som en Lykke: at bebo en Fløj af et romersk Palads, at være omgiven af den fornemme Verden, osv. Men ser De, min Kære! I den samme fyrstelige Bolig, hvor jeg behager at drive min borgerlige Haandtering saa aristokratisk som muligt — i dette samme Palads befinder sig hint fyrstelige Billedgalleri, hvor Rejsehaandbogens anonyme Forfatter driver Fremmedkvæget hen, for at beundre Renæssancens uforlignelige Kunst. Hvad skal jeg da sige, naar man kommer til mig, i mine Lokaler, efter at man har staaet Ansigt til Ansigt med Tizians »guddommmelige og jordiske Kærlighed« — hvordan nu de lærde Herrer har for godt at betitle et ubeskriveligt og ueftergørligt Kunstværk? Jo! jeg skal forklare Dem, hvad jeg kan sige til mig selv og om mig selv! Jeg kan sige: han blev Portrætmaler, efter at han forgæves havde forsøgt at blive en Tizian!

Intet andet end Portrætmaler . . . . intet mindre end Portrætmaler! Det er nemlig ganske, som man tager det. Den store Kunst er død, den store Linje, denne rolige, overlegne Bredde i Penslen med al denne dybe, mættede Varme i Koloriten, en salighedssikker og lykkeberust Svømmen i Tonernes stille Guldbad — Sjælens egen Sikkerhed paa sig selv, understøttet af et Herredømme over Midlerne,

som de kommende Aarhundreders famlende Eksperimenter staar afmægtig overfor — denne Kunst er død: den lever i hine Værker, men stiger ikke ned til Epigonerne, for at udlevere sine Hemmeligheder. Ogsaa den store Komposition er død: vi fattes Naiviteten, der giver Allegorien sin Adel og sit Liv; vort Hoved er opfyldt af Avisstumper og Bogtitler; vort Hjærtes Kilde siver hen i Sandet; vor Fantasi er bleven tungfodet, vor Tanke tør — vi har akurat beholdt saa meget tilovers, at vi kan beundre, idet vi smærteligt savner ..... men fortsætte kan vi ikke!

Og dog kan vi. tage os sammen paa et Omraade, et Kunstens Gebet, som er kommet dybt i Forfald, som rimeligvis vil synke endnu dybere, maaske helt ned i det fotografiske Niveau — men som, hævdet med Myndighed, lader Plads aaben for et aandfuldt Syn, for Kunstnerens guddommelige Gætteevne, for alle hans Kundskaber, hele hans sjælelige Personlighed, idet han søger at gribe og gengive en anden Personlighed.

Vi har Portrætet tilbage — den mest aristokratiske Kunst, som Arv fra Aristokratiet i Kunsten! .....

Han var atter kommen hen til Bordet; han kastede sig ned paa Stolen, lænede sig frem, og lod sit Øje med det besynderlige spændte Udtryk ivrigt og indtrængende søge

Tilslutning hos Genboen, der paa sin Side syntes undergivet en vis magisk Indflydelse, maaske lidt pinlig — som Alt, hvad der har noget af det ikke ganske Frivillige ved sig.

Det er da Portrætkunsten, De særlig har viet Dem som »Fag«? bemærkede Christensen, der trængte til at høre sin egen Stemme, og som dog ikke ret havde Lyst til at give sit Besyv med dér, hvor den Anden aabenbart foretrak Monologen.

Den Fremmede nikkede: Jeg skal sige Dem, hvad det er, der drager mig derhen imod — og jeg skal sige Dem, hvorledes jeg arbejder. Det Fængslende ved Portrætkunsten — naar man først ret har gjort op med sig selv, at alle Forsøg paa Genre- Historie- og Gud véd hvad for Slags ere ørkesløse og spildte i vore Epigondage — det er den stadige aandelige Udvikling, denne Væren paa Højde med det Betydningsfulde i Tiden, Blikkets udvidede Horisont og Menneskekundskaben, som Portrætkunstneren tvinges til at sætte i første Linje af Fordringerne til sig selv. Min Kunsts Methode, om jeg saa tør nævne det, fører ogsaa dette med sig. Har jeg at male en eminent Aand — lad os sige en af Tidens mest fremragende Statsmænd — saa tinger jeg ikke med ham om saa og saa mange Séancer, byrdefulde »siddende« Timers gensidige Plager — jeg er hans Gæst paa hans Herresæde — jeg omgaas ham saa selskabelig-fortroligt, som mine intellektuelle

Evner tør gøre Fordring paa — jeg studerer ham — jeg søger at tage hans »aandelige Skalp« og samtidig at vinde hans Hengivenhed — at faa Kig paa det afgørende Menneskelige, ikke mindre end paa det dominerende Store i ham . . . . og har Hs. Excellence, eller Eminense, Hs. Hellighed eller hans Durchlauchtighed tilsidst et Par »siddende« Timer tilovers — nuvel! saa bliver Skitsen gjort — og Portrætet er da i de fleste Tilfælde netop »Skitsen« ɔ: det Betydningsfulde, det Afgørende.

Man kalder min Kunst for Galleri-Kunst! Godt! vore Nutids Naturalister gaar en anden Vej — og maa dog være glade, om de ikke ganske have glemt, hvad Gallerierne have faaet indprentet dem af Helhed og Sjælfuldhed! Man kalder mine Portræter for aandfulde Udkast! Jeg tager ærbødigst imod baade det Aandfulde og imod Udkastet. Den geniale Skitse: kan vi blot drive det dertil — med Vægten lagt paa det »Geniale«, saa . . . . For Fanden! nu vil den Slyngel af en Vært ikke have os længer. Det gaar tilbage med det gamle Rom: Politi-Tid har vi faaet og alt det øvrige moderne Formyndervæsen. Men kom til mig imorgen. Spis Frokost hos mig. De vil faa Damer at se, mange Damer, smukke Damer — som allesammen skulle males — naa ja, det fører Geschäften med sig. Men De vil hurtigt gøre den Iagttagelse her — hvad De ikke allerede har

gjort i Forvejen — at den gamle Kender Goethe har Ret:

Mit Weiber sich vertragen . . . .

Mændene bliver man, med ganske faa Undtagelser, saa uendelig hurtigt færdig med. Der er saa ringe Udvikling hos dem; de hæderlige ere kedsommelige, Schufterne omgaas man ikke, og de »begavede« ere forfængelige og nervøse. De ville høre sig selv tale — saaledes som jeg nu! Men der er altid noget smukt ved enhver Kvinde — om det saa blot er i deres Paaklædning — en behandsket Haand — et Smil. Jeg har faaet virksommere Impulser ved et smukt Smil, end ved ti Mænds aandfulde Samtale. For slet ikke at nævne den absolute kvindelige Skønhed. Den elektriserer mig; den gør mig gal og lykkelig, fortvivlet og genial. Jeg tilbeder den. Den er Gud! —

Christensen gik derhen den næste Formiddag. Han traf ganske rigtig i Forværelset en Tjener med Pluches Knæbenklæder og hvide Lægge. Alt var saaledes som man havde fortalt ham: fyrstelige Sale, ikke »dekorerede i Empirestilen«, men bevarende hele deres stive Pomp fra et faktisk Hof under Napoleonstiden: Og i et af disse Pragtgemakker var der hin berømte Divan — eller den kunde i det mindste have været ganske den samme, som den hvorpaa efter Sagnet Canovas celebre Model havde

hvilet i sit klassiske Kostume som Aphrodite. Det var paa en Maade, som om denne Divan anedes gennem det Hele. Her var et Skønhedshof, og her var en berømt Malers Arbejdssale. Intet Atelier derimod! Intet af disse kedsommelige »lavsmæssige« store Vinduer med graa Fortræksgardiner, støvede Urtepotter, Gibsmasker og Blindrammer. Her var fornemt, aristokratisk — en Række Konversationsværelser, hvor der hist og her, som tilfældigt, var hensat et Staffeli: foran hvilket da denne eller hin Berømthed og — allerhelst og allerhyppigst — disse Skønheder kunde tage Plads og blive malet.

Saadan er det formodenlig gaaet til hos Van Dyck! tænkte Christensen.

Saa spiste han og hans Bekendt fra den foregaaende Aften Frokost. Konversationen var en Smule tvungen — som det ofte sker mellem uafhængige og noget fordringsfulde Mænd, naar en klar og skarp Sol skinner ind igennem Vinduerne paa dem, efter at den forudgangne Nat har været Vidne til uforbeholdne Udtalelser.

Der blev udvekslet nogle Glas Vin, forsøgt paa at tage en Traad op — og saa kom Damerne.

En efter en, eller parvis, blev de mældt; og snart genlød den store, langagtige Sal af Navne paa Baronesser, Comtesser, russiske, tyske, indfødt-italienske eller amerikanske Frøkner, yngre og unge Fruer, hvis Mænd ikke, hverken af Navn eller af Gavn, syntes at have nogle særlige

Interesser her at varetage. Samtalen førtes efter Behag paa det Sprog, som man tilfældigvis yndede eller blev adspurgt i; dog hørtes hyppigst den sydtyske, elskværdige Dialekt og det klangfulde Romersk. Christensen maatte med et stiltiende Smil give sit Minde til at blive forestillet som »Vidunder«. Det er Partout-Kortet, der giver den lette og sikre Adgang til denne lette, spøgende, paa sig selv saa sikre internationale Verden. Lidt efter lidt var det med en Følelse af Behag at han sejlede ind i dette Farvand, hvor hans Vært førte an som Flagskib: en udmærket Navigatør — det maatte Christensen med noget af en stille Ærgrelse beundrende indrømme.

Ja, hvad der egenlig skete i disse Timer, efter hvis Forløb han havde udvekslet adskillige Kort, modtaget Indbydelser og givet Løfter om at aflægge Besøg? Det var vanskeligt for ham at afgøre. Men han havde været Snegl saa længe — forekom det ham — at han med en vis Ret kunde krybe ud af sit Hus og sole sig i Straalerne af disse blanke Øjne, disse skinnende, lyse Miner, i Glansen af disse Toiletter, disse Smil, denne spøgende, godmodige, trods Verdenserfaringer dog saa verdensglade Latter. For Pokker! Den fremmede Maler havde Ret. Et smukt Smil indeholder flere Impulser end en hel Nats aandfulde Samtaler.

Impulser — til hvad? Christensen skød det bort. Hvor let bliver dog Mandens Forfængelighed

sat i Bevægelse! Eller findes der noget, som kunde benævnes den rene, usminkede, uselviske Skønhedsglæde. Vil en Mand kunne føres ind i en Verden af Damer, unge, for Størstedelen smukke, rige, med den uvilkaarlige Forrang, som Fødsel, Opdragelse, ganske særlig heldige Vilkaar giver dem, uden at tænke paa andet end paa at nyde sit Ophold dér, som man nyder et herligt Landskab, Solskin, Blomster, Fuglesang, Statuer eller Musik? —

Christensen aflagde jævnlig Besøg hos den fremmede Maler, og iagttog ham. Den Fremmede havde talt om at elektriseres ved denne Verden. Upaatvivlelig frembragte den saadanne Virkninger paa ham. Med stor Øvelse i at skjule Indtrykkene, røbede han dog i enkelte Øjeblikke den sitrende Bevægelse, den Spænding af fysiske og intellektuelle Kræfter, hvori hans Stilling som Vært ved Skønhedshoffet satte ham. Aa, her var en Flirtation — men fint, fint, luftigt, let og spøgende gik det til. Ikke som dengang . . . og Christensen rødmede ved at tænke derpaa . . . dengang — derhjemme — med den smukke Frue — i de Omgivelser . . .! Herrejemini! hvor vi tager massivt paa Tingene derhjemme — og hvilken Naivitet vi er i Besiddelse af, netop naar vi forekommer os mest paa Højde med moderne Liv og Evropa-Kultur! Og Christensen rødmede endnu en Gang, naar han erindrede sig sin Pathos, sin over-dumme Begejstring, der havde henrevet ham til, blandt

andre gyselige Dumheder, at snakke om Canova og Divan og Prinsessen af Borghese!

Her var jo Divanen — og der blev spøget nok, sagt Aandrigheder nok om den. Og saa var der en Comtesse; — hun kunde i det mindste have heddet saadan noget som Reif-Reiffenstein. Hun var begavet med denne tæmmede Skønhed, akurat lige over sit første Flor, hvor Pantheren nu og da viser Kloen, silkeblød, i højeste Grad behersket, men dog med denne elskværdige Lyst til at rive en Flænge, se lidt Hjærteblod flyde — medens Øjnene lader som ingenting, og kun et Smil kruser sig om den henrivende Mund, der synes at lave sig til at smage paa den første, fristende Draabe.

Saa »gnikkede« Christensen en skønne Dag sine Øjne. Han saa' sig om i denne fremmede Verden, opdagede, at hans Vens Kunst alligevel var Galleri-Kunst, at han bevægede sig i en Cirkel, som hvert Øjeblik tangerede det »Store«, men hvis Centrum vedblev at være hans egen Person — at denne Person ikke blev større ved at modtage Impulser fra alle disse Kvinder — at hans aandfulde Udkast ikke tilfredsstillede ham selv — at han var slagen af Tidens Sygdom, mærket af dens Uros oddede Sværd — at det ogsaa for ham, Christensen, med den latterlig anmassende Titel »Vidunderet fra Norden«, var en farlig Verden, denne legende, spøgende aristokratisk-internationale Verden, hvor Campagne-Udflugter, Frokoster paa Hoteller,

improviserede Hyrdekomedier i Villa d'Estes Haver, Fakkelbelysninger med Serenader i Colosseum, Kurtiseren ved Dag og ved Nat, blev det evige Einerlei, der — maaske — som Slutningsafbrydelse stillede en Skandale, en Duel, et Selvmord, eller maaske blot en almindelig borgerlig Skændeduet med Jalousi og Bebrejdelser i Udsigt!

Nej!

Dette havde dog ikke været Meningen med den store Rejse.

Saa blev Christensen Kirke-Menneske, Bibliothek-Menneske, Galleri-Menneske, Vatikan-Menneske, helt og udelt; og fra den planmæssige Ro over hans Arbejde og hans Studier hævede sig lidt efter lidt én stor Gestalt, Michelangelo, med en Kunst- og Livsanskuelse som Baggrund og med Rom som Midtpunkt — ligesom fra en Række af Concerter én enkelt Skikkelse, Beethoven, kan hæve sig op og bære os paa en dyb og inderlig Anskuelses brede Vinger.

I Michelangelos Liv og Værker søgte han ydmyg sit Stade. At aspirere til at »gøre« noget i denne Retning, faldt ham ikke med en Tanke ind. Men han begyndte at vinde og befæste sig en Anskuelse, og idet han efterhaanden studerede Lovene for Arkitektur, for Plastik, for Anatomi, for Tegning — maaske med et lille skævt Sideblik til det »Maleriske«, som saa tidt maa dække Synder i de andre

Retninger — og medens han søgte til den gamle italienske Musik og til Renæssanceliteraturen, saa gik der en Verden op for ham af Ensomhed, Ensomhed i det Højestes Tjeneste. Han anede derigennem, hvorledes ogsaa Kunstnerens Forhold til det Kvindelige — givet gennem den alvorlige Mesters uangribelige Exempel — stiller sig og maa stille sig i absolut Modsætning til den moderne forjaskede Jagen efter Capricer. Han betragtede en Periode som afsluttet for sit Vedkommende. Han vilde gerne have vogtet sig for Selvanklage: men da en Tilfældighed atter bragte ham i Berøring med den sydtyske Malers Cirkel — saa var Uroen der igen. Og det, at han med Opbydelse af alle sine Kræfter maatte bekæmpe den, det viste ham, at Freden kun stod paa svage Fødder. Hvor nødigt han vilde: han maatte dog tilstaa, at der vanskeligt lader sig leve med Studium alene og paa et tænkt Ideal. Og dog vilde han ikke ind i den tilsvarende Hvirvel her, som han derhjemme var undflyet. Han vilde bort — han vilde blive . . . han var ikke langt fra at tælle paa sine Knapper. Han raadspurgte sin Rejsekasse. Den svarede ham med en ynkelig Mine. Han greb dette som en direkte Opfordring. Uden at tage Afsked med nogen, gik han for sidste Gang ud i det sixtinske Kapel. Dér havde han det flygtige Møde med den unge Guvernante. Og saa rejste han hjem.

TREDJE AFSNIT.

X.

Hjemme. Tegnelærer.

Han var kommen hjem.

Disse Aar var gaaet. Rejsen laa bag ham, saadan som en Drøm kan ligge bag os . . . og vi vaagner op, søgende at samle de brogede Indtryk, baade de af lys og de af mørk Tone — og vi ser os omkring, vi kan ikke ret kende Omgivelserne, ikke straks faa fat i os selv — det kommer først, naar vi faar Morgentvættets kolde Svamp over Ansigt, Bryst og Arme.

Var det denne By, han var rejst ud fra? Jo, unægteligt! Og dette Hus her paa Kultorvet, Hjørnestedet, var det hans eget? Uimodsigeligt!

Han gik baglæns helt ud paa Torvet, for at betragte sit Hus; og han havde nær revet en Tørvebonde overende — og han maatte høre

Grovheder paa bredt Sællandsk — og han stod dér og saa', hvor Huset var blevet smalt og lavt og grimt!

Hele Byen var blevet kroget, snever, grim og sølet; og da han gik ned til Kvarteret omkring Børsen, hvor han før havde glædet sig over en ejendommelig Arkitektur, noget Karakter- og Stilfuldt, saa forekom det ham, at Holmens Kirke lignede et Pakhus, at Børsen var sunket paa en besynderlig Maade ned i Jorden, saa at kun Kvistetagen ragede ivejret — og Spirets berømte Lindorme forekom ham ligefrem komiske. Gud maa vide, hvad de med deres sammensnoede Halespidser laa og var vigtige over?

Han gennemvandrede Byen, dens Spaseregange og dens nærmeste Omegn.

Han kunde ikke rigtig begribe, hvad Folk saadan vendte sig og saa' paa ham for. Han blev ærgerlig. Hvad gloede de paa? Han var sig dog bevidst, at han altid undgik at se anderledes ud end andre, baade i Klædedragt og i Manerer.

Endelig gik det op for ham, at de kun saa' paa ham, fordi han selv tog dem saa skarpt i Øjesyn. Han ønskede at træffe et Genkendelsessmil, eller et ejendommeligt Udtryk, det være sig varmt, beaandet — ja om det saa skulde være et skurkagtigt — blot noget for sig, noget udpræget.

Men de gik deres Gang, saaledes som den danske Vorherre nu engang havde skabt dem

— jævnt skikkelige og jævnt opvakte, ikke anderledes end de altid havde været, men øjensynlig ret veltilfredse med at være, som de var. Han kunde jo selv tage dem ligesaadan!

Saa mødte han Landskabsmaleren.

Ih nej, Gamle, er Du kommen hjem? Naa, Du har vel faaet rappet en ordenlig Bunke af dig? Nu kommer Du da op i Foreningen og udstiller! Kan Du huske sidst — paa Skovturen? Ha ha! Død og pine, hvor den Frakke sidder . . . er den fra Paris eller Rom? Ja, Du kan sagtens. Du har ikke Familien at slide for! Dengang da jeg var ude paa Stipendiet, saa spiste vi et Sted — det var Vicolo — vicolo . . . naa ja, det var et Osteri i Nærheden af Corsoen. Mon det skulde være der endnu . . . ?

Han vedblev saaledes. Christensen gik ordknap ved Siden af den gamle Bekendt. Det forekom ham saa underligt, at han selv havde været saa længe borte — og at der nu blev talt til ham, som om der slet intet Rum af Tid, Indtryk og Udvikling var lagt imellem.

Landskabsmaleren snakkede fortvarende:

Du! nu ser vi dig vel ogsaa hos Grossereren — Konsul er han da! Aa, han har tjent knusende — et rigtig stort Hus, saadan F F er det blevet — og han køber Billeder — og vi har faaet ham valgt ind i Kunstforeningen ved sidste Supplering, sammen med en Kammerherre. Og Fruen . . . her kneb Landskabsmaleren Øjnene

sammen . . . hun er brillant — lidt fyldig — men Fandens køn Kone! Som hun fører sig i sit Hus — og som hun taler Sprog med Virtuoser og andre udenlandske Dyr! Andrésens fortalte dér, at de havde set dig i Paris — eller var det i Rom? Ja, Du har begribeligvis været paa Tale. Ha ha! Du karambolerede nok med Fruen sidst — saadan en Smule — men skidt! lad som ingenting! hun er s'gu godmodig . . . og nu har Du da Stof nok at tale om . . . . !

Saa? sagde Christensen kort.

Derpaa skiltes de. Landskabsmaleren skulde hjem til sin »Luft«, som ikke maatte staa og blive tør. Ja Du kender det jo nok med min store Kristoffer! sagde han leende. Saa gik han.

Christensen gik hjem. Jo, han kendte det med den store Kristoffer! Nu kendte han Alt — og Alt fortalte ham, at intet havde forandret sig under hans Fraværelse; det skulde da være, at en Grosserer var bleven Konsul og Suppleant — og at en Frue var bleven lidt fyldigere!

Han saa' ud af sine Vinduer — aabnede et af dem — og kendte straks Duften nede fra Hørkræmmerens Flaadholt og Sildelage. Han hørte dem klirre med Jærnstængerne derneden under — han saa' Vandmanden paa Torvet slaa sin Spand ud over Hestegødningen og feje Bunken sammen. Bøndernes og Prangernes Vogne var kørt; en øde Eftermiddags Stemning laa over

Torvet, over Droscherne og Fodgængerne; Himlen som blaasur Mælk; og disse Bygninger her i den uregelmæssige Firkant, med de matte Ruder, og med skrækkelige Linjer i Tage og Skorstene . . . .

Jo, han var hjemme! Han ventede at høre Spilleøvelserne ovenpaa. Men der oppe var der tyst. Saa blev der ogsaa tyst, ganske stille i ham selv. For første Gang i sit Liv følte han noget, som han ikke tidligere havde haft Betegnelsen for — som ikke var Gnavenhed, Ærgrelse, Misfornøjelse, Indignation — som ligefrem, rent ud var Kedsomhed!

Det Kedelige! Den værste af alle de huslige Aander, der kan opslaa sin Bolig i Krogen af et Menneskegemyt — det var dette, som var denne Bys Hilsen paa ham ved hans Hjemkomst.

Hvorledes værge sig herimod? Ved at begynde at arbejde! Paa hvad? . . . Han havde jo opgjort med sig selv, at han ikke var Maler. Han havde intet bragt hjem med sig — uden netop Overbevisningen om, at Kunsten, den store Kunst, vel var til for ham, men han ikke for den!

Og — selv om saa var: denne By, disse Omgivelser, disse Mennesker skulde i det mindste ikke kunne give ham Stødet til at forsøge! Nej, forsage, det var Løsnet!

Og som han nu sad med Hovedet i sin Haand, medens Eftermiddagens Skygger fyldte Trefagsværelsets halvtomme Rum — og medens

han stirrede ned i sin halvt udpakkede Koffert, saa faldt hans Øjne over de hjembragte Fotografier, over løse Tegninger og over den lille sammenbundne Pakke af Optegnelser, disse Breve, der ingen Adresse havde .... og alle Rejsens Erindringer strømmede ind paa ham. Han saa' sig selv gaaende over London-Bridge — over Pont-Neuf — over Broen, der fører til Roms Engelsborg. Han skød Mylret af de engelske og franske Indtryk tilside — han blev staaende ved Rom — kredsende bestandig omkring denne By, som han nu, først nu, begreb at man kaldte »evig«. Aldrig i Evighed burde han være taget derfra! I det bedste eller i det daarligste Selskab — ligegyldig hvilket: han burde være blevet dér, have levet dér — og ikke ladet sig drive bort af Tilfældigheder!

Hvad traf han til at komme sammen med herhjemme? Aa, han vilde ikke tænke derpaa! Naar han havde kaldet Rom for en Grav-By, hvad Navn havde han da for det Sted, hvor han nu befandt sig? Cospetto! Santo diavoletto! en Daare havde han været, altid sig selv lig. Hellere sulte i Rom — omgivet af Arkitektur, Sculptur, Maleri, Historie, Solskin, blaa Himmel, en livligt strømmende, broget Menneskeverden af alle Nationer, skønne Damer, Mænd, som man dog kunde tale med .... hellere suge paa Labben dér, naar han dog i sin Ensomhed kunde have Michelangelo til Selskab —, hellere, naar det kom saa vidt, leve af at smøre Kopier op

— end sidde her og .... Jamen, Dødogpine! han kunde jo tage tilbage dertil igen. Han havde sit Hus. Han kunde sælge det. Javist saa! Ned til Hørkræmmeren! —

Han sad nede hos Hørkræmmeren i Kælderlejlighedens lille Bagkontor, hvor der maatte brænde Lys hele Dagen, og hvor Luften næppe havde Næring for et Lys end sige for Mennesker. Han havde udviklet sine Grunde — lagt sin Uro for Dagen — og han endte med det Argument: De er den nærmeste til at købe — De staar Dem godt og desuden skylder jeg Dem de Penge, som .... ja som paa denne Maade nemmest kan blive afgjort!

Hørkræmmeren sad dér, med Kasketten lidt bag ad Nakken, og med de to røde Tommelfingre rullende om hinanden over den brede Forklædesmække. Gensynet havde været hjærteligt. Nu trak han Brynene ivejret og truttede Læberne frem:

Jeg skal sige Dem, min kære Christensen — De skal ikke gøre det! Besind Dem lidt! Det er en Overgang. Jeg har rigtignok aldrig været andre Steder end i Sorgenfryd — for at se Enkedronningen — og i Fredensborg for at fiske Aborrer: men jeg kan godt forestille mig, at naar man kommer hjem saa langvejs fra, saa er

der meget, som ikke smager. Men det er en Overgang! Naturligvis kunde jeg købe Huset — og De kunde rejse og blive borte igen nogle Aar. Men hvad fører det til — da De dog selv siger, at De har opgivet saadan at blive Professor? De vil komme til at længes hjem igen; og naar De saa kom tilbage — saa havde De ikke noget Hus at sælge — og saa skulde De alligevel slide i det paa en eller anden Maade! Jeg tror nu bare, at her er et eller andet, som straks har drillet Dem: og her kan s'gu være nok ivejen! Men lærer man Tingene at kende tilbunds derude, saa er dér Skam ogsaa mange bedærvede Sild og meget Roderi. Jeg siger derfor, som en gammel Ven af Deres Fa'r og af Dem selv, — besind Dem! Bliv rolig her, hvor De engang er begyndt. Noget maa De da altid ha' lært Dem derude. Og hvis De er gal i Parykken paa dette her Akademi og de andre Professorer — saa ku' De jo lave Dem selv et lille Akademi derovenpaa: ligesom jeg vilde gøre, naar nogen havde chikaneret mig og gaaet mig i Næringen — saa vilde jeg netop aabne en Forretning, for at vise, hvad jeg duede til. Og saasnart man begynder at arbejde — saadan fra Morgen til Aften — saa forgaar alle Griller. Den, der slider i 'et, saadan honnet og efter Evne, — han blir desuden altid støttet af Andre i en snever Vending. Kanske De ikke véd det endnu — men De maa da allenfals ha' set det røde Klasselotteri-Skilt udenfor Gade-

døren? Naa, det har De ikke set endnu . . . .? Ja, saa kan jeg fortælle Dem, at den lille Spillelærer er død — væk og borte — fra Kone og de mange Børn, otte eller ni, hvormange der nu var. Men de fire af dem — eller jeg tror saagu fem — tog Vorherre til sig i en Skarlagensfeber. Og det var af Nattevaagen eller kanske af Smitte at Manden gik væk — hvorimod Konen klarede sig igennem det hele. Der blev snakket om det rundtomkring; — hele Torvet kendte den lille Mand, saadan som han hængte i tidlig og silde. Og Urtekræmmeren her — De véd den evigglade — han kom i Fyr og Flamme og rendte med en Liste fra Dør til Dør — skøndt han maaske selv kunde trænge til at komme paa Velgørenheden. Naa, saa tog vi ældre næringsdrivende Borgere her paa Torvet og gik ind med et Andragende om Klasselotterikollektion for Enken — og nu sidder hun dér og har sit anstændige Udkomme, med Fripladser for Drengene og andre Molumenter; — og underligt er det, men jeg synes at hun ser helt ung og rask ud, nu da det er overstaaet og han er død . . . og det kan vel ha' sin Rimelighed, det ogsaa! . . . .

— — — — — — — — — — —

Det var en Douche. Christensen havde i Begyndelsen maattet smile over Hørkræmmerens Formodning. Den skikkelige Mand troede da

virkelig, at Husets Ejer var rejst ud som de franske Soldater — med Marskalkstaven i Ranslen! Nu var han kommen hjem og havde lidt en stor Skuffelse. Man vilde ikke gøre ham til Numer Et blandt de »andre Professorer«!

Han smilede som sagt. Men saa var der de nøgterne, ædruelige Ræsonnementer. De gav Douchen. Og endelig denne sidste, simple Fortælling om hvad der var foregaaet i Huset — en stakkels borgerlig Tragedie i Lighed med de tusind andre navnløse — men som var endt uden Dissonans ved gode Menneskers Bistand.

Christensen sad atter i sit Trefagsværelse og gned sig langsomt over Panden. Altsaa dette var foregaaet her oven over ham — Lidelse, Død og Genopleven for de Efterlevende — og i Mellemtiden havde han flakket omkring, sét Verden og udviklet sig, uden væsentlig andre Sorger end dem han selv skabte sig.

Ja! hvis det saa var med det Resultat, han var kommen tilbage, at der var en stor, livsgyldig Kunstner i ham, som her, under de smaa Forhold, upaatvivlelig vilde gaa til Grunde, medens Udlandet vilde give hans Vinger Svingkraft og Styrke — saa maatte, saa skulde alle Hensyn sættes tilside, for at Kursen atter kunde lægges udefter!

Men — men . . . . det var ikke saaledes! Det var en urolig, utilfreds Mand, der behagede at befinde sig ilde berørt ved Livets

Trivialiteter — uden at give Vederlag for sin Ærgrelse i Løftet om at udrette, hvad de andre ikke formaaede herhjemme.

Det var bare en misfornøjet, egenkærlig Særling, der vilde afsted igen — nichts weiter . . .! Her var ubehageligt at være — i Rom var behageligt! Her vilde han intet Stort skabe — i Rom lige saa lidt. Bare afsted — for at løbe fra sig selv — og for til Slutningen at give Hørkræmmeren Ret!

Moralen af det Hele — saaledes sluttede Christensen — Moralen ligger i Kælderen!

Og medens han saaledes sad i sit Værelse, som nu omtrent var ganske mørkt, saa dukkede der en Idé op til ham fra Kælderen: Ikke at ville det Store, som man dog mistvivler om — men at ville en ringe, dagligdags Gerning, som ligger indenfor Ens Evner . , . .! Maaske gøre lidt Gavn — i det mindste ikke gøre sig vigtig — men arbejde fra Morgen til Aften — saa at Grillerne kunde forgaa!

Ja, holdt! . . . hvordan var det nu, han dernede i Dybet havde sagt? Et lille Akademi — en privat Anstalt — en beskeden Forskole — — — — — en Tegneskole!

Hans Beslutning stod fast den næste Morgen. Dagen var graa; der vilde kun være

sparsomt Lys at male ved — men til en Tegneskole vilde der være Lys nok her i hans to Stuer.

Saa tog han den lige Vej op til Professoren og lod sig mælde ved sit Navn.

Det var klart, at Pigen havde strenge Ordrer — men han beroligede hende med, at han var en gammel Elev, der kom lige hjem fra Udlandet.

Han hørte Pigen gaa ind i Atelieret; det varede lidt inden hun kom ud, og han hørte igennem Døren den velbekendte Stemme tydeligt sige:

Naa ja, i Fandens Skind og Ben, saa lad ham komme! —

Han traadte smilende ind — og alle Ungdommens Erindringer traadte ham imøde fra hver en Krog af det velbekendte Værelse.

Paa Staffeliet stod en opspændt Dug af ganske imponerende Omfang — et Længdebillede — og foran det stod Professoren i Arbejdskittel, som en mørk Silhouet op imod det ikke overdrevent rigelige Vindueslys.

Han kilede paa, og han vendte sig ikke.

Den forrige Elev gik tilbage — tog Afstand — og betragtede Billedet.

Det var et bibelsk Sujet — nytestamentligt — en legendeagtig Fremstilling i broget, fornøjelig Komposition, mange Figurer, et festligt Rum, rig Arkitektur — et Livsglædens

Billed, varmt beaandet af dyb, menneskelig Kærlighed, isprængt Lune og denne Gemyttets velgørende Festivitats, som Paolo — thi det var nok af denne Familie — ikke med al sin venezianske Aplomb, med hele sin dekorative Herlighed, formaar at overbyde.

Jeg gratulerer! sagde Christensen.

Professoren vendte sig:

Hvad; er det Dem — er det Dig? Den dumme Tøs .... siger hun ikke bestandig forkerte Navne! Iversen! Jeg troede naturligvis, at det igen var en ny Michelangelo, som vilde vende op og ned paa det Hele. Det fornøjer mig, at det kun er Dig!

Ja, det er kun mig — hverken mere eller mindre! sagde Christensen og lo.

Professoren havde kastet Pallet og Pensler. Han trak sin gamle Elev hen til Vinduet, holdt ham fast i begge Skuldre, rystede ham venskabeligt, og betragtede ham saa med Øjnenes prøvende Blik.

Det var dog, som om disse Øjne var bleven noget matte.

Du er kommen til at se godt ud! Du er bleven, hvad jeg vil kalde en Mand. Men hvad er det? graa Haar! Naa ja, de kommer — de kommer hos alle dem, der ikke sparer sig! .... Han slap ham og tog sin Cigarstump, som laa i Vindueskarmen mellem Tuber og Oliekludе .... Man skal heller ikke spare sig .... og dog! Han tog sig over den knudrede Pande og lod

Haanden løbe gennem Haaret ned om Nakken med et fast Greb .... Kunde man blot bevare sin Ungdom ud over den stakkels Stump af Tid .... kunde man blot have holdt lidt igen, for nu, netop nu, at give det Bedste, det Modneste, man formaar!

Han holdt inde og saa' med et hvast og dog ængsteligt Øjekast paa Christensen: Synes Du, at jeg er bleven svært gammel?

Christensen vendte sig imod Billedet og svarede:

Ikke dér! —

Hm! undveget .... Men det er nu det samme. Man skal betale Støvet sin Tribut — ligegyldigt om man er Bisp, Professor eller Tyveknægt! Hvad synes Du saa om Billedet — hvis Du ellers kan se noget i dette elendige Lys?

Efter et Øjebliks Betænkning svarede Christensen — at han syntes, det nogetnær var hans gamle Mesters bedste Arbejde — at det naturligvis mindede om Paolo — men det mindede baade godt og frit — at nogle af Figurerne nok forekom ham lidt »bollede« i Tegningen — at der muligvis hist og her var malet »ud af Hovedet«, uden Model, at der vel kunde være sparet lidt paa Kraplakken i Lemmernes Farve — at Hovedfiguren, Christusfiguren, mere var Maleriets lyse Hovedfigur, end Digtets, Tankens dominerende Centrum — men hvem havde forresten skabt en Christus, som navnlig en Nordbo og »Protestant« kunde falde ned og tilbede? osv. ....

Naa! murrede Professoren. Er Du snart færdig? — Derpaa skubbede han Læben frem, rynkede Brynene over den kraftige Næse — syntes i dette Øjeblik yngre end han straks havde set ud — kradsede sig bag i Nakken, og slængte Cigarstumpen, i det han sagde: Du er nok kommen hjem som en Fandens Karl! Du vil vel gøre Kaal paa os allesammen .... maaske vil Du ogsaa skrive i Avisen?

Christensen saa' ham rolig ind i Ansigtet og svarede:

Jeg vil ikke gøre Kaal paa nogen. Jeg vil ikke skrive i Avisen. Jeg er kommen hjem for at blive Tegnelærer!

Professoren betragtede ham — rømmede sig — gik lidt frem og tilbage — og sagde:

Tegnelærer! Hvad er nu det for Kunster? Tegnelærer .... tegne ....?

Saa svingede han rundt, stillede sig foran Billedet og sagde:

Naa ja! I Pokkers Skind og Ben ... hvem kan male? Det kunde de Gamle — Tizian — Paolo — Rembrandt! Basta!

Atter gik han frem og tilbage, derpaa hen til Sofaen, smed en Del Studier og Tegninger ned af den, klappede paa Hyndet og sagde: Kom her! sæt Dig hos mig. Lad os høre, hvad der er hændet Dig — men ikke hvad Du har sét — for det kender jeg s'gu meget bedre selv. Det fordømte Kongensnytorv-Lys er dog færdigt for idag!

De sad der og samtalede fortroligt, indtil det blev mørkt — og Pigen kom inde fra Familien, for at sige at Maden var anrettet.

Christensen vilde ikke blive og spise. Professoren fulgte ham til Døren, klappede ham paa Skuldren og sagde: Gør som De har bestemt. Enhver er dog sin bedste Raadgiver selv — og min Anbefaling er Dem selvfølgelig sikker. Helst saa' jeg, at der ikke blev udklækket flere Kunstnere herhjemme — vi er nok om Buddet i Forvejen, og hinkende Fugle er vi alle, naar det endelig kommer til Stykket . . . men det er jo heller ikke en saadan Anstalt, De har tænkt Dem! Naar jeg er færdig med det dér henne . . . . og han pegede tilbage over Skuldren mod det store Billed, som akurat kunde skimtes i Mørket . . . . saa har jeg lovet mig selv en Romerfart til Belønning. Det bliver da min sidste, véd jeg — hvis jeg ellers naa'r saa vidt! Aa, dejligt skal det blive, engang endnu at se Kunst! . . og Himmel! —

Christensen greb den fremstrakte Haand og sagde:

Jeg skulde, dengang da jeg kom, have lagt i mit Haandtryk al den Glæde, jeg følte ved at se Dem igen. Men daarligt blev det. Nu vil jeg sige Dem, at mit Haandtryk lige saa meget gælder det Billed derinde . . . . det er smukt, det er mandigt, det er en betydelig Malers og et stort Menneskes Arbejde. De er vor ypperste

Kunstner . . . nu skal jeg se at blive en ikke altfor daarlig Tegnelærer! —

Farvel — farvel min Gut! Gud være med Dem! raabte Professoren efter ham ned ad Trappen.

IX.

Fortsættelse.

Og Ivar Feldmann Christensen havde Tegneskole.

Det stod der at læse paa Papkartonen uden for paa Døren. Han drev sin Skole, i Begyndelsen med ganske enkelte Elever, siden med flere — og han arbejdede foreløbig hen til det Maal, at kunne tilbagebetale Hørkræmmeren det store Rejselaan, som ikke fik gjort Christensen til den fremragende Kunstner, men som maaske havde faaet gjort ham til noget andet, der kunde være lige saa godt.

Og medens han færdedes her mellem de aflange, sortmalede Borde, under de støvede Petroleumslamper med de flade, sortmalede Skærme, slidende i det med Elever, der undertiden røbede Evner og som oftest ikke røbede stort andet end Ulyst til at holde Pinen ud — saa var det, at store Begivenheder bragte Verden derude til at knage i de gamle Fuger — hvorve

ogsaa de hjemlige Forhold modtog en Rystelse, som gav sig Udslag i Sindene.

Han selv havde set Uvejret trække op derude. Krigsluen blev netop tændt ikke længe efter hans Hjemkomt. Uden at lægge stærke Sympathier eller Antipathier for Dagen, fulgte han det store Sammenstød mellem de tvende Racer — og da Racekrigen var endt i Borgerkrigen, og da dennes vilde Brande var kvalt i Strømme af Blod — baade skyldigt og uskyldigt — saa mærkede han selv, uagtet sin filosofiske Ro, hvorledes der fra nu af var bragt et Feberelement ud over Sindene i den store Verden, og at Fremtiden, mere end selv de mørke Tvivlere havde kunnet forestille sig, maatte bære Spirene i sit Skød til fortsatte Kampe og konvulsiviske Udbrud.

Han ræsonnerede ikke gerne politisk eller socialt over Tingene; han var ogsaa paa dette Gebet imod Dilettantismen. Han tænkte nærmest over, hvorledes Kunstens Udvikling jævnsides med de øvrige menneskelige Anliggender vilde foregaa.

Men — hvor afsondret man end lever og føler sig, saa er der dog den fælles Atmosfære, den Luft, som man indaander sammen med de Tusinder. Han følte, hvorledes en Strømning af den store Bevægelse var forplantet hertil. Han gav sig, paa sin ensomme, afspærrede Maade, til at følge Bevægelsen og grunde derover. Han kunde ikke være som de gamle Bekendte, han

enkeltvis traf — som f. Eks. Landskabsmaleren, der en Dag standsede ham paa Gaden med det Udraab: Naa, sikken et Mudder! Nu har vi da baade Socialisme og Fritænkeri og politisk Ufordragelighed hos os. Gud skal egenlig vide, hvor de Mennesker gider være over det! Men det vil s'gu til Slutningen gaa ud over os Kunstnere . . . . . for, hvem skal købe Billeder, naar alle skal dele? Og hvad Vorherre angaar, og Religionen, saa synes jeg Skam, at de gerne kunde lade ham i Fred — da vi dog har staaet os godt ved det Regimente saa længe! . . . .

Aa! sagde Christensen med sit Smil: Du kan tro, han klarer sig nok! Værre bliver det med Billederne . . . men Du faar trøste Dig til, at det vil tage nogen Tid, inden Delingen gaar i Orden! —

Saamænd! svarede Landskabsmaleren, uden at lade sig genere ved Smilet. Der er naturligvis ingen Grund til at være urolig — saadan ligestraks. Handelsstanden er jo oven paa; -- det er svært, saa Milliarderne har spredt sig omkring — og jeg klager ikke for min egen Person, for jeg har fuldt op af Bestillinger. Men ser Du, jeg er Familiefader, og jeg tænker paa Fremtiden. Kan dette holde ved?

Intet kan holde ved! sagde Christensen. Men det er forresten Familiefædrenes Fejl, at de tænker for meget paa Fremtiden. Man skal tænke paa, hvad man i Øjeblikket skal

gøre — og gøre det tilgavns — saa har man ogsaa derved tænkt paa Familien! . . . .

Ja, Du snakker! Hvordan gaar det forresten med dit Tegneinstitut — sære Snegl, som Du er? —

Jo Tak, det gaar! —

Ser man Dig da aldrig nogetsteds? Hvorfor har Du ikke gjort Besøg hos Konsulen? —

Jeg tror, jeg engang har sagt Dig, at jeg ikke gør Besøg nogetsteds. Jeg har min Skole at passe — den optager mig ganske — og hvad jeg har tilovers af Tid, det anvender jeg til at læse — til at følge med! —

Du skal ogsaa altid »følge med«! svarede Landskabsmaleren og rakte ham leende Haanden. Naar jeg undertiden har tænkt paa, at det var Synd for dit Talent, at Du saadan murede dig inde og spekulerede — saa maa jeg alligevel sige mig selv, at hvis Du havde været rigtig Kunstner, saa kunde Du ikke gøre det. Den rigtige Kunstner — forstaar Du — han følger aldrig med!

Farvel, rigtige Kunstner! svarede Christensen og tog sin Hat af . . . .

Han fulgte med — og han fulgte ikke med. Bevægelsen — socialt set — fik sit Tag i ham. Han havde ikke for intet levet i London og brugt sine Øjne og ladet sit Hjærte paavirke. Var

han en Patricier, der attraaede Livet som en Banket, givet til Ære for hans Højvelbaarenhed, ham selv? Nej! Ikke engang som Kunstner havde han kunnet slaa sig til Ro med Dyrkelsen af Skønheden i festlige Sale — og som Menneske bar han sin Part af Tidens Uro: Følelsen af den Slags Uretfærdighed, der lader enkelte have Nydelsen ved selve Arbejdet — foruden den materielle Uafhængighed — medens Resten af de levende Væsner faar slide og slæbe og pligtskyldigst figurere som Modeller for Kunstneren.

Paa den anden Side: han var dog Kunstner. Om produktiv eller ikke produktiv, saa havde han sat sig visse ophøjede Idealer som et lønligt Maal — og indenfor Grænserne af den Verden, som rummede hans Erindringer og hans Længsler, dér raadede en Herskermagt, som fordrede Underkastelse, Hengivenhed, Orden og Klarhed! Denne Verden pegede for ham ikke hen imod guldbelæssede Karavaner, i Spidsen for hvilke en rovmættet Erobrer eller en heldig Købmand magelig lod sig bære af stønnende Daglejere; — nej, i Kunstens Verden var selv de høje Dignitarier stedse stræbende, aarvaagent stridende og lidende Aander — med hvis Lod den trætte Daglejer maaske næppe vilde tage til Takke.

Naar nu de tusinde, de titusinde, de uendeligt mange Daglejere slog sig sammen, for at fordele Pakkenillikerne paa Samfundskaravanen lidt mere ligeligt — saa kunde Christensen selvfølgelig være med hertil. Men saa' han og tænkte han

paa Hurlumhejet, der vilde afstedkommes — Glubskheden, Overgrebene, Uretfærdighederne — inden den »ligelige« Fordeling vilde opnaas, saa var der noget i ham, der krympede sig, saa var han Kunstneren, muligvis »Kunstneren iblandt Oprørerne«.

Der var Dage — og de kom ofte igen — hvor Billedet af Livselendigheden og Samfundsuligheden forfulgte ham i den Grad, at han kunde have skilt sig ved alt sit Habengut til Fordel for de Lidende og Fortrykte. Men saa' han da Bevægelsen ytre sig »praktisk« — og navnlig, dengang da Lederne og Førerne viste sig ude af Stand til baade moralsk og intellektuelt at kunne lede og føre — saa slog han Skoddet i for sit Udkigsvindu, lod den murrende Sorg og Tvivl falde over sig — og læste videre i et eller andet »Værk«, som satte Problemerne op, øgede Gæringen og Utilfredsheden, men ikke vidste mere om »Løsningen«, end Christensen selv vidste. .

Det gik ham nogenlunde paa samme Maade med den ny literære og æsthetiske Bevægelse. Han havde anet, at den maatte komme, og han følte dens Nødvendighed og dens Berettigelse. Men Formen, Maaden, Midlerne, og Personerne? Nej, han kunde ikke være med! Saasnart han var begyndt at beundre en og anden af de unge »Kræfter«, saa skete det regelmæssigt at vedkommende Kraft selv slog ham Bogen ud af Haanden. Her var Surdejg, Salt, Talent —

javist ja! Men saa var her Uro, Famlen, Mangel paa Klarhed, paa det endelige positive Noget, der skulde samle, værne, beskytte — paa samme Tid, som det skulde angribe, trænge frem, overvinde. Her var Ungdommelighed mere end Ungdom — Skænderi mere end Strid — Hastværk, Hidsighed, Forfængelighed — en Bunke Forfængelighed! . . . . syntes Christensen.

Aa, en vanskelig Tid at leve i, en disillusioneret Tid ovenpaa Illusioner, en Agitation, et Virvar af gensidige Udfordringer, Beskyldninger, af Had, af Intolerance — fra begge Sider, fra alle Parter — en Krig, hvor man blev tilsølet, oprevet, forjasket, forvrøvlet — ikke en Krig, hvor man faldt og døde.

Nælder, Nælder! ingen Laurbær! —

Og Christensen murede sig inde i Utilgængelighed, med sine Sysler, Studier, med det daglige Slid — som med en Lægedom.

Saa kom — det var i det tidlige Foraar — Budskabet om Professorens Død. Christensen naaede ikke at se ham paa det Sidste. En brudt Mand, en Ruin, der styrter — Familien opløst i Sorg! Det er ikke noget opløftende Syn. Man gør vel i at vige Døden Pladsen, naar man ikke hører til de Allernærmeste. Døden har en haard og bred Hæl, træder plumpt —

og hvor den træder, dér staar Støv og ram Lugt op, som fra den længe tillukkede Kælder — hvor vi allesammen skal ned engang.

Men Begravelsesdagen, det var Opløftelsen!

Antiksalen betrukket med Sort. Tungt, højtideligt hænger Drapperiets Folder bagom de hvide Guders Majestæter. Ikke den første, den bedste Præst — men Ungdomsvennen taler. Veteranerne i Kunsten, de gamle Graaskægge, de Ældre, de Yngre, de ganske Unge — foruden alt, hvad Samfundet har at byde paa af Autoritet, Repræsentantskab, Uniformer — Alt og Alle har givet Møde. Det er højtideligere end i nogen Kirke. Det er i Templet — stort efter vore Forhold — i Templet for den Kunst, som rækker Haanden over Skyerne til Zeus Kroniden, alle Gavers Giver, alle Mythers Ophav, alle Menneskers Fader.

Og dér hviler Mesteren, ydmyg blandt disse Omgivelser, træt, paa de simple Fyrretræspuder — under Palmegrenene, baade dem, som Blomsterhandleren har skaffet tilveje — de grønne, de, der dufter af Syd og Sol — og dem, som unge Elevers Hænder har malet paa de fire Fjæle — Fredens og Hvilens Symbol, Pietetens og Kærlighedens Vartegn.

Saa drøner Sørgemarschens Toner gennem Rummet. Det er, som om Thorvaldsen staar op af sin Grav og følger sin Elev til Jorden ....

Og de fulgte, alle, fra den højeste til den

ringeste. Professsorens Elever bar ham — Christensen iblandt disse.

Den blændende Foraarsdags skarpe Lys skar Christensen i Øjnene. Han bed næsten sin Læbe igennem, for at ingen skulde se hans Taarer. Men hvilket Øje var tørt, da de bar den døde Mester ud gennem Porten paa den gamle røde Bygning, ud over Torvet, gennem hele Byen?

Den hele By veg ærbødig tilside — den hele Stad fulgte. Det var en virkelig stor Kunstner, som var død, et stort Menneske, en Mand af Sjæl og af Hjærte. Det føler de Tusinder, som staar dér. Dem narrer man ikke ved Pomp og Pragt, ved Titel og Dekorationer alene. De blotter Hovedet . . . han er passeret forbi; Folket har set ham, har hilst, har sænket Fanen.

Men hans Efterfølger? —

Ude paa Kirkegaarden, da det Hele var endt, da Følget havde spredt sig, da man knappede de sorte Handsker op, stak dem i Lommen, aabnede Munden igen, for at tale om Vejret — ude paa Kirkegaarden stod en gammel Model, en gammel Skurekone, og en af de røde Liberitjenere og græd sammen:

Det var en dejlig Mand! — Hvor faar vi nu saadan en Professor fra igen? . . . . Aa, Herregud, hvor han kunde brumme, og hvor han var god — og sikken en kostbar Begravelse! —

Christensen hørte det. Han brød en Kvist af en Busk, stod og rullede den mellem Fingrene,

saa' paa disse grønne Knopper — tænkte paa, hvad Solen og den rette Tid formaar at udklække af Spirer og spæde Skud! Han kastede Kvisten, og tænkte paa, hvem der skulde blive Professorens Efterfølger.

Der kommer ingen! mumlede han. Hvem skulde komme? Kolorist var han ikke — han er ikke naaet højest — men han var en stor Aand, et stort Menneske, en rig Begavelse — en Rigmand, der strøede sin Sæd ud med rund Haand . . . .

Og nu er vi saa fattige, saa fattige og smaa!

Saa gik han udenfor, indhentede Modellen, Konen og den røde Tjener, og inviterede dem ind til et »Gravøl« paa den nærmeste Have, Keglebane og Beværtning.

— — — — — — — — — — —

Og Tiden gik, Aarene gik. Christensen havde Tegneskole, slog Feriemaaneden ihjel rundt omkring i Provinserne, stadig paa et nyt Sted, søgende Noget, han vidste ikke hvad.

Han var ordknap, barsk, uomgængelig — han følte sig selv som Særling, hvilket ikke gør En mere omgængelig.

Saa kom han til den lille By — traf Malermestren og Karsten — og traf sig selv ved

Hjemkomsten til Hovedstaden som Adoptivfader.

Og nu har Du endelig gjort en Kapitaldumhed! sagde han til sig selv.

XII.

Mellem to Dumheder.

Naar man efter daglig Sprogbrug har gjort en Dumhed: være sig, at man har kastet Penge bort paa daarlige Adspredelser, eller man har fornærmet et Menneske, som man egenlig ikke havde Grund til at fornærme, eller gjort et andet Menneske en Afbigt, som man nærmere besét burde have undladt — naar man som sagt har gjort en Dumhed: saa plejer man at ærgre sig.

Intensiteten af Ens Ærgrelse staar ikke altid i logisk Forhold til Størrelsen eller Rækkevidden af Dumheden. Det beror paa en øjeblikkelig Disposition, i hvilken Grad man fortryder eller ønsker det Skete ugjort. Men naar Ens Sindsstemning i det hele taget er anlagt paa at ærgre sig, saa kan man være sikker paa, at der kommer Dage, Tider, hvor man gaar og graver, flaar

og flænser i en Ting, som dog nu engang ikke godt lader sig ændre.

At Christensen havde gjort en Dumhed, det kunde han sige sig selv straks den første Dag, da han havde faaet sin ny Protegé i Huset. Og ytrede han sig end ikke lydelig, saa undlod Karsten ikke paa sin Side at lægge Mærke til de Skyer, der gled hen over Tegnelærerens Pande og formørkede det første Maaltid, som Fosterfader og Fostersøn nød sammen under det fælles Tag.

Det er ikke aldeles nødvendigt at føre Soucen til Munden med Kniven! sagde Christensen med et Smil, som skulde være gemytligt, men som bragte Karsten til at nedlægge baade Kniv og Gaffel og til at se haabløst ud for sig, med en lille Ængstelse over den større Røffel, der upaatvivlelig vilde komme. Røffelen udeblev, men Maaltidet endte i en trykket Tavshed.

Det unge Menneske var vant til at skræmmes og blev let skræmt. Christensen pintes stadig ved at tænke paa al den Underkuelse, som var overgaaet Drengen, men han var ikke heldig i Valget af en Methode, der skulde jævnende udsone Fortiden og tillige være opdragende og dannende paa Fremtiden. En Eneboer er aldrig nogen god Pædagog; han er for optaget af Arbejdet paa sig selv, han vil i Reglen gribe fejl af Midlerne, der skulle retlede andre.

Christensen var Morgenmand. Den gamle Pige, der sørgede for hans Hus, maatte staa meget tidlig op, for at koge Herrens Kaffe.

Naar denne var drukket og en kort Pibe var røget, saa gik Christensen hen til den nærmeste Badeanstalt, hvor han tog sin Douche. Derpaa gik han sin Tur, ufravigelig den samme hver Morgen, og naar han da kom hjem, maatte Huset være i Orden, fejet, udluftet, afstøvet — undtagen det saakaldte »Atelier«, hvor Intet maatte røres, hvor Husets Herre selv engang imellem holdt den nødvendige Renselsesfest.

Det viste sig, at den unge Karsten ikke var Morgenmand. Christensen knurrede, og en Dag gav han ondt af sig. Karsten førte Haanden dækkende op for Ansigtet, som om han ventede et Slag. Plejefaderens Hjærte blødte; men netop fordi han følte, hvor svag og øm han blev »paa den hele lidende Menneskeheds Vegne« ved dette Syn, gjorde han sin Stemme endnu lidt mere barsk, og fortsatte, med rynkede Øjenbryn: For Pokker! den første Betingelse for at være et moralsk Individ, er, at man hurtigst muligt kommer ud af Fjerene, naar man vaagner. Livet beror paa lutter Selvovervindelser, og en af de første, som hver ny Dag bør begynde med, er at man ryster Søvnen af sig — hvilket jeg herved anbefaler Dig, højstærede Murmeldyr!

Karsten forstod ikke ganske sin Plejefaders Tale — hvilket han jævnlig ikke gjorde. Han dukkede Hovedet og svarede:

Det var altid det, som jeg fik Prygl for hos Mester, at jeg havde saa svært ved at komme

op om Morgenen — men jeg skal nok gøre mig Umage!

Christensen trak paa Skuldrene, men vendte sig, da han var kommen hen til Døen, gik tilbage og klappede sin Plejesøn over Ryggen, ligesom man klapper en stor, uudvokset Hund.

I Virkeligheden var der dette »Hvalpede« ved Karsten. Mangen Fader kan bringes til at tabe Taalmodigheden derover hos sin Søn — endsige en Pleje- eller Fosterfader, som ikke ad den naturlige, successive Vej er bleven øvet.

Dette Søvnige, det underligt Ubestemte, Dinglevorne og Ubeslutsomme, som man træffer hos unge Mennesker i Overgangsalderen, blev hos Karsten ydermere paafaldende ved hans høje Vækst, hans i Forhold til Længden noget spinkle Figur, og den Kejtethed og Kantethed, hvorpaa der ikke er bødet ved en Opdragelse, som i det mindste gaar ud paa at lade det Sjælelige og Intelligensen nogenlunde afstive Legemets svigtende Bygning.

Man kunde ikke kalde Karsten svag. Ansigtets blege Farve, med Fregner og de begyndende rødlige Dun om Læbe og under Hagen, gav ham vel et Udseende modsat robust; og de meget lyseblaa Øjne, med deres drømmende, frygtsomme, undertiden noget lidende Udrryk, svarede paa langt nær til Forestillingen om en ung nordisk Helt. Men Professionen med alle dens Ulemper

syntes her at have været mere medvirkende ved Bestemmelsen af det unge Menneskes Teint, end en egenlig sygelig Konstitution. Det undgik ikke Christensens skarpe Blik, at hans Plejesøn havde store, faste Hænder og et rundt, godt Haandled, selv om Armen var tynd og Skuldren kantet. Christensen kunde sige sig selv, at med sund og rigelig Kost, Bevægelse i fri Luft, og nogen Gymnastik, vilde der ikke være nogen Grund til at ængstes for den unge Fyrs Fremtid. Naar blot Christensen kunde give sig Stunder og vente! Men dér kneb det. Thi Plejefaderen saa' med Kunstnerens Øje — og dette Øje er tilbøjeligt til helst at ville have en smuk, harmonisk Form frem fra Dag til Dag, saaledes at det bliver et voksende Behag at følge Udviklingen.

Udviklingen trak i Langdrag — og Plejefaderen, ja han kunde jo hverken med Pensel eller Modellérstok hjælpe paa den langsomme Natur. Hertil kom, at der ogsaa for »Drengens« øvrige Fremtid skulde lægges en Plan. Men hvilken? Havde den strenge Tegnelærer straks den første Dag kunnet holde Mønstring over Sønnens Evner og Anlæg, og havde det unge Menneske været anvendelig i en bestemt Retning — saa var det jo endda slet ingen »Dumhed«, dette med at faa en Søn dumpende ind i Huset. Men en Malerdreng, en Læredreng, med meget tarvelige Skolekundskaber, maaske saa godt som ingen ..... For Pokker!

Christensen kunde næppe tale med ham i det samme fælles Sprog. Frygtsom og kuet var Fyren i Forvejen, og den strenge Tegnelærer havde nu engang en Maade at tale til Folk og med dem paa, som ikke skulde gøre Karsten særlig tillidsfuld eller frejdig. Det blev til afsnuppede Sætninger, tidt og ofte en kort, barsk Besked, jævnlig en gnaven og vred Tilrettevisning — og der maatte disse underligt bønlige Øjne, med det skræmte og lidende Blik i, for at erindre Christensen om, at det oprindelig var en god Gerning, han havde villet gøre, et Stykke Menneske, han havde villet rive ud af Livets Vilkaarlighed og Brutalitet, og at han, Christensen, havde paataget sig en Opgave og paalagt sig et Ansvar, som maatte føres til et Resultat . . . . ellers havde det været bedre for begge, om Begyndelsen til denne Kærlighedsgerning ikke var gjort.

Det sagde Læreren til sig selv, hver Morgen paa sin Tur og hver Aften paa sin Tur, eller naar han laa i sin Seng, eller han røg sin ensomme Pibe i sit Lønkammer, i Atelieret. Men han fandt ikke Resultatet. Dagen over, mens han underviste i Tegneskolens Lokaler, og medens den opløbne Karstens dukkede Skikkelse hyppigt var i Vejen og jævnligt søgte ud paa Trappegangen, eller i Køkkenet hos den gamle Pige, eller vel endog ned hos Urtekræmmeren og Hørkræmmeren . . . Dagen over havde Hr. Christensen Sit at tage vare, og Afgørelsen

for Plejesønnens Vedkommende blev skudt tilside, ligesaa naturligt som Karsten selv ved et advarende Blik blev skudt tilside, naar han befandtes at opholde sig i de Lokaler, hvor han »ikke havde noget at gøre«. Men ved de ordknappe Maaltider mældte han sig selv som et stumt Spørgsmaal — og Christensen grundede og grundede paa sine Ture, i sin Seng, og i sit Lønkammer.

Skulde han sende Drengen hen paa det tekniske Institut? Christensen havde selv fra tidligere Tid et Horn i Siden paa den agtbare Anstalt. Aa! det er jo det bare Pedanteri, de lærer dem dér! Og desuden . . . han lo med sin særegne Latter . . . desuden kunde Fyren falde paa at betragte det som Forskole til Kunstakademiet . . . . Kunst! han Kunstner? — det manglede blot!

Men, man kunde sende ham slet og ret i Malerlære! Thi det, som man nu engang er begyndt paa, skulde man helst fortfare med! . . . . Her standsede Christensen, lidet opbygget for sit eget Vedkommende ved den logiske Følgeslutning i denne Betragtning.

Han kendte desuden ingen Malermester, hvem han vilde betro Fyren til. Den første den bedste var ikke god nok; og Tegnelæreren var kommen paa det Punkt af Eneboeragtighed, at han ikke gad spørge sig frem.

Og jo mere han tænkte derover, jo mere fandt han, at det er vanskeligt at leve Livet,

naar man har unddraget sig saa vidt gørligt de daglige smaa Relationer til Samfundet omkring En — naar man har reduceret sin hele Væren til at ruske sig selv op hver Morgen, opfylde sin Pligt Dagen over med stoisk Strenghed, og forøvrigt lade Tingene gaa deres Gang, lige eller skæv, i en passivt knurrende Erkendelse af, at denne Tid er ikke Ens egen Tid — hvad den saa ellers maatte være for de andre medlevende, mindre sensible og mindre fordringsfulde Naturer.

Men paa Bunden af Tegnelærerens Vaklen laa, maaske ikke ganske klart for ham selv, et længselsfuldt Ønske efter netop i det unge Menneske — med dette »noget« i Blikket — at have en Omgang, et Staldbroderæmne, et Væsen at betro sig til, at kaste sin Kærlighed paa og faa Kærlighed tilbage fra. Hvorledes skulde dette opnaas? Sandelig ikke ved at se Fyren i en tilsmurt Kittel hos en hæderlig Haandværksmester — eller i Mangel deraf hos et professionelt Uhyre af den ordinære Sort. Heller ikke ved at vide Fyren siddende paa det tekniske Institut iblandt en hel Del skikkelige unge Fyre, der dog maaske kunde være uskikkelige nok og i hvert Fald næppe svarede til det Niveau, hvortil Christensen ved eget Arbejde havde hævet sig. Nej!

Det unge Menneske maatte have Kundskaber, den Dannelse, der kaster Bro mellem Personlighed og Personlighed, der muliggør et Samliv, som ikke ligner Robinsons og Fredags — ikke Sam-

livet mellem et Kulturmenneske og en Vild, hvor idyllisk end et saadant kan tage sig ud hos Campe! Men at sende et komfirmeret Menneske hen i en Skole — nej, det gik ikke. At holde private Lærere til den unge Mand — det havde Christensen ikke Raad til. Hvad da? . . . . . .

Og Karsten gik og »drev« derhjemme, spidsede Blyanter, kiggede i Tegnebøger, kiggede paa Eleverne, og tyggede paa Viskelæder, indtil man i Huset begyndte at tale derom og interessere sig derfor.

Først kom Urtekræmmeren til Christensen. Lad De blot mig faa Fyren i Forretningen! — sagde han gemytlig som altid. Det skal ikke vare et Fjerdingaar, saa skal De se, hvor nydeligt han kan nusse Svesker og snakke med Tjenestepigerne. Jeg skal gøre den brillanteste Butikssvend ud af ham, som De vil se for Deres Øjne. Han har Anlæg i den Retning, det vil jeg »paa Ære« indestaa Dem for! —

Christensen takkede høflig; men han havde allerede taget anden Bestemmelse — sagde han med et Smil.

Ja saa, Høistærede! men jeg troede netop, at De ikke . . . .?

Om Forladelse — jo! var Svaret; og det var saa kort, at Urtekræmmeren lidt forbløffet anbefalede sig.

Saa kom Hørkræmmeren.

Min go'e Mand — sagde han — vi plejer jo at kunne tale os til Rette om Tingene. Og der er nu det unge Menneske, Deres Plejesøn . . . .?

Vil De ogsaa have ham? afbrød Christensen, idet Vreden uvilkaarlig begyndte at mælde sig i hans Stemme.

Hørkræmmeren gav Kasketskyggen et Puf, saa' venligt overbærende paa sin Vært, og fortsatte atter, hvor han havde sluppet:

Deres Plejesøn — Hr Christensen — som er en meget skikkelig Fyr at se til, om han end ikke stikker synderlig dybt! . . . Men skal det unge Menneske blive ved at slentre omkring her, snart oppe og snart nede, uden at ha' noget ordenligt at tage sig fore — saa maa De ha' mig undskyldt, Hr Christensen, men jeg kender til unge Mennesker, og de kan nemt gaa hen og finde paa Abekattestreger — saadan, hvad der ikke bør være, og hvad man ikke heller plejer at snakke om, skøndt man nu om en Dag ikke ta'er det saa nøje med, hvad man snakker om . . . .!

Mener De . . .? spurgte Christensen og ærgrede sig over, at han blev rød i Hovedet i Stedet for at fortsætte.

Jeg mener, at De skulde tænke lidt derover, uden at blive vred paa en gammel Ven! Og kan De ikke selv, med al Deres Lærdom og Kundskaber, hitte ud af det — saa kunde De jo lade mig faa Fyren ned til mig. Noget

kunde vi vel altid faa bragt ud af ham — og ethvert Menneske skal jo dog fortjene Brødet, som han æder, og Klæderne, som han gaar i! Ikkesandt? —

De vekslede et Haandtryk og skiltes.

Besynderligt! tænkte Christensen. Det er, som om jeg altid skulde have Moralen hentet op til mig fra Kælderen. Men lad saa være! Jeg vil selv begynde at læse med Drengen. Underligt kun, at jeg ikke har tænkt paa det for længe siden! —

Han begyndte straks samme Aften, da Tegneskolen var sluttet, at læse med Karsten.

Og han smigrede sig med den Antagelse, straks i Begyndelsen, at naar han, ved stadig at gøre Vold paa sig selv, kunde undervise baade yngre og ældre Mennesker i Tegning, saa maatte han da ulige lettere kunne undervise sin Protegé og Plejesøn i de nødvendige Forudsætninger for den elementære Dannelse — i Modersmaalet, i lidt Sprog, i Historie og Geografi osv.

Det vanskeligste af alt i Verden, det er jo dog at lære at tegne: at se Tingene i deres lovbundne Forhold til hinanden, i deres exacte Omrids, med den i dem iboende Skønheds Kærne, der ligesom anelsesfuldt løfter sig ud af Konturers og Planers drømmende Harmoni og stiller sig selv i Harmoni til alle de synlige Omgivelser! Tegnelæreren, der selv laa inde med denne Hemmelighed, og som ved Selvstudium, Flid og Erfaringer i Verden havde bragt sine egn-

Humaniora op i en relativ betydningsfuld Højde — en saadan Lærer maatte dog vel nok kunne paatage sig den sideordnede, ulige lettere Gerning, at »piske« lidt Grammatik, lidt Syntax, lidt Sprogøvelser, lidt elementær Arithmetik, lidt Verdens- og Fædrelandshistorie — for slet ikke at tale om lidt Jordbeskrivelse — ind i et seksten- syttenaarigt Hoved og Gemyt! Det maatte endogsaa være en Forfriskning saaledes at begynde ligesom forfra med sig selv, paa jomfruelig Grund, med nye vu'er hver Dag for den videbegærlige Elev: Smaat og jævnt maatte der naturligvis gaas frem — ingen Forçeren, ingen Spring! Forholdet maatte egenlig gives gennem Forholdet: Robinson — Fredag! Grundsynet paa al Pædagogik: det udviklede Kulturmenneske, der udstrækker den hjælpende og tilrettevisende Haand kærligt imod en taknemmelig og lærenem Vild!

Punktum!

Lærerens Theorier var upaaklagelige. Men der er den bandsatte Praksis . . . . . .!

Karsten var ikke ubegavet, men tung, aandelig uhaandterlig og »dinglevorn« ligesaavel som legemligt. Og han var tilmed en Yngling, intet Barn. Man kunde ikke tilrettevise og straffe ham som et saadant. Der maatte bestandigt voksende Tilskud af Lærerens Selvovervindelse, for at faa ham frem — og saa gik det endda tilmed i Ryk. Thi hans Lærenemhed var stadig op og ned: som i det hele taget Gemytslivet i Pubertetsalderen er op og ned, Intelligensevnen

stigende og faldende, Arbejdslysten undertiden forbavsende frodig og undertiden ligesom udvisket.

Christensen stønnede og svedte — men beherskede sig. Kun forekom det ham, som om han selv var bleven altfor gammel og glemsom — ligesom det stødvis forekom ham, at Menneskeheden maatte være uhyre dum, en Dyreart, der stod under de fleste af Mennesket paavirkelige Dyrearter i Retning af Udviklingsmulighed og Behandlingsmodtagelighed.

Der gik Maaneder, der gik et halvt Aar. Lærerens Taalmodighed var i kendeligt Aftagende. Han sagde til sig selv: Jeg tager det for tørt, altfor pedantisk — ligesom de fleste Lærere!

Og han begyndte smaat raillerende, idet han mente at skærpe Elevens Appetit for det nødvendigt Kedelige ved at salte og krydre de daglige Retter.

Men begynder man at salte og krydre Grammatik og Syntax — hvadenten det er den danske, den tyske eller engelske — saa er der Sandsynlighed for, at disse Retter i Elevens Øjne faar et aldeles barokt og fremmed Udseende; at han endog vægrer sig ved at fortære dem i deres nye og forbedrede Skikkelse — hvad han ikke allerede har gjort i deres gamle. Og saaledes gik det Karsten.

Han bekendte til sidst, haabløst, at han »aldeles ikke kunde finde ud af det.« Hvorefter Hr. Christensen, med noget af den samme Haab-

løshed, bekendte for sig selv, at hans Elev var et Fæl

Ikke stort bedre gik det med Arithmetiken. Thi ogsaa den blev saltet. Og da Hr. Christensen efterhaanden arbejdede sig ind i en Utaalmodighedens Halvfortvivlelse, hvoraf han kun kunde finde Vejen ud ved at lade alle elementære Videnskaber føle Virkningen af sit slette Lunes Svøber og Skorpioner — saa blev disse daglige Morgen- og Aftentimer til højst byrdefulde Exercitier, hvorunder Lærer, Elev og Studium led ligelig ilde Medfart. Under Christensens vægtige Haand modtog det danske Sprog, selv igennem dets mest klassiske Forfattere, saadanne ret eftertrykkelige Hib for dets Mangel paa at kunne forene Velklang og Vellyd med skarp, klar og kort Præcision. Naar Eleven med ret national medfødt Tilbøjelighed henholdsvis slæbte paa Sprogets Endelser eller snuppede dem af, naar han fastholdt sine æ'er for a'er eller e'er for i'er — saa drev Læreren disse Synder ud i deres yderste Konsekvenser ved at jævne Øhlenschläger og Goldschmidt, Winther og Hostrup sammen i én Pærevælling. Det tyske Sprog blev drejet og vendt, indtil det var snoet sammen for den ulykkelige Karstens' Øjne som et spidst Kræmmerhus — eller til det lød for hans Ører som en uendelig Række af meningsløse Konsonanter — dem han umuligt kunde udtale. Engelsk blev for Karsten til en Hunds Gøen, Knurren eller Bjæffen. Timerne i Jordbeskrivelse blev tilsidst indstillet

af Læreren med den summariske Erklæring, at ingen kunde læse sig til, hvorledes et fremmed Land saa' ud, idet man ikke engang kunde give en Beskrivelse af, hvorledes der saa' ud i Frederiksberg Have — for En, som aldrig havde set en Svane, et kinesisk Lysthus eller et grimt Slot. Og Historie? Ak, du gode Gud! Historie . . . Det var den rene Humbug, hvis man forestillede sig, at nogen videnskabelig Forskning, endsige et pjaltet Stykke Uddrag af en Lærebog, kunde give En det allermindste, paalidelige Indkig i Kristiern den Andens Sjæl, hans Sovegemak, hans Tid, hans Meninger eller Syselsættelser — da der jo dog om det Opløb, som den foregaaende Aften havde fundet Sted paa Lille Købmagergade, allerede den Dag idag var fremkommet mindst tyve hinanden- og selvmodsigende Beretninger i Hovedstadens højtagtede, hæderlige og sandhedskærlige Presse!

Det svimlede for den ulykkelige Karsten, og det begyndte at se sort ud for hans Fosterfader. Atter og atter gentog Læreren for sig selv: Du har gjort en Dumhed! Han gik nødigt og tvungent til disse Timer, der skulde være ham en Forfriskning. Og da han tilsidst fandt, at Karsten virkelig ikke havde godt af at sidde saa meget stille, bøjet, krumrygget — saa sendte han Fyren til en Danse- Fægte- og Gymnastiklærer. Og naar Karsten kom hjem fra disse Exercitier, holdende sig rank og med røde Kinder, og naar han ikke netop saa' sit Snit til at stikke sig hen

i en eller anden Krog med en Roman i Haanden, saa lod Plejefaderen ham rydde op, støve af, gøre i Stand og lægge til Rette i Tegneskolens Lokaler — Noget, han i hvert Fald ligesaa godt kunde gøre som noget andet, og hvad der vel heller ikke kunde skade, selv om det ikke gavnede stort!

Men Christensen undgik helt at møde Urtekræmmeren paa Trappen eller Hørkræmmeren paa Gaden udenfor Kælderboden.

XII.

Fortsættelse.

Saa var det en Eftermiddag .... ovenikøbet Eftermiddagen paa en af disse Helligdage, der i frodig Velsignelse falder over vort Foraar og som kan gøre en til Særling anlagt Eneboer ganske ugudelig ... Thi hvor skal han vende sit Fjed, for at søge Hvile og Ro i Naturen, naar han er ked af at søge Selskab med sig selv indenfor sine fire Vægge? Naturen byder ham en stimende, udstafferet Menneskemængde, der tager sig langt bedre ud i Hverdagsdragten, Sindbilledet paa Slid og Forsagelse, Tarvelighed

og Elskværdighed. Hvor Flora — som de gamle Digtere synger — har dækket sit Bord og bredet sin Dug, dér florerer »Beværtningerne« — men om det ligger i vort danske Øl, eller vore mange Snapse, i vort ufordøjelige Smørrebrød og vor uforbederlige gøren Grin: Gemyttet bliver ikke hævet hverken ved Naturen eller Beværtningen, og den stimende Mængde vender sent paa Aftenen tilbage til Byen træt og gnaven, kun oplivet ved Tanken om, at nu er det Gudskelov overstaaet, nu kan man igen den næste Dag trække i den gamle Mundering!

Saaledes tænkte i det mindste Hr. Ivar Feldmann Christensen, da han stod i det forreste Tegneværelse og saa' mistrøstig over de sortmalede Borde, hvor Elevernes Knive havde efterladt en Hieroglyfskrift af Indsnit og Ridser, som Læreren i dette Øjebliks Tungsind tydede saaledes: Vi ere alle lynende kede af at sidde her og gnidre med Blyanten!

Ja, de havde Ret! . . . Og Christensen strøg sig med Haanden igennem Haaret, og han faldt i Tanker. Selskab søgte han. Var det muligt? Jo det var muligt . . . . men ikke et Menneske i denne By gad han gaa hen og besøge. Desuden var de formodenlig alle ude. Heldigvis! Saa var ethvert Forsøg paa Forhaand afskaaret. — Og Karsten? hvor var han? Formodenlig ude paa Trappegangen, eller »i Skoven« med Hørkræmmerens — ligegyldigt! det var ikke det Selskab, som Christensen søgte. Men sæt nu,

at Christensen havde giftet sig tidligt! og Karsten virkelig havde været hans Søn . . .! Vilde det have forandret Sagen? Muligvis! Aa, visvas! en Søn er en Søn, den ene unge Fyr er som den anden; det er det udviklede Menneske, som Mennesket begærer til Omgang. Naar man selv spænder over en Erfaring, naar man har slidt sig en Anskuelse til, naar man har rejst, fyldt sin Sjæl med Verden, favnet den højeste Kunst i et for Livet varende Favntag . . . ja hvad saa? Har man saa Lov til, i ensomt Overmods Utilgængelighed at se ned paa alle andre? . . Jamen, han saa' jo ikke ned paa dem — naar han blot maatte være fri for dem — kunde se ud, bort over dem — op til sine Guder!

Eller var der maaske Gudinder ogsaa?

Ja — og nej! Der var Michelangelos Sibyller, Rafaels Madonnaer, Rembrandts Saskia, Frans Hals' Dorthe . . . hun maatte vistnok hedde Dorthe, Dörtchen . . . Tizians nøgne og paaklædte — ja hvad var det for nogle? Havde det været hans Hustruer, saaledes som Peter Poul Rubens havde malet sine? eller hans Modeller, Elskerinder? Havde Renæssancen et saadant uhyre Plus forud for os sammensatte og sammenknebne Nutidssinker, at den kunde staa rolig og harmonisk paa den rene vitale Skønhedsglædes Grund, dyrke det Sanselige uden lystne Abefornemmelser, og skabe det Aandelige idet den gengav det rent Legemlige, medens vi nu render omkring og leger Tagfat med det »Aandelige« —

og i de fleste Tilfælde maa nøjes med at faa et Produkt af Dannelsesanstalten, Pensionatet, den respektable Familiedressur . . .?

Det bankede paa Yderdøren.

Kom ind! —

Der var i det Øjeblik, da Døren gik op for den Indtrædende, en klar, varm Refleks i Stuen fra nogle af Eftermiddagssolen stærkt beskinnede Ruder paa den modsatte Side af Torvet.

Hvorledes saadan en Refleks med sine Bi-reflekser kan falde paa at skabe sig i et Værelse, der tilfældigvis indeholder en Del forskellige Genstande, og som tilfældigvis bliver Vidne til et Møde mellem et Par Personer, som ved et eller andet »Ledemotiv« staar i Forbindelse med hinanden — derom vil man faa grundig Besked ved at slaa efter rundt omkring i vor snart ikke længer faatallige Skønliteraturs Inventariebeskrivelser.

Og nu den Indtrædende selv?

Kære Læser — Du, hvem den moderne, samvittighedsfulde, dokumenterende Forfatter aldrig træder i direkte Forhold til — thi saadant er strafbart efter den moderne Æsthetiks Lovbog! — Du, der er som den tomme Luft — o hvilken latterlig Affektation! — for den strenge, objektiverende Forfatter: Dig vil jeg tage i Haanden og bede sidde ned et Øjeblik medens jeg forelægger Dig et Spørgsmaal. Har Du, gennem de halvhundrede ypperlige

moderne Romaner, Du har læst, ærlig talt et nøjagtigt, et fuldt virkelighedsoverensstemmende Indtryk af denne eller hin Person, som Forfatteren med Opbydelse af hele sin beskrivende Stilkunsts Apparat har søgt at fængsle til Papiret og belemre din Hukommelse med? Kan Du se dette eller hint Ansigt — virkelig se det for dig, saaledes som Vorherre engang har skabt det til Forskel fra et hvilketsomhelst andet Ansigt? Kan Du det — ja saa træder jeg beskeden og ydmyg tilbage, indrømmende, at min Stilkunst ikke slaar til, at jeg maa gaa hjem og lære en hel Hoben Greb og Fif endnu, inden jeg vover at konkurrere med Mestrene.

Men hvis Du — dér hvor Du nu sidder paa Stolen foran mig, min Læser — vil indrømme, at Forfatteren i vore Dage, tvungen af en bestemt Udvikling, angst for at træde i de konventionelle, længst udtraadte Spor, bestandig gør Overgreb paa Malerens nærliggende Territorium — og hvis Du gør gældende, at al den om sig gribende Detailbeskrivelse, den hjærneforvirrende adjektivistiske og prædikatistiske Stilgymnastik ikke paa nogen Forfatters Papir har frembragt saa megen Anskuelighed, som en blot jævn dygtig Raderers Naal, eller en jævn dygtig Malers Pensel med nogle faa heldige Streger og Strøg kan fremtrylle paa en Kobberplade eller paa et Stykke Lærred: saa vil Du, o min bevaagne Læser eller Læserinde, billigvis undskylde at

jeg indskrænker mig til om den Indtrædende at sige — — —

At det var en ung Dame med askeblond Haar, hverken stor eller lille, hverken smuk eller styg, velproportioneret, paaklædt med lidt mere Smag end vore danske Damer gennemgaaende have Ord for, men ikke udmærkende sig ved Noget i Toiletkunsten særligt paafaldende eller udfordrende. Hvad Farve og hvad Stof hendes Parasol var af, har jeg glemt; og heller ikke husker jeg, om hendes Handsker havde en eller tre Knapper. Hovedets, det vil sige Ansigtets Udtryk — hvad jeg altsaa ikke formaar at gengive, om jeg saa stod paa Hovedet — laa væsenligt i Øjnene: de lyste, med et klogt, aabent, klart og varmt Blik. Øjenvipperne var lange og ligesom Øjenbrynene meget blonde, hvorved Ansigtsudtrykket kom til at ligge endnu mere i selve Blikket. Munden? — naa ja, Mundvigerne krusede sig en lille Smule opefter, en ganske lille Smule, hvad der gav et Spil over Kinderne af intellektuel Skønhed, dér hvor Ovalen savnede regelmæssig og tiltrækkkende Linje. Og Næsen .... Prrrr! Beskrivelsen er længst forbi.

Kun Et endnu; noget, som straks slog mig, da jeg, selv usynlig, saa' hende træde ind af Christensens Dør. Foden, som hun satte frem under den foran lidt korte Kjole, var lille. Det behøvede den i og for sig ikke at tilregne sig som en Dyd: thi hele Personen var ikke saa

stor endda, og viser man en »Heltinde« frem, som man ganske vist ikke forsøger at idealisere, bør dog i det mindste det Ene nogenlunde svare til det Andet.

Men denne Fod var baade lille og spændstig og traadte let i Skoen, som var forsynet med Remme og Roset. Det var ikke sandsynligt, at hun havde danset meget — navnlig ikke meget paa Roser; heller ikke laa der i hendes hele »Apparition«, i dette ubestemmelige øjeblikkelige Indtryk af en fremmed Persons iboende Vilkaar og Skæbne, nogen sandsynlig Antagelse for, at hun vilde komme til at danse meget; men denne Fod syntes at tale om det glade, frejdige Sinds naturlige Lyst og Tilbøjelighed til, paa den for en uskyldig Kvinde prisværdigste Maade, at give sig hen i en Stemning, hvortil Mændenes mere tungfodede og brutale Tilbøjeligheder savner det adækvate Begreb. Og er man endelig Kunstner og ser som saadan paa en Kvinde, og slutter man, maaske endog ganske ubevidst, fra Enkeltheden til det Hele, saa talte denne lille Fod ved sin Form, ved sin ejendommelige Maade at se ud paa og at bevæge sig paa, om en harmonisk, velorganiseret Fortsættelse af Form og Funktioner op igennem hele det øvrige Legem — og den ikke synderlig store Skikkelse voksede i samme Øjeblik, som den traadte over Dørtærsklen og spurgte:

Gaar jeg muligvis fejl? —

Jeg véd ikke! . . . svarede Christensen, idet han rev sig ud af sine Meditationer og med det samme kom til Erkendelse af, at han og den fremmede unge Dame i nogle Sekunder havde staaet og set paa hinanden.

Jeg troede det heller ikke! sagde hun og gik et Par Skridt frem. Jeg kender nemlig Dem — mens det synes at De ikke længer husker mig — hvad der heller ikke er saa mærkeligt!

Ja saa! svarede Christensen bukkende en lille Smule for hende, og søgte i sin Hukommelse blandt tidligere kvindelige Elever.

Nej! sagde hun smilende. Jeg maa hjælpe Dem! Kan De huske — for flere Aar tilbage — i Rom — i det sixtinske Kapel . . .? her rødmede hun en Kende . . . eller lad os hellere sige, ude i Rafaels Loggier? —

Virkelig! svarede Christensen. De har Ret! — Værs'god, vil De tage Plads — skøndt — her ser ikke videre indbydende ud . . . .! Og han trak en Stol frem; og hun satte sig, lagde Parasollen fra sig paa Bordet, krængede den højre Handske af — og rakte ham Haanden.

Altsaa: Tak for sidst!

Aa jeg be'er! svarede Christensen og følte sig som den mest forvirrede, eller rettere som den eneste.

Han trykkede imidlertid hendes fremrakte Haand — en lille, velformet Haand, blød og

hvid, med energiske Aarer. Saa purrede han op i Haaret, strøg sig om Skægget, og sagde:

Det er pænt af Dem, at De efter saa lang Tids Forløb husker en Landsmand, som i Grunden var uhøflig . . . !

Ikke Spor af uhøflig! —

Ja ja da! Lad os sige, som viste sig overlegen — som i det hele taget viste sig — dér hvor han burde have tiet stille og være forsvundet — hvis jeg ellers i Øjeblikket ret erindrer mig, hvordan det Hele gik til — det vil sige . . . . !

Han afbrød pludselig; han forekom sig selv latterlig forlegen — rent ud sagt stupid — at han ikke kunde finde paa en eneste afrundende Vending.

Hun saa' paa ham, ganske naturlig, med hele sit varme, lysende Blik. Det forekom ham, som om det triste Tegneværelse, hvor Solrefleksen nu var forsvundet, paa en Gang begyndte at blive hyggeligt — som om Bordet, hvor Parasollen laa, slet ikke var sortmalet, og som om der ingen kedsommelig Hieroglyfskrift fandtes, ingen dumme Fortegninger og støvede Gibsornamenter paa Væggene — som om Værelset var et andet — og kun han selv var den samme sære Snegl.

Og han saa' paa hende og sagde:

De ser virkelig — omtrent — uforandret ud!

Omtrent? svarede hun og lo med denne Mund, som nu blev hel allerkærest med sine

skælmske Mundviger og med — det opdagede han da ogsaa — en Række smukke, lige, hvide Tænder.

Naa ja! jeg er vel ikke længer den taabelige Pige. Det vilde heller ikke passe sig — til min Stilling! —

Deres Stilling? De er altsaa fremdeles . . . eller er De maaske bleven gift? . . .

Nej! svarede hun og lo. Stillingen uforandret. Guvernante — Selskabsdame — rigtignok uden Employ! . . . Og lad os saa tale om Forretninger! —

Forretninger? Han kunde ikke undlade at rynke Brynene en Kende. Dette Væsen dér, som han et Øjeblik havde hensat midt iblandt sine romerske — bedste — Indtryk og Erindringer — hun blev med Et til et praktisk Fruentimmer, med hvem han skulde tale om . . . Og pludselig fór det ud af ham, næsten med Forfærdelse·

For Guds Skyld! De har da ikke i Sinde at . . .?

Naa? sagde hun, paa sin Side komisk forskrækket.

Jeg mener, svarede han: De tænker da ikke paa at blive Kunstnerinde? —

Hun lo, og spurgte:

Hvorfor ikke? —

Han stod dér, stiv og ganske barsk. Og han sagde tørt:

Det gør mig ondt; men jeg er ophørt at vejlede vordende Kunstnere! —

Hun rejste sig, betragtede ham et Øjeblik alvorlig og forskende. Saa smilede hun igen:

Man har vist mig herhen til Dem — til Deres Tegneinstitut. Jeg er nylig hjemkommen fra Udlandet — sidst fra Frankrig. Ved et Dødsfald er den engelske Familie, hvor jeg var Opdragerinde for Børnene — men ikke den Familie, som De dengang saa' — bleven opløst. Nu er jeg her, hos en Veninde af mig. Jeg vil atter se at komme ud — da min egen nærmeste Familie er død, og da jeg har saa faa Bekendtskaber herhjemme. Men baade i England og hvor jeg ellers har været, savnede man hos mig Færdighed i det »Fag«, som jeg nu gerne vilde have Undervisning i hos Dem! Man har i Et og Alt anbefalet Dem — og jeg véd virkelig ikke, hvor jeg ellers skal henvende mig — da jeg jo netop ikke vil søge til nogen Kunstner! —

Han drog et lille befriende Suk ved denne Forklaring. Og dog — saaledes er nok vi Mennesker — og dog var der ved hendes Betoning af Ordet »Kunstner« en fin Streng indeni ham, der gav sig hel uvilkaarlig til at dirre. Var han ærgerlig derved —? var det blot noget forbigaaende, ligegyldigt Noget, som hun jo ikke kunde have nogen Anelse om — og som han forlængst havde jaget paa Døren . . .? Han hverken tog sig Tid eller kunde tage sig Tid til at udrede denne tilsyneladende Modsigelse. Hendes Blik var spørgende hæftet paa ham. Han svarede:

Naa altsaa — tegne! De vil blot gaa et Kursus igennem? Ja værsaagod: jeg staar til Tjeneste! —

Og med et Smil og en Haandbevægelse viste han omkring i de to Lokaler, hvor hun nysgerrig begyndte at bekigge Genstandene.

Saa talte de lidt frem og tilbage. Foraarsaftenens blide Skumring begyndte at mælde sig; og hun trak Handsken paa.

Det bankede beskedent, tøvende paa Døren; og ind traadte Karsten, som bukkede kejtet, da han saa' en Dame.

Christensen præsenterede: Min Søn!

Hun saa' lidt nysgerrig og overrasket paa dem begge.

Det er min Foster- og Adoptivsøn — den unge Hr. Karsten! sagde Tegnelæreren smilende, og fortsatte: Jeg vil efterlade ham i Arv det ene af mine Navne og lade ham kalde sig Feldmann, eftersom Christensen bliver for hver Dag mere og mere borgerligt umuligt — til Trods for at vi alle for hver Dag bliver mere demokratiske. De aner blot ikke, Frøken, hvor vanskeligt det er mig, at give ham hvad man kalder en passende Opdragelse — uagtet jeg naturligvis mener om mig selv, at jeg i alle Maader har sørget for min egen!

Ja saa? svarede hun og saa' med venlig Opmærksomhed paa den unge Fyr, der var bleven rød og ikke vidste, hvor han skulde anbringe sine Hænder eller Øjne.

Saa vendte hun sig imod Christensen, rakte ham Haanden og sagde: Farvel — og paa Gensyn!

Da hun var kommen til Døren, standsede hun, tog frem af sin Lomme et lille nydeligt Etui — saa elegant, at det aabenbart maatte være en af disse Erkendtlighedsgaver, som en velstaaende Familiemoder giver sine Børns Opdragerinde ved Afskedsforestillingen — og sagde, paany med et Smil:

Der glemte jeg jo at sige Dem mit Navn — og jeg er dog baade kendt med Deres og Deres Søns! Og hun gav Christensen et Kort, hvorpaa han læste: Helene Borg.

Saa bøjede hun Hovedet, nikkede til Karsten og gik.

Karsten blev staaende henne ved Døren, som han havde lukket efter hende. Christensen stod ved Vinduet og saa' hen for sig med det lille Kort i Haanden.

Hans Blik faldt fra Kortet hen over Bordet.

Dér glemte hun sin Parasol! De Damer løber ogsaa altid fra deres Tøj. Tag den — spring efter hende — og se, om Du kan naa' hende!

Karsten fór ud af Døren med Parasollen. Han var tydeligt nok glad ved at faa en Anledning til at fjærne sig. Christensen blev staaende ved Vinduet, rullende i Tanker Kortet sammen til en Cigarret, som han gav sig til at tegne paa Ruden med.

Medens han stod saaledes, saa' han ned over Torvet. Folk begyndte at komme hjem fra Spasereture langs Søerne, eller fra Udflugter i den nærmeste Omegn. En Mængde Børnevogne var der — og hele smaa Skarer af Børn, som trippede paa de smaa Ben, trætte men øjensynligt fornøjede. Engang imellem et lille Vræl fra en af disse Ekvipager, som en skikkelig Fader eller en omhyggelig Moder gik og trak paa eller skubbede foran sig. Nogle af de smaa Ekvipager havde grønne Bøgegrene stukne ned bagtil ved Kaleschen og foran ved Fodenden. Det saa' i Grunden elskværdigt ud; og ikke engang de smaa Vræl generede Hr. Christensen idag. Næsten alle de trippende Smaafolk havde Hænder, Kurve eller grønne Botaniserkasser fulde af Foraarets Blomster. Ogsaa dette saa' fornøjeligt ud. Eftermiddagens Skumring havde en gylden Glans over sig. Aftenen var — af en dansk Foraarsaften at være — usædvanlig stille. Det blæste mærkeligt nok ikke! Fodtrinene, Smaasladren, de smaa Hjuls Knirken — afbrudt af en enkelt tætbelæsset Charabanc's eller overfyldt Drosches hule Dundren — Alt lød saa sælsomt kendt-ukendt hyggeligt mellem de fire nøgterne Husrækker, som danner Torvet . . . . Og Christensen stod i sit aabne Vindu og tænkte, at han dog vilde gaa ud og spasere — uansét at han altid holdt sig inde paa en Søndag eller Helligdags Aften.

Men hvor blev Drengen af? —

Han kom endelig.

Naa? spurgte Christensen. Men det sædvanlige Barske i hans Spørgen gled over i en venlig Opmærksomhed, da Karsten, uden den sædvanlige Forknythed, fortalte hvorledes det var gaaet.

Han havde ganske rigtig indhentet den fremmede Dame omme bag det nærmeste Hjørne. Her var hun standset. Hun havde — forklarede hun selv — villet gaa op igen og hente det Glemte. Det vil sige — føjede Karsten til — hun var meget glad over, at han var kommen med Parasollen, for hun vilde nødig gaa op igen og muligvis forstyrre . . . . Ja hun lo rigtignok, da hun tog sin Parasol og takkede — men hun havde ogsaa spurgt, om Hr. Christensen var meget striks paa det? Det var han vel nok! Og saa havde hun spurgt, hvorledes det gik, naar Karstens Plejefader læste med ham? Og uden at vente nærmere Svar herpaa, havde hun bedet Karsten følge med et Stykke ned ad Gaden; og saa havde hun spurgt ham, om han vilde prøve at læse med hende? . . .

Og Du? spurgte Christensen. Hvad svarede Du dertil? —

Karsten saa' paa ham lidt fra Siden af — og saa svarede han: Jo! jeg vilde gerne læse med den fremmede Dame! Og hun bad mig spørge Dig derom . . . saa vilde hun aftale det med Dig, naar hun kom imorgen og fik sin første Time!

Hm! naa! sagde Christensen. Lige for lige, naar Venskab skal holdes! Vi kan jo tænke derover. — Har Du ellers noget paa Hjærte, saa kom frem med det . . .!

Karsten saa' atter tøvende paa ham — og gik helt frejdig løs paa Sagen:

Hørkræmmerens spurgte mig, om jeg vilde gaa ud med dem i Tivoli — til Aabningsfest?

Tilstaaet! svarede Christensen.

Det er en af disse Aftener i Majmaaneds sidste Halvdel, som kan være blandt de Minder, der drager os uimodstaaeligt tilbage til det snævre Hjem, hvor vi saa end færdes i den vide Verden.

En saadan enkelt Aften kan for os sydlige Skandinaver være Indbegrebet af vort hele Følelses og Stemningsliv; det, vi ikke kan tænke os at bytte bort for . . . ja kom nu med en Række Metaforer! de ville alle hinke — og vi ville blive staaende støt paa vor Længsels Grund, ligegyldigt hvor meget vi har maattet døje af den langvarige Østenvind, den gyselige, sludfulde Vinter, vore pinagtige indre Kævlerier, vort Aandslivs Mangel paa Rumfang og Spændkraft, vor hele slattede, jævne, danske Øllebrødstilværelse!

Paa en saadan Aften — som maaske endda, naar det kommer højt, kan have en halv Snes lignende efter sig — paa en saadan Aften fornemmer vi opdukkende i os en af de reneste menneskelige Følelser: Taknemmeligheden . . . Vort Bryst løfter sig; uvilkaarligt vil vi forme vore Læber omkring det lille, vægtige Ord Tak! Vi véd ikke, hvem vi skal adressere det til. Skal vi sige: Forsynet — eller: Naturen — eller . . . . naa ligemeget. Vi indsuger denne stille, frodig-fugtige, hverken kolde eller varme Luft, hvori ligesom utallige Mulighedsværdiers Spirer ligger gemte. Det er noget ganske paafaldende dette, at det ikke blæser. Vort Øje mættes af den langsomt svindende Dags rolige, dæmpet-straalende Lys — og gennem vort Øje modtager Hjærnen lutter beroligende, længselsfuldt-blide, paa samme Tid sundt-menneskelige og sentimentale Indtryk. Det ophører at være Eftermiddag — det bliver Aften. Men Solen, der dukker sig under Horisonten, leger kun Titit med Mørket. Det ophører at være Aften — men det bliver ikke Nat. Træer og Buske, Møllevinger og Vinduesruder, Vandspejlets Flade, og Menneskenes Sind og Tanker — Alt vender sig med dvælende Andagt mod det gyldne Lys, som ikke svinder. Alle tilhvisker den lyse Nat deres Hemmeligheder. Hvis vi var Pantheister her hos os i Norden, saa formede vi denne Nat i Skikkelse af en dejlig, drømmerisk Gudinde: og hun havde Stjærnens blide Smil i Øjet, og

den fine, bløde Finger lagt forsikrende over Læben: Tys! jeg hører Alt, forstaar Alt, tilgiver Alt og røber Intet!

Vor By er ikke nogen særlig skøn By. Den kunde være det, efter sin Beliggenhed. Det skorter os paa Kapital; det skorter endnu mere paa Sans. Vi ere ligefrem Vandaler mod vore gamle Træer, og vi planter de nye paa de mærkeligste Steder. Vi har Tilbøjelighed til at udvide os paa den omgivende Naturs Bekostning — og dog paastaar vi, at vi elsker Naturen i vor Hovedstads umiddelbare Omegn. Vi lægger vore Villaer dér, hvor de ikke kunne ses — og vi opfører Udlejningskaserner dér, hvor vore Villaer skulde ligge. Men trods Alt, er det dog endnu ikke lykkedes os helt at ødelægge vore ældre Promenader; og kommer der en enkelt smuk stille Foraarsaften, hvor Sindet stemmes modtageligt for de bedste Indtryk, saa kan vi endnu »gaa os en Tur« omkring København — uden at blive gnavne.

Og Christensen gik — langsomt, med sin Paletot over Armen og Stokken i Haanden.

Han var fast besluttet paa, ikke at lade sig irritere. Han lod Sporvogne klingre og Omnibusser rumle sig forbi; han lagde Mærke og dog ikke Mærke til denne Strøm af Mennesker, der i løsrevne Sætninger talte et Sprog, som var hans eget og dog ikke hans eget. Han bestemte sig for, kun at høre dets elskværdige, harmløse Tonefald, og ikke lægge Mærke til

dets Mangel paa Karakteristik, paa resolut Tempo, paa Musik.

Til Gengæld fik han Musik fra Alleernes Forlystelsessteder, naar han passerede forbi disse støvede Haver, med en Række Lysthuse, ligesom Kaninbure, ud til Vejen, en indskrænket Færselsplads, hvor man trak op og ned i smaa Klynger, ventende paa at nu skulde Turen til at more sig komme .... Han hørte disse underlige Hyl fra Hornorkestre, Lirekassernes Jamren, blandet med den ugengivelige Lyd fra en Menneskemængde, som taler højt uden at le og uden at synge ..... Han var alligevel ganske glad, da han omsider slap ind i Frederiksberg Have, hvorfra Sværmen var i Begreb med at trække bort.

Han valgte Gangene tilhøjre, hvor Kanalen breder sig, danner en lille Dam, krummer sig atter bort mellem Træerne, og forsvinder under en hvælvet Træbro. Nogle af Løvtræerne var fuldt udsprungne — Bøg og Kastanie — og de sænkede deres bløde, hvælvede Masser kærtegnende ned over Vandet; og der blev dybe, varme Skygger under dem, og igennem denne Skygge gled et Par Svaner, hvis Hvidhed, saa neddæmpet den var, skinnede helt aandeagtig frem mod disse Omgivelser af Mørkegrønt-Zinober, Sort-Violet og Glødende-Brunt. Den ene Svane var Tilbederen, den anden var den Tilbedte; Halsene krummede sig, og lydløst brusede Vingefjerene ud til Siden, ligesom om der ikke var

Rum for alle Foraarets Længsler indenfor Svanehammen. Og saa skjulte Skyggerne dem helt.

Men midt i Vandfladen, der sugede Aftenhimlens Blankhed til sig, stod de kraftige Silhouetter lodrette ned fra høje Graapopler, Lind og Elm — de svære Grenes nøgne Arme, med de fine Kvistes knoppede Fingre; og disse Fingre syntes at dyppe sig i Vandet for at føle, hvor lunkent det var blevet af Formiddagens stærke Sol.

Nu var denne Sol sunket bag de spredte Trægrupper og slukket bag de tætte Buske. Men dens Genskin rødmede og glødede lavest nede over Vandet — og det var ligesom henvendt til denne stribede Drøm om Guld og grønne Skove, at Fuglene i deres Skjul rundt omkring fra sang deres længselsfulde, inderlige smaa Folkeviser. Og en Vise var der — og en Sanger — der overgik alle de andre: det var Nattergalens hulkende Kærlighedstrille, et uendelig langt Omkvæd til en kort, ensformig Visestump, maaske den eneste evige Poesi — ved Siden af Stjærnernes og Blomsternes — der er levnet os af en forbigangen Tid og en undergaaet Verden.

Hvad skal man sige? Det er kanske alt i alt Svanernes og Nattergalens Skyld, at Bænkene rundt omkring i vore Haver og Anlæg, særlig paa en saadan stille Aften, ere optagne af disse fortrolige Par, hvis hviskende Samtaler man trækker paa

Skuldrene af, medens man lidt undsélig skynder sig forbi og dog ikke ganske kan lade være at skotte hen til Stedet. Man kan dømme derom, hvad man vil, lægge deri, hvad man finder for godt — det er den almægtige Natur, der her kundgør sin Vilje, den, for hvem Planter, Fugle, Mennesker ere undergivne de samme Love. Ser man paa sligt, hverken som den vrantne Moralist, eller den kølige Statistiker, saa er det Aftenhimlens forskønnende Skær, som lægger sig forskønnende over disse Møder, hvoraf megen Fortrydelse kan opstaa, mange tragiske eller tragikomiske Skæbner udvikle sig — men hvorigennem ogsaa Ungdommens spændte Streng klinger: og denne Streng er hverken slet eller god, dens Musik er evig og uforanderlig, som selve Naturen.

Christensen følte sig træt. Han vilde gerne have siddet ned paa en af disse Bænke; men alle var de optagne. Han blev lidt ærgerlig; saa smilede han. Der var kommet Noget op i ham, lige fra dengang da han gik ud af sin Dør. Han gjorde sig ikke Rede for, hvad det var. Det blandede sig i Luften, smæltede sammen med Stemningen; han opdagede, at denne Verden, der til daglig Brug havde saa uendelig lidt Interesse for ham, alligevel kaldte paa ham, rykkede ham ind paa Livet — og vel at mærke ikke med de sædvanlige store, alvorlige Spørgs-

maal, men med et ganske almindelig lille et: Hvorfor gaar du saa alene dér?

Om det dog ikke var dumt, at stavre saadan højbenet omkring i dybsindige Betragtninger? Hvor kort var ikke Livet! Ligesaa kort som Foraaret. Hvor uvis den Tilstand, man gik imøde! Kort var den lyse Nat, men forjættelsesrig, skøn, blid, som en glad Drøm. Hvad sang Fuglen om? Han smilede. Hvad hviskede dette Par, disse to unge Mennesker dér paa Bænken? Trivialiteter rimeligvis; men for dem var det en Indvielse i en Kultus, der er ligesaa ældgammel, som Livet, og hvortil ingen Rhetorik udkræves. Blot glide hen i Halvlyset, i Halv-Forstaaelsen af Tingene, der ikke udelukker den hele Hengiven sig i en enkelt Følelse! For Pokker! dér hvor Ræsonnementet ophører, dér begynder først Mennesket at føle sig som det han er: et Led af Naturen! Og kan Nattergalen synge saa smæltende skønt om Naturtilstandens Herlighed, saa kunde Mennesket dog i det mindste vise den Beskedenhed, ikke at klamre sig til subtile Fordomme, hvis indbyrdes stridende Stemmer hindrer En i Nydelsen uden derfor just at gøre Ens Moral saa overvættes fast.

Han besluttede — idet han trak Vejret dybt, ligesom lettende sig for en Byrde, og saa' sig helt udfordrende omkring — at han vilde leve Foraaret og Livet, ganske som de andre

Dødelige. Det Stærke og Lidenskabelige i hans Natur, som han saa længe med Tvang havde holdt nede, løftede sig som en Bølge mod et Dige, og han fornam en Følelse af Behag og Frihed derved. Han var standset. Han saa' en Bænk, som ganske vist var optaget af et Par — men det var to unge Piger, som sad dér i Skumringen, med Ansigterne vendt imod Aftenens flatterende, svagt-gyldne Skær. Ventede de paa nogen? Maaske — maaske ikke. Han lettede høfligt paa Hatten og satte sig.

De saa' et Øjeblik betuttede paa hinanden — derpaa med et lille nysgerrigt Blik paa den Fremmede — og saa rykkede de til Siden, for at gøre Plads, skøndt der var Plads nok. Han tog en Cigar frem, tændte den, gav sig til at ryge, og vedligeholdt en standhaftig Tavshed — eftersom han strengt taget ikke vidste, hvordan han skulde begynde en Samtale.

Den begyndte de imellem sig, paa unge Pigers ældgamle Vis: de talte, halvhøjt, om en fraværende Tredje, hvilken Tredje først var en »hun«, og dernæst umærkelig gik over til at blive en »han«.

Christensen mønstrede dem. Den, som sad ham nærmest, var den fyldigste af de to — og tillige den mest nysgerrige. Stadigt talende og jævnligt leende med en dæmpet Latter over Ingenting, vendte hun hyppigt Ansigtet imod ham og viste ham et Par godmodige brune

Øjne, ganske friske og temmelig brede Træk, en sorgløs Opstoppernæse, dybe Smilehuller i Kinderne.

Han sagde ved sig selv: »hollandsk!« Og han gjorde sig Umage for at komme til at se den anden. Hun var slankere, blond, gjorde dette ubestemte Indtryk af Dame og af Smaapige i uopløselig Modsigelse, hvortil maaske København leverer et relativt større Kontingent end nogen anden Hovedstad. Hun havde visse Bevægelser, der var naturligt gratiøse — og andre, som det synligt kostede hende Tvang at faa bragt i Overensstemmelse med de uendeligt sammensatte Love for Anstand og comme il faut. Og hendes Stemme — da hun endelig lod dens smukke Klangtone høre — røbede den samme Usikkerhed, en skjult »Dualisme« — som man i den Hejbergske Tid vilde kalde det.

Men saa ofte det naturligt Klædelige brød frem i Miner, Bevægelser, Ord og Stemmens Klang — følte Christensen et uvilkaarligt Behag. Og da hendes Øjne omsider hvilede spørgende, med en vis Vemod, uden egenlig Opfordring eller Opmuntring paa ham, bestemte han sig til at sige noget.

Han lo. Han kom uvilkaarligt til det, idet han mindedes Kakadues berømte Replik fra »Capriciosa«. Og han sagde, henvendt til den nærmeste:

Det er en dejlig Aften iaften — synes ikke Damerne det?

De saa' lidt paa hinanden og smilede. Isen var brudt, Tilnærmelsen gjort. Christensen fortsatte:

Tillad mig at præsentere mig selv som en Snegl, der til Afveksling har ladet sit Hus blive hjemme. Jeg har ingen Familie og ingen Venner. Jeg keder mig over al Beskrivelse — men Aftenen er tillige over al Beskrivelse dejlig. Vilde Damerne have noget imod at fordrive et Par Timer i mit Selskab — hvis de ikke har noget andet og bedre? Vilde De f. Ex. have noget imod at drikke en Kop Chokolade hos Josty?

Det sidste henvendte han til »Hollænderinden«. Uvant, som han var med slige Forhold, forekom det ham, at hun maatte være den, der lettest kunde gaa ind paa en Spøg.

Begge de unge Piger havde rejst sig. Hollænderinden saa' paa sin Veninde og sagde:

Vi skulde vel afsted, Kamilla . . .?

Den Blonde saa' ned mod Jorden og samlede sit lille Shawl om de fine Skuldre:

Ja — det er bedst vi gaar! —

Saa følges vi altsaa! sagde Christensen saa friskfyragtig, som det var ham muligt. Og han gik om paa Siden af den Blonde, medens Hollænderinden bøjede sig frem og lo til ham, fordi han tog saa store Skridt.

De gik igennem Haven, som nu laa i dybe grønne og violette Skygger. Det udsprungne Løvs mørke Masser hang fugtig-friskt over Gangene. Christensen foreslog Vejen op over Slotsterrassen. De passerede forbi alle disse Bænke, hvor Parrene sad hviskende eller tavse — man saa' dem ikke længer, man anede dem akurat. Inde bag Gitret, som skiller den zoologiske Have fra Slottets Terrasse, hørtes i den dybe Stilhed en enkelt svag Plasken eller et skarpt Skrig. Lyden kom fra Bassinet for Vade- og Svømmefuglene — og denne Lyd havde noget underligt natur-vildt ved sig, som gjorde Christensen distrait. Han ønskede allerede, at han var alene — langt borte herfra ved Issefjordens Munding, eller i en Baad paa Kallebodstrand.

Hans Tavshed virkede paa Selskabet. Hollænderinden vilde over ved Udsigtsterrassen og se Maanen staa op over Byen — saaledes som da hun sidst havde været her! Hun forklarede, hvorledes den havde set ud som en stor Lampekupel med rødt Silkepapir over . . .

Ja, eller som en Ejdammerost! foreslog Christensen. Men Maanen vilde ikke komme op, hverken i Skikkelse af det ene eller det andet. Det var nok ikke dens Tid — den vilde maaske først vise sig henad Morgenstunden — og saa længe bliver vi dog vel ikke her! sagde Christensen.

Byen laa dernede med de velbekendte Taarne i en tung, skumrende Dis. De nye Kvarterer — nye Husrækker, med en Uendelighed af trivielle Skorstene, som begyndte at rejse sig herude ad den vestre Kant — hist og her en nøgtern Taarnbygning — Altsammen tarveligt, og dog med Fordring paa at være Udvidelse, Liv, Trivsel . . . intet af dette fandt Naade for Christensens Øjne. Han udbredte sig over Linjer og Forhold, priste den gamle Idyl, som dog havde været noget for sig, og i hvis Midte der var blevet levet et Aandsliv og drømt mangen smuk, forgængelig Drøm.

Nu vilde det ende med Pauperisme, Elendighed, Kedsommelighed, Trøstesløshed!

Tror De ikke, at Chokoladen staar og bliver kold? spurgte Hollænderinden og lo.

Hvad mener De, Frøken Kamilla? spurgte Christensen.

Hun saa' adspredt ud over Byen og adspredt paa ham. Hun kedede sig øjensynligt.

Saa kom de ned til Josty. Det gamle skikkelige Konditori skinnede dem imøde gennem Træerne. Der var den danske Familie-The ved Bordene i og udenfor Lysthusene. Gassen var tændt og brændte stille i de velpolerede Løgter. Skæret faldt over alt dette Smørrebrød, dette bajerske Øl, disse Tanter, Onkler og halvvoksne Børn — og dér hvor Skæret faldt mindre stærkt, i de fjærnere Lysthuses smaa Kaninbure, saas en og anden Student eller Kontorbetjent med

sin Kæreste; og de drak ogsaa The, bajersk Øl og spiste Smørrebrød. Det Hele var som en stor Dagligstue under aaben Himmel; ingen Skønhed, ingen Munterhed, ingen festlig Glæde, ingen Lidenskab — men det Hele var øjensynligt efter Alles Tarv og Smag; i det mindste rejste ingen sig og protesterede. Man vævede, hvad der saadan kunde være at væve om fælles Familieanliggender, Sorger eller Glæder; man kritiserede lidt: hist over Regering, her over Opposition; man gnubbede sig paa denne hyggelige, ganske elskværdige, ikke altfor overdrevent ømme Maade op ad hinanden.

Christensen saa' sig mistrøstig omkring og sagde:

Skal vi virkelig være her? —

De har jo selv foreslaaet det! —

Er der intet andet Sted? —

Den Adspurgte, Hollænderinden, sugede lidt paa sit Parasolgreb, og erklærede derpaa, at man kunde spise til Aften henne i en af Restaurationerne i Allégade.

Vil De være Vejviser? sagde Christensen. Jeg er saa godt som fremmed overalt! —

De kom hen i en af disse Smaahaver, hvor vore Bedsteforældre og Forældre har drukket daarlig Punsch med en god Fordøjelse, sunget Viser om Venskab og Dyd, om Handel og Skibsfart, og ubetinget moret sig. Nu blev her drukket Øl. Om man morede sig, kunde Christensen ikke bringe i Erfaring. Men af og til aabnedes

Ensomhed — — —. Men hvorfor er De saa modfalden? —

Hun havde tømt sit Glas. Hun saa' paa ham. De fine Øjenbryn rynkede sig let. Der kom og gik en Skygge hen over disse Kinder, som savnede den første, pure Ungdoms Friskhed, men ikke savnede en Ynde, et Noget, som — naa ja, et Noget, som indgyder et nogenlunde godt Hjærte Medfølelse, Medlidenhed og Behag samlet i Et.

Hvorfor er De saa alvorlig? spurgte hun.

Er jeg? De kan jo høre at jeg ler. Ræk mig Deres Haand! Virkelig en smuk Haand — og uden Spor af det, som de dumme Digtere kalder »Arbejdets Adelsmærke«. Disse fine Fingerspidser ere ikke fordærvede af Naalen. Fuldkommen rigtigt! De har ofret Dem ganske til Glædens og Nydelsens Kultus — De er, paa Deres Maade, en Vestalinde — De har Deres Ild at holde vedlige — og jeg kan kun lykønske Dem til, at De ikke har brændt Fingrene paa den .... Bliver De vred? Jeg troede oprigtig talt ikke at De havde forstaaet mig!

Hun havde trukket Haanden til sig, og saa' paa ham, næsten med Foragt i Blikket. Han spiste. Da han atter saa' ivejret, fangede han dette Blik. Han blev opmærksom, rømmede sig, og rakte sit Glas frem imod hende:

Jeg er saa lidt vant til at tale med Damer. Jeg har en Maade at — kort og godt — jeg ærgrer mig tidt over mig selv. Hvis mit Selskab

mishager Dem, beder jeg Dem, ikke et Øjeblik at lade Dem holde tilbage her af et misforstaaet Hensyn til Gæstfriheden. De vil ikke nemt kunne finde et mere ensomt Menneske end mig — og Ensomheden gør ubehøvlet!

Atter saa' hun paa ham. Derpaa lagde hun Haanden over Øjnene og blev siddende saaledes nogle Sekunder.

Hvad holder De mig for? spurgte hun endelig, idet hun lod Haanden synke. Den faldt ganske mekanisk ned om Glasset, som han paany havde fyldt. Hun drak ud; der lagde sig en fin Rødme over Kinderne; og med Vrede i Blikket gentog hun:

Hvad holder De mig for? Hvorfor vil De have mig til Bedste? .... hvorfor beder De mig at gaa, naar De har opfordret mig til at være Deres Gæst ....?

Han drak sit Glas langsomt ud, og svarede:

Hvorfor sidder jeg her? Fordi jeg finder Behag i at se paa Dem! Hvorfor bliver De siddende? Fordi De netop ikke er vant til at man gør Kur til Dem paa denne Maade! Men hvis De tror at det er med Overlæg, jeg bærer mig saadan ad og taler saadan, saa fejler De. Fortæl mig Deres Historie! Eller nej — jeg kan selv fortælle Dem den! Der er smaa Forhold hjemme i Deres Familie. Maaske en slem Mo'r, eller en slem Fa'r, eller begge slemme? Det er ikke lysteligt. Heller ikke er det lysteligt at sidde og sy, eller staa i en Butik den hele Dag. Det

frie Liv er mere tiltrækkende — foreløbigt. Men jeg, som De vel efter Anretningen at dømme, betragter som en Velhaver, der lægger an paa Deres Gunstbevisninger, jeg er en ganske almindelig fattig Djævel, en Slider, som de tusind andre. Blot er jeg en Slider, der gør sig til af at han slider. Altsaa hverken ydmyg eller dydig! Ikkedestomindre maa jeg her have den Ære at sige Dem, at det, man kalder for Dyden — Selvovervindelsen — Respekten for det Kedsommelige — i Længden er det Eneste, hvorved man holder Livet ud. Naar man da ikke, efter at have tømt Bægret, foretrækker at smide sig selv i Vandet hurtigst muligt! Opvarter! bring større Glas — og en Flaske til! —

Hun pressede Læberne sammen, rejste sig, men satte sig atter. Saa legede hun et Øjeblik med Gaflen ved den Kuvert, som hun næsten ikke havde rørt. Og med en Overgang i Stemmen, med noget af en Forretningstone, hvortil hun synligt tvang sig, og en vis blød Underdirren, sagde hun:

Skulde De — skulde De virkelig have ondt ved at forstaa, at naar man f. Ex. kan fortjene otte Kroner om Ugen ved at sy — og naar saa en Direktør kommer og byder En, lad os sige hundred Kroner om Maaneden, for at sidde nogle Aftentimer paa en Stol mellem andre Damer og synge — at man saa foretrækker det sidste? —

Ah! De synger? De er Sangerinde? Og han tilføjede smilende: Kunstnerinde? —

Hun bøjede bejaende Hovedet uden at lægge Mærke til Smilet.

Men nu synger De jo ikke? vedblev han.

Det er min Aften til at gaa ud — og ligesaadan var det min Venindes! —

Ja saa: Hollænderinden! —

Hvorledes? —

Aa, jeg mener blot, at den anden unge Dame lignede en hollandsk Pige, som jeg har set engang — paa et Maleri! Skaal, Frøken Kamilla! Jeg er ganske enig med Dem — jeg forstaar Deres Ræsonnement — jeg beklager blot, at jeg ikke er musikalsk nok til at ville kunne yde Deres Præstationer den fortjente Hyldest . . . . Jeg indrømmer, at jeg i hvert Fald maatte høre Dem synge i Udlandet paa Dansk, for at jeg skulde begejstres . . . . og saa blev det maaske mindre Sangen end Ordene, og mere end Ordene de Erindringer, der knyttede sig til Ordene, som . . . . !

Hun afbrød ham og sagde:

Jeg har ogsaa sunget i Udlandet! —

Ih nej! Hvor da? —

I Finland! Jeg havde et udmærket Engagement. Man var meget venlig imod mig. Jeg bilder mig aldeles ikke noget ind. Men Folk deroppe havde nær bildt mig noget ind. Og alligevel . . . .! Hun holdt inde.

Alligevel? sagde Christensen lidt drillende. Hvorfor blev De ikke dér og gjorde Deres Lykke? — maaske et rigt Parti? — i hvert Fald en rig finsk eller russisk Tilbeder? —

Jeg kunde ikke holde det ud! Jeg maatte hjem. Jeg længtes! —

De længtes hjem? . . . .

Midt i Vintren rejste jeg. Jeg brød min Kontrakt. Det var en lang Tur — lang og streng — og kostbar. Da jeg kom hertil over Stettin, havde jeg akurat saa mange Penge tilovers, at jeg kunde betale min Drosche fra Toldboden! —

Det var virkelig akurat! sagde Christensen og lo, medens han skænkede i hendes Glas.

Han var utilfreds med sig selv, med at være her — og dog fængsledes han til at blive. Han forstod ikke, hvad det var for et Galgenhumør, der var oppe i ham. Hvis Opvarteren var kommen ind og havde hvisket noget lignende til hende, som til Veninden, saa vilde Christensen rimeligvis have kastet Opvarteren ud. Og hvad saa? Hvad var dette Væsen dér for Christensen? Tiltalte hun hans Sanser? Maaske ja — maaske nej! Der var dette Naive i denne korte Beretning — saa lidet »lavet« som muligt. Hvorfor længtes hun hjem? Sandsynligvis til en Ven, en Elsker. Hvem var han? . . . .

Hvorfor længtes De hjem? spurgte Christensen pludselig og kort.

Hvorfor længes vi alle hjem? Har De aldrig rejst — været længe borte i Udlandet? Har De saa aldrig — pludselig — uden at kunne give det nogen Grund, længtes efter at gaa over Amagertorv og høre en Skomagerdreng raabe: Naadda Du!? . . . .

Christensen spilede Øjnene op ved at høre hende sige dette. Hun sad tilbagelænet i Sofaen, skødesløs, med Shawlet over Hofterne; det stramme, sorte Silkeliv viste en fin Taille; Armen var smukt og delikat, næsten fornemt »hæftet« til Skuldren; Haanden strakte hun ud, greb Glasset som en Dame, tømte det, som tørstede hun, uden at tænke paa hvad det var, hun drak. Det bløde, blonde Haar var paa den nylig indførte Mode redt fremover og ned i Panden. Hende klædte det nu; og kruse gjorde det, om naturligt eller ikke. Øjnene var bleven klare. Der var en barnlig Trods i dem, som stredes med en Vemod bagved, noget sygeligt Overforfinet, der ikke har faaet den sikre, udviklede Dannelses Præg, heller ikke har modtaget Udskejelsens Mærke, men vel nok Lediggangens. En let Rødme laa over Kinderne; den bødede paa den utilstrækkelige Form, paa Ovalens Mangler. Hagen var sluttet, Munden næsten streng. Man skulde ikke tiltro den at have givet eller besvaret Kys. Men det var dette Punkt, som Christensen netop ikke kunde komme bort fra. Ukendt med disse Væsners svævende Eksistens, med de forskellige Former, de Nuancer,

hvorunder denne Klasse af med Rette og Urette strengt bedømte unge Kvinder optræder, var han paa Forhaand stemt for at fælde en kategorisk Dom .... og hun mærkede det paa hans Øjekast, paa det Raillerende i hans Optræden, den hun paa sin Side syntes tilbøjelig til at underskyde Motiver, som hun var vant til at være paa Post imod og bekæmpe med sin Rutine og Erfaring — saa ung og saa sart hun end var.

Jeg længtes hjem — blot hjem! Jeg bryder mig ikke om, hvad jeg anses for . . . jeg vil blot være her, hjemme i mit Land! — Hun fæstede sine Øjne bestemt paa ham: Herrerne har godt ved at præke Moral! De vil kun Et — altid det samme. De kan ikke tænke dem, at blot det at have sin Frihed den halve Dag — at glemme Livet under nogle dumme Viser, under nogle Drillerier, under en anstændig betalt Lediggang — om De saa vil — at det kan være nok for en ung Pige, som ingen gider gifte sig med, og som sandelig heller ikke har overvættes Lyst til at gifte sig med nogen af Mændene — efter at hun har lært deres »elskværdigste« Sider at kende! —

Strikke Strømper, koge Grød, passe Smaabørn! Nej, De har Ret! svarede Christensen og lo. Vægtskaalen tynger ubetinget til Deres Side. Skaal, Frøken Kamilla! Hvad bestiller De hele Formiddagen — forudsat at De ikke sover? —

Jeg læser! —

Tør man spørge — hvilket? —

Jeg læser gode Ting; jeg har haft en Ven ...

Ah! —

Jeg har haft en Ven — gentog hun rolig. En halvgammel Philolog. Han besøgte mig en lang Tid hver Dag. Han kedede mig frygteligt, men han bragte mig en Mængde Bøger; og jeg skylder ham, at jeg ikke er saa uvidende, som De muligvis formoder. Han betroede mig stedse at han elskede mig — men han sagde mig det paa sin Maade. I alle Bøger, ældre og nyere, understregede han de Steder, som burde gøre Indtryk paa mig. Og at jeg ikke har bønhørt ham, er hverken Bøgernes eller Forfatternes Skyld! —

Christensen saa' paa hende og sagde:

Dannelse har De nok — men De har ingen Lidenskab! —

Nej! svarede hun med et undvigende Smil og med let rynkede Øjenbryn. Moder havde sex Døtre. Mig fik hun, da hun allerede var lidt tilaars. Jeg tror at jeg aldrig bliver helt udviklet. Se paa mig!

Hun havde rejst sig og stod med et forlegent-ligegyldigt Ansigt, strækkende Armene ivejret og ud for sig, omtrent som et Barn, der viser at det er pyntet. Christensen lo, hævede den ene Lysestage fra Bordet, bad hende dreje sig, lod Skygge og Lys fordele sig afvekslende over hendes Ansigt og Figur.

Men De er jo som om De kunde være en Dryade — en paaklædt selvfølgelig; et af disse sarte mythologiske Væsner, selv udsprunget af

en sart og fin Fantasi, der skyer det Robuste og Massive. De er ligesom for tidlig sluppet ud af Deres Skov, med dens jomfruelige Grønhed og dens ulegemlige Længsler — herind i denne Hule, hvor en Vildmand betragter Dem! Se ind i Spejlet . . . det kunde give et Billed!

Han lo. Hun ogsaa. Pludselig pressede hun Læberne sammen; hun blev bleg, og atter skød en stærk Rødme op over Kind og Pande. Hun støttede den ene Haand mod Bordet, søgte efter Glasset, skød det fra sig, satte sig langsomt ned og lukkede Øjnene.

Hvad er der? spurgte han urolig.

Jeg véd ikke . . . Vil De ikke lukke Vinduet op! Det betyder ingenting . . . det gaar snart over! Hun lænede sig helt tilbage med den ene Arm bag om Hovedet.

Han lukkede begge Vinduerne op. Den lyse Nat hvilede over Træer og Haver derude. Stilhed overalt; ingen Folk længer. Ikke Lyd af Musik, ingen Larm af Døre, som aabnedes eller lukkedes. En Gasløgte brændte med rolig Flamme. En Opvarter, kendelig paa sit hvide Forklæde, stod og drev nede ved Havelaagen. En Drosche rullede bort.

Han vendte sig om igen. Hun bevægde sig ikke; men hun havde Øjnene aabne, og de var matte, bedende trætte; og den ene hvide, smukke Haand hang ned over det grønne Sofabetræk.

De maa ikke gaa! bad hun. Det er snart ovre . . . . jeg tror, jeg har spist for lidt . . . . jeg var heller ikke ganske vel ved Middagen idag. Jeg havde blot Tørst . . . . jeg er ikke vant til det — jeg har været uforsigtig . . . . men hvorfor er De ogsaa saa underlig? —

Han saa' paa hendes Kuvert. Saa greb han Flasken, som stod foran. Den var næsten tømt. Den fordømte Champagne — det Gift! mumlede han. Og jeg Æsel! Jeg bærer mig ogsaa altid dumt ad! Kom! drik Dem et Glas af den røde Vin . . . De maa, hører De! — den køler — den giver Kræfter — jeg svarer for den! —

Han nødte hende til at drikke, som naar man giver et Barn Medicin. Hun saa' stadig bedende paa ham. Han følte sig mere og mere ulykkelig, forlegen, komisk, dum. Saa samlede hun sig sammen med en Kraftanstrængelse. Det var, som om hans Forlegenhed gjorde hende godt, indgød hende Tillid. Hun rejste sig, støttede sig ved Bordet, gned sig med Lommetørklædet over Tindingen og sagde:

Kald paa Opvarteren — skaf mig en Vogn . . . hvis De vil være saa god!

Han ringede og betalte. Opvarteren mente, at det blev vanskeligt at faa en Drosche. Christensen fordoblede Drikkepengene. Hun stod imidlertid henne ved Spejlet og satte med svagt dirrende Hænder nogle Naale fast i Nakkehaaret. Da Opvarteren var borte, vendte hun sig til Christensen:

Jeg tror alligevel nok at jeg kan gaa. Maa jeg tage Deres Arm!

Hun støttede sig ved ham. De gik ned ad Trapperne, skraaede over Haven, hvor Opvarteren bukkede som en Automat i den aabne Laage. Hun saa' ligefrem for sig og holdt sig rank. Christensen tav. Der var ingen Vogn i den øde Allé. Alt Liv var som fejet bort. Man skulde ikke paastaa, at Folk havde moret sig her for en lille Stund siden. Fra Frederiksberg Kirke slog Taarnuhret ét Slag. Kirken lignede en stor preussisk Pikkelhue, som er stillet hen mellem Gravene. Ikke et Pip fra en Fugl hørtes. Alle Omgivelser havde dette fremmede, legemløse Udseende, som Foraars- og Sommernattens aandeagtige Time er en Mester i at frembringe paa et Lærred, dybt nedstemt i Tonen. Bag Pikkelhuen var Maanen kommen op. En beklippet, bleg Gulddukat med et sygeligt Smil — dette ensartede Smil, hvormed den ser ned paa Grave og Sporvejsskinner, paa en øde Plads eller paa mange Mennesker . . . . og her saa' den ned paa disse to, som ved et eller andet Tilfælde var blevet rystet sammen, som for den Sags Skyld ligesaa godt kunde have været viet inde i denne Kirke, kunde have gaaet her og smaagnavet, den ene over en Pige, som imorgen skal skifte, den anden over Børnene, som slider de mange Par smaa Støvler om Maaneden.

Uhyre ligegyldigt det Hele! gift eller ikke! barnløs eller begavet med for mange

Smaapraetendenter til Livet! sorgløs eller hypokonder! . . . . Kirketaarnets Uhr slaar og slaar, saalænge Uhrmagerens Kunst holder det sammen; — og er Værket udslidt, kommer der et nyt indeni Pikkelhuen. Uhyre ligegyldigt for Maanen — som er død, færdig med det Hele, hvis ikke Astronomerne lyver! Af en overordentlig Vigtighed for os, som træder paa den rullende Klode, hvis Muld klamper sig under vore Saaler og ved hvert Skridt belærer os om, hvorfra og hvortil!

Uha!

Og Christensen drog et dybt Suk.

Jeg kan godt gaa alene, hvis det generer Dem at gaa med mig! sagde hun og tog sin Arm tilbage fra hans.

Nej vist ikke! sagde Christensen hurtig. Jeg følger Dem hjem! Hvor bor De? —

Hun sagde ham Gaden og Husnumret. For ham var det fremmede, ukendte Betegnelser. De gik ned ad den brede Færselsallé — som engang har været en Idyl, og hvoraf endnu et gammelt Hus fra Aarhundredets Begyndelse bærer Navnet: »Sans-souci« ovenover Porten til en skyggefuld Have, der syntes at maatte kunne være Edens og Paradisets. De bøjede om ad en Sidevej, hvor nye Bygninger rejstes, og ind i en Sidegade, hvor Idyllen fuldstændig var trykket til Jorden under en Række femétages Murmesterkaserner. Det spøgelseagtige Natteskær hvilede over disse nyhvidtede, okkergule eller skifergraa Facader; og Maanen skinnede dag-mat ind i disse Ruders

Rektangler og Kvadrater, delt i trivielle Trekanter ved de nøgterne, klare, hvide Sparsommeligheds-gardiner.

Hun stak Nøglen i en Gadedør — og bad ham lukke op. Hun vilde smilende takke ham og byde Godnat, men hun maatte læne sig ved ham, og han blev paa samme Tid forlegen og betaget ved hendes Hjælpeløshed.

Han spurgte:, Hvor højt bor De? — Paa anden Sal! — De kan ikke naa' op alene ..... kom jeg skal hjælpe Dem! Giv mig Nøglen til Deres Entrédør! Ingen Undskyldninger ... det er min Skyld — kun min Skyld — jeg er en Klodrian; jeg beregner intet, fordi jeg aldrig beregner noget!

Hun hørte ham ikke. Hun sad paa hans Arm med lukkede Øjne, ligbleg, som en Gudinde af Gibs — og han bar den livløse Genstand op paa anden Sal. Han aabnede og lukkede Døren, gik paa Taaspidserne med sin Byrde gennem en lille Forstue, en Dagligstue, og ind i Sove-kammeret. Dér lagde han hende varsomt paa Sengen, og trak Vejret. Hun slog Øjnene op, saa' fremmed og forvirret paa ham, pegede paa Døren ud til Køkkenet, og stammede: Hent mig en Drik Vand .... væk ikke den gamle Kone — derinde — Døren ved Siden af Spise-kammeret! Aa Gud, hvor jeg føler mig skamfuld og mat! —

Han hentede Vand. Der var som blæst i det lille Køkken — renligt i hver en Krog. Han

gav hende at drikke. Hun sank kun nogle Mundfulde, dyppede sine Fingre, lagde dem over Panden, lænede sig tilbage paa Hovedpuden, stønnede, men dæmpet klagende som et Barn.

Han var raadvild. Skulde han gaa? Formodenlig! Han saa' sig om i Dagligstuen! Et Bord i Midten, en Skaal med nogle Visitkort. Et lille Bogskab, halvt fyldt af indbundne og uindbundne Bøger. Blomster i Vinduet, intet Spejl, nogle Fotografier og Fotogravurer paa Væggen — allesammen decente . . . . her kunde bo en Lærerinde, eller en Dame, som bestyrede en Forretning. Overalt som blæst — altsammen afstøvet og temmelig nyt — uden kunstnerisk Smag, men ogsaa uden denne Halv-Verdenens quasi-Luksus og frivole Stads. Han satte sig i en Lænestol; han kunde fristes til at blive siddende her til Morgenstunden, agere Vaagekone, nydende den blandede Følelse af at gøre en Dumhed god igen, som man imod sin Vilje har været Ophavsmand til.

Han listede sig igen ind paa Taaspidserne. Hun laa udstrakt paa Ryggen, havde revet Chemisetten op i Halsen, søgte at faa Kjolelivet op, lod Hænderne afmægtig synke — og græd ganske stille.

Han tyssede sagte paa hende, og gav sig til at klæde hende af, besværlig og kejtet, standsende ved Hægter og Baand, trækkende de sidste fast i gordiske Knuder, som han atter maatte løse paa Alexanders Maade. Værst var

det at faa Støvlerne med de mange Knapper af Fødderne.

Han var fuldt optaget af sit Arbejde, tænkte hverken paa sig selv eller paa hende, eller paa Stedet, hvor han befandt sig; tænkte blot paa at faa hende bragt til Ro i en bekvem Stilling — som man bringer sin Hustru til Ro, naar hun er syg, eller et Barn, naar man giver Faderens Rolle i Hustruens eller Barnepigens Fraværelse.

Kun én Gang slog hun Øjnene op. Og der var en Vrede, næsten et Had i det afmægtige Blik, som hun sendte denne Fremmede dér, bøjet over hende, løsende hendes Klæder, nu og da med en utaalmodig Grimace, lige til det inderste Stykke af Kvindens Paaklædning.

Han mødte hendes Blik. Han løftede hendes Arm, den fine, slanke Arm med den hvide Haand, trykkede ærbødigt et Kys derpaa, og sagde: Sov mit Barn! og tænk om mig, at jeg er en Læge, der hjælper en Tilskadekommen! —

Atter faldt Dvalen over hendes Øjne. Hun lukkede dem, og sagde tonløst, ligesom langt borte fra — med en ydmyg-inderlig Stemme, der gik ham helt igennem Hjærtet: Saa tag mig Natkjolen! i Komoden — midterste Skuffe tilhøjre — . . . siger jeg . . .! Og hulkende, men stadig dæmpet søvngængeragtig, fjærnt borte fra, stillejamrende, raabte hun: Aa Mo'r — Mo'r! . . . .

Han bed sig i Læben, trak Vejret dybt. Saa bøjede han Hovedet som for en usynlig tilstedeværende Magt, drog Skuffen ud og stirrede paa en Hvidhed, en ulastelig Orden, smaa nydelige Pakker ombundne med røde Bændler, Pakke ved Pakke, kantede med Blonder, med Strimler, med Kniplinger — hvad det nu hedder — alt dette Linned, der kan dufte af Vask og Strygning, som en Skovbund kan dufte af Foraarsaande, og hvorpaa til syvende og sidst Kvindens Værd skal kendes — ligegyldigt under hvilken Situation den største Troldmand af alle Troldmænd, Tilfældet, bringer os i hendes umiddelbare Nærhed.

Han skød hurtig Skuffen til igen. I Haanden holdt han hendes Natdragt, og løftende hende varsomt overende lykkedes det at faa den hvide, lange, bløde Ham, ikke ulig Æventyrets Svaneham, til at glide ned over det modstandsløse Legeme, til at dække Dryadens fine, sarte, yndefulde Former, som Vinens overmodige Gud havde betvunget.

Og hun sank tilbage paa Puden med et dybt, befriet Suk; og hun sov straks ind. Et Smil kom og bredte sig over det blege Ansigt .... og dér hvilede hun bleg i Halvskyggen, paa den hvide, med Blonder kantede Pude: en Symfoni af lysende matte Tinter — Hals, Skulder, den blottede Arm — et lilla, stukket Sengetæppe, som hun selv, i fuldkommen Ubevidsthed om Farver og Symfonier, ved en ufrivillig Bevægelse kastede til Side, da han søgte at dække hende til.

Saa kom en Rus over ham; — først da følte han sig betaget: men det var ikke Vinens Rus, ikke Sansernes Betagelse. Han sad her foran Sengen som Kunstner, og den unge Kvinde hvilede dér som Modellen.

Var han da virkelig ad denne Aftens Omveje pludselig naaet frem til Grænsen for det forjættede Land, som han saa længe og saa kunstigt havde undgaaet at nærme sig? Han behøvede ikke at sænke Loddet dybt i sig selv, for at finde Medfølelsen, Medlidenheden, et blivende Behag og en forbigaaende Attraa som de bestemmende Aarsager til at han nu befandt sig her. Men hvad der end havde bevæget sig i ham — nu var det gledet tilside, havde veget Pladsen for denne ene Spænding af angstfuld Henrykkelse, en Galenskab, en Besathed, som Kunstneren alene er fordømt til at eftertragte og forpligtet til at underkaste sig.

Det var Farvens forjættede Verden, der vinkede den modstræbende Maler.

Farven: en Drøm, et Fantasmagori, en Flimren for Øjnene . . . . . noget, som Literaterne, Theoretikerne, de Kunstfilosoferende gør sig disse fortvivlede Anstrængelser for at synes vidende om . . . et tomt Ord, et bart Begreb for den store Mangfoldighed af Mennesker, der i Modellen kun ser det Nøgne, i det Nøgne blot søger det Sanselige, som ved Farve tænker paa Kulør, og som i Kuløren ser alt, hvad der kun »ikke er graat«. For Maleren er det hans Alpha

og Omega, hans Alt, hans sidste Bekendelse, en Hemmelighed, som han ikke udleverer og ikke kan meddelagtiggøre Nogen i. Det er for ham, hvad Rimet er for Lyrikeren: ikke en Stavelse, som rimer paa en anden, men den mystiske Klang, Vellyd, Vellyst, hvori Hjærtets Blod udgyder sig, hvori Sjælens lønligste Rørelser dikker og banker, hvori Livserfaringerne pulserer, og det af alle Andre Usigelige siges!

Farven? — Koloriten? .. Som om der gaves Regler for den! Regler? Man er født dermed — eller det kan aldrig tilegnes. Man er født dermed: det kan ligge og slumre; saa faar det pludselig Liv; det begynder at flimre, gnistre, danse for Øjet; det bliver til en Harmoni, Tone smælter ind i Tone, Tinte rækker Tinte Haanden; det bølger i et Væld, som bortskyller Linjen og lader en ny Form opstaa . . . . . . Aphrodite Anadyomene, Venus Urania, Gudinden i Knop, Skønhedens Under, som nu skal udfolde sig! Se dog, hvor Dagningen trænger ind ad Vinduet, fylder Rummet, giver Genstandene deres lovbestemte Plads i umærkelige Trinrækker, omspænder denne unge Pige dér med et luftigt Væv af mystisk Poesi, sætter et Lys, saa let som et Aandepust, paa den bøjede Arms Albu, kruser et enkelt gyldent Haar, vifter Skygge over de slumrende Træk, glider med Naturens egen Uskyld henover det halvt blottede Bryst, rødmer derinde under det hvide, kolde, friske Linned, breder sig blaalig over Lagen, lilla over Tæppe,

dvæler med Voksets matte Glans over det barnligt runde Knæ — kaster sig ivrigt søgende over Stolen, ransagende hvert broget Klædningsstykke, som skjulte der sig Skatte i Stoffets Folder; og nu op over Væg og hen over Loft, meddelende det hele Rum en Indvielse som til Dryadens Bryllup! . .

En Dryade? Nej ikke Spor af Mythologi! Et stakkels moderne ungt Væsen, fuldt af Fejl og Skrøbeligheder, ikke bedre men heller ikke være end saa mange unge Piger, hvem Familien beskytter, hvem Faderens Indtægter tillader en uefterstræbt Lediggang . . . . . men nu hviler hun dér, sovende Farvens Søvn i Foraarsmorgenens matlysende Dagning. Og en fremmed Mand, den fremmede Maler, sidder dér og stirrer frem for sig; han har endelig, ved et Tilfælde, om end lidt »akavet«, fundet den Model, han søgte, og som nu vil indvie ham i Farvens Mysterium; hans Fingre omfatter en bred Pensel — en tænkt Pensel: og han dypper og ælter paa en tænkt Pallet, smører løs paa et tænkt Lærred . . . . . og alt imedens tænker han selv:

Havde Renæssancen sine Elskerinder til Modeller, sine Modeller som Elskerinder — og levede man dengang ikke som Libertiner men som Maler, for hvem Livsgerningen at male aller mindst var lige saa alvorlig en Sag, som for en Departementschef at styre Derpartémentet . . . . . naa for tusind Ulykker! hvad havde ikke Maleren nede i Rom sagt om et kvindeligt Smil — en smuk Haand — i Stedet for ti Mænds aandfulde

Samtale . . .? Hvorfor da ikke søge at vinde denne lille Pige dér — med en kvart Portion af sit Hjærte — og saa male, male, male — overbyde de Andre, aftvinge dem Beundring, opfinde Specialiteten: Lys i Lys — Dagningens Poesi — Koloritens Triumf! . . . . .

Saa vaagnede Christensen af sin Hallucination. Han kastede Pensel, lod Pallet falde — tørrede sin fugtige Pande — trak Vejret dybt: Vanvid — Vaas!

Og bøjende sig endnu en Gang for sin Model, saa' han hende ligge dér, bleg, fin, hvid — som en Død — med Livets gaadefulde Smil om de halvtaabne Læber.

Han hviskede: Det var en Drøm! Sov vel! — og Farvel! Saa listede han sig paa Taaspidserne ud af Døren, ned ad Trapperne.

I den store Allé var det allerede lyst under Træerne. Fuglene begyndte at lade høre fra sig. En Mand skubbede en lille Vogn med nybagt Brød foran sig. Han nikkede: Godmorgen! Christensen købte et Par Tvebakker af ham, stak dem i Lommen, gik et lille Stykke, satte sig paa en Bænk, glemte at han havde gjort sit Indkøb, og undrede sig over, at det knagede under ham. Han tog det smulrede Brød frem, strøede det for nogle Spurve, som skrigende gav sig til at slaas. Der kom en Stillits og en Bogfinke til; den sidste sad i Afstand og saa' paa ham med vemodig-tilslørede Øjne; han tænkte paa den

stakkels unge Pige, paa Livets Sørgmodighed og underlige Tilfældighed. Men Stillitsen fulgte ham med et levende, gennemtrængende Blik. Den fik sin Part og fløj bort.

Højt paa Himlen stod Maanen endnu — end mere beklippet, mat, blegt smilende, som en søsyg Patient.

Christensen tog sin Hat af, purrede sig i det tykke, stride Haar, og saa' op og ned ad den øde Allé. Noget borte fra dukkede en langbenet Politibetjent frem; han syntes at falde i Tanker over en Gasløgte, der — unægtelig overflødigt — endnu brændte, lige som et Lys, hvorved man midt paa Dagen forsegler et Brev.

Christensen fornam Morgenkulden og gabede: Hvad Livet dog er for et Intetagtighedens nøjagtige Udtryk — hu ha!

Som det ustandselige Tik-tik! gennem et Telegrafapparat fo'r disse tilbagelagte Timers Oplevelser gennem hans Hoved.

Hvorfra kom det? hvormed begyndte det? Aa, rigtigt . . . . det var, da jeg gik ud . . . .

Og fra et varmt, klogt, lysende Blik brød der frem en Strøm af Sikkerhed, Ro Foretagelseslyst . . . . han vidste ikke, hvad han skulde tænke derom, men det overrislede ham med en besynderlig Følelse af mandigt Velvære — og til allersidst fornam han en bestemt Tilbøjelighed til at gaa ned paa Rysensten og tage et Dampbad.

Han rejste sig og viftede med sin Hat frem og tilbage:

Hele Forhold — hele Forhold — første, anden og tredje Gang: hele Forhold ..... og ingen Dumheder, ingen Eksperimenter hverken med Farve eller med Mennesker!

Han dunkede Hatten med Knytnæve fast paa Hovedet, og saa gik han hurtigt og rankt, svingende sin Stok, ind ad Byen til.

Politibetjenten foran Gasløgten sendte ham et l—a—a—a—angt Blik.

XIV.

Opdragelse og Opdagelser.

Naar man i det hele taget giver sig til at grunde og gruble over Livets Besynderligheder, efter at man selv har nogle af Livets Erfaringer paa Bagen og ikke altid har nøjedes med at læse sig dem til hos andre, saa turde det være, at dette med Sympathien volder En mest Hovedbrud.

Man ser et fremmed Menneske; man bringes i Berøring med det ved en eller anden tilfældig Omstændighed; man krydses i sine Vaner og i sine Planer, giver noget bort af sig selv, ofte sig selv helt .... og man modtager til Gengæld noget af et fremmed Væsen, undertiden dette Væsen helt og holdent.

Dette ser nu ganske fornuftigt, endog helt logisk og mathematisk ud: *do ut des!* Politik, Forretninger og varige Venskabsforbindelser bliver ofte grundet herpaa. Men gaar man det lille Skridt videre, og siger man at Forholdet f. Ex. er en Mand og en Kvinde, der med Et føler en underlig gensidig Tiltrækningskraft og paa denne »Kraft« slutter et Forbund — og medfører dette Forbund, at der en skønne Dag kommer en lille Mand eller Kvinde ind i Huset, og med Aarene maaske flere smaa Mænd og Kvinder — og omfatter man denne Række af sine egne Smaaselv med al den Ømhed og Omhyggelighed, der er nedlagt i Mennesket, — saa er Mennesket ikke desto mindre et højst kombineret Væsen af en besynderlig, man skulde næsten paastaa gruful Sammensætning: thi en skønne Dag kan det spørge sig selv, hvad dette dog altsammen er for noget? hvor det kommer fra? hvad det skal til med disse fremmede Væsner omkring Mennesket selv?

Man kan ikke blive dømt ind i nogen Sindssygeanstalt for disse Refleksioner og Spørgsmaal. Man kan vedblive at være en god Fader, en god Borger, et godt Menneske tiltrods for disse Betragtninger. Egenlig kun ved at læse dem nedskrevne forekommer de En saa underlige, saa oprørende. De tænkes dog tidt. Mand eller Kvinde, yngre eller ældre, spørger sig selv ofte: var vi maaske dog ikke nærmest skabte til at være alene? . . . . . har ikke »Sympathien«

gækket os? . . . . kan man i det hele taget leve med og for nogen anden end sig selv — for og med sig selv?

Hver Dag, der gaar, bliver Livet vanskeligere og vanskeligere at leve i en Tid, der raaber højt paa det Solidariske, paa Samarbejde, paa de demokratiske Principer! Muligvis er det kunstigt, hele dette Væsen med det Demokratiske! I hvert Fald gaar det ud over de finere og dybere, de virkelig stolte, eller de blødere, mere sensible Naturer. Dog, den Dag vil også oprinde, hvor disse føler sig befriede og faar deres Oprejsning. Demokratiet — ikke det i snevrere Forstand politiske, men den hele moderne Stats og Aandsindretning — vil rejse sig og bryde sin egen Form. I Længden vil Menneskene, som maaske i langt dybere Forstand end Menneskene selv formoder, ere Frihedens fødte, lovlige Arvinger — i Længden ville de ikke udholde den Tilstand, hvor de Tusinder med vagtsom Mistro og Misundelse piner den Enkelte. Voldsomme Kampe ville slaa Samfundsindretninger istykker, som ikke svare til det enkelte Individs Trang og Behov. Vi ville antagelsesvis atter flakke om som Horder, tilbedende Solen, Styrken, den aandelige Sandruhed og den legemlige Uforfærdethed. Af Horden vil Patriarkens Familie fremgaa. Manden har sit Telt; det er hans Kastel, hans Helligdom, hans Verden, som han kan flytte med sig efter Behag. Og idet han værger for Teltets dyreste

Eje, for hans Hustru, Ven, Livsledsager og Moder til hans Børn, føler han tillige, at han værger for det Bedste i ham selv fortsat naturligt igennem Børnene — Baandene mellem Mand og Kvinde, Baandene mellem Familie og Livet udenfor, mellem Verden og Gud.

Tilbage til Naturen!

Naar Frøken Helene Borg senere — under et andet Navn men som den samme Kvinde — tænkte tilbage paa denne Periode, saa var der Et, som hun mange Gange maatte tage frem igen, smile over og grunde over — men hun fandt ikke ud af det. Hvorfor gik ikke dette Venskabs Forhold imellem ham og hende hundrede Gange i Stykker? Thi — oprigtig talt — han var hende en Gaade, med alle hans Refleksioner og Paastande, den urimeligste, den vanskeligste, den særeste Ven af Verden.

Ganske vist, der var dette med Sympathien — lad os kalde det saaledes. Men, Sympathien forudsat, saa er det alligevel besynderligt, at en stor og stærk Mand støtter sig til en forholdsvis lille og skrøbelig Kvinde, læsser alt sit daarlige Humør, sine Sorger og Bekymringer, sine Besværinger — idelig og idelig de samme — over paa hende som noget ganske selvforstaaeligt: medens han upaatvivlelig vilde have fundet det i séregen Grad paafaldende, om hun blot en

enkelt Gang havde vendt Forholdet om og ladet ham føle den relativ mindre Vægt af hendes Sorger, Besværinger osv.

Ganske vist, hun havde en god Balance i sig, og altid var baade et indre og ydre Smil til Rede hos hende . . . . og dette Smil kunde undertiden fortolkes saaledes hos hende: han tillægger Dig unægtelig stor Styrke, stor Udholdenhed, han sætter Dig højt, han viser Dig mere Tillid end noget andet Mennnske ved saaledes at bruge Dig som Donkraft til at holde hans egen Skude paa ret Køl!

Men ikkedestomindre . . . . naa ja, der var Sympathien! Og den boede hos hende, den havde opslaaet sit Paulun i hendes Sjæl; den vovede sig kun med den yderste Varsomhed frem engang imellem, for at kigge efter, om den muligvis ikke skulde have en Genbo. Og følte den sig ved en og anden særlig Lejlighed overtydet herom, saa trak den sig beskeden tilbage, tilfreds — aa, saa tilfreds — og kun det varme, kloge, lysende Smil fik ved en umærkelig højere Grad af Lys og Varme Lov til at vise, hvor megen Tilfredshed dette stærke, trofaste, modige Hjærte gemte!

Med alt det, at hun kom til ham fra en fremmed Verden og fandt i ham en fremmed Verden — med alt det, at de havde saa vidt

forskellige Forudsætninger, og at de i Begyndelsen noget nær ikke kunde tale sammen uden at geraade i Disput, i Forlegenhed, i Misforstaaelser — og med alt det, at han ikke paalagde sig nogen særlig Tvang overfor sine Luner, medens hun stadig maatte være paapassende overfor sig selv — saa dannede hun sig temmelig hurtig et korrekt Billede af ham, med Fradrag af det Uvæsenlige og Forbigaaende: og dette Billed vilde blive bestemmende for Fremtiden, det følte hun med kvindeligt sikkert Instinkt.

Han var, alt i alt, en Mand — en udpræget og en original Mand. Det er nu ikke det værste, man kan være i en Kvindes Øjne.

Var hans Bitterheder, hans Ironi og hans stadige Syslen med sig selv end ikke ubetinget en Anbefaling — og skræmtes hun nu og da ved hans undertiden brutale Tørhed og ved hans Kulde, hvortil hun fejlagtig, som Kvinder tidt plejer, søgte Forklaringen altfor langvejs borte — i et brudt Forhold af ømmere Natur, en Skuffelse eller en Selvbebrejdelse — saa var hun paa sin Side saa lidt optaget af sig selv, at hun efterhaanden formaaede at regulere sit Syn paa ham, faa ham stillet i den Belysning, hvori en Mand langt mere end en Kvinde maa ses: Samtidens, Omgivelsernes, de bestemmende ydre Vilkaars.

At han havde tvunget sig til at resignere — at han stadig havde at betvinge Lidenskaber, der netop, naar vi giver efter for dem, kan gøre os elastiske og elskværdige i al

vor Egoisme — det opdagede hun snart, og det gjorde hende tryg, langt tryggere end Glathed og Imødekommenhed formaar overfor en Kvinde, der paa samme Tid er naiv og intelligent. Hans Væsen var præget af en barsk Idealisme — hun vilde ganske vist have ønsket den noget lysere; men det gaar Damer overfor en Mand, for hvem de interesserer sig, som det gaar dem i Kræmmerens Butik: de medbringer en Prøve af noget Broderegarn, som de ønsker kompleteret; naar der ikke findes denne Farve, saa tager de den nærmest tilsvarende, en Nuance dybere i Kuløren; Broderiet venter derhjemme, det er dem en Æressag at faa det færdigt, og man kan altid læmpe lidt paa Mønstret!

Idealist, ja det var han — og han stod alene — hun vidste ikke, hvor alene — kendte ikke Forholdene nok til at kunne bedømme hans Stilling — vogtede sig i det hele taget, navnlig efter den første »Overhaling«, for at tale med om Ting, der laa hendes Opdragelse, hendes Kundskaber og Udvikling fjærnere end hendes sunde Dømmekraft og kvindelige Gætteevne.

Spøgende havde han ved en Lejlighed sagt, at medens man nu og da hørte et Talent, eller endog en Dilettant besvære sig over at være født en Menneskealder eller to for tidligt — saa kunde han selv beklage at han var kommen altfor sent, flere hundrede Aar bagefter sin virkelige Tid, til Verden.

Hun gav sig straks leende til at spørge, om det maaske var i Kong Hans's Tider han ønskede sig tilbage? Men Svaret, hun fik, var et ganske tørt og alvorligt: Ja, min bedste Frøken! kan De skaffe mig fat i Lykkens Kalosker, saa trasker jeg med den største Fornøjelse ind i det femtende Aarhundred — om just ikke her i Danmark — og jeg skal ikke ønske mig tilbage igen, det vil jeg love Dem! —

Da skulde det gøre mig ondt! for saa vilde jeg ikke kunne nyde godt af Deres Undervisning! Jeg i det mindste vil nødig ud af min egen Tid — den passer for mig, og jeg formodenlig for den! —

Aa, hvad Undervisningen angaar ... oprigtig talt, De har grumme lidt Anlæg — saa lidt, at jeg skammer mig over at lade Dem sidde her og gnidre med en Blyant hos mig, til Gengæld for al den Ulejlighed, De har med Karsten. Vi maa have den Sag paa det Rene — jeg har tidt bedt Dem derom — men nu siger jeg Dem atter: hvis De virkelig var istand til at lære noget hos mig, saa vilde jeg betragte vort Regnskab som værende i Orden. Men nu »stemmer« det ikke. Karsten gaar frem — det er tydeligt nok — men De . . . ja undskyld — De bliver staaende paa det samme Punkt — og det er et temmelig ringe et! —

Virkelig? Ikke engang et g? Det gør mig ondt. Men jeg er sejg og stædig. Jeg vil lære at tegne — og jeg vil vedblive at læse med Karsten. Han er ikke noget Lys; jeg smigrer

hverken Dem eller ham. Men han er et elskværdigt ungt Menneske, der gør sig den bedste Umage — og min »Methode« har staaet sin Prøve overfor mange langt ringere begavede; det kan jeg forsikre Dem. De vil nok faa Glæde af ham med Tiden. Se blot, hvor han har udviklet sig i dette Aarstid. Ja, jeg mener ogsaa rent korporligt. Han bliver en smuk ung Mand! . . . Her lo hun, friskt og fornøjeligt . . . . Det kunde ende med at han ligefrem blev farlig for sin Lærerindes Hjærtero. Saa bløde, klare og noget drømmende Øjne — et kønt, begyndende Skæg — helt mandigt — en slank, god Figur — den Gymnastik er dog en god Ting — krøllet Haar . . . . . han ligner det, som Damerne og Romanerne forstaar ved en »ung Kunstner«. Og Gud véd, om han ikke skulde have Anlæg for Tegning! Dér kunde De maaske faa en Elev, som fik en bedre Karakter end jeg. Se engang i hans Stilebøger . . . .!

Pokker ivold! . . . Undskyld min Afbrydelse, kære Frøken! men jeg er sikker paa, at Fyren ikke har saa megen Forstand paa at tegne den Krukke dér, som De! —

Jeg takker for Komplimenten! Vilde det ikke være Dem en Glæde, om Deres Plejesøn blev det samme, som De dog . . . . .?

Hverken blev eller er — og som jeg ikke ønsker at nogen, over hvem jeg raader, skal blive i denne Tid, hvor . . . . naa, nu faar De mig op at ride paa min gamle Kæphest! Det skal

være Dem tilgivet, naar De blot vil lære ham at kunne læse en god Forfatter — og at kunne skrive et ikke altfor jasket Brev!

Æsthetik? De spørger om en Æsthetik? Der gives ingen. Mal et godt Billed, skriv et godt Digt! Det gaar dermed, som naar man spørger om Religionen. Vælg den bedste; den, som de færreste Theologer har haft Fingre i! Lad os arbejde paa at faa vort Menneske frem: jo større, jo ædlere, jo bedre — des mere nærmer vi os de Betingelser, der har frembragt Troesbekendelserne som det højeste Udtryk for Menneskets Stræben efter Sandhed, Skønhed, Plan og Dybde i Livet! Forresten taler jeg sjældent om den Slags Ting — ligesaa sjældent og ligesaa nødigt, som jeg taler om Kunst. Kun fordi De netop spørger . . . . .! —

Ja jeg spørger! Jeg mærker nemlig, jo nærmere vi lærer hinanden at kende, at De netop stadig beskæftiger Dem med det, De nødig taler til andre om. Naar jeg nu gerne vil underholde mig med Dem, og naar jeg mangler Deres Evne til at underholde mig med en Anden ved blot at tie stille og se tankefuld-optaget ud — saa kommer jeg plumpende med mine Spørgsmaal: f. Ex. om Kunst! Hvordan gøre sig fortrolig med den? hvordan vide, hvad der er god Kunst

og mindre god Kunst . . . jeg mener alle de finere Nuancer? For, den daarlige Kunst lægger sig for Dagen af sig selv — ikkesandt? Dér kan den almindelige Dannelse være retledende? —

Se se! Det har De opdaget! — Naa, det er altid noget — selv om det naturligvis er galt! —

Er det galt? —

Jeg svarer Dem ikke. Jeg spørger Dem blot: naar De har siddet og hørt med Andagt paa Beethoven — falder det Dem saa ind at løbe hen til et Uhyre af en Musiker og spørge ham, hvad det er, der har henrevet Dem ved Beethoven, og hvorfor det har? Selvfølgelig kan han ikke svare Dem — han maatte være et usædvanligt stort Fæ, hvis han gjorde det — men De gaar slet ikke til ham. De gaar ind i Deres Lønkammer og letter Deres Hjærte ved nogle blide Taarer — eller De gaar Dem en frisk Tur og finder, at Livet dog ikke er helt elendigt i alt dets Elendighed! Ganske paa samme Maade gaar det med Malerkunst, Billedhuggerkunst, Raderinger osv. —

Blot De dog vilde snakke lidt med mig derom! De skylder mig det næsten. Jeg er Deres eneste Tilhører! —

Christensen saa' paa hende fra Siden af. Saa lo han tørt, purrede sig i Haaret og lod Haanden glide over Panden:

Naar vi hver for sig faar lagt saa meget op, at vi kan gøre en Rejse sammen til Udlandet,

saa skal jeg nok være vigtig paa Gallerierne — ligesom jeg var i Rom — det kan De være sikker paa. Blot ikke snakke nu . . . . . man peger og siger: Se dér! —

Véd De af, at jeg vil tage Dem paa Ordet, naar den Tid kommer? Og véd De af, at jeg har taget mig en »Plads« nu, for at jeg med Tiden kan komme bort? —

Hvad behager? — en Plads? — her? — dog vel ikke i Udlandet? . . .

Han spurgte hurtigt. Hun svarede smilende:

I et af vore største Huse. Der er en eneste Datter, en ung Pige paa en sytten, atten Aar. Hende skal jeg lære Italiensk og Fransk. Og Moderen . . . . . . hos hende skal jeg være Selskabsdame. Hun gjorde ved mit første Besøg et lidt »ungdommeligt« Indtryk paa mig — saadan Ungdom med junonisk Karakter — forresten meget ligefrem, godmodig og nedladende. I fornødent Fald skal jeg rejse med Damerne — til et Bad — til Tyrol eller Schweiz — en Vinter til Italien, eller hvad det nu kan blive! —

Ja saa! Hvad er det for Folk? —

Frøken Helene Borg nævnede Navnet paa et af Byens mere fremstaaende Handelshuse. Det var tilfældigvis den Grosserer — Konsul — i hvis Cirkel Christensen havde tjent sine første Erfaringers Sporer.

Han vendte sig om imod Vinduet og trommede nogen Tid paa Ruden.

Saa drejede han sig atter og saa' rolig paa hende:

Hvornaar tiltræder De »Konditionen« — om man tør spørge? —

Først til Efteraaret! Sommeren over kan jeg endnu ganske staa til Hr. Karstens Disposition. Men jeg siger Dem, jeg tror at han bliver Maler. Se efter i hans tyske Stilebog — eller endnu bedre i det lille Hæfte, hvor han skulde have skrevet sine franske Gloser. Han har forsøgt at tegne min Ringhed — og det forekommer mig virkelig at være ligt. Der er ogsaa en Karrikatur af Dem! Han har betroet mig — men De maa ikke blive vred paa ham — at han længe i al Hemmelighed har øvet sig . . . . .!

Aa, den fordømte Dreng! — Vil De vise mig det lille Hæfte? —

Hun tog Bogen og rakte ham den leende. Han slog nogle Blade om — rynkede Panden, nikkede og brummede:

Karrikaturen er den bedste. Hvalpen har noget Talent. At det skulde komme dertil! —

— — — — — — — — — — —

Breve
vekslede imellem
Ivar Feldmann Christensen
og
Frk. Helene Borg.

Kultorvet i April 188—.

Frøken Helene!

Jeg har savnet Dem. Skulde De dømme efter den lange Tid, der er hengaaet siden De rejste her fra Byen — og hvori jeg ikke har faaet Pen til Papiret — saa vil De næppe regne min Længsel ud med store Stavelsemaal. Det skulde da være, at jeg var død og begravet af Længsel. Men det er jeg nu ikke. Forresten kunde De gerne have været den, der havde begyndt! Undskyld! Vi plejede dog at sætte Formaliteter tilside, da København endnu indesluttede os begge i sin moderlige — noget sterile — Favn. Nu haaber jeg, at De omgaaende gør Gengæld.

Det var det!

Jeg kan altsaa desværre ikke begynde min Skrivelse saaledes som der staar i Brev- og Formularbogen: »De spørger mig, højstærede Frk. N. N. om« . . . . osv. Thi De har ikke spurgt mig om noget. (De kan nok mærke, at

jeg har gaaet og ventet paa et Brev). Til Gengæld vil jeg spørge Dem, hvorledes De befinder Dem? Højst overflødigt. Thi min ærede Hr. Søn — som synes at være bleven en meget om sig værende ung Mand — fik opspurgt Deres Adresse hos Portneren i Konsulens Hus. Det fremgik, at De nu befinder Dem med Husets Damer i Venedig — og er man dér i April Maaned, og har man ikke netop Snue, saa er man i det svømmende Paradis! (En fortærsket Vending, men jeg har dem ikke bedre paa Palletten for Øjeblikket).

Hvorledes har Giardini publici det? Der maa være henrivende — en Duft af Violer, af Oleander, af Oranger, og ingen Støv! Her støver den tørre Østenvind, afvekslende med Haglbyger, som græder Istaarer saa store som Sveskestene. Naa, De kender det! Her er ogsaa Udstilling. Den kender De heldigvis ikke. Men tilbage til Venedig.

Jeg er naturligvis for dannet en Mand til at tale om Gondoler. Man lader sig vugge i dem, naar man er i Venedig, og man glemmer dem aldrig siden; — men nedskriver man dem, saa er det akurat som om man læste i Bädeker eller hørte paa Lieder ohne Worte — og jeg hader Mendelsohn — undtagen i Sommernatsdrømmen.

Apropos! naar De tager en Gondol, saa skal De ikke lade Fyren trække Dem frem og tilbage igennem den store Canal, imedens

han aflirer Dem sin Ramse. De skal ind i Sidekanalerne. Dér er Venedig! De skal f. Ex. sige: Til Palazzo Sanudo Vanaxel! (Jeg tror, det hedder saadan). En herlig gammel Kassel med en lille Sten-Fundamenta udenfor en skyggefuld Have, hvor Skyggerne spøger som et Æventyr! Der er en Portal . . . . Kys paa Fingren! . . . . aldeles Indgangen til Tusind og en Nat — arabisk Gothik — ubeskriveligt!

Dér laa jeg den meste Del af en Maaneskinsnat i min Plaid og drømte, at jeg var en Søvngænger og aldrig vaagnede mere. Mærkeligt, at man ikke bliver moden til Daarekisten en saadan Nat. Men Snue fik jeg da.

Dog, jeg glemmer at Deres Damer naturligvis ikke lader Dem tage ud alene — og allermindst om Natten. Det maa lige godt være strengt at skulle rejse med Damer, havde jeg nær sagt. Men se nu er jeg en Tølper, som altid. Hvad Ret har jeg til at minde Dem om Deres afhængige Stilling? Den bliver De vist mindet tidt nok om.

Undskyld altsaa! Hvordan skal jeg nu fortsætte? Jeg kom helt fra det. Har De set Tintoretto og Tizian i Dogepaladset? Har De været nede i Kældrene . . . . over Sukkenes Bro? Jeg kan ligesaa godt spørge: har De læst Byron? — har De drukket Øl hos Bauer-Grünwald? Jeg vaaser.

Ak, kære Frøken! De og jeg, vi skulde have været sammen i den forunderlige By, som

desværre er blevet m a l e t saa ofte, at man kan blive helt arrig af at tænke derpaa.

Men tænke sig alligevel: en By, som er blevet be-malet og be-sunget saa ofte — om hvilken der er sagt saa mange Trivialiteter — og som dog kan hævde sin næsten jomfruelige Skønhed i vor Erindring! »Rygtet pletter ikke!« siger et italiensk Mundheld. Det er temmelig vovet sagt — men der er noget om det alligevel.

Godnat! Gid De vilde sende mig et Par Linjer. Uden at De derfor behøver at sige til Deres Damer, at vi staar paa Brev-Fod sammen.

Deres

osv. . . .

Midten af Maj.

Kære Frøken.

Stadig ikke en Linje. »Deres Tavshed foruroliger mig«, som der staar i en eller anden daarlig Komedie. Er De syg? Nej det er De naturligvis ikke. Paa Rejse bliver man kun syg en enkelt Dag. Man har ikke Tid og Lyst til mere. Saa maa De altsaa være gnaven. En plausibel Grund til Tavshed — kun ikke overfor mig. Naa, jeg vil have Taalmodighed.

Jeg har hørt at De er taget til Bozen, at De vil blive dér et Par Uger og saa gaa videre igennem Tyrol til Tarasp. Det skal være et herligt Sommeropholdssted. Glück auf! Der er

naturligvis bedre end her paa Kultorvet — med Udsigt til at slaa Feriemaanederne ihjel i et eller andet lille Hundehul. Jeg vil ikke laste mit Land. Skam den, der gør! Men . . . . aa det er ogsaa Deres Skyld altsammen.

Saa, nu har De det. Jeg vil tage Hævn over Dem ved at skrive Dem et langt Brev til — om det, der har særlig Interesse for mig. Stort andet kunde De ikke vente.

Der er Monsieur Karsten! Jeg tror, at han begynder at forurolige mig.

Selvfølgelig: han har Talent! Men Herregud, hvad er det dog for en sælsom Tid, den hvori vi lever. Man skulde paastaa, at ligesom man har Dampudrugningsmaskiner for Kyllinger og Ællinger, saaledes driver ogsaa en overkultiveret Modtagelighed alle Evner frem hos de unge Mænd i forbavsende kort Tid. De fødes saa at sige med Pennen eller Penslen i Haanden — de er straks færdige — de svømmer lige saa snart de er kommen ud af Æggeskallen.

Dette kunde jo se ud som en Renæssance. En saadan Færdighed fra Vuggen af — en saa tidlig udviklet Formaaen — sjeldent et Greb ved Siden af — ingen generende Tvivlen eller Tøven: giv dem Apparaterne i Haanden, og de er straks Mestre!

Renæssance — jo pyt! Se dem bare, disse unge Herrer, der kommer tilbage fra Paris, alle sammen ens klippede, malkontente, magre, flittige, indexercerede i en og anden Skole — den af

yngst Dato begribeligvis. De har Talent — javel har de saa: en tre—fire Stykker af dem har endogsaa meget Talent; de har faaet Medaille, deres Navne staar i Aviserne, de er en »Pryd for deres Lands Kunst«, som en Reporter skriver; og de vilde faa Festmaaltid paa Skydebanen, hvis de ikke tilfældigvis stod i Opposition til Akademiet.

Jeg ønsker intet hellere end at være retfærdig overfor dem. Jeg kan være det med frelst Samvittighed. Deres aandelige Horisont er ikke vid. De maler brillant — og da de finder, at »Akademiet« ikke gør det samme, saa er de i Opposition. De vil eller kan ikke se, eller de faar ikke Lov af literære og politiske Venner til at se, at lige saa vist som der sidder Professorer og Medlemmer, som ikke duer noget og aldrig har duet, saa er der Folk blandt de »Ældre«, som ved Siden af at være habile Kunstnere tillige ere udviklede Personligheder — saa langt som vi nu kan række herhjemme. De vil stadigvæk ikke se, at det, de hjembringer som noget mærkeligt Nyt og hvorpaa deres Autoritet nu hviler, at det inden ti Aar er ligesaa gammelt, om maaske ikke slet saa godt, som de nuværende »Ældres«. Vore fremragende yngre Kunstnere kunde spare sig den hele Storm. De tror paa en halv Snes moderne Romaner — paa et Par Artikler i nogle velsindede Tidsskrifter — forresten paa ikke stort andet end

deres egen »Gennembruds-Betydning«. Pah! Som om der af hele vor Overgangstids Kunstperiode blev levnet et eneste virkelig stort Navn — et hvorpaa hele Folket kunde hvile, ikke et, som blir dyrket indenfor et Kammeraderi! Visselig ikke! Denne Tid er dømt. Om vi lægger Hænderne i Skødet, eller vi sprælder lidt: lige stort og lige smaat bliver Resultatet. Først burde der lægges en aandelig Brakjord ud. Der maa fordres Hvile. Saa kan Jorden tages under Behandling af en ny Slægt. En stærk Tro, stærke Lidenskaber, Umiddelbarhed i Følelsen, Skønhedsglæde og Naturglæde maa nedlægge sine Spirer — og saa vil ny Frugt vokse — men ikke før!

Ser De, kære Veninde: jeg nærmede mig paa Karstens Vegne og for hans Skyld disse Yngre. De betragtede mig som en fra de Døde opstanden. De vidste, at jeg ikke hørte til de »Gamle«, og da de ikke med Grund kunde antage mig for at være et hemmeligt Professoræmne, saa viste de sig venlige, nedladende. Halvt medlidende, halvt overbærende hørte de mig fremsætte mine Anskuelser — Fordringerne om det store Menneske svarende til den store Maler, om Naturalismens Fattigdom og Brutalitet dér, hvor »Modellen« ensidigt hævdes — om Muligheden af at skabe en Kunst, der ligesom hos Grækere og Middelalderens Italienere var en »ars sacra« paa samme Tid som

en »ars profana« — om at se i de gamle Nederlændere andet og mere end en Realisme, hvortil man kunde nærme sig med Returbillet over Paris, osv. osv. De trak paa Skuldre og Smilebaand. De haspede en Hoben lærerige Ting af sig. Saa blev jeg yderlig beskeden og sagde, at den Rummel og Ramse havde jeg lært at kende paa selve Stedet førend dem!

Vi drejede af. Hvorfor skal man i unyttig Kævl? Tiden faar blive Tidens egen Tugtemester! Jeg spurgte, hvad de mente om Karsten. Jeg beklagede at han lidt for tidlig var sluppen ud af mine Kløer — men jeg stolede ikke nok paa min egen Vejledning — og jeg vilde netop i denne Tvistens Tid vise Akademiet min Tillid med Tak for, hvad godt jeg selv i min Tid havde lært dér. Jeg var ganske vist forbavset over, at han saa hurtig havde rutschet Skolerne igennem — men alle skyndte sig jo nu, og alle havde saa meget Talent paa Forhaand . . . Om Kammeraterne dog ikke mente, at det var lidt ængstligt med en saa tidlig Modenhed?

Det mente de jo nok. Det vil sige, de klappede mig paa Skuldren og sagde, at han ganske vist var lidt for meget »dreven«, at han malede temmelig meget chic — at det kunde indeholde en Fare — men at det dog var bedre til en Begyndelse, end at kludre og staa i

Stampe som de Gamle. At jeg kun skulde trøste mig: der maatte en bred Basis til af megen Kunst — megen ung og frisk Kunst — for at der af den samlede Sum kunde fremgaa de enkelte overlegne Resultater.

Jeg takkede de »enkelte overlegne Resultater«. Saa gik jeg hjem og lettede mit fyldte Faderhjærte ved at skælde min gode Monsieur Karsten grundigt ud! —

Fortsættelse, lidt senere.

Det er tydeligt nok. Han er i Halen paa en »Bevægelse«. Og han vil blive sendt i Breschen som Kanonføde. Havde man endda Filosofi nok til at tage det filosofisk!

Saa køn og fiks og strunk han er, saa er han kun et Barn, en tyveaars Dreng, der har Tilbøjeligheder til at nyde Livet og lade sig fetere. De har ganske vist ikke faaet gjort ham malkontent — undtagen i Haar og Skæg. Tager man lidt haardt paa ham, saa klapper han sammen som en Foldekniv uden Fjer. Taler man blødt til ham, saa flyder han straks over som Kong Gambrinus' Bæger. Alle kan lide ham — og alle kan lede ham — og jeg tror nok at han lider sig selv bedst af alle. Dundrer jeg op for ham en Dag, saa er han borte de følgende

fjorten Dage. Jeg har indrettet Atelier til ham oppe paa Kvisten. Dér er han sjeldnere; mest flyder han omkring hos Kammeraterne, de alleryngste, der blindt sværger til de »Yngres«, til Oppositionsførernes Fane. Selvfølgelig har han Bestillinger . . . . jeg véd ikke, hvilken Røverkaptejn af en Kunsthandler, der skiller ham af med hans hurtig nedrablede Damehoveder i »Tone«, hans impressionistiske Landeveje, der fordrer en Fjerdingmils Afstand for at kunne ses. Han kan anlægge en Studie ret organisk dygtigt — saa skumrer han den over med en »Fordriver«, og Resultatet er der! Han har en akrobatisk Evne til med nogle brede Strøg i Tusch at gøre en Figur, som »løber«, — en Herre, der tager Hatten af — en Dame, der nyder »en lille Genstand« paa et offenligt Sted. Naturligvis er der straks en Forlægger, der har »sikret« sig ham som Illustrator til Novelletter af de yngste Forfattere — der alle ere Karstens Venner.

Og intet af alt dette er originalt hos ham. Han suger det ind fra Luften omkring sig — han eftergør, rigtignok ubevidst, de yngre Dygtigheder — han bliver som sagt Bevægelsens Hale — sandsynligvis dens Karrikatur, hvis han faar Lov at løbe Linen helt ud.

Kammeraterne? De har dannet en Klub, et Selskab »Med den brede Pensel«. De reder og klipper Haaret i Form af en »Fordriver« — de bruger franske Farver, franske Fernisser og franske

(gale) Vendinger, samt Pensler saa lange som Theatermalernes. Dette er, vel at mærke, ogsaa et Laan fra en af de yngre Dygtigheder — som vel at mærke forstaar at føre saadan en Svaber. De ere naturligvis politisk radikale, Fritænkere paa en Hals, gyseligt blasérte — gyseligt opsatte paa at more sig — Skeptikere overfor alt andet i Verden end deres Spejl. De synes at holde af gode Klæder og en god Figur — hos dem selv saa vel som hos Damer — hvad man ikke kan fortænke dem i. De ere tilbøjelige til at ophæve den kontrollerede Prostitution og de staaende Hære. De tror paa en Gengældelse efter Døden — for Akademiprofessorer, Aagerkarle og Journalister, der dadler deres Udstillingsarbejder. Ved Efterspørgsel hos Kammeraterne har jeg fundet, at de anser Karsten for »naiv« endnu. Gid de faa Ret!

Ak ja! Herre, hvad skal Enden blive? Saadan er det at tage Børn til sig. Og dog vilde det være værre, om det var Ens egen Søn!

Jeg gifter mig aldrig! — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fortsættelse videre.

Der kom forleden dumpende ned til os ovre fra Karstens Fødeby en køn lille Pige. Eller stor er hun da — næsten paa Karstens Højde, frisk som et Æble, en god Figur, daarligt syede

Klæder, en Taille som en af Guido Renis dansende Horaer, en Duft af Land og Smaaborgeri, et Pust af Naivitet, god Forstand, Ungdom og Sundhed . . . hun kunde næsten blive farlig for Dem ved en Sammenligning og stikke Dem ud hos Deres gamle Ven.

De ser, at jeg giver Dem tilbage paa Deres Drillerier med Karsten en Gang — eller var det flere Gange?

Jeg har maattet være »Onkel« og holde for. Saadan en skikkelig, halvgammel Onkel, de to unge Elskendes Forsyn, Skærmbrædtet, som man bruger, Moralen, som man helst var fri for, men som man tager med for Velanstændighedens Skyld — hvad siger De?

Naa; jeg har haft og har stedse min Fornøjelse deraf. De to unge Menneskers Hjærteanliggende — hvis der er et saadant — maa i hvert Fald blive deres egen Sag. Hun indgyder mig Tillid, hun morer mig — og Monsieur kan allenfals ikke have Skade deraf. At jeg vanskelig kan tænke mig ham »gift« engang, det udelukker ikke at jeg gerne ser ham optaget af at gøre Haneben. Det klæder ham i Grunden — den Æsel — og Pigebarnet har Ben i Næsen.

Maj er jo endnu den Maaned, hvor man kan vise Byen frem i hele dens Opulens for en Provinsialist. Udstilling, Theater, Samlinger, Sommerforlystelser i Et. Hvilke Herligheder!

Jeg har da trukket omkring med dem begge to og med hende alene. Kirstine hedder hun og frabeder sig at blive kaldt »Kesten« — hvad vi saa naturligvis gør. De vil erindre, at jeg tog Karsten fra hans Principal, den hæderlige Malermester og Lakerer i den lille By. Nuvel, denne Mand er Kirstines Fader. Han synes at staa sig ganske godt og at være noget apoplektisk. Rejsetilladelse har han da givet, og Rejsepenge ligeledes — paa hvilke Pigebarnet sparer med henrivende filisteragtig Mistroiskhed. Ellers er hun aaben, ligefrem, naiv — og klog. Intet undgaar hendes Opmærksomhed, og vanskeligt lader hun sig imponere. Hvad hun opfatter og hvad hun tænker, siger hun g'rade aus. Hun virker her som en Vild i Hovedstaden — som en Knaldperle i en Balsal.

Jeg skylder hende, der aldrig har hørt Tale om Kritik, at jeg paany har revideret mine Meninger og Anskuelser over vor hjemlige Kunst i det Hele taget, og at jeg har faaet Forfaldet bekræftet. Udstillingen gjorde aldeles intet Indtryk paa hende — naar undtages Interessen for et og andet »Æmne«. Pudsigt var det at se hende første Gang staa overfor et Billed. Hun saa' roligt paa det, gik tæt hen til det, bøjede sig frem med sin smukke, lige, kraftige Næse næsten paa Lærredet — og traadte langsomt tilbage, idet hun sagde: Aa, det er malet!

Jeg vilde ønske, De havde hørt Betoningen! Desværre, sligt er ugengiveligt.

Jeg blev ved at gentage sagte, medens vi spaserede omkring og standsede ved Kunstgenstandene: Det er malet — aa, det er malet! Og jeg tilføjede ved mig selv: Det er intet Liv, ingen til Kød og Blod bleven brændende Tanke, vristet med sikker og mægtig Haand ud af Kunstnerens Hjærne — osv., osv.

De kender mig, naar jeg begynder, kære Veninde! Nu skal jeg være skikkelig, kun refererende.

De skulde set hende paa Thorvaldsens Museum! Straks da vi kom indenfor, standsede og studsede hun. Det var, som hendes Blik vilde sige: Gaar dette virkelig an — det er jo et nøgent Menneske! Men da hun saa' lutter saadanne omkring sig, var hun øjeblikkelig »med«; og vi maatte det Hele igennem fra Loft til Kælder. Skulpturen faldt absolut mere i hendes Smag end Maleriet. Thorvaldsens Ynde, hans Skønhedsglæde, hans lidt afdæmpede, sunde, klare Fornøjelse over Mennesket virkede paa dette vilde Menneske anderledes end jeg havde tænkt. Man tænker virkelig altfor tidt ud fra sig selv, naar man vil tænke for eller om andre! Hans Mangel — i mine Øjne — paa det Kraftfulde, det Energiske, det (i god Forstand) Raa — blev hos dette provinsielle Naturprodukt en Dyd, en Fuldkommenhed. Hvem skulde nu

have sagt det? Da vi endelig kom ned til Mesterens Grav, spurgte hun mig hviskende, om hun turde tage et Epheublad med sig? Og hun plukkede det og gemte det paa sit Bryst, som et Barn, der stjæler i en Have, og med en Ynde, en Bevægelse, en Natur, som — som en Skuespillerinde blot skulde ane!

Vi kom i Theatret. Hun sad ganske alvorlig under hele Stykket — brød sig ikke om at tale i Mellemakterne, vilde ikke se paa Folk — og da det var forbi, rejste hun sig, som efter Udøvelsen af en Pligt, stadig tavs.

Jeg spurgte: Har De moret Dem, Kirstine? —

Kom, lad os gaa ud paa Torvet! sagde hun.

Vi gik ud og spaserede rundt omkring Hesten, indtil Folk begyndte at se efter os.

Gaar De tidt derind? spurgte hun.

Jeg svarede, at jeg ikke gik der tidt, at jeg havde gaaet der ofte i mine unge Dage — at jeg savnede saa mange af de Kunstnere, jeg havde set — at jeg ikke holdt af at dadle, hvad jeg nu saa', at man altid gjorde bedst i at nyde i Erindringen — og at der sandsynligvis om en halv Snes eller en Snes Aar vilde være Folk, der, som jeg nu, nød i Erindringen, medens Theatret stedse gik ned ad Bakke. Men har De da slet ikke moret Dem over Stykket? spurgte jeg til Slutningen.

Hun betænkte sig lidt, saa svarede hun:

Jeg havde tænkt mig det ganske anderledes — jeg havde ikke troet, at de Herrer og Damer var ligesom vi. Og hvorfor gør de sig saa alligevel den megen Umage — naar det ikke er forbi?

Er det ikke forbi? spurgte jeg forbavset og pegede paa det store Theater, hvor man slukkede Løgterne i Vestibulen.

Der er jo ingen af dem døde! sagde hun.

Jeg lo højt:

De er værre end døde, Kirstine! Ser De ikke, at de ikke engang er levende, naar de første Gang kommer ind paa Scenen? . . .

Hvad for en »Scene«? —

Naa; ind i Stuen — naar Handlingen begynder. De ler ikke, de græder ikke, de raaber og skriger ikke, de falder ikke paa Knæ, de dolker sig ikke — de spiller kun moderne Komedie. Nej, jeg maa have Dem med hen til en Opera, det ser jeg nok! —

Hun nikkede langsomt, og spurgte:

Elsker man dér? —

Ja, De kan tro! man elsker og myrder, begraver hinanden levende, staar op igen, kommer i Fængsel, slutter Pagt med Djævlen, er ædel og standhaftig og skurkagtig lige til det sidste!

Vi skal gaa til en Opera! —

Hun drog et dybt Suk, tog min Arm og trykkede den fast op til sit Bryst.

Tak! De er en god Mand — en god Onkel! —

Aa, jeg be'er! sagde jeg . . . . Og saa gik vi hjem.

Men jeg havde Lyst til at skrive anonymt i et af vore Blade en Artikel saalunde: En ung, ufordærvet Piges Hjærtesuk efter Tragedien, som efter den sidste Mulighed for at standse Decadencen ved vor kongelige, nationale, danske Skueplads — af en forhenværende Ildtilbeder, nuværende Rundebrødsmand med Paalæg af harske Sild, som maa skylles ned med en Bittersnaps!

Undskyld, jeg vaaser!

Videre!

Vi gik vore kongelige, danske, nationale Samlinger igennem. Hvilke Skatte vi dog besidder! hvor vi er et lille intelligent, velforsynet, ordentligt, ejendommeligt Land! Man har godt af at faa sin Erindring herom opfrisket — i Tvivlens og Splittelsens Tider. Man burde hvert andet, tredje Aar kunne omskabe sig til Provinsialist, for at give Kejseren hvad Kejserens er — førend en Kejser kommer og tager os med Hud og Haar!

Hun var henrykt paa det oldnordiske Museum. Det var navnlig denne Orden, Overskuelighed, den bugnende Mængde af Genstande, der dog følges saa let, den klare Plan, støttet af en meget opmærksom og velvillig Omvisers Foredrag, der virkede tilbage paa hendes

egen Ordenssans, mere end paa hendes Fantasi. Hun vilde have Genstandene ud af Skabene, veje disse Stenkiler og Guldbaand i Haanden, prøve, hvorledes det maatte have været at hugge og stikke med disse Vaaben . . . . om virkelig vore gamle Forfædre havde været større end vi? Om Kvinderne havde været f. Ex. kraftigere og modigere, end hun selv? Eller om det var deres »Karakter«, som havde gjort dem større?

Omviseren smilede. Han tog en Guldring ud og satte den om »Frøknens« Pande. Hun blev ligbleg og gav sig til at ryste. Men straks efter skød Blodet op til Kind og Pande; hun klemte Guldet fast om Issen, lo højt som en Dreng, rev Naalene ud af Haaret og lod det, rød-gyldent-blond, falde ned over Skuldre og Bryst. Hun saa' glimrende ud — en Thyra Danebod — eller en Dronning . . . . ja hvad Fanden hedder de nu allesammen? Hvor man dog glemmer! og hvor uendelig lidt disse gode, gamle Dannekvinder synes at høre os til — vor Historie — vor Bevidsthed! Ganske som om Øhlenschläger ikke havde eksisteret med sin Opvækkelses-poesi! Naa, han eksisterer da for den Sags Skyld heller ikke mere! . . .

Paa det ethnografiske Museum var hun maalløs. Jeg havde nær aldrig faaet hende derfra. Hun kunde ikke begribe — sagde hun — at Verden kunde indeholde saa mange forskellige Ting og Mennesker . . . . tænk! der var vilde Folkeslag til — rigtig Vilde — ikke saadanne,

der lod sig se i Markedsboder for Penge! Og de var nøgne — og brune som Chokolade — og havde kun et Skørt om Lænderne — og de smaa Børn var ogsaa brune — og de blev undertiden spist af Krokodiller, af Løver og Tigre og store Slanger! Hun skulde Pinedød nok slaa fra sig — især hvis de kom hendes Unger for nær!

Hun var brillant, forfriskende! Hun vilde gerne sove en Nat i Grønlænderteltet . . . og Karsten, den Laban, tilbød sig straks som Grønlænder — hvad der nær havde indbragt ham en Lussing.

Hvis ikke denne Stank og Støv paa Gaderne, denne Vognrumlen, disse blege, travle Mennesker, disse Damer, der »altid skulde se sig selv i Butiksvinduerne og se efter Karsten«, disse Sælgekoner, disse altfor »dyre« Droscher, de kvælende hede Sporvogne og de »gloende« Herrer . . . . hvis ikke alt dette havde været, saa vilde Hovedstaden have været et Paradis, hvor hun selv intet havde haft imod at være Eva!

Rosenborg interesserede hende mindre; hun vilde helst nyde Slottet udvendig fra . . . . en god Smag virkelig! I det mindste har denne Bric-a-Brac Butik aldrig rigtig kunnet faa min Stemning frem — indvendig.

I Kongens Have vilde hun standse alle de smaa Ekvipager, tage Børnene ud og kysse dem! Blot undrede hun sig over, at Folk havde

saa god Raad . . . tænk, hvor disse Børn var klædt paa! Der maatte være mange, mange rige Forældre i København!

Paa Kobberstiksamlingen havde jeg en Glæde. Der er da virkelig altsaa det ved den gode Kunst, som virker direkte, lige ind efter mod Sjælen — selv hos en ung Provinspige, som aldrig har set en Dannelsesanstalt for sine Øjne, aldrig hørt et Foredrag eller læst i Lübke og Julius Lange. Hun fik Mappen med Rembrandts Raderinger lagt for sig. Jeg stod bag ved, lurende som Mephisto paa Margrethe. Ikke et Ord sagde hun; men jeg saa' at hun havde set! Og da hun spurgte den vagthavende Assistent, om hun nok kunde faa et af disse Blade tilkøbs — og da hun meget skuffet hørte hans lidt vripne Afslag — saa kildrede det mig i Hjærtet. Jeg gik straks med hende op til Lind og forærede hende nogle Blade. Hun blev sjæleglad, lovede at hun skulde lade dem indfatte i Glas og Ramme, saasnart hun kom hjem . . . men kunde rigtignok ikke tænke sig, at jeg vilde have spenderet saa meget derpaa!

Nu lyver De, Onkel! sagde hun, da jeg forklarede hende, hvad et Originalblad kunde koste. Saa maatte den Mappe, som jeg idag saa', være mere værd end hele Værkstedet og Forretningen derhjemme? sagde hun.

Mere værd end ti Værksteder! svarede jeg højtideligt.

Hun blev tankefuld — og vendte sig derpaa til Karsten:

Kunde Du engang tjene saa mange Penge ved at gøre saadan noget?

Han saa' lidt flov ud i min Nærværelse.

Nej, sagde jeg eftertrykkeligt. Det vil han aldrig komme til! —

Jeg tror det heller ikke! svarede hun langsomt.

— — — — — — — — —

Jeg har indrettet mit »Atelier« — De véd, Hjørnestuen derhjemme — til Sovekammer for hende og vor gamle Pige. Kirstine er oppe om Morgnen før den gamle Pige; hun gør Ild paa, koger Kaffe, besørger Frokost og gør Indkøb til Middagen, som hun selv laver. Jeg bryder mig just ikke om, at de to Unge skal være altfor meget ene sammen. Lejlighed gør Tyve — kan i det mindste være en meget upaalidelig Ven. Og min gode Monsieur Karsten er lidt af en Vindbeutel. Jeg giver hende Bøger, hun læser gerne, sluger Alt, lægger tilside, hvad hun vil læse om igen, og har ikke den daarligste Smag. Hvergang hun taler om at rejse, taler jeg om at blive. Hun synes at have sin Frihed i Hjemmet. Moderen er forlængst død; Faderen er noget nær i hendes Lomme — den gamle Slyngel. Hun morer mig, som sagt, paa sin Maade; og De, kære Frøken, De er jo borte — De skriver ikke engang!

Aftnerne tilbringer vi med at tage i Skoven — eller i Tivoli.

Det smagte hende ikke rigtig dér den første Gang. Hun havde aabenbart gjort sig kolossale Forventninger. Jeg saa' at hun flere Gange lukkede Øjnene og atter aabnede dem, som ved en rask Beslutning . . . nu maatte det da komme! Men hun var skuffet. Maaske havde hun ventet sig mere Glæde, Hallo, leende, ellevilde Folk — ikke disse drivende, smaasnakkende, pæne, pyntede Mennesker.

Pjerrot morede hende mærkelig nok ikke. Vi kom ind i den lille Berider-Cirkus. Naa; den var tarvelig nok — og hun havde vel set noget lignende paa et Marked. Hestene vilde hun gerne have taget med sig allesammen. Damerne forekom hende nydelige . . . men hun vilde dog nødig staa dér selv og hoppe med saa korte Skørter. Og hun bøjede sig hen til mig og sagde, at hun maatte tænke paa alle de Piskeslag, som var falden her over Dyr og Mennesker. Aa! En skulde blot prøve paa at slaa mig! . . . . og hendes ellers rolige Øjne gnistrede.

Klownen sad hun og gjorde Ansigter ad, indtil han blev opmærksom og gjorde Ansigt tilbage, hvad der forskrækkede hende og irriterede hende. Det hjalp, da de hvide Pudler kom frem og gjorde Kunster. Hun klappede i Hænderne og kastede en Appelsin ned til dem.

Klownen tog den op, bukkede og talte Engelsk til hende. Nu rejste hun sig og sagde, at hun vilde hjem.

Men saa kom vi op at rutsche. Herrejemini! Hun var gal, forrykt, besat. Hun skreg — men ikke med disse Smaapigers Skrig, som kan lyde saa misligt og uhyggeligt igennem Aftenen. Hun raabte højt, jublende, vildt, Holla! som Børn, der første Gang kommer i Skoven. Hun vilde blive ved; — hun sagde, at hun tidt havde drømt at hun fløj igennem Luften — men dette var jo at flyve! Hun knugede min Arm, pressede Læberne sammen, spilede Næseborene ud, og sukkede dybt. Da vi endelig var kommen ned, stod hun længe og saa' op til den underlige, mørke, halvt uhyggelige Træbygning, der ligner en Blanding af et Skafot og et Stykke af den kinesiske Mur. Da jeg saa talte til hende, fór hun sammen, saa' fraværende paa mig, slog Øjnene ned, og skammede sig kendeligt.

Hun er en Vild. Og jeg skammede mig over, at jeg havde ført hende hen paa en Daareanstalt, overfor hvis Gøglekunster og Blændværk vi andre længst ere sløve.

Med Karsten vilde hun ikke rutsche, da de én Gang havde prøvet det sammen. Han drillede hende med, at hun havde klemt ham saa haardt om Haandleddet. Hun anbefalede ham at holde sin Mund!

Vi gik til Concertsalen. En Vals af Strauss oplivede hende; hun kunde ikke holde Fødderne stille, havde Møje med at blive siddende.

Saa kom der noget af en af de mere moderne Komponister. Saa længe Stykket spilledes, saa' hun ufravendt paa Dirigenten. Da det var forbi, og jeg spurgte: Naa — behager det? svarede hun, idet hun pegede op paa den bukkende Mand: Hvorfor er han dér egenlig saa ulykkelig? . . .

Hun antog Musiken for at være af ham —.

Men en anden Gang, da vi var ude til Symfoni-Concert, og da Beethoven lagde sin tunge, mægtige, varme Haand velsignende over Københavnernes Hoveder, saa' hun ufravendt ned i Jorden. Karsten var ikke tilstede — han var ude med Venner. Da Symfonien hørte op, drejede hun Ansigtet bort fra mig. Jeg spurgte, om vi skulde drikke The? Hun bad, om vi maatte gaa lige hjem!

Da vi var kommen hjem, sagde hun Godnat.

Har De moret Dem iaften, Kirstine? spurgte jeg og holdt spøgende hendes Haand fast. Hun trak Haanden til sig, lagde begge Arme om min Hals, kyssede mig, og brast i Graad. Saa gik hun hurtig ind i sit Kammer og lukkede Døren med et hæftigt Tryk.

Skal dette betyde, at Nervøsiteten har grebet saaledes om sig i hele vor Slægt, at ikke engang de kraftigere og umiddelbare Gemyter forskaanes — eller skal det paaminde os om

at være varsomme med Betegnelsen »Nervøsitet« for enhver stærk Rørelse hos et Gemyt, der uformodet gribes af den ædleste og mægtigste Kunst? . . . .

Om Formiddagen spaserer hun tidt ud alene.

Jeg spurgte hende en Dag, hvor hun egenlig gik hen.

Til Veterinær- og Landbohøjskolen! svarede hun.

Studerer De derude, Kirstine? spurgte jeg.

Jeg ser til de syge Dyr! svarede hun kort. Især til Hundene! De skulde gaa med en Dag! —

Vi gik sammen derud. Hun syntes at være godt kendt af Oppasseren indenfor den Afdeling, der er forbeholdt syge og herreløse Hunde og Katte.

Der lugtede mig ganske vist lidt »dyrisk«. Men jeg kan selv lide de Firbenede — især Invaliderne og de Hjemløse. Hun havde Kødben og Brød og venlige Ord til enhver Patient. Bundne eller i Bur logrede, sprang, peb, gøede og mjauede de for hende. Ingen barmhjærtig Søster kan besørge en Klinik grundigere eftersét, end hun gjorde her i de to smaa, staldlignende Rum.

Det varede længe. Jeg havde en Lommebog hos mig. Jeg stillede mig op og gav mig til at afridse en stor, gul Fyr, som med indbundne Ører og Pote sad taalmodig paa sin

Hale og saa' melankolsk forknyt paa mig ud igennem et Par godmodig-tænksomme Øjne.

»Tegner« De? spurgte hun, da hun kom hen til mig.

Jeg fordriver Tiden! Det er jo ogsaa en Maade at vise Patienterne sin Opmærksomhed paa! —

Man skal ikke tegne Dyrene — man skal vise dem, at man holder af dem. Man skal læse sig »Mennesket« til ud af deres Øjne — og prøve paa at forstaa dem, som naar man taler med et Menneske. De forstaar os saa godt. De er meget bedre end vi. De bider, naar de vil bide, slikker os, naar vi klapper dem — de siger rent ud, hvad de føler. Jeg har hørt, eller læst, at en Hund skal kunne sørge sig ihjel paa et Menneskes Grav. Det er kanske ikke sandt. Men jeg er dog vis paa, at en Hund langt snarere vilde kunne gøre det, end et Menneske. Og derfor holder jeg .... ja jeg tror det næsten .... meget mere af Dyr end af ....

Deres Onkel f. Ex.? spurgte jeg.

Hun gik ind paa min Afbrydelse, saa' mig stift prøvende i Øjnene og sagde:

Der er i Grunden ogsaa noget af en Hund ved Dem! —

Jeg maatte le:

Ja, gø kan jeg — og knurre — og gnave Kødben! Og jeg har kunnet gaa paa Fire.

Men nu er mit Hoved noget tungt og tilbøjeligt til Svimmelhed! . . . .

— — — — — — — — — —

Se saadan er Kirstine. Og nu skal hun vel snart rejse. Og jeg vil atter blive ene — saa ganske alene!

Hvad siger De, kære Frøken Helene?

Deres hengivne

osv.

Tarasp. Engadin.
Juni.

Kære Christensen.

Har De da virkelig ikke faaet mit Brev, som jeg skrev til Dem fra Venedig? Det var kedeligt. — Ja jeg mener, Brevet var heller ikke videre morsomt eller indholdsrigt, for jeg var ikke ganske rask dengang. Men ubehageligt er det rigtignok, at Postvæsenet endnu kan lade en Billet forsvinde. Den kunde jo have været af Vigtighed for den der skrev, eller for den, som skulde modtage. Ganske vist besørgede jeg ikke selv mit Brev afsendt; og den, hvem jeg gav det i Kommission, kan jo have taget fejl ved Indleveringen paa Posthuset. Det er hændet mig selv, at jeg er bleven forvirret, naar jeg kom hen et fremmed Sted og saa' alle disse »Løvemunde«, Spalter og Sprækker i Væggen, med Inskriptioner, at her maa ikke nedlægges

Dit, og hist skal nedlægges Dat. Og dog kalder De mig altid praktisk!

Naa; ikke mere om den kedelige Sag. De er ikke gaaet tabt af noget.

Hvor her er dejligt i Tarasp. Jeg vilde ønske for Dem, at De var her. Mine Damer drikker Natronvand og bruger Staalbade. Jeg trænger ikke dertil, skøndt Konsulinden paastaar det modsatte og stadig opfordrer mig til at prøve. Jeg tror at der kommer en Slaphed ovenpaa, og den vil jeg helst undgaa. Det er Bjærgluften her, som er styrkende, især naar man gaar meget tilfods, langs Floden, gennem Naaleskovene, og nu og da kravler en Smule. Badelægen modsiger mig bestemt; han er en velkonserveret, meget behagelig Mand, som gør sin flittige Opvartning hos begge Damerne. Jeg tror ikke, at Konsulinden er ganske utilgængelig for hans Galanterier; men hun er vant til at fordre Opmærksomheder, hun kan vist ikke undvære dem, og hun véd at bruge dem i en Dosis, som akurat volder Behag uden at stige til Hovedet. I Grunden er jeg indtaget i hende, skøndt jeg helt vel ser hendes svage Sider; hun kunde have en god Forstand, hvis hun var bleven tvunget til at bruge den paa et bestemt Maal; men saa forkælet, som hun er blevet af Livet og Lykken, har dog hendes Godmodighed, noget ejendommelig dansk »Rart«, vidst at holde hendes Egenkærlighed Stangen. Og dertil kommer, at hun er saa smuk — især her,

hvor hendes Fyldighed er taget noget af. De véd, at jeg bestandig har været indtaget i kvindelig Skønhed. Jeg føler den som en Triumf for Kønnet; jeg har set tilstrækkeligt af Livet til at vide, hvor stor en Magt, hvor farlig men tillige hvor overtalende kvindelig Skønhed er. Som de ægte Royalister føler jeg mig selv hævet i min Beskedenhed ved at vide, at jeg har en Dronning. Saa kan hendes »moralske« Værd for mig være, hvad det vil. Hvem dømmer Menneskene? Vi glemmer næsten allesammen at tage os selv med, naar vi forsøger derpaa!

Undskyld! Det var nu slet ikke det, jeg vilde have sagt. Men jeg hørte derhjemme, i det Aarstid, jeg var der i Huset, saa megen ilde Tale om Konsulinden. Vi bliver saa smaa og snevre i de smaa Forhold. Hun er alligevel meget bedre end Datteren, Frøken Adelaide, min noget vanskelige Elev. Se dér er jeg atter med min Kritik! Men naar man daglig nødes til en Sammenligning, saa udtaler man den ved en Lejlighed. Hvad er Kritik i Grunden andet, end Menneskenes naturlige Sammenligningsdrift i det Stille, som tilsidst ikke kan holde tæt men maa ytre sig.

Adelaide er ikke velbegavet, men har saa megen Lærenemhed, som jeg kan forlange. Hendes Fader har været optaget af Forretninger og Gud véd hvormange Tillidshværv fra Morgen til Aften; selv om han ikke var det, vilde han dog næppe

kunne faa nogen Indflydelse paa hende; hun er i den Alder, hvor det er naturligt at ville more sig; hun ser, at hendes Moder ikke har gjort andet;. hun hører af de unge Herrer, at hun er en køn Pige, og hun ser den Hyldest, som vises Mama endnu bestandig. Der bliver en Væddestrid imellem de to; og det vidner endda til Fordel for Moderen, at hun ikke bliver sit Barn fjendsk, fordi Chancerne lidt efter lidt tilfalder Ungdommen. Det skulde være et ganske særlig ædelt Metal, som ikke blev »anløbet« herved. Hvad skal man sige? De véd, kære Ven, at jeg har en Portion Ligevægt i mig, som jeg ikke har givet mig selv, og som jeg derfor tør regne mig noget til Gode. Hvad jeg paa den anden Side har erhværvet mig af Filosofi — lad os kalde det saaledes — det er kun Smaating, som den pure Nødvendighed har indskrevet blandt min Rejsebagage. Min Stilling er ikke altid let; men den har aldrig været det. At jeg aldrig har følt den uudholdelig, om jeg end undertiden har kunnet beklage mig under Brodden af en Ydmygelse, der følger med en tjenende Plads i Livet, det ligger i mit lette Sind. Thi jeg har et let Sind — saa alvorlig, som jeg kan være. Ja, havde mine Livsvilkaar været som — som f. Ex. min nuværende Elevs — saa vilde jeg vist være bleven gruelig letsindig. Det siger jeg til mig selv, hvergang jeg vil til at rynke Panden over al denne Flirtation, dette Pjankeri, som jeg nu paa andet Aar har haft for Øje. Vi taler

om den medfødte fri Vilje, om »Karakteren« som noget givet — og vi glemmer stadig Omgivelserne, Luften, Tonen, hvori vi opdrages!

Nej, men det bliver jo det rene Blaastrømperi, dette. Jeg vilde lige til at ende Sætningen med en Vending, som havde indbragt mig det, jeg frygter allermest, et af de Smil, som De selv behager at kalde »harske«. At der ogsaa, inden jeg blev en helt gammel Pige, skulde komme et Mandfolk, som jeg var bange for! Hvem skulde sagt mig det for nogle Aar tilbage, da jeg plejede at rose mig af, at der var intet, som jeg var bange for — eftersom jeg ikke var bange for mig selv? Se nu, De slemme Menneske: jeg er her over alle Bjærge, sund paa Legeme og Sjæl; jeg nyder saa megen Frihed, jeg kan ønske mig; ingen lægger mig i Grunden et Halmstraa ivejen — jeg kunde undertiden drømme, at jeg var fuldstændig uafhængig og lykkelig — og dog er der noget, jeg er bange for. Maaske finder jeg selv Forklaringen. Saa længe jeg nemlig følte mig beskeden, følte min Afhængighed — saa længe var jeg virkelig en uforsagt og modig Pige, hvem ingen saa let skulde bringe ud af Fatning. Men nu har jeg tilladt mig den Luxus — thi det er en Luxus i mine Vilkaar — at holde mig en Ven, og nu — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

Fortsættelse senere.

Jeg blev naturligvis afbrudt, som man ofte bliver i det Interessanteste. Idag har Badelægen faaet smæltet nogle Familier sammen til en Udflugt, og da der tilfældigvis — jeg vil ikke være bitter og sige »naturligvis« — ikke var Plads i Vognene til mig, saa blev jeg alene hjemme; og glad var jeg.

Paa Deres store Brev fik jeg jo slet ikke svaret. Jeg har bare talt om mig selv; og hvad værre er, jeg bliver ved dermed. Skal jeg undskylde mig? eller skal jeg være aandrig og sige, at et Brev til en Ven altid er Tale om sig selv?

Jeg vil vedblive at lade Pennen og Munden løbe. I Formiddags gik jeg ganske alene en henrivende Tur op til det gamle »Slot« — en halv Ruin — og videre over Floden, ind igennem Skov og op over »grønne Maatter«, som man kalder de græsklædte Bjærgskrænter her. Jeg skal forskaane Dem for Naturbeskrivelser. Jeg véd, De springer dem over i Bøger, og det er ikke sandsynligt at De vil læse dem i Breve — end ikke i mine.

Ganske ærligt er nu dette »ganske alene« ikke. Jeg mødte undervejs Apothekeren. Hvad det er for en Fyr? Ja gæt! Det er Stedets Særling, en halvgammel Herre, der ser ned paa Læger, Kurgæster, paa hele Verden og sig selv med — siger han, men han mener nok ikke

ganske det sidste. Han har vist mig den Nedladenhed at tale nogle Gange med mig. En Dag stillede han uformodet ved Table d'hôte, satte sig ved Siden af mig, drak temmelig tæt, forlod mig ikke ved Kaffen ude paa Terrassen, og var i det hele taget meget underholdende, meget underlig, meget aabenmundet, aldeles ikke salonmæssig. Konsulinden sagde sidenefter, at han næsten havde kompromitteret mig; hvortil jeg svarede, at min Ringhed ikke tog Skade saa let — og at han i det højeste havde kompromitteret sig selv — hvad der forresten ikke var min Mening.

Naa; samme Apotheker — spids nu Deres Ører — er Enkemand og har en Søn, som med Vold og Magt vil være Maler. Den unge Mand har brudt med Faderen og studerer i München — tror jeg. Men det interessante er, at Faderen selv har været Maler og er faldet tilbage paa Apothekervæsenet, af Uvilje mod hele Tidens Kunst og af Tvivl overfor sine egne Kapaciteter. Dette har saa at sige dannet det usynlige Baand imellem ham og mig; thi jeg har naturligvis ikke kunnet undlade at gøre mig vigtig med alle de Smuler, der er faldet til mig fra en vis Herres Bord derhjemme paa Kultorvet.

Som jeg siger, han mødte mig idag, standsede, gjorde mig en lidt kejtet Undskyldning for sidst. Han havde været i et usædvanlig slet Lune, havde søgt at mildne sit Sind ved Vinen,

var blot bleven endnu mere arrig paa hele Selskabet, og havde udvalgt mig som den, der taalmodig og med Forstaaelse vilde høre paa hans Beklagelser, hans Angreb paa »Tiden« osv.

Han spurgte mig meget ærbødig, om hans Selskab vilde genere mig idag. Jeg var paa Tilbagevejen, havde tænkt og drømt og følt og nydt saa meget i Naturen, at jeg allerede paa Forhaand længtes efter lidt Menneskeselskab: og vi spaserede og passiarede sammen, som om vi havde været gode Bekendte i lang Tid.

Oprindelig er han nok Søn af en Tyrolerbonde, et fremmeligt Hoved, som i sin Ungdom kom hertil, giftede sig med Apotheket — med en Enke at sige — og bestemte sin Søn til Pharmacien. Den vilde han nu ikke have noget at gøre med. Han gik til et Universitetet, lagde sig efter Medicinen et Par Aar, brød af, kastede sig over Malerkunsten, havde lidt Formue at raade over, studerede i München, Düsseldorf, Carlsruhe, Paris, Rom, giftede sig med en køn, letsindig Pige, der døde ved Drengens Fødsel, kom saa tilbage hertil — og er nu den Særling, han er.

Medens vi i Fællesskab nød Udsigterne og den Frokost, jeg havde med mig i en Taske, optog han Traaden fra sidst og snakkede sig ivrigere og ivrigere. Det kunde dog muligvis være af Interesse for Dem, at høre hans Meninger og Domme. Jeg giver dem for, hvad jeg har faaet dem for,

og citerer efter Hukommelsen. Hvis der løber noget Vrøvl ind med, saa er Skylden ikke helt Apothekerens.

Altsaa han sagde blandt andet:

Kære Frøken! Det er en Dumhed med denne Naturalisme, som nu har grebet alle Sindene og hvorfra Frelsen skal komme. Dette her ... han pegede omkring sig ... kan vi ikke eftergøre og skal heller ikke. Det er latterligt anmassende, om nogen vil slaa sig ned herude i Naturen med sine Apparater — hvad enten han er Maler eller Fotograf. Væk med sig! Det er overflødigt at tage noget hjem med sig, paa Lærred eller Glas, ad teknisk Vej. Vi har vort Øje, det har sit camera obscura — vi kan have de dejligste Landskaber, saa længe vi vil; hvad skal vi med det eftergjorte Stads hjemme paa vore Vægge?

Det vilde være rigtigt med en Idealisme — rigtigt med Fordringen om »Digtet« i Kunsten — hvis bare vor Tid var i en Hvile, en Fordybelse, hvoraf Digtet kunde fremgaa.

Men intet dannet Menneske »tror« jo nuomstunder paa noget — og en udannet Kunstner har endnu mindre Ret til at eksistere, end en højtdannet. Vor Tids politisk og filosofisk sammenstykkede Menneske kan ikke give nogen enkelt, almengyldig Idé et Udtryk, hvorved Hjærterne varmes, opløftes, opbygges. Det historiske Maleri bliver til tomme, rutinerede, halvvidenskabelige Illustrationer. Og et Alterbillede, et »helligt«

Maleri — ja det laves af nogle Professorer, der skal tjene Brødet eller have en Dekoration.

Hvor vi ser hen, er der Aandsnød, Aandsfattigdom, overfyldte Hoveder, tomme Hjærter, Uro, Rastløshød, Frygt for Fremtiden, Ækelhed over Øjeblikket. Hvad vil Tiden? Den tænker kun paa de store militære Opgørelser imellem Folkeslagene; og dernæst følger de sociale Spørgsmaals Løsninger. Men Kunst? — nej, der er ingen Plads for den. Kunst vil af den Grund slet ikke fremkomme hos os, fordi Tiden ikke forlanger den. Det, der ligger Kunsten allerfjærnest, det Kunstige nemlig, det er det, der har sat sit Mærke paa os . . . . og saa har vi ingen Grund til at spørge videre! —

Jeg tror nok, at det noget nær var Kvintessensen af, hvad han sagde. Og det var jo ikke ganske nyt for mig! Jeg svarede ham omtrent saaledes:

Jeg kan forstaa — skøndt jeg ikke forstaar mig paa Kunst — at man i de vanskelige Tider, i Overgangstiderne, bliver modløs, taber det faste Hold i sig selv, erkender sin egen og de andres Afmagt, og resignerer. Men lad saa Resignationen blive den ægte — den, hvori man ikke klynker. At bøje Hovedet, gaa til Siden, gøre en beskeden Gerning, og oppebie en kommende Æra for en kommende Slægt — det er mandigt! Der kommer jo nemlig altid Noget . . . . eller ogsaa har man læst sin Historie slet, og maa læse om igen. At klage, det er menneske-

ligt men frugtesløst. At beklage sig til nogen, det er naturligt og ofte en Nødvendighed, en Lettelse for Manden — ligesom det kan være en nødvendig Lettelse for en Kvinde at græde. Men en Kvinde, der jævnlig græder, hun er hysterisk, et udueligt Individ, som ikke bør appellere til nogens Overbærenhed, og endnu mindre skyde sig ind under Kønnets Skrøbelighed. Kvinder er virkelig slet ikke svagere end Mænd. Det er blot en Overtro! Vi lever kun én Gang — som et Mundheld siger; og vi har derved saa meget større Forpligtelse til at se os omkring med aabne Øjne, se, at der igennem alle Tider, som den Dag idag, føres de heltemodige Kampe i det Stille — se, at der igennem smaa Evner og smaa Midler kan opnaas Resultater, der vel ikke døbes med de store, lysende Navne, men som dog bære Tilfredsheden i sig selv — Tilfredsheden ved at have brugt sit Liv, udnyttet dets Kræfter, opfyldt sin særegne Bestemmelse .... saa lad der komme, hvad der vil!

At Resignationen er en stor Egenskab, endsige en høj Dyd, det erkender jeg nu ingenlunde. Men vil man resignere, fordi man mistvivler om at kunne gribe synderligt handlende ind i Livet, saa skal man gøre det med Ære for sig selv, med noget af en Stoltheds Glæde, og med Nytte for Omgivelserne — ligesom den Soldat, der ikke kommer med i Ilden men maa plukke Charpi og tillave Bind paa et Lazareth. Der gives intet saa skønt, heller intet saa for-

holdsvis let, som at være virksom i Livets dramatiske Optrin — men den Maskinist, den Statist, den Sufflør eller den Pyntekone, der med Glæde indtager deres Plads for at det Hele kan virke — ja blandt dem maa man søge efter de redelige, de gode og de lykkelige Mennesker. Og det, at blive eller være et saadant, det er dog derom at vor Moder i sin Enfold engang har bedet til Forsynet, da hun sad bøjet over den Lilles Vugge! . . .

— — — — — — — — — — —

Hvad Apothekeren svarede herpaa, det kommer forsaavidt ikke dette Brev ved. Jeg har allerede fyldt en Del Sider, og det er paa Tide at afslutte. Jeg glæder mig paa Deres Vegne over, at De har haft saa megen Fornøjelse af det »vilde« Vidunder fra Provinsen. Maatte hun blot kunne blive til en rigtig god Støtte for Karsten! Han trænger til Støtte, og .... er De dog muligvis ikke lidt vel streng i Deres Bedømmelse af ham? Jeg siger med Flid ikke i Deres »Fordringer« til ham! Man skal fordre meget — og dømme skaansomt!

Naa ja; jeg har godt ved at snakke, jeg som . . . .

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

Fortsættelse. En Uge senere.

Nej! det er dog forskrækkeligt. Her ligger alle disse løse Blade endnu og ser bebrejdende

paa mig. Hvorfor tog jeg dem ikke — dengang da jeg sidst blev afbrudt — puttede dem i Konvolut, skrev udenpaa og sendte dem afsted? Skal jeg tilstaa Dem Grunden? Jeg turde ikke. Jeg var bange for, at De skulde blive vred. Et er, hvad man siger til en god Ven — et Andet er, hvad man kan tillade sig at skrive. Og jeg har egentlig tilladt mig at være næsvis.

Deres Haand! De er ikke vred? De skal faa hele Pakken. Ellers skjulte jeg jo noget for Dem ved at tilintetgøre den. Jeg »Ræsonnør«, som jeg er blevet.

Den stakkels Apotheker! De kan da tænke Dem, at han har været her hver Dag siden sidst. Han har spurgt til mig, han har bragt mig Blomster, smaa Akvareller — jeg finder dem naturligvis yndige — undertiden kun en enkelt lille Alpeblomst, som han har plukket højt tilvejrs — han, som ovenikøbet har sin Asthma, sit »Emphysem« at trækkes med.

Er det ikke rørende? Konsulinden og Badelægen kommer allerede med smaa Stiklerier, dem, jeg tager imod med et »højt Smil«.

Men det, at jeg fortæller Dem dette, er det ikke et lille kvindeligt Koketteri? Aa jo saamænd er det saa! Hvorfor skulde jeg være bedre end andre — er jeg ikke en Kvinde — en Evadatter — en ganske almindelig taabelig Guvernante, hvem Livet ikke hver Dag ryster Tilbedere ned for hendes Fødder?

Nu skal jeg sige Dem noget; og sig saa ikke, at jeg hverken er i Besiddelse af Mod eller Aabenhjærtighed eller et godt Humør: Denne halvgamle Apotheker, denne Hypokondrist i en opvartende Kavalers Skikkelse, han genkalder mig i Erindringen en halvgammel Ven derhjemme, som tidt kom tilbage fra sine ensomme Udflugter i Mark og Skov med en lille Foraarsblomst til mig, eller med et høstgult Blad af særlig fin Form og Farve — med et lille Blyantskrads, som jeg ikke havde vovet at bede ham om — med en ivrig Spørgen til mit Befindende, naar jeg havde faaet Snue af at løbe med ham i Mark og Mose — og ofte, langt mere end nødvendigt ofte, med en Undskyldning, fordi han under vort sidste Møde havde været hæftig, vranten, bitter eller paa anden Maade ubehagelig.

Skulde De kende ham?

Det er ved smaa Opmærksomheder, meget mere end ved store Gaver, at Livet forsødes for os og vi bringes til i det hele taget at bære dets nødvendige Einerlei.

Men vi gør selvfølgelig Forskel paa dem, der viser os disse Opmærksomheder.

Farvel — og paa Gensyn!

Deres

hengivne

Helene Borg.

XV.

Imod Afslutning.

Vort Sind ligner dog virkelig altfor meget vor nordlige Zones Himmel. Knap en enkelt skyfri Dag, næppe nok en Formiddag, hvor ikke Solen begynder pludselig at klippe med Øjnene, for at skjule sig bag en Banke. Er vi et af de Smaafolk paa Kloden, som hyppigst holder Flyttedag — egenlig hele Aaret rundt — og er det nu snart en Saga blot med vor danske Jævnhed og Sindighed og Ligevægt, saa faar vore klimatiske Forhold bære Skylden. Op og ned, ned og op, Blæst og Regn og Sol og Blæst . . . . nej, vi er omskiftelige, er vi, som Kvinden, som Digteren, som Barnet, som Øboere!

Og ikkedestomindre mente Christensen om sig selv, at han havde sine Stemninger under Kommando, som en Mand bør have det — uansét hans hæftige Udbrud. Netop Hypokondristen kan jo være konstant.

Den Efteraarsformiddag i September, hvor han vilde ud at møde Frøken Helene, som kom hjem fra Rejsen — denne Formiddag var solklar, og Christensen glædede sig til Gensynet.

Hans og Frøken Borgs Korrespondance var gaaet istaa Sommeren over. Han vilde nødig ind paa Undersøgelsen af, hvori det laa. Det er dumt, det er utilstrækkeligt at skrive til hin-

anden. Nu kom hun; nu kunde man opklare mulige Misforstaaelser.

Karsten havde som sædvanlig indhentet Besked. Idag ventedes Damerne.

Christensen bestemte sig til at gaa ud og oppebie Togets Ankomst. Han kunde vel nok forstikke sig iblandt Mængden og maaske faa et Glimt at se af Helene, uden selv at blive set af Damerne.

Han følte, at hans Hjærte begyndte at slaa med lidt ungdommelig, varm Benauelse, eftersom han nærmede sig Jærnbanegaarden.

Saa mødte han den unge Pige, Sangerinden, som han ikke havde set siden hin Morgen, et Par Aar tilbage i Tiden.

Han løb næsten lige imod hende. Hun havde genkendt ham; det saa's i en Forlegenhed, ligesom en Rødmen, men kun i Blikket — den bredte sig ikke ud over den fine, blege Kind .... hun saa' bestemt paa ham — han løftede paa sin Hat — selv følte han en Rødme i sine Kinder — hun syntes at ville standse — muligvis tale med ham .... Men han gik ligefrem, uden at vende sig om.

Det smærtede ham alligevel, det irriterede ham, det ligesom bebrejdede ham noget — ham, som dog ingen Bebrejdelser havde at gøre sig!

Ingen ....? Det er vanskeligt at afgøre. Hvorfor dette Møde idag? Hvorfor netop nu? Han saa' lige ivejret, op mod den blændende klare Septemberdag. Ikke Spor af nogen Natte-

dæmrings Farvesyner — ingen Fristelser ind paa »Tonens« Æventyr, paa Halvlysets Vildstier, hvor Dryaden krydser vor Vej, et Syn — et døende, med det gaadefulde Smil om Læben.

Nonsens! Det er længst forbi!

Men der gik ganske uventet en Sky for Solen; og et Vindstød hævede Avispapir, Halmstraa, vissent Løv og Høvlspaaner i en St. Veitsdans' Hvirvel. Den fordømte Gadeblæst, som strør en Tegnelærer Sand og Støv i Øjnene!

Han kom ind i Ventesalen. Der var Folk nok at gemme sig iblandt. Han trykkede ikkedestomindre Hatteskyggen godt ned i Panden og saa' kun paa sine egne Fødder. Det ærgrede ham — hvad han først nu bemærkede — at han havde sine ældste Støvler paa.

Alt ærgrede ham. Saa lød den fjærne Piben, Dørene til Perronen smækkedes op, Folk klemte sig sammen og ud — han bemærkede Karsten i elegant Overfrakke, med lys Hat og Slips — hvad Pokker vilde han her?

Saa dundrede det hult — Toget kom frem og holdt — Bremserne skurede, Dampen snurrede — lydelige Stemmer — Alt tabte sig i Hurlumhej.

Han opdagede, godt gemt i sin Krog, Konsulen og nogle andre Herrer, som tog imod Damerne. Karsten holdt sig tæt op til Gruppen.

Konsulinden saa' næsten yngre ud — vel at mærke under Hat og Halvslør — end for ti, tolv, tretten Aar tilbage — og ikke stort fyl-

digere end dengang. Natteturen havde øjensynligt ikke taget paa hende. Datteren var lidt bleg og søvnig — en smuk Pige, Moderen op ad Dage!

Karsten havde nærmet sig Frøken Borg. Ogsaa hun saa' flink ud, var bleven solbrændt — det klædte hende.

Christensen kunde ikke begribe, hvorfor Synet af hende paa engang gjorde ham ondt, bedrøvede ham — næsten gjorde ham vred. Hvor var det muligt?

Hun smilede til Karsten. Det gamle, varme, lysende Smil. Det havde hun altsaa ikke glemt — og det havde hun til enhver!

Saa fik Karsten Hatten dybt af, bukkende for Damerne. — Der fandt nok en Præsentation Sted. Og hele den lille Skare drog muntert tværs igennem Ventesalen ud til Vognen med Liberitjeneren ved Vogndøren og Kusken saa stiv som sin egen lakerede Pisk paa Bukken.

Lige ved Udgangsdøren drejede Helene sig om — og mødte Christensens Blik. Hendes Smil undergik en flygtig Nuance. Han havde set næsten helt mørkt paa hende. Hun nikkede, lod sit Slør falde, og steg ind i Vognen efter Damerne. Afsted! Karsten stod dér endnu i hilsende Stilling.

Naa, Abekat! lød hans Adoptivfaders Stemme bagfra. Karsten vendte sig, surmulede et Øjeblik, og tændte sig en Cigar.

Christensen var gaaet.

Denne Vinter var Konsulens Hus ganske særlig selskabeligt. Rigtignok begyndte Tiderne at blive daarlige; men Konsulen holdt sig strunk i Sadlen; man mente ogsaa, at hvis Stormen kom, eller rettere, naar den kom, vilde han være Mand for at ride den af.

Damerne havde fra den store Rejse hjembragt fornyet Livsmod og Adspredelsestrang; en Moder, som ikke vides at have passeret de Fyrre, som for den Sags Skyld gerne kunde være endnu ved de Tredve, og en Datter, der først lige er ved at indtræde i Tyverne — de maa se »Folk« hos sig.

Alverden kom der. Og Karsten kom der ogsaa.

Han føjede sig godt ind under Husets Tone, saa godt, som om han var født dertil. Frøken Borg havde introduceret ham; hun mente maaske, at han trængte til Afslibning — saa kunde han ligesaa godt slibes af her!

Husets Damer havde vænnet sig til hende, hun tilsyneladende til dem; »Guvernanten« var umærkeligt traadt tilbage i Baggrunden, Selskabsdamen kommen frem. Ogsaa i dette Hjem behøvedes et Væsen, der, uden selv at stille Fordringer, ved en harmonisk Ligevægt kunde dække over en mulig Mangel paa centralt Husliv. Det er jo ikke ethvert »Hjem« givet, navnlig ikke i vore Dages Hovedstadsliv, at søge eller at finde i sig selv en Midte og et Tyngdepunkt.

Man »sled« paa Frøken Helene Borg — for at man kunde slide videre paa sig selv.

Hvad hun selv mente om sin Stilling og sine Omgivelser, det meddelte hun ikke længer til nogen. Der var i hendes og Christensens venskabelige Forhold indtraadt denne Reservationens Kølighed, som ofte plejer at gaa forud for en Krise: et Brud — eller det modsatte.

Lidt sørgmodig og lidt fornærmet havde hun gjort den Iagttagelse, at han dog var bleven stødt over Frimodigheden i hendes Breve. Var han da saa lidt »bred« — han, som saa tidt havde hævdet dette: at det ikke alene beror paa at »male med den brede Pensel«, men at den virkelige kunstneriske Personlighed maa se med det frie Blik, tænke ud af det store Syn, dømme paa Grundlag af en høj og alsidig Dannelse!

Det havde smærtet hende, allerede ved et af deres første Møder efter Hjemkomsten, at mærke hvorledes han synligt undgik at berøre deres Brevveksling. Hans Forlegenhed gjorde hende usikker, hans Tilbageholdenhed gjorde hende ordknap; og da hun vilde forcere sin Munterhed, mærkede hun ret, hvor lidet oplagt han var til en Spøg. Hun kunde dog ikke tage ham, den ældre, alvorlige Ven, i Øreflippen og skænde smilende paa ham — hvad hun undertiden, medens hun endnu læste med Karsten, havde gjort ved det unge Menneske. Hun kunde blot skjule sin Bedrøvelse, sin Skuffelse,

faa den kvindelige Stolthed frem hos sig, ræsonnere i Stilhed over selv de stort anlagte Mænds smaa Sider .... men naar det er kommet dertil, saa skal der noget Overordentligt til, for at faa det gode Forhold frelst ud af alle de Skær, som omgiver vore skrøbelige menneskelige Forhold.

Mellem Karsten og hende bestod der ikke og kunde ikke bestaa nogen egenlig Fortrolighed. Hun betragtede ham nærmest som en Umyndig, paa hvis Krumspring og Løjer, tildels klædelige ved Ungdommens Sorgløshed og naive Egenkærlighed, man ser med overbærende Øjne. Hendes Stilling i Konsulindens Hus var i sig selv en saadan, at hun forsigtig undveg al direkte og mere intim Berøring med den unge Mand; mangen lille ufrivillig Taktløshed eller Indiskretion hos ham maatte hun ved paapassende Selvbeherskelse og sit gode Humør søge at afparere eller at reparere. Han havde iøvrig hurtigt dér i Huset erhværvet sig et vist Carte blanche — ved at være en køn ung Fyr, utrolig udholdende i at gøre Hoveri ved Baller og Smaafester — ved at lade sig bruge til Alt, alle mulige Arrangements, tegne Mønstre, illustrere morsomme Menuer, følge Damerne til Concerter og paa Carneval, bestemme Dragten hertil, danse den hele Nat, dekorere en Balsal, male Skærmbrædter til en Dilettantforestilling, dublere en Rolle, sminke Damer osv., osv. . . . .

Christensens Navn blev, ved en Slags stiltiende Overenskomst, aldrig nævnet hos Konsulens, i hvert Fald ikke ved nogen officiel Lejlighed. Den unge Mand — »det unge talentfulde Menneske« — havde halvvejs spøgende allerede antaget Navnet Karsten Feldmann.

Og Christensen selv? Hvad foregik der i ham overfor hans Veninde?

Hvad havde denne Korrespondance belært ham om? At hun kendte ham temmelig nøje — at hun stolede paa deres Venskabs faste Karakter, tilstrækkeligt til at hun endog, gennem en lille Omskrivning, turde tillade sig en Kritik, en Analyse, Vink og Raad. — Men dette var jo ikke absolut nyt! saaledes havde de i Grunden fra første Færd gensidig anlagt Forholdet. Disputer havde der været ikke faa af — paa denne gedigne kammeratlige Maade, der forudsætter Aabenhjærtighed, redelig Erkendelse og Sympathi!

Var denne sidste kølnet fra hans Side? Han vilde sikkert svare benægtende. Frygtede han muligvis for, at den fra hendes Side — fra den kvindelige, den mindre erfarne Side — skulde være i en Vækst, en Fremgang, hvortil han ikke turde give en Opmuntring, der hos ham selv kunde rejse Tvivl om hans virkelige Noblesse, og hos hende muligvis kunde give en Lidenskab

Næring, som han ikke . . . . eller som han maaske dog . . . .?

Naar han var kommen hertil i sine selvinkvisitoriske Spørgsmaal, vilde han helst bryde af. Han befandt sig paa det vanskelige Punkt: Manden, der er kommen saa vidt i Modenhed, næsten er ifærd med at overskride Modenhedsalderens Grænse — eller, rent ud, Manden, som er bleven saa gammel, at ikke Ungdommens hensynsløse Egenkærlighed staar bagved og puster til Ilden! Han kunde ikke undvære denne Sympathi — og dog turde han ikke døbe sit Savn af et Væsens daglige, hengivne, aandsbeslægtede Selskab med Navnet Lidenskab — det var jo latterligt for ham, i hans Alder! Naar han alligevel sofistisk forsøgte at omgaa Navnet og indsætte det mindre udfordrende Begreb Venskab, Sympathi — saa følte han en Fattigdom, noget flovt, ferskt Abstrakt derved . . . . og han blev endnu mere mut, endnu mere gnaven og utilgængelig.

Men det var ikke Alt! Der var forbeholdt ham andre Pinerier. Umærkeligt listede sig fra dette Baghold de gamle næsvise, ubehagelige Spørgsmaal over ham. Dette med Kunstner, Maler! Sæt nu, at det var en Lidenskab — at de begge to delte den — at han gav efter og udtalte det — eller at hun gav efter og udtalte det . . . naa ja, hvad saa? Sæt, at det var en Lykke dette — at det var Lykken, som virkelig kom og opslog sin Bo hos ham! Vilde

han da ogsaa — efter dette Gennembrud — kunne holde sig paa Resignationen? Vilde ikke Lykken — Lykken gennem Lidenskaben — som havde banket paa hos ham og var bleven indladt — vilde den ikke fordre mere, gribe om sig, trykke ham de gamle, bortkastede Vaaben i Haanden og sige: Prøv igen! vis hvad Du duer til! vov at stole paa Lykken — fuldt ud!

Og sæt at han prøvede — sæt at En stod ved Siden af ham og fristede ham over Evne — sæt at Illusionen var en saadan, at den berusede ham . . . . sæt, at de hele, store, brede Forhold, hvori han var kommen, virkelig lod ham erkende Materialet i sig til en hel, stor, bred Kunst! . . Ja, hvad saa, Ivar Feldmann Christensen?

Vilde Du saa ikke alligevel vaagne en skøn Dag — en bitter, trist Dag — til Erkendelsen af, at Du dog havde Ret, dengang da Du heltemodig paastod, at denne Tid ikke frembringer Kunst, fordi den ikke forlanger nogen — at Apothekeren i Tarasp og Tegnelæreren paa Kultorvet begge har udtalt det sande Ord: denne Tid, som ingen »Tro« har, men som har Maskiner, Aktieselskaber, sociale Spørgsmaal, Videnskab og Politik — den maa resignere paa Kunst, for ikke at gøre Forvirringen, Humbug'en og Elendigheden større end fornødent? —

Jo, jo — og nej, nej — og atter: Jo! og et stærkt Slag i Bordet. Og dér sad Christensen, med den ene Haand for Øjnene, i sit aflaasede,

øde, støvede »Atelier«, medens han rullede en Blyant frem og tilbage mellem Fingrene.

Han havde saa smaat opgivet Karsten. I Begyndelsen af Vintren, da det blev ham klart, hvilken Tiltrækningskraft Konsulens Hus allerede øvede paa den unge Mand, havde han givet Karsten visse Tilhold og Advarsler i Almindelighed. Tegnelæreren kendte jo af personlig Erfaring Rummelen — Hvirvlen. Men netop dette, at den personlige Erfaring stod bag ved, at den Ældre næsten paa Dag og Time kunde opramse de Dumheder og Daarligheder, hvormed Dage, Aftner og halve Nætter tilbragtes — netop det, at han i kronologisk Fremadskriden kunde følge denne Klimax — netop det, at han blot behøvede at indsætte sin egen Figur og sit eget Navn i den Yngres Sted, for ret grundigt at skære løs med Straffeprækner paa sig selv — netop dette holdt hans Haand tilbage og lammede hans Myndighed.

Burde man ikke lade Fyren løbe Linen ud — stole paa hans sunde Natur, og, hvis denne ikke vilde vise sig, lade ham drive af med Strømmen — dér hvor jo hele Tidens Strøm gik?

Jo! Christensen bestemte sig for det sidste i en vis fatalistisk Passivitet. Han vaskede ikke sine Hænder i Uskyldighed; han tværtimod erkendte sin egen Skyld — saa' denne hævne sig paa hans Adoptiv-Afkom — saa' hele Ung-

dommen glide paa det store Skraaplan — ærgrede sig over, at Frøken Helene færdedes i den Kreds — ærgrede sig rigtig tilgavns herover — og ærgrede sig allermest over sig selv, at han ikke en Dag gik lige bus hen til hende og sagde . . . . .

Prrrrr!

Han havde jo intet at sige, havde aldeles ikke tænkt paa at ville sige Noget. Han sluttede sig inde i sit Telt; han undrede sig blot over at hans Tegneskole i det hele taget havde Elever. Det kunde næppe længe vedblive saaledes. Han følte sig selv som den mest umedgørlige, den daarligste Lærer i hele Byen. Ak, kunde han rejse bort fra det Hele!

Det var ved Juletiden. Karsten havde faaet saa megen Tid tilovers fra Adspredelserne, at han kunde sende et Studiehoved — Portræt af Frøken Adelaide — paa den halvaarlige Udstilling. Christensen havde set det, havde erklæret at det var »smurt op«, og havde vendt sig fra det. Karsten var temmelig ligegyldig overfor Ros og Dadel. Frøken Adelaide var en køn Pige; det var ham nok; han og hun morede sig godt sammen; det var tilstrækkeligt.

Du er gjort af Bolledejg — og Alt, hvad Du gør, er ligeledes af Bolledejg! sagde Christensen.

Men en af de yngre Venner — en af Forfatterne, der stadig skrev paa »Bogen«, — han havde anmældt Portrættet som en Begivenhed i en Avis, der allerede i sig selv var en Begivenhed. Et Par andre Blade havde været velvillige, og endelig havde et Blad læst Synderen Teksten grundigt. Karsten tog Sagen med Ro. Egenlig interesserede det ham mest, at han var skældt ud. Det gav Relief blandt Kammeraterne. Thi at man bliver rost af sine egne, det er ikke halvt saa meget værd, som at blive strøget til Kagen af de »andre«, af Fjenden!

Saa kom der Brev fra Kirstine. Hun var glad. Hun skrev, at Faderen var temmelig sløj, men han havde dog spilet Øjnene op, da hun havde forelæst ham Bladene, hvori Karsten var nævnet. Og hun skrev, at nu skulde Karsten komme derover til dem og være der Julen over. Han skulde — tilføjede hun.

Ja gu' skal Du saa! sagde Christensen. Du er tilstrækkelig forsviret. Du vil have godt af at lufte dig lidt. Og hils Pigebarnet paa det Bedste — hører Du! Men gør ikke noget »Studiehoved« efter hende — for det bliver dog snavs! ....

Karsten rejste.

Efter en fjorten Dages Forløb kom han tilbage.

Naa, hvordan har I haft det sammen? spurgte Christensen og trykkede sin Adoptivsøns Haand med usædvanlig Venlighed. Har Du Hilsen med til mig? Du har vel ikke sagt hende altfor mange Dumheder — og hun har vel taget Dig

godt i Kardusen? Ud med Sproget! fortæl noget friskt . . . . her er til at falde isøvn, herhjemme paa denne Vinterdag!

Karsten saa' forlegen ud. Han havde stærkt farvede Kinder fra Rejsen; Haar og Skæg var ordnet paa det omhyggeligste; ved Siden af hans Haandkoffert havde han paa Gulvet stillet en tildækket Kurv og en lille Blikkasse.

Kirstine sender Dig mange Hilsner! stammede han. Og saa — denne . . . .!

Hvad er det? hvad er der i den Kurv? . . .

En lille Hund! Den sender Kirstine Dig. Det var hendes bedste og kæreste Hvalp — den skulde Du have, sagde hun! —

Christensen lo. Saa er der maaske en Kattekilling i Blikkassen dér . . .?

Nej, det er Klejner, som Kirstine har bagt. Dem skulde den gamle Pige have! —

Christensen aabnede Kurven. Der laa en nydelig lille engelsk Rottehund sammenrullet som et Garnnøgle. Den gav sig straks til at slikke sin nye Herres Haand og saa' paa ham med et Par klare, levende, opmærksomme Øjne.

Christensen bar Kurven ind i sit »Atelier«. I Døren vendte han sig og saa' tilbage paa Karsten. Han stod, ligesom aandsfraværende, og stirrede paa Kofferten og Kassen med Kirstines Klejner i. Med Et løftede han Hovedet rask — og mødte Christensens Blik. Han rødmede stærkt, bed sig i Læben og saa' til Siden. Saa snappede han Kofferten og gik ud af Døren, op til

Atelieret paa Kvisten. Man kunde høre ham fløjte udenfor.

Hvad Pokker gaar der af Fyren? brummede Christensen. Skulde det være blevet til Alvor med dem . . .? Naa; det vilde ikke være til Skade for ham! Om jeg end ikke kan rime ham og Alvor sammen endnu. Men naar blot hun kan . . . .!

Og Christensen gik ud til den gamle Pige, for at skaffe Husets nye Gæst nogen Mælk. Og han tænkte paa de to Børn, som hin Eftermiddag havde siddet sammen paa Bænken i Malermestrens Baghave. De havde jo allerede dengang været Kærestefolk. De havde kysset hinanden . . . . . ligesom de altsaa nu havde udvekslet Kys — havde tilhvisket hinanden disse smaa, søde Hemmeligheder — latterligt dumme for alle andre, men fulde af dyb Visdom for de Paagældende — maaske Livets eneste Visdom — naar man blot kunde leve den!

Og han erindrede Landskabets og Aftnens Stemning dengang, som om han saa' den for sine Øjne nu: hvordan Skyernes høje Kæmper havde staaet der, paa den anden Side af Fjorden, mørkviolette med guldglødende Hjælmkamme. Og Lindehækken og Hyldetræet duftede! Og Børnene sad paa Bænken og kyssede hinanden . . . . . men nu var han en Fyr paa et Par og tyve, og hun var en blomstrende, frisk ung Pige!

Christensen lukkede uvilkaarlig Øjnene: Tænke sig, at denne Fyr, som aldrig havde slidt sig nogen Udvikling til, og rimeligvis aldrig vilde slide sig Noget til, for ham var Lykken der! .. Hvorhen han saa', rakte man Haanden ud, bød Munden frem .... Intet kunde han og Intet vilde han, men alle vilde have fat i ham! Saa uretfærdigt var Livet, saadan legede Lykken i sine Luner! — Hvor de Skyer var dybe violette, og hvor de glødede — med en stille dirrende Brand ind i Tegnelærerens Hjærte! Og derinde rejste Misundelsen sig fra sit Sæde iblandt alle de andre mørke Skygger, som Menneskehjærtet giver Rum for. Den rejste sig og gik tungt og bittert hen til den Vindusglug, hvorigennem Hjærtets Skygger ser ud paa Verdens Landskab. I Solnedgangsskæret sad to unge Mennesker sammen, omfavnede og kyssede hinanden — hun ham, han hende ..... og hun var Lykken, den, som giver sig rødmende hen til os, naar vi er resolute nok til at benytte Øjeblikket!

Ellers ikke? — Nej! ellers ikke! ....

Og Christensen lo med sin tørre Latter: Misundelig — paa Karsten! Daarskab!

Disse Vintermaaneder gik. Men i Huset begyndte det at hedde sig, at Karsten »arbejdede« oppe paa sit Atelier ufortrødent, som Eneboer næsten. Ganske vist, han kom ikke tidligt hjem

om Aftnerne; han dansede, han var til Karneval, til Maskerader, han var svært optaget. Alligevel vidste Urtekræmmeren Besked om Dagens Gerning deroppe; han smiskede, kneb Øjet til, han havde mødt »Modeller« paa Trappen, han havde ogsaa engang faaet Lov til at stikke Hovedet ind ad Døren deroppe — og det havde været interessant at se det store Lærred paa Staffeliet — en Gliedermann paaklædt som Dame — Dameklæder, brogede Stoffer, et helt Karnevalskostume flydende omkring over Stole, paa Sengen — Alt i den skønneste Uorden — »saadan som nu de Herrer Kunstnere skal ha' det!«

Christensen vidste intet, brød sig ikke om at vide noget. Saa mødte han Landskabsmaleren, der var blevet baade tyk og graa. Det var længe siden de havde talt sammen.

Naa Du Gamle! Ja, Tiden gaar; hvad skal man sige! Ellers kan Du tro, at vi havde brillant Kostumebal hos Konsulens. Du skulde set Karsten — og den smaa Frøken Adelaide! Det kunde blive et Par! For den Sags Skyld var det da ikke første Gang, at en Maler havde snuppet en rig Pige — og det er s'gu sløje Tider, meget sløje Tider for os alle — men Du mærker det kanske ikke saadan! Naa, lad ham bare hænge i! Nu vil han jo udstille. Men det véd Du naturligvis! Ikke? Jaja, véd Du hvad, der er nu noget ved de Unge, som — som man s'gu maa gaa ind paa . . . . saadan lidt af begge Dele . . . . for ellers sejler de En

agterud! Det er dog alligevel dem, som kommer til at erobre Akademiet . . . . mener Du ikke? Du har ingen Mening — ja det siger Du nu blot! Men hør: de har et Fandens Greb paa det — de er »bredere« end vi — meget bredere — naturligvis de bedste iblandt dem. Der blir s'gu Aar for Aar flere af dem, som kan noget — og inden vi ser os om, saa er vi nogle Stabejser, som blir vippet. Det er skidt, Du — skidt det Hele. Jeg er ikke stridbar — man maa læmpe sig. Min Kone siger ogsaa: Kristian, Du skal bare læmpe Dig lidt! Og ser Du, vi var Pinedød for spidse. Du husker nok min Pensel — den store Kristoffer! — Jeg troede selv, at den var »bred«; men der skal meget mere til. Man misser med Øjnene — man ser det hele i »Flader« og »Masser« — man ser kun en tre, fire Farver, man tegner nogenlunde Forholdene — Resten er »Tone« — ubetinget Malerisk, det er det, som det kommer an paa! Der er ikke noget mere, som hedder male hjemme efter »Studier«. Jeg har alle mine Sager staaende ude hos en Skovløber. Jeg har taget Kort til Jærnbanen — Sommer og Vinter kører jeg ud. Jeg synes nok undertiden, naar jeg sidder derude med Snue eller valne Hænder, at det gik bedre i gamle Dage hjemme paa Atelieret efter Studierne. Men det er bare en Overvindelse — man faar dog anderledes fat i »Naturen« — det forstaar sig af sig selv — det maa blive mere af Naturen derude . . . . og saa kan man jo altid komponere

lidt om paa det, hist og her, førend man sender til Udstillingen!

Men sløjt er det med Bestillingerne — og værre blir det vel? Du skulde dog se op til Karsten, Du sære Snegl! Synes Du kanske ikke at han har nok Talent? Aa hvad, naar han bare hænger i! Det er ogsaa lettere for Dig at være saa kritisk — naar man selv holder sig udenfor! Hos Konsulens er Damerne svært begejstrede for ham. De sagde forleden, at de vilde se op til ham en Dag — overraske ham ved Arbejdet! Ha ha! Naar de bare ikke maa overraske ham ved »Modellen«. Men saa kommer de vel ikke ind. De har laant ham Dragterne fra Karnevalet! — det er noget realistisk Noget, han er ifærd med. Jeg sagde til Frøken Adelaide, at hun selv burde staa Model. Hun lo og tjattede mig over Fingrene. Moderen op ad Dage! Farvel Du — jeg skal ud til mit Vinterbilled. Det er lige paa det yderste: Holdepladsen i Skoven med skiden Sne; fem tomme Krybber i Forgrunden. — Her ser Du min nye Fodpose! jeg kunde sidde oppe paa Spitzbergen og male Eskimoer i den! . . . . . . Hils Karsten! Han er en Pokkers køn Fyr, Pigernes Jens! Farvel! —

Christensen gik lige hjem og op til Karsten paa hans Atelier.

Udenfor paa Trappeafsatsen mødte han en ung Pige — Modellen vel. Hun var klædt i en stramt siddende Jacket, kantet med Hundeskind; hun var bleg, ganske køn, mørkt Haar ned i Panden;

hun nikkede ligegyldig til Christensen — som tog Hatten af — og gik ned.

Han bankede paa Døren og gik ind.

Foran et stort Lærred — Drejl, udmærket Drejl — stod Monsieur Karsten i en Kittel, der ganske lignede »Professionsblusen«, saa tilsmurt og stiv af Farve var den. Han gjorde aabenbart Sit, for at vise, at det var de store Koloristers Æra, som nu begyndte.

Paa en Stol stod en aaben Malerkasse med lutter udklemte Tuber. Over Kassen laa et Dusin Pensler med Skafter paa godt og vel fem Kvarters Længde. Selv stod han, ligesom raadvild, foran Staffeliet og prøvede en smidig Klinge af en fransk Palletkniv — saa bred som en lille Murer-Ske — mod Neglen af sin Tommelfinger.

Christensen bukkede med udsøgt Høflighed for ham, flyttede en Stol hen i tilbørlig Afstand fra Billedet, satte sig, og saa' . . . . . .

Han saa' ind i et Værelse, skraat affaldende Væggepanel, et enkelt Vindu, hvorfra den graahvide Morgendæmring sivede ind og søgte at gennemtrænge Rummet. Ligeoverfor Vinduet befandt sig en Dør; midtvejs mellem denne og Vinduet en Seng. Paa Sengen laa en ung Pige — klædt i et broget Karnevalskostume — saakaldet Karakterdragt, ubestemt hvilken. Den unge Pige sov. Det blege Ansigt var vendt lige imod det blege Dagskær. Det mørke, tunge Haar var udslaaet til den ene Side over den hvide Hovedpude. Et brandgult, folderigt, frynset Silkeshawl

dækkede Skulderen halvt; den ene blottede Arm hang slapt ned, den anden havde svøbt Shawlet over Brystet, hvis Form tegnede sig skarpt med en dyb, mørk Skygge. Over Sengekanten stak den ene Fod frem; den balancerede paa sin Spidse en lille, zinoberrød Silkesko med en meget høj Hæl under. Paa et sort poleret Natbord udenfor Hovedgærdet laa nogle Armbaand, en Række Perler, en sort Silkemaske med iturevne Kniplinger. Et Lys var brændt ned i en Stage; og den osende Tande sendte endnu en tynd, spiraldrejet Røgstøtte langsomt ivejret, svagt viftende, ligesom bevæget af den Sovendes Aandedræt.

Nogle Klædningsstykker af mere dagligdags borgerlig Art laa over en Stol foran Fodenden af Sengen. Paa Gulvet — i temmelig utydelige Forgrundsomrids — flød mellem hverandre en mørkerød, knækket Silkevifte, et aabent Brev, et Par stribede Strømper og et meget læst Nummer af et afholdt Presseorgan.

Opad Døren, med Ansigtet vendt imod Lysningen, med en blond Haartjavs ned i Panden, Hagen trukket ind imod Brystet, et hvidt Slips hængende opløst frem under Hagen, stod en ung Mand i sort Silkedomino — og sov.

Fra den slapt nedhængende Haand var hans chapeau-bas gledet ned paa Gulvet, hvor den syntes at søge hen til de øvrige Genstande — muligvis antydende en Forbindelse igennem »Forgrunden« mellem den Sovende opad Døren og den Sovende paa Sengen.

Saaledes var Billedet.

Christensen rømmede sig og spurgte:

Hvad er det? Hvad har Du tænkt Dig at det skulde forestille? Hvad er din Mening dermed? —

Karsten — som havde Sveddraaber over Panden, og som i Distraktion forsøgte at fjærne dem med Palletkniven — svarede:

Det — det er — det skulde være — noget ud af Virkeligheden! —

Jasaa! —

Med dette lille Ord skubbede Christensen sin Stol tilbage, rejste sig, gik hen til Billedet og undersøgte det nærmere. Saa indtog han atter sin Plads, satte sig tilrette i Stolen, trak en Cigar frem, tændte den og gav sig til at ryge.

Aldrig havde Karsten tænkt, at man kunde være saa længe om at faa en Cigar frem, faa den tændt, og faa sig selv til at ryge paa den. Han betragtede ufravendt den brændende Svovlstik, som laa længe glødende i Spyttebakken. Det forekom ham, at han kunde mærke Gløden under sine egne Fodsaaler.

Christensen sagde:

Du venter, at jeg skal ytre mig om dit Billed. Det var nemt nok gjort. Jeg kunde jo bare sige Dig, at jeg — naturligvis — aldeles ikke synes om det. Aldeles ikke!

Det vrimler af Tegnefejl. Det vrimler af Forholdsfejl. Der er næppe én Forkortning, som er rigtig, og næppe én Ting, som er paa sin

Plads. Dernæst er det malet paa en Maade — paa en Maade, saa at jeg maa suge paa denne stærke Cigar, for at kunne holde ud at se paa det. Hvor kan Du, som snakker om »Valører« — hvor kan Du faa det samme Lys paa den Vindbeutel dér, som paa Pigebarnet i Sengen? Og hvad er det saa for et Lys? Det er Melstøv — tørt — stenhaardt paa sine Steder . . . dér f. Ex. . . . og bar »Duft« dér hvor Du er knebet udenom. I hende er der endda nogle Tilløb . . . . man ser, at hun ligger i Rummet — omend Du har svinet med de gule og røde Farver, som om det var i Solskin. Naturligvis for at opnaa en grel Effekt! Din Klodrian! Der gives ingen Effekter — Naturen kender dem ikke — den er hverken manierért eller febrilsk — den nøjes med at være sand.

Der er ikke Spor af Lufttone i det Billed — bare en Mængde Farve. Du har klemt dine Tuber godt nok ud — men Du har glemt, at der er et Medium, som hedder Palletten? Hvorfor trykker Du ikke dine »Kulører« uden videre af paa Figurerne? Du har jo din Murer-Ske dér. Værs'god, mur' væk! Og saa »dufter« Du alligevel den Fyr der — som er altfor stor for Døren, og for Sengen med, kan jeg tro — ham dufter Du væk i det bare Intet. Formodenlig har Du gjort ham med disse lange Pensler der? Ret saa! mal Du bare baade med lange og med brede Pensler! Hvad man kan, det kan man . . . . mal med Fingrene, eller med Næsen, om Du

vil . . . . der skal aldrig opstaa Strid imellem os for den Sags Skyld; men vær tillige saa venlig at huske paa, at en Figur opad en Dør, eller ad en Væg, i en Seng eller paa en Stol, gaaende, staaende, liggende eller svævende, maa have en Krop, maa være et Legeme! Han dér er bare en sort Kappe og et Par Bukser! hun dér er gjort af Bolledejg . . . . og Du mener da vel ikke, at han har isinde at spise hende til Frokost, naar han engang vaagner, den Laban? Naa! jeg vil ikke gaa i Enkeltheder. Det fik aldrig nogen Ende. Min Mening er blot den, at Du aldeles ikke er moden til at male et saadant Billed. Tegnet det, har Du ikke . . . . der mangler det allernødvendigste Fundament — og som Komposition er disse Linjer en Fornærmelse mod alle sunde Love og al forudgaaet anstændig Kunst!

Men, om Forladelse, jeg glemmer, at det er »noget ud af Virkeligheden« — som Du selv siger! Behag at forklare mig dette med Virkeligheden! Du vil formodenlig paastaa, at der til Grund for dette Billled ligger en eller anden Dumhed, som Du selv har gjort — eller som Du kan have set — eller tænkt dig med en saadan Anskuelighedens Styrke, hentet fra noget nærliggende Selvoplevet, at dit Syn virkelig er traadt i Virkelighedens Tjeneste? Meget godt! Vi kommer herved ind paa Sagens Kærne. Jeg sidder jo ikke her som en Moralprædikant, der skal ransage dit Hjærte og dine Nyrer . . .

Aa, jeg er ikke bornert som den »Gamle«. Jeg har aldrig været det overfor Dig, og mine graa Haar affekterer ingen Dyd, som jeg maaske selv ikke vilde have overholdt i dit Sted. Jeg er Frihedsmand, er jeg — fri indenfor Naturens Sandhed — og indenfor dens Skønhed!

Jeg tror, at Du her har forsét Dig paa noget af Gérôme — paa noget af Van Beers — paa noget udefra importeret, ligegyldig hvilket — og sluttelig paa noget af dine yngre Kammerater. Der er iblandt dem nogle — ikke mange — som have udpræget Talent — som ere Malere. Hvor vidt de vil række, og hvor stærkt et Stød de kan give vor sygnende Skole fremad, det er endnu Fremtidens Sag at afgøre. Du er ikke iblandt dem — derom holder jeg mig overbevist, navnlig efter at have set dit Billed nu.

Lad os ikke tale om »Virkelighedsskildring«. Det ligger ikke for os Danske i den Forstand, hvori Begrebet indføres til os udefra. Vi ere for godmodige, for magelige, paa engang drømmende og reflekterte; vi tager altfor nænsomt paa Tingene til at kunne give dem i deres krasse, nøgne, al Illusion afklædte Natur-Lighed. Forsøger vi derpaa, saa bliver vi brutale, klodsede, kejtede, smagløse. Ingen gaar ustraffet udenfor sin Natur. At vi derimod altid har hævdet Naturen som vor Lærer og Korrektør — at vi stadig maa ty til dens Kilde for at nære, forfriske, forøge og forynge vore Forestillinger — nuvel, det behøver ikke at siges.

For os, mere end for de fleste Nationer, Tyskerne maaske undtaget, gælder det, at vort Studium efter Naturen forbinder sig med et indre Valg: vi kunne gerne stræbe efter at blive Kolorister, og vi have, paa Grund af den foregaaende Magerhed, en Pligt til at stræbe imod Farve, Lys, Tone — men saa bliver det netop Tonens, Lysets, Farvens Sjælfuldhed, det mystiske Noget, Maleriets Poesi, som bortsét fra Æmnet stemmer Tilskuerens Sind til Glæde, til Rørelse, til Medlidenhed, til Sorg, til Henrykkelse, til Indignation eller Modsigelseslyst — til Alt, undtagen til denne klamme, isnende, ubehagelige Fornemmelse af en Fotograf, der behager at spille Kunstner!

Ser Du, Karsten; dit Billed dér opfordrer mig til at tage en af dine lange, store, brede Pensler — eller din franske Palletkniv — og smøre dit Billed med hele Pallettens Indhold over paa kryds og tværs — ikke fordi det er et umodent Arbejde af en Fyr, der er løbet for tidlig af Skole .... hvori jeg kan være medskyldig ... men fordi det hverken er sét eller tænkt ud af nogen indre Trang — ikke fordi det pretenderer at fremstille en Situation, som Filistrene kunne rynke paa Næsen ad ... det er Pokkers ligegyldigt, hvad Filistrene siger eller gør .... men fordi det er en flad, dum Historie, en Katzenjammerpoesi af den moderne Slags, der virker irriterende, fordi den er slap. Intet skulde jeg have haft imod — ja jeg skulde endog

have applauderet — hvis Du havde sparket til Filistrene — selv om Du havde gjort det paa en ungdommelig, ubehjælpsom Maade. Men naar man ikke har noget Stof i sig til en Jan Steen, til en Hogarth — saa skal man holde Fingrene fra Fadet og ikke grise sig til!

Jeg har aldrig opnaaet at kunne faa snakket et alvorligt Ord med Dig om Kunst. For nogen Tid siden gav jeg Dig en lille Pakke Optegnelser fra mine Rejser, og bad Dig læse dem igennem, for at vi kunde drøfte Sagen i Fællesskab, inden jeg sagde Dig min uforbeholdne Mening om Dig selv. Jeg kan godt forstaa, at Du ikke har kunnet afse Tid til at sætte Dig ind i mine Hjærteudgydelser. Jeg ser dem ligge her paa dit Bord, ligesaa omhyggeligt indpakkede, som da jeg gav Dig dem — og bedækkede med et meget sigende Lag Støv. Jeg stikker dem atter til mig, og Du skal ikke gøre Dig nogen Ulejlighed for Fremtiden. I denne Tid maa ethvert anstændigt Menneske leve for sig selv. Ingen Begejstring knytter os sammen, ingen dyb, fælles Trang til Ansporing eller Belæring — ud over Koteriets. Det er muligt, at jeg har været en daarlig Opdrager og en mangelfuld Lærer for Dig. I saa Henseende maa det tjene mig til nogen Retfærdiggørelse, at jeg selv har maattet slide og kæmpe mig til mit — saa smaat det end er blevet. Min Mening om Dig er denne: der er ikke Stof i Dig til en Kunstner! Hvis

Du erkender det, og hvis Du endnu vil gaa i Lære — saa skal jeg sørge for, at Du bliver en dygtig Xylograf eller Lithograf. De Folk er der bart om og Brug for. Ja, om Du vilde blive en hæderlig, samvittighedsfuld Fotograf — jeg skulde ikke have noget derimod. Blot ikke . . . . . !

Her bankede det paa Døren. Karsten blev blussende rød og saa' usikkert hen paa Christensen. Det bankede atter — og Postbudet i den røde Frakke stod paa Dørtærsklen, bukkede og rakte Karsten et Brev; hvorefter den røde Frakke atter forsvandt.

Naa; sagde Christensen. Formodenlig en Indbydelse? Han var slaaet over i en lettere Tone. Han syntes muligvis, at han havde været for hidsig.

Karsten stod med Brevet i Haanden, usikker, endnu benouet efter den Skylle, som var gaaet over hans syndige Hoved. Atter keg han imod Døren. Han saa' knap paa Brevets Udskrift, drejede det blot mellem Fingrene og kastede det sluttelig hen i Malerkassen ved Siden af Adoptivfaderen.

Det var et stædigt Brev; det vilde ikke blive liggende — det faldt ned — Christensen tog det op og saa' ligegyldig paa det.

»Haster«! sagde han, og vilde med sit gamle Smil række det til Karsten. I det samme gled hans Blik over Poststemplet — og atter

læste han dette »haster« — og saa' prøvende paa Udskriften:

Det er jo fra Kirstine! Hun skulde vel ikke være undervejs — eller syg — eller Faderen ...? Han rakte det til Karsten og tilføjede tørt:

Se efter! —

Karsten greb det, vendte og drejede det — som man ofte gør. Christensen bemærkede at hans Haand rystede.

Ja — det er vel næppe rimeligt, at Indholdet staar at læse udenpaa! Genér Dig ikke — jeg kan adsprede mig saa længe ved at betragte dit Mesterværk dér! —

Karsten rev Konvuluten af, støttede sig op imod Bordet, læste, og blev saa rød, som Postbudets Frakke havde været.

Christensen skottede til ham:

Interessante Nyheder? Er din gamle Bøddel død — og har han indsat Dig til Universalarving? . . . Naa, lad mig høre! Hvordan er det, Du teer dig? —

Men Karsten svarede ikke; han foldede Papiret sammen, trak Vejret dybt, og saa' til Siden ud i Luften.

Nu sagde Christensen alvorlig, idet han prøvende fulgte enhver af den unge Mands Bevægelser:

Brevhemmeligheder respekteres — naturligvis. Men en Ældre kan give en Yngre et Raad. Og det var dog muligt — hvis Du senere søgte en Kammerat som Fortrolig — at Du ikke fandt

nogen bedre Ven end mig? — Læs det Brev for mig — eller den Del deraf, som sætter Dig i en saa usædvanlig Bevægelse! —

Der stod et forskræmt, overrasket og skamfuldt Udtryk i det Blik, hvormed den unge Mand saa' op fra Gulvet hen paa den ældre — og forbi ham ud i Luften. Han foldede atter Papiret ud; men hans Læber dirrede, og han lod Haanden synke.

»Skoledreng«! tænkte Christensen; og højt, kort, bestemt sagde han:

Giv hid! —

Og Christensen læste.

Først smilende — med en Mine af Beroligelse. Hans Øjne fo'r hurtig hen over de store, barnligt runde Skrifttræk med den megen Plads mellem Bogstaverne — en sikker Orthografi — regelmæssige, klare, lidt naive Sætninger — højst vilkaarlig Interpunktion — om hvad der var forefaldet i Huset — om en Svend, som var sagt op paa Grund af Dovenskab — om en gammel Hest, og om »Diana«, som paany skulde have Hvalpe . . . . om Faderens Sygdom . . . . der var i Grunden intet mere tilbage at haabe, blot noget at ønske!

Saa rynkede Christensen Brynene. Han læste Slutningen — to, tre Gange om, for at være sikker i sin Sag. Der stod:

»Og saa vil jeg sige Dig det, som jeg har at sige, og som Du vel har gaaet og tænkt paa, ligesaavel som jeg. Doktoren mener, at vi for

hver Ugedag kan belave os paa Begravelsen. Det har jeg nu vænnet mig til stadig at have for Øje. Men der er det Andet. Det koster mig hver Ugedag lidt Overvindelse at sætte mig ind i, at der snart vil komme den Tid, hvor jeg dog maatte have Dig herover. Jeg bebrejder Dig jo intet, kære Karsten. Det har aldrig været i mine Tanker, at Du skulde have Skyld. For naar man er enig i sin Kærlighed, saa søger den ene den anden, som alle de Væsner gør, hvis Liv og Færden ligger aabent for alle, og som intet har at skamme sig over; jeg mener de smaa Fugle og alle de glade og muntre Dyr. Altsaa i den Henseende kan Du være ganske rolig, ligesaa rolig, som jeg er. Men jeg gaar kun og regner ud, hvor længe det kan vare, inden Du har dit store Arbejde færdigt. Mon det bliver færdigt før Begravelsen eller efter? — tænker jeg paa. Folk vil jo snakke, hvad enten vi gifter os før eller snart efter Far's Død, naar det dog ikke kan vente. Og veed Du, hvad der er det underligste? Jo — men nu maa Du ikke blive vred — jeg har tænkt paa, om det ogsaa ligger Dig rigtig paa Sinde med dit store Maleri. Du talte i Grunden aldrig rigtig varmt derom. Og jeg maa mindes, hvad den kære Onkel sagde engang, da jeg spurgte ham angaaende hans Mening om Dig. Bliver Du vred? Kunde Du ikke sætte Dig ind i den Tanke, som jeg stadig gaar (her syntes Ordet »svanger« at være stre-

get over) — stadig gaar om med: at Du nu kom herover og tog Forretningen og Værkstedet. Det forstaar Du jo dog fra gammel Tid — og En skal alligevel passe det, naar vi skal leve af det. Sælge det nu, det er Tiderne ikke til. Men vi kan godt drive det og faa lidt Overskud, især naar der er en Mand, som ser Folkene paa Fingrene. Jeg skal blive Dig en god Kone, det lover jeg Dig, og det har jeg vidst lige fra vi begge to var smaa. Jeg skal støtte Dig efter god Evne; men skulde vi i de første Aar faa flere Børn efter hinanden — og det gør vi vel — saa maa der en Mand til Forretningen. Senere, naar Du faar Lyst til Kunsten igen, saa kan Du jo godt drive den. Og skulde Tiderne atter blive bedre, og vi kunde sælge Forretningen med Avance, saa vil jeg flytte til Hovedstaden med Dig, hvis Kunsten fordrer det. Jeg vil gøre alt for Dig, det véd Du; og nu skal Du blot skrive omgaaende til din

trofaste Kirstine.

E. S. Du skal dog ikke sige noget til Onkel, hvis Du ellers kan undgaa det. Du skal blot tage afsted. Naar vi da har holdt vort Bryllup i al Stilhed, saa rejser vi over til ham. Jeg vil gerne sige ham Alting; men jeg kunde ikke tænke mig at skrive ham til derom. Kom snart!

K.

Saa foldede Christensen Papiret omhyggeligt sammen, puttede det i Konvoluten — som han tog op fra Gulvet — og rakte Brevet til Karsten med et langt, meget langt Blik.

Det bankede paa Døren . . . . Man hørte Damestemmer udenfor.

Karsten stod med Brevet i Haanden; han var blevet dødbleg; hans Læber skælvede saa stærkt, at ikke engang den store, hvide Tand, han satte i dem, kunde holde dem i Ave.

Kom ind! raabte Christensen og aabnede selv Døren.

Ind traadte Fru Konsulinden og Frøken Adelaide. De var klædt paa som Russerinder; der er ingen anden Betegnelse for Toilettet og Holdningen. De fyldte det beklumrede Atelier med frisk, skarp Luft fra Gaden — med Smil fra store, leende Øjne . . . . et eneste Sekund, og Smilet søgte forgæves et Hvilepunkt, en Tilflugt.

Der stod de fire Personer, ret op og ned, og saa' paa hinanden.

Konsulinden begyndte:

Det er — unægteligt — lidt længe siden! sagde hun, med akurat den samme godmodig-udfordrende Stemmeklang, hvormed hun som ung Kone havde sagt: Der er »Duff«, hvad?

Unægteligt — lidt længe siden! svarede Christensen, med omtrent den samme Tone, hvori Kommandanten i Don Juan taler.

Saa smilede han, greb en af Karstens lange Pensler og hans Pallet, og sagde:

Jeg kan formode, at Damerne er kommen, for at tage min Adoptivsøns Udstillingsarbejde i Øjesyn? Tillad mig at forevise Dem Billedet! Det forestiller en ung Mand, som er gaaet i sig selv — i den Grad, at han er lige ved at gaa tværs igennem Døren ud paa Gangen — af Ruelse over at have begaaet et saadant Mesterværk! Den unge Dame dér ligger paa lit-de-parade. Hun vil aldrig vaagne mere!

Jeg selv er kommen herop for at censurere Arbejdet. Og her sætter jeg mit Censor-Kryds! . . . .

Hurtig dyppede han Penslen paa Palletten, æltede den godt i alle Farver, og slog to, tre, fire vældige Streger tværs over det udmærkede Drejl.

Min Gud! udbrød Konsulinden.

Mama! raabte Frøken Adelaide, som var traadt bagved Moderen og havde nærmet sig Døren, hvorfra hun afvekslende saa' paa den ubevægelige Karsten og paa den »gale« Mand foran Staffeliet.

Christensen kastede Pensel og Pallet fra sig, bukkede dybt, og sagde, idet han pegede paa Karsten:

Tillad mig derpaa, mine Damer, at forestille Dem min Adoptivsøn, Karsten Feldmann Christensen. Han har just betroet mig, at han allerede i nogen Tid har været hemmelig for-

lovet med en fortræffelig ung Pige fra Provinsen — Frøken Kirstine Jørgensen, Datter af snart afdøde Malermester og Lakerer Konrad Adolf Jørgensen i E—by. Endnu iaften rejser min kære Søn, for om nogle Dage — forhaabenligt — at holde Bryllup i al Stilhed. Jeg udbeder mig paa hans Vegne Damernes gode Ønsker — min Velsignelse har han!

Mama! raabte Frøken Adelaide. Derpaa traadte hun to Skridt frem imod den unge Mand og sagde med dirrende Stemme:

Men saa sig dog noget — hører De! . . .

Karsten rørte sig ikke af Stedet; hans Øjne plirrede krampagtigt — han havde Blikket fæstet mod Gulvet . . . nu saa' han bedende op, blev purpurrød, tav, og drejede Hovedet bort.

Mama — Mama! her er afskyeligt!

Og Frøken Adelaide var borte, ude af Døren.

Men Konsulinden slog sine smukke, store Øjne op, imponeret, videbegærlig, spørgende — overfor denne besynderlige Mand dér — maaske den eneste virkelig besynderlige Mand, hun havde kendt i sit bevægede Liv.

Nu var det længe siden! . . . for sent!

Saa skred hun med en Dronningebøjning af den »græske« Nakke hen imod Døren. Hun værdigede ikke Karsten nogen Opmærksomhed. I Døren vendte hun sig, saa' smilende tilbage mod Christensen, og sagde:

Tør jeg maaske tage en Hilsen med til Frøken Borg? —

Saa var hun borte. Over en Stoleryg hang Karsten, hulkende som et Barn.

Men Christensen lagde sin Haand varmt og hjærteligt paa sin grædende Adoptivsøns Skulder, og sagde blødt:

Rejs nu, Karsten; og lad os blive — hvad vi skulde have været — Venner!

XVI.

Afslutning.

Thi dette er ikke Slutningen. Den kommer først med Døden — eller den kommer ikke engang med Døden, men senere.

Karsten var rejst. Christensen sad oppe i hans Atelier og saa' paa Billedet Dagen efter.

Han følte saadan mærkelig Kløe i Fingrene. Den Fyr dér opad Døren, han maatte først og fremmest helt ud! Og ud kom han.

Det morede ligefrem Christensen at bruge Farver og Pensler, at skrabe med Kniven, gnide med Klud, tjære paa, mixe en »Grund« sammen af Robertsons Medium og Elfenbenssort. Men Grunden blev for mørk, for død. Døren kom frem igen; Fyren derimod var forsvunden. Forgrunden fik en Overhaling — og Turen kom til den i Kostumet hvilende Skønne. Hvad skulde man gøre med hende? Lade hende forsvinde — søge en ny Model? . . .

Christensen sad en Timestid og »bixede« og røg, røg og bixede. Det var jo blot for Morskab, dette.

Hun blev værre og værre. Han kylede Pallet og Pensler, gik op og ned ad Gulvet, rygende, gestikulerende, smaamumlende: Jeg vil . . . . jeg vil give ham Revanche — mig selv Revanche . . . . Drengen har gjort mig til Maler! —

Saa standsede han . . . . Jo, en Model! den unge Pige! Sangerinden!

Men først maatte han have en Assistent til at besørge Tegneskolen. Han gik nedenunder og skrev nogle Linjer til en Bekendt, en af dem, der kæmper i Skyggen, en brav Slider, med Hareskaar og uden Illusioner. Ogsaa han havde engang drømt Kunstnerdrømmen — og resigneret.

Saa ud til Modellen!

Den gamle Kone lukkede op: Frøkenen var ikke hjemme; hun var rejst bort med en Officer!

Med en Officer! gentog Christensen, da han gik ned ad Trapperne. Med en Officer — naa ja, naturligvis med en Officer! Hvad skulde hun vente paa mig for? Hun kunde da ikke formode, at jeg endelig var bleven helt gal!

Og nu begyndte han en Jagt paa Modeller.

Han saa's paa alle mulige offentlige Steder, paa Promenader, i Privattheatrene, i Circus, overalt, spejdende, agtpaagivende, tiltalende, tiltalt.

Naar han blev opdaget af tidligere Kammerater, eller af de yngre Kunstnere, Karstens Venner, saa stak de Hovederne sammen, lo, trak paa Skuldrene: Nu begynder han ogsaa! . . .

Han bemærkede alt og brød sig om intet. De kunde jo dog ikke vide, at han færdedes her, for at oprette Karstens gode Navn og Rygte — som Maler.

Derhjemme i Huset begyndte det at hedde sig, at Christensen »arbejdede« oppe paa Atelieret.

Hørkræmmeren saa' meget videbegærlig ud, Urtekræmmeren smiskede og fnisede. Der kom de mest forskellige Damer opad Trappen; de fleste kom meget hurtigt ned igen.

Det er slet ikke saa nemt at finde »Modeller« herhjemme. Det havde Christensen maattet erkende allerede som ung. Og allermindst er det nemt at finde en passende Model for et Billed, som endnu er i Embryo.

Han havde ingen »Idé« — og han havde altfor mange. Billedets oprindelige Plan — med det indbrydende Dagskær, med Sengen, med den Sovende — blev beholdt af en Slags Pietet. Men der skulde en Figur til, en mandlig, og denne skulde staa i en vis Vekselvirkning med den kvindelige, i en Tankens og Ideens inderlige Forbindelse med den Soveude. En Komposition skulde der. Og der blev tænkt idealistisk og realistisk, gjort Udkast, Skitser — smurt over, begyndt forfra. Lærredet bugnede af Farve; Figurerne kom og forsvandt, Modellerne kom og forsvandt. Endnu var den Fugl Phønix ikke opstaaet af sin Aske. Og tilsidst var begge Figurerne forsvunden — kun Rummet, dct indbrydende Dagskær og Sengen var tilbage.

Christensen stønnede, kilede paa, røg, slettede ud, gik lange Aftenture, laa halve Nætter vaagen. Og om Morgenen kunde man finde ham paa Stolen foran Lærredet, med sit Hoved i begge Hænder, mumlende:

Aa Gud, hvor det er svært at være Maler!

Thi det var Farven dennegang. Den maatte kunne findes!

Da Foraaret rigtig var i Gang, og da der var Udstilling, var Christensen ikke paa Udstillingen, men stadig paa Atelieret.

Han var bleven afmagret; hans Haar var nu ganske graat; han havde ladet Skægget gro, han forsømte sin Klædedragt, spiste lidt, drak en Mængde Vand, røg mange smaa, korte Piber med stærk Tobak — han lignede nærmest en Alkymist, en absolut »Forhenværende«, som søger de Vises Sten.

Saa paadrog han sig, en Majnat, da han havde vanket omkring i Ruder-Skov, og set paa Ellepigedans, og kørt paa aaben Vogn hos en Fragtmand, og »bedet« længe med ham i Store-Vibenshus, og drøftet Kunstfilosofi med en Politibetjent opad en Løgtepæl . . . saa paadrog han sig en stærk Forkølelse.

Han kom hjem, rystende af Kulde. Han sad hele den næste Dag oppe paa Atelieret, han havde Model, men malede ikke; der blev sendt Mad op til ham, han rørte den ikke. Om Natten kunde han ikke sove for en brændende Hovedpine; da han stod ud af Sengen om Morgenen, løb Stuen rundt med ham. Den gamle Pige kom ind med The — han sendte hende ud efter en stærk Kop Kaffe. Hun kom tilbage; han klagede over, at hans Tunge var tør som et vissent Blad, hans Hoved var tungt, og et hæftigt Sting igennem Bryst og Ryg tvang ham til at krumme sig.

Hun saa' forskrækket paa ham. Han bad hende beholde sin Forskrækkelse hos sig selv

— han var kæmpestærk, havde aldrig været syg — vilde blot skrive nogle Linjer, som hun skulde besørge.

Han satte sig ved Bordet, holdt paa sit Hoved med den ene Haand, følte Benene blive ligesom lamme, og skrev med Blyant paa et afrevet Stykke Papir:

Frøken Helene! Jeg har aldrig været syg, og véd ikke, hvorledes det er, naar man skal til at dø.

Lad os sige, at jeg skal til det. Vil De komme? Jeg har en lille Pakke Hjærteudgydelser fra mine Rejser — og nogle Breve, som jeg nødig vilde vide i andre Hænder, end Deres — Deres!

Og saa vilde jeg gerne trykke Deres Haand. — Skulde De kende en Læge, helst en yngre, som ikke gør for meget Vrøvl og som f. Ex. kunde sige mig, hvor langt jeg har tilbage — saa maa De gerne tage ham med. Men De skal ikke vente altfor længe. I. F. C.

Derpaa tumlede han i Seng og blev liggende. Den lille Hund, som Kirstine havde sendt, kom hen og slikkede hans nedhængende Haand.

Han sagde med Besvær og sørgmodig: Nej, Du kan ikke hjælpe mig nu . . .!

Det forekom ham, at hans Hoved var blevet meget stort og at hans Hænder var kommen i

en sær Afstand fra ham. Smærterne i Bryst og Ryg blev af og til ulidelige. De bredte sig ligesom i en Vifte — og han var undertiden nær ved at miste Vejret.

Utaalmodig var han, som alle Mænd. Men naar Smærterne havde naaet Højdepunktet og atter var ved at mindskes, følte han en lille fast og tillige bløds Haand, som tog om hans. Og igennem en Mængde Taage og Hallucinationer — f. Ex. den, at han malede paa fem forskellige Stykker Lærred paa én Gang — eller at han sloges med Karsten ude i et plumret Vand, og at Karsten var ved at kvæle ham — eller at han sad foran en Seng, hvor en ung, bleg Pige laa og saa' paa ham med lukkede Øjne, medens hun stønnede: Mo'r — aa Mo'r! . . . . følte han et varmt, lysende, roligt og klart Blik, der vedblev at være over ham, uden at han kunde se, hvorfra det kom.

Og en Gang hørte han en fremmed mandlig Stemme, som sagde: Krisen nærmer sig . . . Frøken! —

Og da var det varme, lysende Blik tæt over ham — og disse Øjne vare fulde af Taarer.

Saa var det ligesom om han en Dag vaagnede. Og der sad en meget blond Kvinde, med askefarvet Haar, rolig smilende ved hans Seng og gav ham noget ind med en Ske. Han sank

det med Besvær — men nu kunde han løfte Hovedet halvt op fra Puden. Han saa' ind i et Spejl . . . hvordan mon det var kommet dér! . . . og han saa' sig selv — næsten uigenkendelig. Men den blonde Kvindes Øjne blev helt blanke, og hun rejste sig, støttede den ene Haand let paa hans Sengetæppe, og vendte sig halvvejs bort, medens der kom en fin Rødme — ligesom triumferende — over hendes Kind. Han smilede; han syntes, at det var et Æventyr, at han laa her.

Da kom der atter en Taage. Noget gled bort igennem Stuen. Han stirrede derhen imod. Det var et Ansigt bag et Drapperi — et skindmagert, knoglet Ansigt, med et stramt Smil, ligesom i Skuffelse — med Plads til to store, dybe Øjne. Og en frygtelig mager Arm og Haand samlede det mørke Drapperi sammen — ligesom en Patient samler en Slobrok sammen om sin slunkne Krop — og igennem Stuen gled denne Mand lydløst, stadig med det stramme Smil . . . . . og i dette Smil laa al Bitterhed, Ironi, al Livets Selvopgivelse.

Farvel, min Ven! —

Dagslyset skar Christensen i Øjnene. Han lo højt — syntes i det mindste selv, at han lo højt med en befriende Følelse af Lykke, Foretagelsesaand, mandigt Velvære — og saa faldt han rolig tilbage paa Puden. — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

Det følgende Aars Udstilling i den ny stadselige Bygning var særlig interessant. Alle var enige derom; og det var længe siden at man havde været enig om noget.

De Yngre — endog de Yngste — havde præsteret dygtige Arbejder; der var nogle, om hvem man kunde sige, at her havde vor Skole virkelig faaet sit Gennembrud (naturligvis blev det ogsaa sagt) — og der var en Del, som man med Rette maatte kalde lovende.

Skade kun, at Tiderne skulde være bleven saa daarlige! Thi Kunst kan nu engang ikke undvære de »gode« Tider — hvad saa vi Andre kan eller ikke kan.

De Ældre havde taget sig svært sammen. Og vilde man ikke være hastig og ubillig — som Ungdommen nu desværre engang maa være, for i det hele taget at kunne være — saa var der meget at rose her, meget at glæde sig over: Det er endda tilsidst slet ikke nemt, at være bleven ældre og dog at skulle præstere, være skabende, være frisk!

De forskellige Organers Anmældere gik der. De søgte at være saa »upaavirkede« som muligt. Og Kunstnerne paa deres Side søgte — naturligvis loyalt — at paavirke, saa godt de kunde. Det er slet ikke nemt, og alt andet end behageligt, at være Anmælder. Man har sin Reputation. Sætter man den ivove for et og andet »Princip« — saa faar man i Reglen Utak af Flertallet. Er man lemfældig — saa hører ingen paa En. Er man

striks — saa spørges der: Med hvad Adkomst? lad ham selv forsøge! Bag Anmælderen staar Publikum ventende paa at faa Besked. Bag Kunstneren staar Æren og Brødet — ogsaa ventende. Pokker skulde i Grunden være Anmælder, naar man kan være Kunstner!

Første Ophængning var allerede besét, beundret, bedømt — og overleveret til Køberne og til Historien.

Anden Ophængning bliver undertiden Udstillingens clou. Der kom ved denne Lejlighed en tre fire Billeder frem. To fra Udlandet, hjemsendt, og imødesét med Spænding. De vakte almindelig Velvilje og Beundring. Et enkelt herhjemmefra. Det vakte nærmest Forundring.

Hvad er nu det? Er det noget af det Gamle eller noget af det Ny? Er det Idealisme eller Realisme? Har De sét det? Aa, ja gu' har jeg sét det . . . jeg véd Pinedød ikke, hvad jeg skal sige; jeg vil vente en lille Stund endnu . . . kanske Bladene siger Et eller Andet — eller en af mine Venner blandt Kunstnerne giver et Vink fra sig! . . .

Det var hængt op i et af de samme Rum, hvor en af de aller dygtigste blandt de Yngre tiltrak sig almindelig og fortjent Beundring. Og tilfældigvis var det kommet til at hænge ligeoverfor et fra Tankens som fra Formens Side nobelt, alvorligt og stilfuldt Billede af de Ældres bedste Repræsentant.

Det nyankomne Billed syntes at genere sig lidt ved Nabo- og Genboskabet. Det ligesom trak sig beskedent tilbage — men det var ogsaa lidt tungt i Tonen, ikke ganske egalt i Farven — der var nogle Pletter, som ikke alene hidrørte fra den indslaaede Olie — og man var lidt usikker overfor Behandlingen, der var bred nok — snarest for bred — men uden den Tillidsfuldhed i sig selv, som overlegen Teknik, mange Aars Erfaringer og — en Række Succes'er forlener et Arbejde med.

Men visse Timer paa Dagen, naar Ovenlyset i Lokalet var roligst, begyndte dette Billede at tage sig op. Der arbejdede sig et besynderligt, et indre Liv kunde man sige, ud igennem den stærkt nedstemte Tone, hvor Virkningen af et Dagskær fra et enkelt Vindue nærmest rettede sig mod en enkelt af Billedets tre Figurer. Tre Figurer — siger vi? Der var nok egenlig kun to: en Mand paa henved de Halvhundred, som ligger paa Sygesengen — dygtig medtaget — og dog med noget Friskt i sig — noget, der ligeledes syntes givet ud igennem en indre Aarsag. Sygesenge og Sygebilleder plejer oftest at være, eller blive, sentimentale. Ikke her! Om det nu laa i denne Kvinde — saadan paa noget over de Tredve — som staaende oprejst ved Sengen, med den ene Haand let støttet mod Sengetæppet, drejer Hovedet halvt imod Beskueren, halvt imod Baggrunden, medens hendes Opmærksomhed synes delt mellem den Syge og et »Noget« i

Baggrunden . . . om det laa i en Sejersglæde, der lyste fra hendes varme, straalende Blik, og den fine Rødme paa den lidt magre Kind . . . om Billedets aandelige Indhold var samlet i dette Blik (ligesom den maleriske Behandling og Virkning øjensynlig var mest overlegen tilstræbt i denne Figur) . . . ? Vi skulle ikke kunne afgøre det.

Men Besøget omkring Billedet tiltog. Der kom Nysgerrige, Kunstforstandige, Kunstnere, ældre, yngre, ganske unge. Der blev sagt: Ej. ej! — eller: S'gu godt! — eller: Se mig til den snurrige Fyr! paa engang giver han sig til at male legemstore Figurer, — og slipper fra 'et, som han har gjort! . . . Bladene begyndte at snakke derom. De ældre, velvillige Organer hævdede »Ideen« i Billedet — uden at Læserne iøvrigt fik meget at vide om denne Idé! Et Vittighedsblad benyttede Æmnet til Karrikaturgengivelse af en politisk Situation.

Hvad man havde sværest ved at faa til at glide ned — det var den tredje Figur i Baggrunden.

Gud straffe mig — raabte en ung Kunstner — er det ikke den skinbarlige Død, han har sat dér! . . . .

Og man skulde nu hen, for at se »Døden«.

Endelig fandt et Blad — som gerne vilde hævde Arbejdet for de Unge, for Fremskridtet — at Billedet selvfølgelig var malet efter udenlandsk Paavirkning — at den maleriske Behandling var

absolut emanciperet fra al Konveniens — at Stofferne var gengivet med naturalistisk Troskab (f. Ex. Lagener, et Par Tøfler under Sengen, nogle Medicinsflasker osv.) — og at dette med »Døden« rigtignok var en Kaprice — men at den højt ærede Knokkelmand var gjort med al mulig Discretion — egenlig kun som en Skygge, der falder igennem Værelset — at Døden forøvrig er en »Realitet« — at man kan forsvare at tage den symbolsk med i en Sygestue — og at det, der forøvrigt »bar« Billedet, var saaatsige »Luften« i Værelset. Man kunde ligesom spore Miasmerne — indaande Bakterierne.

— — — — — — — — — — —

Christensen købte sig denne Avis, udklippede de to sidste Linjer og sendte dem tilbage til Redaktionen med en kort Protest. Saa standsede han en Dag foran sit Billed. En af de Ældre kom hen imod ham, tog ham i Haanden, talte alvorligt, fornuftigt, med Anerkendelse, med Selvfølelse, med gode Vink, med en lille Bebrejdelse, med nogle Spørgsmaal . . . og de skiltes som gode Venner.

Straks efter kom de Yngres Fører, en blond, velvoksen ung Mand, med et behageligt, aabent Ansigt, stort Skæg, et Smil i de lidt missende Øjne — et Søndagsbarn, hvem Lykken har kastet sine forelskede Blikke paa, og som undgaar at besvare dem — hvad der ikke er saa dumt gjort overfor en Gudinde!

Han strakte Haanden frem, trykkede Christensens hjærteligt og sagde:

Til Lykke! Men næste Gang lader vi Døden blive inde i Klædeskabet. Ikkesandt? —

Som om ikke Millet har malet Døden? svarede Christensen slagfærdig.

Aa ja — ja det er s'gu sandt — Millet! Det havde jeg glemt . . . ! Og den unge Mand lo hjærteligt og tilføjede:

Ligemeget, hvad man maler. Men m a l bare! —

Saa kom Landskabsmaleren med en hel Skare bag sig. Det var Mellempartiet, som rykkede frem.

Christensen kneb ud gennem en Sidedør. Da han kom nedenunder i Garderoben, gav Tjeneren ham hans Stok med et venligt og protegerende Buk. Og Christensen hørte, hvorledes Tjeneren nævnede hans Navn til Folk: Det er Christensen — ham, som har malet »Døden«!

Og Folk saa' sig om efter ham.

Christensen gik over Akademigaarden. Det smilede indeni ham. Populariteten — saadan begynder den altsaa!

Men de véd ikke h v a d det er for en Død, jeg har malet! Aa, de véd ikke, at jeg har haft noget paa Hjærte — at det er Livet, som begynder for mig — at jeg lever — at jeg er lykkelig — saa lykkelig, som j e g nu kan blive! —

Ude paa Torvet kom en af de alleryngste

brasende for fulde Sejl. En ren Korsar. Han svingede Huen til Hilsen imod Christensen.

Det kunde betyde: Han hører dog os til!

Det er Sommer, langt hen paa Sommeren. Augustsolen brænder ned paa den lille By bag store, optaarnede Skyer. Ingen Vind fejer Skyerne bort og bringer Luftning med sig. Men i en af Byens Baghaver, hvor der er Maler- og Lakererværksted, men hvor der ogsaa er et dejligt tæt, skyggefuldt Lindelysthus, sidder nogle Mennesker omkring det runde Bord.

Karsten i Professionskittel og med opknappet Vest. Han er bleven helt fyldig, næsten svær. Han bøjer sig ned og leger med en lille, krølhaaret Dreng, som trækker ham i Skægget. Ved hans Side sidder Kirstine. Hun har en ganske lille Pige ved Brystet — og Brystet er saa hvidt og saa stort og velformet, med en saa rigelig Livsens Kilde i sig, at en af Guido Renis dansende Horaer næppe vilde have det større og smukkere og rigeligere, om hun itide var bleven gift, eller i det mindste havde faaet sig en Mand.

Paa den modsatte Side af Bordet sidder Ivar Feldmann Christensen og kradser med en Blyant paa et Stykke Papir. Blyanten er meget blød; den kan næsten male.

Og Christensen morer sig til Tidsfordriv med »malerisk« at tegne Moderen og Barnet derovre.

Men ved hans Side sidder Helene og læser op af en Bog. Fluerne og Gedehamsene summer rigtignok; men Stemmen er høj og klar — og Christensen synes at nyde baade den og Oplæsningen.

Det er Goethes vidunderlige Værk — ikke den »vilde« Goethe, men Skam heller ikke den tamme, Gehejmeraaden og Statsøkonomen.

Hermann und Dorothea. Ikke en Bjærgstrøm, som styrter afsted over Stok og Sten, indeklemt mellem trodsige Fjælde. Strømmen har udvidet sig, er bred paa sine Steder, overvejende dyb, klar, gennemsigtig. Den har naaet sit rolige Leje; undertiden kan den skumme fossende op over en Klippe, som vil spærre; undertiden gaar den ligesom med et Smil udenom — skriver en lille Hvirvel — glider videre. Bygninger, Træer, Mennesker, Dyr spejler sig i den. I Baggrundens Fjærnhed staar Alpegiganter — ren Sne paa Tinderne — men ogsaa Uvejrskyer kredsende omkring Toppene.

Hermann og Dorothea; en Idyl!

Hun afbryder Læsningen og siger:

Min Herre og Mester er ikke videre opmærksom? —

Jer er lutter Øre! svarer han, og bemærker just, at Kirstine er ved at ende sin moderlige Forretning — et af de skønneste Syn, der iøvrigt gives paa denne ikke altid idylliske Jord.

Saa peger han med Blyanten i Bogen — kan et Øjeblik ikke finde de Linjer, han søger, —

blader lidt utaalmodig et Par Sider om — og sætter et ufrivilligt stærkt, sort Mærke under Texten:

Aa, læs det! Gamle Buonarroti kunde ikke have skrevet det stort bedre! —

Hun læser smilende:

Denn der Mensch, der zur schwankenden
Zeit auch schwankend gesinnt ist,
Der vermehret das Uebel, und breitet es weiter
und weiter;
Aber wer fest auf dem Sinne beharrt, der bildet
die Welt sich.

Saa begynder den Lille at skrige. Den vil have mere — som alle vi Mennesker vil.

Tør man forstyrre? spørger en fremmed — Landskabsmalerens — Stemme; og en Straahat skjuler dén halve Indgang til »Familieteltet«.

Og Landskabsmaleren fortsætter:

Naa Du Gamle! Skal Du nu igen til at mure dig inde? Hvem Fanden kan finde Dig i dine Afkroge! Jeg har været ovre i Klubhaven og bestilt de to store Borde til iaften — og Boller — Vinpunsch naturligvis — ikke Foreningspunsch! Alverden søger jo nu til denne Rede. Der er en af de rigtige Gamle; nogle af de Ældre — min egen Ringhed — nogle Kammerater — et Par af de Yngre — og en ganske Grøn — eller Rød er han vel! Vi vil hilse paa Dig — Du kneb jo bort inde fra Byen. — Alle Afskygninger giver Møde. Vi vil høre dit »Program«. Men først og fremmest vil jeg paa

Festudvalgets Vegne spørge Dig, om Du vil komme? —

Christensen var staaet op. Han viftede sig med sin Hat:

Mit Program. Det er meget simpelt: Lad os være beskedne — lad os allesammen vente, til den rigtige Mester kommer — det vil sige Manden, som baade er stort Menneske, stor Aand og stor Tekniker — Lad os bare ikke bilde os ind, at vi . . . !

En ved Siden af ham trak ham i Skøderne. Det var Helene.

Han nikkede, trykkede hjærteligt hendes Haand, og fortsatte:

Om jeg vil komme? Jagu' vil jeg komme. Men jeg vil have allesammen her med mig — baade Indviede og Uindviede. Altsaa . . . ?

Jeg har carte blanche! sagde Landskabsmaleren og lo. Alle er indbudne! —

Karsten saa' lidt usikker spørgende til Kirstine. Hun tog hans Haand, trykkede den og sagde: Aa jo — vi vil saamænd ogsaa møde. Nu gaar vi ind paa Værkstedet først — og ser til Drengene, der øver sig i at »aadre«!

Christensen pegede paa Helene:

Hun der maa nu i hvert Fald med! Hun skal passe paa, at jeg ikke kommer til at snakke over mig og sige Dumheder! . . .

Aa hvad det angaar — svarede Landskabsmaleren stadig leende ... Du maa ikke glemme, at vi befinder os blandt Kunstnere!

Og seende fra ham til hende, og sluttelig bøjende sig over mod Karsten, der havde sin Kone om Livet og sin Dreng paa Ryggen — spurgte Landskabsmaleren diplomatisk:

De To skulde da ikke være forlovede? —

Gift — Mord — Dolk — Frihedens Forlis — evigt Slaveri — Livsstraf: igaar holdt vi Bryllup! raabte Christensen triumferende.

Jeg har vovet det! Og nu skal vi se, hvad der kan komme ud deraf! sagde hans Hustru, og lænede sit Hoved smilende op imod sin Mands Skulder.

Christensen holdt hende omslynget i sine Arme — lidt forlegen, som om han ikke ret turde vise sine Kærtegn. Og han nikkede til den gamle Kammerat:

Beundrer Du ikke hendes Mod .... at tage én Kunstner? —

Pokker skulde alligevel være andet end Kunstner — selv i disse Tider! var Landskabsmalerens Svar.

